

El español tiene futuro

COMUNICACIÓN

- Presentarse.
- Dar y pedir información personal.
- Hablar sobre gustos, aficiones, familia y amigos.
- Describir el físico y el carácter.
- Proponer, aceptar y rechazar.
- Describir el estilo y formas de vestir.
- Hablar de expectativas hacia el nuevo curso escolar.

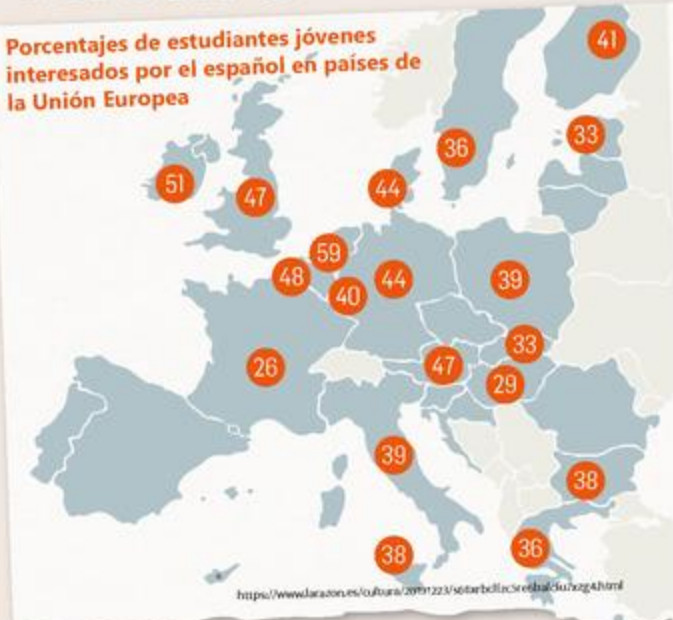
GRAMÁTICA

- Ser, llamarse, llevar, tener, gustar, encantar, trabajar.
- Verbos reflexivos.
- Verbos de actividades de tiempo libre.
- Querer/poder + infinitivo.
- Ir a/de.
- Verbos regulares e irregulares en presente de indicativo.

LÉXICO

- Saludos y despedidas.
- Países, nacionalidades y lenguas.
- Actividades cotidianas y de tiempo libre.
- Descripción física y del carácter.
- La ropa y sus complementos.
- Los colores.
- Lugares de la escuela y asignaturas.

Porcentajes de estudiantes jóvenes interesados por el español en países de la Unión Europea

Según datos del Eurobarómetro (2019), el español es la lengua preferida por la mayoría de los jóvenes europeos entre 15 y 30 años. En Polonia, el 39% de los jóvenes quieren estudiar nuestra lengua. Tres jóvenes que estudian español: Sarah, Emma y Jakub nos describen cómo son, sus gustos y experiencias con el español. ¿Te identificas con ellos?

Me encanta Augusto Monterroso con sus cuentos muy cortos, fábulas... hay melancolía en muchas de sus pequeñas historias. Trata a menudo temas sobre el estilo de vida, filosofía...

Jakub Nowacki
15 años
De Szczecin
Polonia

INGLÉS
ITALIANO
ESPAÑOL
ALEMÁN

DURANTE EL AÑO TENGO POCO TIEMPO LIBRE, ESTUDIO MUCHO, TENGO MUCHAS ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES Y SI, TENGO BUENAS NOTAS.

Me encanta quedar con mis amigos en los parques de mi ciudad

Ahora estoy con un libro de Carlos Fonseca. Habla de arte y política, pero también de la familia y la amistad. Todo con mucho misterio, ¡estoy enganchada!

Emma Schneider
17 años
De Berlín
Alemania

ES UN LIBRO DE ALMUDENA GRANDES. ES UNA HISTORIA REAL Y DE FICCIÓN, DE UNA MUJER CON PROBLEMAS MENTALES. DESCRIBE LA VIDA EN ESPAÑA EN LOS AÑOS CINCUENTA, EN TIEMPOS DE LA DICTADURA FRANQUISTA.

NO SOY UNA EMPOLLONA, PERO ME GUSTA ESTUDIAR.

Sarah Murphy
16 años
De Cork
Irlanda

A Seguro el español no es la única lengua que estudias, ¿cuántas lenguas conoces actualmente? Comentad en parejas.

Na pewno język hiszpański nie jest jedynym językiem obcym, którego się uczysz. Ile języków już znasz? Porozmawiajcie w parach.

Hablo... y actualmente estudio...

B ¿A qué países pertenecen esas lenguas que conoces? Observa en el mapa estos países y mencionalos en parejas cuál es el porcentaje de jóvenes que quiere aprender español.

W jakich krajach mówi się językami, które znasz? Spójrzcie na mapę Europy i ustalcie w parach, jaki procent młodych osób chce uczyć się w nich języka hiszpańskiego.

En Italia es el...

C ¿Cuál es la nacionalidad de los tres jóvenes estudiantes de español? En sus países, ¿a los estudiantes les interesa la lengua española? Compartid vuestras ideas en parejas.

Jakiej narodowości jest przedstawione troje uczniów? Czy w ich krajach dużo osób jest zainteresowanych nauką języka hiszpańskiego? Porozmawiajcie w parach.

D Estos son algunos comentarios que aparecen en las redes sociales de estos chicos, ¿a quién crees que se refieren? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Oto niektóre komentarze, które pojawiają się w mediach społecznościowych przedstawionych osób. Do kogo odnosi się każde zdanie? Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

Me gusta tu blusa azul, ¡qué chula! @LuciFidi
¡Qué guapo con el pelo corto! @MariMoon
¿Cuándo quedamos para ir en bici? @NachoCano

E Elige a uno de los tres estudiantes que te gustaría conocer y escribe en tu cuaderno su perfil.

Wybierz jedną z trzech osób, którą chciałbyś poznać i opisz ją w zeszyte.

Se llama... Vive en... Tiene... Estudia... Es... Lleva...

F ¿Por qué te gustaría conocer a este estudiante? Comparte tu elección en plenaria describiendo vuestros gustos.

Dlaczego chciałbyś poznać tę osobę? Podziel się wyborem z całą klasą i uzasadnij na podstawie swoich zainteresowań.

Creo que a Jakub, porque nos gusta escuchar música. Pienso que él es tímido y yo también.

Yo también. / Yo tampoco.
Yo sí. / Yo no.
A mí también. / A mí tampoco.
A mí no. / A mí sí.

G A los tres les gusta leer. ¿Cuál de sus tres lecturas piensas que puede ser interesante para ti? Elige una y ponle tres etiquetas. Después compartid en plenaria.

Wszyscy spośród trojga uczniów lubią czytać. Która z przedstawionych książek mogłaby Cię zainteresować? Wybierz jedną i stwórz trzy hashtagi na jej temat. Następnie podziel się z resztą klasy.

#historias #mujeres #locura #museo #corto
#realista #vida cotidiana #reflexión #amigos

1 ¿QUÉ RECUERDOS!

A. Observa la nube de palabras. En ella aparece el vocabulario estudiado el curso anterior. ¿Recuerdas lo que significan estas palabras? En parejas, tratad de recordar el significado de todas ellas.

Spójrz na chmurę słów. Są w niej wyrazy, które znasz z poprzedniego roku szkolnego. Pamiętaj, co oznaczają? Spróbujcie w parach przypomnieć sobie znaczenie wszystkich wyrazów.

B. En este juego Cuatro en raya faltan las dos etiquetas de cada casilla. Usando la nube de palabras, escribe en tu cuaderno las etiquetas que corresponden.

Na planszy do gry Cztery w rzędy brakuje dwóch podpisów w każdym polu. Dopasuj w zeszytach odpowiednie podpisy z chmury słów do każdego pola.

C. ¡Juguemos ahora! La idea es completar cuatro casillas en horizontal o vertical. ¿Cómo lo hacemos? En parejas, uno pregunta y otro responde. Luego intercambiad. Si preguntáis o respondéis de forma correcta, marcad la casilla con papeles recortados.

A teraz, bawimy się! Wygrywa ten, kto „zajmie” jako pierwszy cztery pola pionowo, poziomo lub po przekątnej. Jak zdobywamy punkty? W parach zadajemy sobie nawzajem pytania, na przykład z poniższej listy. Po udzieleniu poprawnej językowo odpowiedzi, możemy zaznaczyć wybrane pole, kładąc na nim kawałek papieru.

¿A qué hora...?
¿Cuál es tu...?
¿Cuántas horas...?
¿Cómo es...?
¿Dónde está...?
¿Cuándo...?
¿Qué...?

2 EN FAMILIA

A. Mira las fotos de estas tres familias y responde a las preguntas en plenaria. Spójrz na zdjęcia trzech rodzin i odpowiedz na pytania wspólnie z klasą.

- ¿Qué relación de parentesco crees que hay en cada grupo?
- Estas tres familias no son iguales, ¿qué diferencias tienen? Mencional en plenaria por lo menos una diferencia.

B. Lee los mensajes de los miembros de las familias. ¿Quién ha escrito cada mensaje? En parejas determinad quién ha sido y cómo lo habéis sabido.

Przeczytaj wiadomości wysłane sobie nawzajem przez członków przedstawionych rodzin. Kto napisał którą wiadomość? Ustalcie w parach, kto jest autorem każdej wiadomości i uzasadnijcie odpowiedź.

- Sofi, hoy no puedo porque tengo extraescolar de guitarra. ¿Y si quedamos el viernes para hacer el proyecto?
- Chicos, la comida está en el microondas, hoy estoy en el museo "Barjola" hasta las seis. Nos vemos en casa para cenar todos juntos. 😊
- Macu, ¿qué tal el examen de Historia? ¿Por qué no quedamos para comer en el restaurante cerca de mi oficina?
- ¿Cuándo vuelves a casa? Yo tengo exámenes para corregir, ¿pido una pizza para cenar?
- Hermanita, necesito tu cámara fotográfica todo el finde, ¿puede ser?
- Yo recojo a Pelayo después de mi entrenamiento. Termina inglés a las 19, ¿no?

C. Estas son algunas actividades de David, Mari Carmen, Sofía y Macarena para hoy y mañana. En tu cuaderno combina las acciones con su verbo.

Oto kilka zadań Davida, Mari Carmen, Sofii i Macareny na dziś i jutro. W zeszytach połącz czasowniki z wyrażeniami.

empezar	acostarse	estudiar	levantarse	quedar	ir	hacer	nadar
desayunar	correr	volver	ducharse	trabajar	comer	cenar	

... muy temprano	... al museo	... las clases a las 8
... en un bar	... con sus amigas	... un examen
... en el taxi nueve horas	... a casa a las seis	... en la escuela
... en el parque un rato	... antes de cenar	... por la tarde, de 4 a 6
... en casa, con su mujer	... a medianoche	... en la piscina

David	Mari Carmen	Sofía y Macarena
-------	-------------	------------------

3 LA ROPA DE CADA DÍA

A. Elimina los intrusos en esta secuencia de palabras teniendo en cuenta las imágenes de las prendas de ropa. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Pozbądź się intruzów z poniższych sekwencji słów, kierując się ilustracjami części garderoby. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1	2	3	4	5	

camiseta colorida - chaqueta - vaqueros - mochila - bufanda - zapatos de tacón
abanico - zapatillas deportivas - calcetines - jersey - pantalones de pana

B. ¿Quién puede llevar estas prendas? Selecciona a un miembro de las familias y describe en tu cuaderno su forma de vestir. ¿Te gusta cómo se viste? Luego comentad en parejas.

Kto mógłby nosić takie ubranie? Wybierz jedną osobę z przedstawionych rodzin i opisz w zeszytach jej styl ubioru. Podoba Ci się, jak się ubiera ta osoba? Porozmawiajcie o tym w parach.

Pelayo lleva una camiseta de rayas blancas y rojas, unos vaqueros, una gorra de cuadros y unas gafas. Creo que le queda bien esta combinación, pero no me gusta la gorra de cuadros, prefiero una gorra lisa.

Familia Montes	
Familia Suárez	
Familia Lozano	

D. Escribe un pequeño texto con la descripción del día de una de estas personas.

Zredaguj krótki opis dnia jednej z przedstawionych osób.

Cosas de mi clase

4 NUEVO CURSO ESCOLAR

A. Lee el cómic de estos estudiantes de instituto. En algunas situaciones faltan las frases que abajo aparecen. En parejas discutid dónde las pondríais.

Przeczytaj komiks o uczniach liceum. W niektórych przedstawionych sytuacjach brakuje zdań, które zostały wypisane pod poleceniem. Zdecydujcie w parach, w których dymkach umieścilibyście podane zdania.

1. Laia, ¿quedamos este finde para jugar a videojuegos?
2. Hola, ¿qué tal, Nico?
3. Imposible, hoy quiero terminar el proyecto de Bio. Mañana es mi fiesta.
4. Lo siento muchísimo, necesito estudiar Mates. Otro día quedamos en vuestra casa.

B. Relaciona en tu cuaderno estas acciones con las situaciones del cómic. Luego comprobad vuestras respuestas en plenaria.

Połącz w zeszytach czynności z sytuacjami przedstawionymi w komiksie. Następnie sprawdź odpowiedzi wspólnie z klasą.

- Quedar
- Justificar
- Dar un beso, saludar
- Rechazar una propuesta
- Proponer una actividad de tiempo libre
- Aceptar una propuesta

C. En tu cuaderno traduce al español estos mensajes que envían algunos estudiantes del instituto. Presta atención a los adjetivos posesivos.

Przetłumacz na hiszpański wiadomości, które wysyłają niektórzy uczniowie liceum. Zwróć uwagę na przymiotne zaimki dzierżawcze.

1 Gdzie jest mój zeszyt z notatkami?

LAIA

3 Umawiamy się w waszym domu, prawda? O której godzinie?

CELIA

2 Potrzebuję twoich notatek z chemii.

NICO

4 Maja dużo zdjęć razem na Instagramie...

MARIAN

D. Ahora decide el final de la historia. ¿Cuál de estas tres opciones prefieres? En parejas explicad por qué.

Teraz ustal, jakie jest zakończenie historii. Które z trzech zakończeń wolisz? Uzasadnij ustnie w parach.

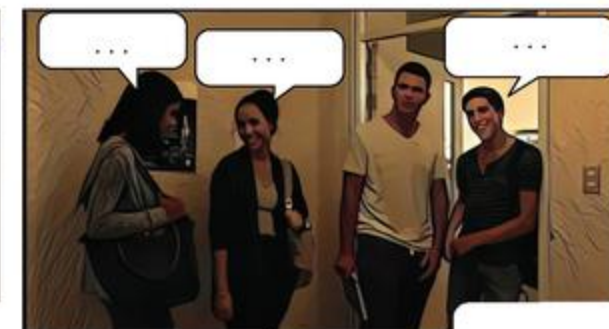
① La próxima semana es el cumpleaños de mi madre, y también el de Nico, ¿qué hago?

② Soy muy desorganizada, (eso) es verdad, pero bueno, prefiero las fiestas que ver series.

③ Este curso, para organizar mi agenda, mejor un bujo, no el ordenador.

E. Da rienda suelta a tu imaginación en español. Escribe en tu cuaderno diálogos para esta secuencia de fotogramas utilizando algunas de estas acciones.

Popuść wodze fantazji. Zapisz w zeszytach dialogi do sekwencji komiksowych w języku hiszpańskim tak, aby wyrazić wypisane poniżej czynności.

Despedirse

Proponer algo

Preguntar o dar información personal de alguien

Describir a alguien

Preguntar un horario

5 ¿ESTÁS LISTO PARA EL NUEVO CURSO?

A. Estos son los temas que vamos a tratar en XL2. ¿Cómo los valoras? Comentad en parejas usando las expresiones con el verbo gustar.

Oto tematy, które poruszamy podczas pracy z podręcznikiem XL2. Jak Ci się podobają? Porozmawiajcie paroch, używając czasownika gustar.

B. Ordénalos en tu cuaderno del que más te interesa al que menos. Luego compartid en plenaria vuestras elecciones. ¿Cuáles son las tres temáticas que más os interesan?

Uporządkuj w zeszytach tematy od tego, który najbardziej Cię interesuje, do tego, który najmniej Cię interesuje. Następnie podzielcie się z resztą klasy Waszymi wyborami. Które trzy tematy są w Waszej klasie najpopularniejsze?

C. Al final del curso crearemos un story con las experiencias de todo el curso. ¿Qué logros de los que aquí aparecen te gustaría alcanzar? Selecciona tres como mínimo y escríbelos en tu cuaderno.

Na koniec kursu stworzymy story z doświadczeniami z całego roku szkolnego. Które cele spośród wypisanych obok chciał(a)byś osiągnąć? Wybierz przynajmniej trzy i zapisz je w zeszytach.

Kiedy osiągniesz któryś z wybranych przez Ciebie celów, zrób zdjęcie tak, żeby na koniec roku szkolnego móc zrobić podsumowujące naukę hiszpańskiego story z hashtagem #españoltienefuturo na wybranej platformie społecznościowej.

sacar un bueno (4) o muy bueno (5) en los minicontroles	conversar un poco en español en cada lección	traducir al polaco canciones de artistas hispano-americanos
no sacar un deficiente (2) o aceptable (3) en los exámenes	leer artículos cortos en español	jugar a videojuegos en español y comprender lo que escucho
hacer un proyecto 100% en español	ver una serie hispano-americana en español	buscar una pareja lingüística para hablar en español
obtener rachas en aplicaciones para aprender español		

Ciudades deportivas, artísticas y cálidas

EN EL PROBADOR 1

- ✓ Describir y localizar lugares en la ciudad.

EN EL PROBADOR 2

- ✓ Recomendar medios de transporte y describir direcciones y rutas en una ciudad.

EN EL PROBADOR 3

- ✓ Hablar sobre deportes.
- ✓ Describir el clima y las estaciones del año.

GRAMÁTICA

- ✓ Verbos **ser**, **estar** y **tener** aplicados a la ciudad.
- ✓ **Ir a/en** + medios de transporte.
- ✓ **Es mejor / lo mejor es / deber**.
- ✓ Números ordinales.
- ✓ Números cardinales 100-1000000.
- ✓ Verbos de movimiento: **pasar**, **seguir**, **correr** y **cruzar**.
- ✓ Verbos **hay** / **estar** / **hacer** / **nevar** / **llover**.

LÉXICO

- ✓ Adjetivos para describir la ciudad.
- ✓ Lugares de la ciudad.
- ✓ Medios de transporte.
- ✓ Colocaciones léxicas para indicar una ruta.
- ✓ Deportes.
- ✓ Clima y estaciones del año.

COMPETENCIA INTERCULTURAL

Señas para pedir un taxi en Cuba y la gesticulación en las conversaciones con hispanohablantes.

tu aplicación para
conocer **ciudadES**
del mundo hispano
en español

- A** Elige qué Secciones de la aplicación **ciudadES** corresponden a cada frase. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Ustal, które sekcje w aplikacji ciudadES mają związek z poniższymi zdaniami. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1. Solo para dos noches. Barato y en el centro.
2. Me encanta probar la gastronomía local.
3. ¿Cómo llegar a la estación de trenes?
4. ¿Qué monumento es el más interesante?
5. Antes de visitar la ciudad, siempre busco alguna información anecdótica e interesante.

- B** Busca el intruso en cada serie de palabras teniendo en cuenta los iconos de la sección **Mapa** de la aplicación. Responde en plenaria.

Znajdź słowo, które nie pasuje do reszty, na podstawie ikon w sekcji Mapa w aplikacji. Odpowiedz z klasą.

1. Para moverse por la ciudad, puedes ir a pie, en metro, en autobús o en bicicleta.
2. En la ciudad puedes jugar a los bolos, correr, patinar sobre hielo y practicar kitesurf.
3. En primavera llueve un poco, hace mucho calor, está nublado y hace viento.

- C** Relaciona en tu cuaderno cada comentario con los perfiles de viajeros de la aplicación.

Połącz w zeszytach komentarze z profilami podróżników z aplikacji.

1. Sevilla es historia, es alegría, es dinámica. Toda la ciudad es interesante, su catedral, el barrio de Triana, la Torre de Oro y muchos otros lugares. Es mi ciudad andaluza preferida.
2. Conozco Bogotá gracias a sus rutas de bicicleta. Sus murales en el Distrito Grafiti, el Parque de los Periodistas Gabriel García Márquez, sus museos, en especial el Museo del Oro con muchas artesanías. ¡Es la mejor opción, os aseguro!

- D** En parejas, haced un test de preferencia para saber si podéis visitar juntos las mismas ciudades. Comparad los resultados y comentadlos en plenaria.

W parach zróbcie test preferencji, żeby ustalić, czy możecie odwiedzić razem te same miasta. Porównajcie wyniki i skomentujcie je w klasie.

- ¿Prefieres...
una ciudad grande o pequeña?
visitar la ciudad a pie o en autobús?
ver monumentos históricos o arte urbano?
visitar la ciudad en verano o invierno?

Actívate

Czy wiesz, że półmaraton organizowany w Elche, w Hiszpanii, jest prawdopodobnie najstarszym tego typu wydarzeniem sportowym na świecie?

Uczestnictwo w maratonach umożliwia odwiedzenie wielu ciekawych miejsc. Znajdź w Internecie jedno hiszpańskojęzyczne miasto, które chcesz zobaczyć i w którym organizowany jest bieg maratoński. Następnie zapisz w zeszycie informacje:

- **país y ciudad** (kraj i nazwę miasta),
- **fecha** (kiedy organizowany jest maraton),
- **distancias** (na jakich dystansach można pójść),
- **lugares de interés** (jakie ciekawe miejsca można odwiedzić podczas wizyty w mieście).

Który z hasztagów zamieszczonych na tej stronie najbardziej pasuje do wybranego przez Ciebie miasta? Możesz poszukać w słowniku innych trafnych wyrażen i stworzyć własny hasztag.

REactívate

Spójrz na miasta przedstawione na tej stronie i odpowiedz na pytania.

¿En qué ciudad puedes...

- correr en una playa?
- visitar monumentos y museos?
- ir de fiesta y divertirse?
- descansar y disfrutar al aire libre?
- practicar muchos deportes?
- ver obras de arte contemporáneo?

maratón en una ciudad...

#ciudad moderna

#ciudad cultural

#ciudad verde

#ciudad histórica

Medellín: entre rascacielos y...

En La Habana de paseo

Deporte en La Habana

Alcalá de Henares deportiva

La Habana y sus calles

San Sebastián: entre el mar y...

San Sebastián verde y muy verde

En Medellín con las estatuas de Botero

Lugares interesantes en Alcalá

a. De maratón en...

1 [icon] [icon] [icon] [icon]

A. Relaciona en tu cuaderno las etiquetas de búsqueda que están al principio con las ciudades de las fotos.

Conecta en zeszycie przedstawione na zdjęciach miasta z poprzedzającymi je hasztagami.

B. ¿Con cuáles de estos eslóganes se publicitan las ciudades anteriores? Comentad en plenaria.

Które ze sloganów obok mogłyby promować przedstawiane miasta? Porozmawiajcie o tym w klasie.

C. ¿Sabes dónde están estas ciudades? Compartid en clase vuestras ideas.

Wiesz, gdzie znajdują się wymienione miasta? Podziel się z klasą swoimi przypuszczeniami.

- ¿La Habana está en Cuba, no?
- ▲ Sí, creo que sí. ¿Y Medellín?

2 [icon] [icon] [icon] [icon]

A. ¿A qué ciudad crees que se refiere cada frase? En tu cuaderno intenta relacionarlas con las ciudades anteriores.

Do których miast odnoszą się podane zdania? Do każdego zdania dopasuj w zeszycie odpowiednie miasto z poprzedniego zadania.

- No está lejos de Madrid.
- Me parece que es una ciudad muy antigua.
- Está en una isla del Caribe.

Arte historia literatura deporte

Una ciudad con muchas metas.

CIUDAD JOVEN E INNOVADORA

AQUÍ TODOS SOMOS CAMPEONES

IDEAL PARA ESTAR EN FORMA Y DIVERTIRSE.

LA RUTA MÁS BONITA AL LADO DEL MAR.

Corremos juntos

en la ciudad más ecológica de España

B. Lee estos comentarios y comprueba tus respuestas. ¿Dónde están los corredores? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Przeczytaj komentarze i sprawdź swoje odpowiedzi. Gdzie znajdują się biegacze? Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

@LucíaRodríguez

Este año quiero correr en el circuito de Marabana para descubrir esta capital **caribeña**: con su arquitectura colonial, sus **edificios antiguos** y sus habitantes. Es una ciudad **histórica**... ¡Ya tiene 500 años! La ruta del maratón pasa cerca del mar, por **El Malecón**. ¡Qué guay!, ¿no? ¡Cruza los dedos!

@RubénGarcíaBernal

Hoy entreno en la ciudad de Cervantes 😊. Está **cerca** de Madrid, **a unos 30 kilómetros**. Es una ciudad con muchas actividades culturales, iglesias y monumentos. Es bastante pequeña, pero muy bonita. Perfecta para practicar deporte y hacer fotos.

@AlexPuyol

Estoy en América del Sur porque corro un maratón el 18 de septiembre y quiero ver los lugares más interesantes de esta ciudad. ¿Y cómo es? Pues... **montañosa**, tiene muchas atracciones y un clima muy agradable, pero también es grande, **tiene muchos habitantes** y es bastante ruidosa.

describir la ciudad

G 1

C. ¿Con qué frases del apartado 2A relacionas las expresiones en amarillo? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Z którymi zdaniami z punktu 2A można połączyć zaznaczone na żółto fragmenty? Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

D. Sergio, un amigo de Alex, comenta en un mensaje de texto dónde este se encuentra, pero no toda la información es correcta. En tu cuaderno corrige la información incorrecta.

Sergio, przyjaciel Alex, opowiada w wiadomości tekstowej, gdzie ten się znajduje. Jednak nie wszystkie podane przez niego informacje są prawdziwe. Popraw w zeszycie błędne informacje.

Alex está en Alcalá de Henares y corre un maratón el 18/11. Es una ciudad caribeña, tiene muchas atracciones y un buen clima. Alex dice que es una ciudad poco poblada y bastante tranquila.

3 [icon] [icon] [icon] [icon]

A. En tu cuaderno agrupa estas expresiones con el verbo adecuado: ser o estar.

Podziel w zeszycie wyrażenia ze względu na to, czy łączą się z czasownikiem ser czy estar.

en el País Vasco

ES #

ESTÁ [icon]

en el norte de España

ideal para caminar y correr

tranquila, pero muy cara

verde porque tiene muchos parques y pistas para bicicletas

cerca del mar

usos de ser y estar

G 2

B. Elige la opción correcta en cada frase. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Wybierz prawidłową odpowiedź. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- Para hablar de la localización, en español usamos el verbo **ser/estar**.
- Para identificar y describir una ciudad usamos el verbo **ser/estar**.

4 [icon] [icon] [icon] [icon]

A. ¿Conoces otras ciudades con estas características? Escribe sus nombres en tu cuaderno.

Czy znasz inne miasta o podanych cechach? Wypisz ich nazwy w zeszycie.

- Una ciudad ecológica.
- Una ciudad que tiene muchos edificios muy altos.
- Una ciudad para ir de vacaciones.
- Una ciudad ideal para pasar un fin de semana romántico.
- Una ciudad donde puedes comer muy bien.
- Una ciudad que organiza un festival interesante.

B. Comparte la información en clase.

Podziel się informacjami z klasą.

Una ciudad polaca que organiza festivales es Gdynia. Cada julio organizan el Open'er.

S

Przygotuj krótki opis wybranego przez Ciebie miasta, w którym organizowane są biegi maratońskie, ale nie podawaj jego nazwy! Twoi koledzy i koleżanki będą musieli odgadnąć, jakie miasto opisujesz.

1 Paseo de las Delicias

2 Torre del Oro

8 Parque de María Luisa

9 Plaza de España

10 Catedral de Sevilla

3 Puente de la Barqueta

4 Barrio de Triana

5 Puente de los Remedios

6 Estación de Santa Justa

7 Estadio Ramón Sánchez-Pizjuán

b. De maratón en Sevilla

5

A. La ruta del maratón de Sevilla pasa por edificios y monumentos emblemáticos de la ciudad. Lee estas descripciones y en tu cuaderno escribe a qué lugares de las fotografías se refieren.

Trasa maratónu w Sewilli przebiega wzdłuż najbardziej znanych budynków i zabytków. Przeczytaj opisy miejsc i zapisz w zeszyte, do których zdjęć się odnoszą.

- Una zona de la ciudad que está a lo largo del río Guadalquivir.
- La iglesia más importante de Sevilla que está en el centro del Casco Antiguo.

6

Ordena en tu cuaderno la ruta del maratón. La primera frase está en su lugar.

Uporządkuj w zeszyte przebieg trasy maratónu. Pierwsze zdanie jest na swoim miejscu.

- La ruta empieza en el Paseo de las Delicias. La salida está cerca de la Torre del Oro.
- Pasamos cerca del estadio Ramón Sánchez-Pizjuán y continuamos hasta el Parque de María Luisa. La Plaza de España está a unos minutos.
- Corremos al lado del río Guadalquivir hasta el Puente de la Barqueta. Pasamos por el puente y ya estamos en el barrio de Triana. El próximo punto es el Puente de los Remedios.

B. Selecciona otros dos lugares del recorrido y escribe en tu cuaderno dónde están. Usa como ejemplos las frases anteriores.

Wybierz dwa inne punkty z trasy maratónu i zapisz w zeszyte, gdzie się znajdują. Obierz za wzór wcześniejsze zdania.

C. Mira el mapa de Sevilla y responde a estas preguntas en plenaria.

Spójrz na mapę Sewilli i odpowiedz na pytania na forum klasy.

- ¿Por cuántos distritos pasa el maratón?
- ¿Cuáles son los distritos donde hay más destinos turísticos?

verbos de movimiento

G3

7

A. Observa esta página web para los corredores y en tu cuaderno relaciona los lugares de la ciudad con la sección correspondiente.

Spójrz na stronę internetową stworzoną z myślą o uczestnikach maratónu i dopasuj w zeszyte poszczególne miejsca w mieście do odpowiednich kategorii.

ZONA CORREDOR

Cómo llegar | Dónde dormir | Qué hacer y visitar | Dónde comer | Dónde comprar | Establecimientos de salud

HOTELES

CAFETERÍAS

FARMACIAS

MONUMENTOS

MUSEOS

HOSPITALES

MERCADOS

PARQUES

TIENDAS

PARADAS DE AUTOBÚS

TABLAOS FLAMENCOS

RESTAURANTES Y BARES

CENTROS COMERCIALES

IGLESIAS

B. Lee lo que dice una corredora y decide en qué lugar está. ¿Cómo lo sabes? Comenta tus conclusiones en plenaria.

Przeczytaj wypowiedź biegaczki i ustal, w którym z dwóch przedstawionych miejsc się znajduje. Jakie informacje Ci w tym pomogły? Podziel się z klasą wnioskami.

¡Sevilla es una ciudad ideal para correr! En este barrio hay varios monumentos y edificios antiguos. También hay una catedral, muchos restaurantes, cafeterías y bares de tapas. Hoy tengo clases de flamenco en este tablao del centro. Estoy nerviosa, ¡mañana a las nueve empieza el maratón!

verbo hay

G4

C. Describe en tu cuaderno la zona de la imagen restante.

Opisz w zeszyte drugie przedstawione na ilustracji miejsce.

8

Escucha la descripción de dos comentaristas del maratón sobre el Barrio de la Macarena y la Plaza de España. Elige uno de estos lugares y en tu cuaderno escribe la información relacionada con estos aspectos.

Wysłuchaj, jak dwóch komentatorów maratónu opisuje Barrio de la Macarena i Plaza de España. Wybierz jedno z tych miejsc i zapisz w zeszyte odpowiedzi na podane pytania.

- Nombre del lugar
- ¿Dónde está?
- ¿Qué hay?

9

Relaciona las columnas en tu cuaderno. ¿Entiendes la diferencia entre los verbos estar y haber?

Połącz kolumny w zeszyte. Czy rozumiesz różnicę w użyciu czasowników *estar* i *haber*?

- En el Casco Antiguo de Sevilla
- No
- En el Barrio de la Macarena
- Los Reales Alcázares
- La Giralda

está
están
hay

un mercadillo con antigüedades.
enfrente de la Catedral de Sevilla.
muchos monumentos muy conocidos.
en el casco histórico.
tiendas en la Plaza de España.

diferencias entre hay y estar

G5

S

W parach opiszcie ciekawe miejsce w Waszym mieście. Pamiętajcie, aby wspomnieć, co można tam robić, gdzie się znajduje i co tam jest.

Para pasear o correr, el Park Cytadela es un lugar estupendo porque hay rutas para correr. Es un lugar muy tranquilo. Está a diez minutos del centro.

Actívate

Czy wiesz, że aby walczyć z problemami komunikacyjnymi oraz smogiem, niektóre latynoamerykańskie aglomeracje wprowadziły ograniczenie ruchu zwane „pico y placa” (dosł. „godziny szczytu i tablica rejestracyjna”)? Na przykład w Bogocie, od poniedziałku do piątku, jednego dnia mogą po ulicach jeździć auta o parzystej, a następnego o nieparzystej końcówce numeru rejestracyjnego. Sprawdź, jakie samochody mogą dzisiaj jeździć ulicami Bogoty.

Spójrz na przedstawione na tej stronie środki transportu. Zapisz w zeszycie, w których z nich korzystasz w swoim mieście w następujących sytuacjach:

Vas desde tu casa al insti.

Regresas a tu casa desde un restaurante en el centro de la ciudad.

Vas desde tu escuela al centro comercial más cercano.

REactívate

Co wiesz na temat Bogoty? Wśród poniższych stwierdzeń dotyczących tego miasta są dwa nieprawdziwe. Znajdź je i popraw w zeszycie. Pomogą Ci w tym zdjęcia zamieszczone na blogu podróżniczym.

Bogotá es la capital de Colombia. Es una ciudad grande y ruidosa. Tiene metro.

Hay pocas formas de transporte. Puedes alquilar bicicletas en Bogotá.

DESCUBRE BOGOTÁ

LUGARES DE INTERÉS OFERTA CULTURAL INFORMACIÓN PRÁCTICA CONTACTO

¿Quieres ahorrar y ver los mejores grafitos en Bogotá? En la capital colombiana hay muchos barrios que puedes visitar a pie.

Al Cerro de Monserrate puedes subir en teleférico (TransMiCable) que permite moverse rápido y es económico.

¿Te preocupa la ecología y quieres evitar atascos? En Bogotá viajar en bicicleta es una buena opción. La ciudad tiene 500 kilómetros de ciclorrutas y hay puntos de alquiler en muchas zonas de la ciudad.

Bogotá no tiene metro, pero hay un sistema parecido, el Transmilenio, que funciona con autobuses. Para poder viajar, solo compras una tarjeta llamada “TuLlave” y la recargas en una estación o tienda.

En Bogotá hay muchos coches, pero tranquilo, es una ciudad bien comunicada. Para llegar rápido, puedes ir en taxi o bicitaxi, pero es mejor usar una aplicación con tarifas fijas.

Si te gustan los colores llamativos, las canciones tradicionales colombianas y no te molesta el ruido, puedes ir en chiva. Es uno de los mejores medios de transporte para conocer Bogotá y la opción favorita de los turistas.

a. ¿A pie o en transmi?

1

1 Colorido, divertido y... ¡ruidoso!

2 ¿Quieres ver la ciudad desde las montañas?

3 Caminar y conocer el arte urbano

4 Si no tienes tiempo...

5 Ecológico y sin tráfico

6 Para ir en transporte público

medios de transporte

G 6

B. Vuelve a leer el texto y contesta a las siguientes preguntas en tu cuaderno.

Précizaj tekst ponownie i udziel w zeszycie odpowiedzi na pytania.

1. ¿Qué necesitas para ir en autobús en Bogotá?
2. ¿Qué medio de transporte no existe en esta ciudad?
3. ¿Qué recomiendan para pedir un taxi?
4. ¿Qué tipo de transporte puedes elegir si te gusta la música colombiana?

C. Según el blog, Bogotá es una ciudad bien comunicada. ¿Estás de acuerdo? Busca en las entradas tres argumentos a favor y tres en contra de esta opinión.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na blogu, Bogota to dobrze skomunikowane miasto. Zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Znajdź w tekście trzy argumenty za i trzy przeciw.

2

A. Los bogotanos se desplazan de diferentes modos por la ciudad. Lee sus comentarios y en tu cuaderno escribe qué factores toman en cuenta para moverse por la ciudad.

Mieszkańcy Bogoty przemieszczają się po mieście na różne sposoby. Przeczytaj ich komentarze i zapisz w zeszycie, jakie czynniki biorą pod uwagę w tej kwestii.

la rapidez

el costo

la salud

la comodidad

la ecología

Debo ahorrar y por eso es mejor para mí usar el transporte público. Silvia, 34 años

Prefiero ir en bici, es más saludable. Quiero estar en forma. Pedro, 15 años

No me gusta ir a pie porque tardo mucho en llegar al insti. Normalmente voy en coche o subo a un autobús. Prefiero viajar cómoda. Maribel, 17 años

Si no está muy lejos un lugar, siempre voy a pie. Me preocupa el medioambiente. Conchita, 17 años

Cuando necesito llegar a tiempo, no me importa el precio. Puedo ir en taxi. Sebastián, 29 años

B. Esta es la aplicación de transporte de Bogotá. Elige dos lugares y define la mejor forma de llegar a ellos. Usa como ejemplo las frases de la actividad anterior. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Oto aplikacja transportu publicznego w Bogocie. Wybierz dwa miejsca i ustal, jak najlepiej tam dotrzeć. Posłuż się przykładami z poprzedniego zadania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

cívico TRANSPORTE PÚBLICO

ESTOY EN Plaza de Bolívar

Museo del Oro, Carrera 6, Bogotá, Colombia
Aprox. 2 km aprox. 9 min.
 6 min.

Pajares Salinas, Carrera 10 #96-8, Bogotá, Colombia
Aprox. 10,2 km 2 h.
 1 h. M-82 37 min.

Barrio La Candelaria, Bogotá, Colombia
350 m 5 min.
 1 min.

Cerro de Monserrate, Bogotá, Colombia
Aprox. 16 km
 8 min. + 5 - 7 min.
 3 h 43 min. aprox. 1 h

3

A. Estas son algunas recomendaciones de los lugares de la aplicación. ¿Cuáles corresponden a los lugares elegidos por ti? Compara si usas el mismo modo de llegar. Comentadlo en parejas.

Oto kilka miejsc rekomendowanych przez aplikację. Które z nich odnoszą się do miejsc wybranych przez Ciebie? Porównaj wybrany przez siebie sposób dotarcia do miejsca z tym rekomendowanym w komentarzu. Porozmawiaj o tym w parze.

Cosas que hacer en Bogotá

4.589 opiniones

Clara

Extraordinario

"Muy recomendable. Es un sitio ideal para conocer la historia de Colombia. Es mejor ir a pie porque está en el centro de la ciudad."

Ray

Comida típica deliciosa

"¿Te apetece probar cocina colombiana? En Bogotá hay muchos restaurantes típicos, pero este es mi favorito. Para llegar allí lo mejor es tomar un taxi porque está muy lejos."

Charo

Un lugar imperdible

"Si te interesa el arte urbano, ¿por qué no visitas esta zona pintoresca con edificios coloniales y grafitis? Puedes alquilar una bici o un patinete, pero por las noches es un poco peligroso."

Julián

Vistas impresionantes

"¡Es maravilloso! Para llegar allí debes subir a un autobús y bajar en la estación Las Aguas. Luego puedes ir a pie o en un teleférico. Compras un billete en la taquilla y en unos minutos llegas al destino."

recomendaciones

G 7

B. Elige un lugar interesante de tu ciudad y escribe en tu cuaderno una recomendación sobre cómo llegar a este lugar. Luego en plenaria el resto de la clase debe adivinar qué lugar es.

Wybierz ciekawe miejsce z Twojego miasta i zapisz w zeszycie poradę, jak najlepiej tam dotrzeć. Następnie przedstaw rekomendowaną trasę przed klasą. Pozostali muszą odgadnąć, o jakie miejsce chodzi.

S

Wyobraź sobie, że jesteś w Bogocie, ale masz tylko jeden dzień, żeby zwiedzić miasto. Wybierz trzy miejsca i zaplanuj trasę zwiedzania. Pamiętaj, aby uwzględnić czas potrzebny na przejazdy i wybierz najodpowiedniejszy środek transportu. Przedstawcie w klasie Wasze projekty.

Rutas de grafitis en bicicleta por Bogotá. Cuando las paredes hablan...

Colombia es el país con más rutas de bicicleta y Bogotá es la ciudad con más grafitis de toda América Latina.

por María de los Angeles Domínguez — 09/10/20

#ArteEnLaCalle

Arte para la vida

Resistencia Kuna Tule

Plan Colombia

Las criaturas de Chanoir

#CallejónDelEmbudo

Quinua y Amaranto

Barrio de la Candelaria

Museo del Oro

Plaza de Bolívar

Calima Centro Comercial

Distrito Graffiti

b. Rutas de grafitis en Bogotá

4

A. Lee estas descripciones de los grafitis de las rutas del blog Bobici. Después escribe en tu cuaderno: el nombre del grafiti, el color de la ruta donde se encuentra y el número del pin de localización del mapa.

Przeczytaj opisy graffiti ze ścieżek rowerowych, które opublikowano we wpisie na blogu „Bobici”. Następnie zapisz w zeszytach: nazwę graffiti, do którego odnosi się opis, kolor trasy, przy której się znajduje i numer pinu z mapy.

- Este mural está en el barrio de la Candelaria. Representa a una mujer mayor indígena que mira hacia el cielo. Es el **segundo** mural de la ruta corta.
- En este mural hay una mujer morena con ojos grandes. Muestra la riqueza de la cultura africana en Colombia. El mural está en el centro del barrio de la Candelaria, cerca de la Plaza de Bolívar.
- El siguiente mural es de un artista franco-colombiano, de apellido *Chanoir*. Este artista siempre dibuja gatos con un estilo naif, con muchos colores. Es el **tercer** mural de la ruta más larga. Está a nueve kilómetros de la plaza de Bolívar.
- Es el mural más crítico de la ruta corta. Representa a un silletero que carga a otra persona. También hay palomas como símbolo de la paz en Colombia. El mural está entre el Museo del Oro y la Plaza de Bolívar. Es el **primero** de la ruta.
- Es el **tercer** mural de la ruta más corta. Representa a una mujer nativa de Colombia. Es una obra optimista y llena de colores. Está cerca de varios restaurantes.
- Este mural está en la ruta más larga. En él hay un niño con diferentes instrumentos musicales. Después de esta **segunda** parada nos dirigimos hacia el Distrito Graffiti.

números ordinales **G 8**

B. ¿Os gustan los grafitis? Compartid en clase vuestros gustos señalando algún mural de Bogotá que os parece interesante.

Podobać Wam się te graffiti? Podzielcie się Waszym zdaniem z klasą na podstawie wybranego muralu z Bogoty.

C. Escribe en tu cuaderno los números ordinales en letra.

Zapisz słownie w zeszytach poniższe liczebniki porządkowe.

1.ª calle
3.ª parada
5.º grafiti
2.ª estación

D. Susana y Diego, dos chicos españoles de viaje en Bogotá, han elegido una de las rutas anteriores. ¿Por qué ruta se deciden? Justifica en el cuaderno tu respuesta.

Susana i Diego, dwójka Hiszpanów odwiedzających Bogotá, wybrali jedną z powyższych tras. Którą z nich wybrali? Uzasadnij odpowiedź w zeszytach.

Tenemos poco tiempo.
Si hay tiempo, visitamos un museo o un lugar interesante.
Distancia de los grafitis no muy larga.
Queremos una foto con grafitis históricos.
Podemos ir a pie o en bicicleta. Cerca del centro.
Algún lugar para comer.

5

Estos son algunos itinerarios que propone la aplicación que consultan Susana y Diego.

Oto trasy proponowane przez aplikację, z której korzystają Susana i Diego.

¿CÓMO LLEGAR?

Plaza de Bolívar
Cra. 7 #11-10, La Candelaria, Bogotá, Colombia

Parque de Los Periodistas
Gabriel García Márquez
Bogotá, Colombia

– por calle 11 y carrera 4 10 min 1KM

– por carrera 8 y calle 12 09 min 1KM

– por carrera 7 y calle 17 06 min 900M

LAS DIRECCIONES

CRUZAR IR/SEGUIR TODO RECTO

GIRAR A LA IZQUIERDA GIRAR A LA DERECHA

A. En Bogotá nombran las calles de dos formas: *carrera* y *calle*. Observa la brújula del mapa y completa estas frases en tu cuaderno con el nombre adecuado.

W Bogocie słowo „ulica” ma dwa odpowiedniki: *carrera* i *calle*. Spójrz na kompas na mapie i uzupełnij zdania w zeszytach, wyjaśniając różnicę między tymi dwoma słowami.

- Las **...** van del este al oeste y sus abreviaturas son: “cl”, “cl”, o “c”.
- Las **...** van de sur a norte y se pueden encontrar con abreviaturas como “cra”, “k” y “kra”.

B. Sara propone una ruta a Diego. Lee lo que dice e identifica el color de la ruta elegida.

Sara proponuje trasę Diego. Przeczytaj, co mówi, i ustal, jakiego koloru jest wybrana trasa.

Creo que la ruta más directa y corta es si seguimos todo recto por la carrera 8 y giramos a la derecha en la calle 12. Después giramos a la izquierda en la carrera 6. Seguimos todo recto y giramos a la derecha en la calle 16. El Parque de los Periodistas está a unos 300 metros.

indicar direcciones **G 9**

C. Ahora selecciona una de las rutas restantes y descríbela en tu cuaderno.

Teraz wybierz jedną z pozostałych tras i opisz ją w zeszytach.

6

A. Diego y Susana se han perdido. ¿Dónde están? Escucha su conversación y elige el pin adecuado de los cuatro que aparecen en el mapa. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Diego i Susana zgubili się. Posłuchaj ich rozmowy, patrząc na mapę. Gdzie się znajdują? Wybierz odpowiedni z czterech znaczników na mapie. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

B. Vuelve a escuchar el audio y en tu cuaderno clasifica las expresiones según su función.

Wysłuchaj ponownie nagrania i uporządkuj w zeszytach wyrażenia zgodnie z ich funkcją.

- preguntar por la localización y el camino
- expresar opinión
- proponer un camino

Oye, ¿dónde estamos? ¿Sabes cómo llegar a...?

¿Cómo vamos? Me parece que estás equivocado

Giramos a la izquierda/derecha

Es mejor seguir todo recto

No estamos muy lejos, ¿no?

Creo que vamos mal

S

Czy w Twoim mieście są murale lub graffiti? Znajdź dowolny przykład sztuki miejskiej i opowiedz w klasie, jak można dotrzeć do tego miejsca ze szkoły.

VERNE/EL PAÍS
**DEPORTE
Y CLIMA**

España no es solo playa, sol y fútbol, es mucho más. Hay una diversidad deportiva entre sus diecisiete comunidades autónomas y dos ciudades ubicadas en el norte de África: Ceuta y Melilla.

Actívate

Klimat w Hiszpanii jest zróżnicowany, co umożliwia uprawianie wielu różnych sportów i aktywnej turystyki: od trekkingu na słynnej pielgrzymce do Santiago de Compostela po surfowanie na Wyspach Kanaryjskich. Wiesz, że będąc w Andaluzji można tego samego dnia opalać się na wybrzeżu Costa del Sol i jeździć na nartach w górach Sierra Nevada? Który sport najbardziej Cię interesuje?

Wybierz cztery dyscypliny sportowe przedstawione na mapie i pogrupuj je zgodnie z kategoriami:

- deporte acuático
- deporte de tierra
- deporte de aire

Następnie wybierz swój ulubiony sport i znajdź miejsce w Hiszpanii, w którym można go uprawiać. Jeśli nie został uwzględniony na mapie, odszukaj go w Internecie.

REactívate

Spójrz na mapę Hiszpanii i połącz w zeszyty dyscypliny sportu z odpowiednimi regionami Hiszpanii. Zwróć uwagę na numerację.

1. Cataluña	a. polo
2. Murcia	b. pentatlón
3. Asturias	c. motonáutica
4. Andalucía	d. bolos
5. Cantabria	e. pesca
6. Extremadura	f. esquí acuático
7. Navarra	g. pelota vasca

**EN
ESPAÑA**

El clima en España es muy diverso según la región geográfica y por eso cada comunidad autónoma tiene un deporte típico. En las Islas Canarias practican más surf, kitesurf o windsurf porque están en el Océano Atlántico cerca de la costa africana donde el clima es muy agradable todo el año. En las Islas Baleares es más típico practicar submarinismo, esnórquel y espeleología

porque hay muchas cuevas. En Castilla La Mancha prefieren vuelo en globo, paracaidismo y parapente. En La Rioja, comunidad muy pequeña ubicada entre Aragón, Castilla y León y Navarra, los deportes más populares son: patinaje sobre hielo, hockey, curling y bobsleigh. En la Comunidad de Madrid es más común practicar un deporte de menor riesgo: el golf.

a. ¿Qué tiempo hace en...?

1

A. ¿Cuáles de estas frases relacionadas con el clima y el deporte en España crees que son verdaderas? Escríbelas en tu cuaderno y luego compáralas con tu colega.

Które stwierdzenia o klimacie i sporcie w Hiszpanii są Twoim zdaniem prawdziwe? Zapisz je w zeszyty i porównaj je w parze.

1. En España la gente juega solo al fútbol y practica algunos deportes acuáticos.
2. En España no puedes practicar patinaje sobre hielo ni esquiar.
3. España está dividida en 17 comunidades y dos ciudades autónomas.
4. El clima es igual en todo el país.
5. El paisaje típico de España es sol, playa y palmeras.

B. Lee el fragmento del artículo periodístico de EL PAÍS sobre los deportes típicos en diferentes regiones de España y comprueba si tus suposiciones anteriores son correctas.

Przeczytaj fragment artykułu z hiszpańskiego dziennika „El País” o typowych sportach w różnych regionach Hiszpanii i sprawdź, czy Twoje przypuszczenia okazały się prawdziwe.

C. Vuelve a leer el texto y escribe en tu cuaderno la ubicación geográfica de los lugares marcados en el texto.

Przeczytaj ponownie tekst i zapisz w zeszyty, gdzie znajdują się miejsca zaznaczone pinezką w tekście.

Las Islas Baleares están al este de la Península Ibérica y en el mar Mediterráneo.

2

A. Mira el mapa y en tu cuaderno relaciona las regiones que faltan con sus actividades deportivas. Presta atención a los colores. Revisa las respuestas en plenaria.

Spójrz na mapę i połącz w zeszyty brakujące regiony z odpowiednimi aktywnościami sportowymi. Zwróć uwagę na kolory. Sprawdź odpowiedzi z całą klasą.

Galicia	D aprender salvamento y socorrismo	C esquiar
Comunidad Valenciana	B practicar vela	Aragón
	A practicar piragüismo	
E practicar remo	País Vasco	Castilla y León

3

A. ¿A qué lugar se refieren estas descripciones? Relaciona en tu cuaderno las frases con el lugar.

Do jakich miejsc odnoszą się opisy? Dopasuj w zeszyty zdania do odpowiednich miejsc.

1. Uff, **hace calor...** entre veintinueve y treinta y un grados. ¡Es perfecto para nadar!
2. A ver... hoy **llueve mucho y hace bastante frío**. Nos quedan 15 km para caminar. Hoy no me siento muy bien.
3. **Está nublado y hace viento**: condiciones ideales si quieres practicar kitesurf.
4. Aquí **nieva y hace frío**, hoy estamos a cinco grados bajo cero, pero **hace sol**.
5. **Hace muy buen tiempo y está despejado**, no hay nubes.

Santiago de Compostela	Menorca	Tarifa	Formigal	Altea y Bernia
2°	30°	20°	-5°	18°
3°	29°	18°	-2°	13°
5°	30°	21°	0°	15°
2°	31°	18°	-1°	13°
VIE	VIE	VIE	VIE	VIE
SAB	SAB	SAB	SAB	SAB
DOM	DOM	DOM	DOM	DOM

B. Mira los iconos anteriores y en tu cuaderno escribe qué tiempo hace en cada lugar.

Spójrz na ikony i zapisz w zeszyty, jaka jest pogoda w poszczególnych miejscach.

1. En Madrid hace .
2. En Aragón .
3. En Galicia .
4. En Bernia está .

C. En tu cuaderno clasifica las expresiones marcadas en amarillo según este esquema.

Pogrupuj w zeszyty zaznaczone na żółto wyrażenia zgodnie ze schematem.

Hace + sustantivo	Hay + sustantivo	Verbo	Está + adjetivo

4

A. En parejas, elegid un lugar de las fotos anteriores y preguntad qué tiempo hace. Señalad siempre el lugar y el día.

W parach wybierzcie po jednym miejscu spośród tych przedstawionych na poprzednich zdjęciach i zapytajcie się nawzajem, jaka jest pogoda. Nie zapomnijcie podać nazwy miejsca i dnia, którego dotyczy informacja o pogodzie.

■ ¿Qué tiempo hace en Santiago de Compostela el domingo?

▲ El domingo llueve y hace 2 grados.

B. En tu cuaderno escribe qué fenómenos atmosféricos corresponden a estas descripciones. Comparad en parejas la información.

Zapisz w zeszyty, jakie zjawiska atmosferyczne mogą odnosić się do podanych opisów. Porównajcie informacje w parach.

HACE BUENO

HACE MAL TIEMPO

B. En tu cuaderno termina estas frases y después en plenaria comparte tus opiniones.

Dokończ w zeszyty zdania, a następnie podziel się opinią z całą klasą.

Prefiero el clima de España / Polonia porque ...

De los deportes en tierra practico ...

(No) Me gustan los deportes de riesgo como ...

De los deportes en el agua prefiero ...

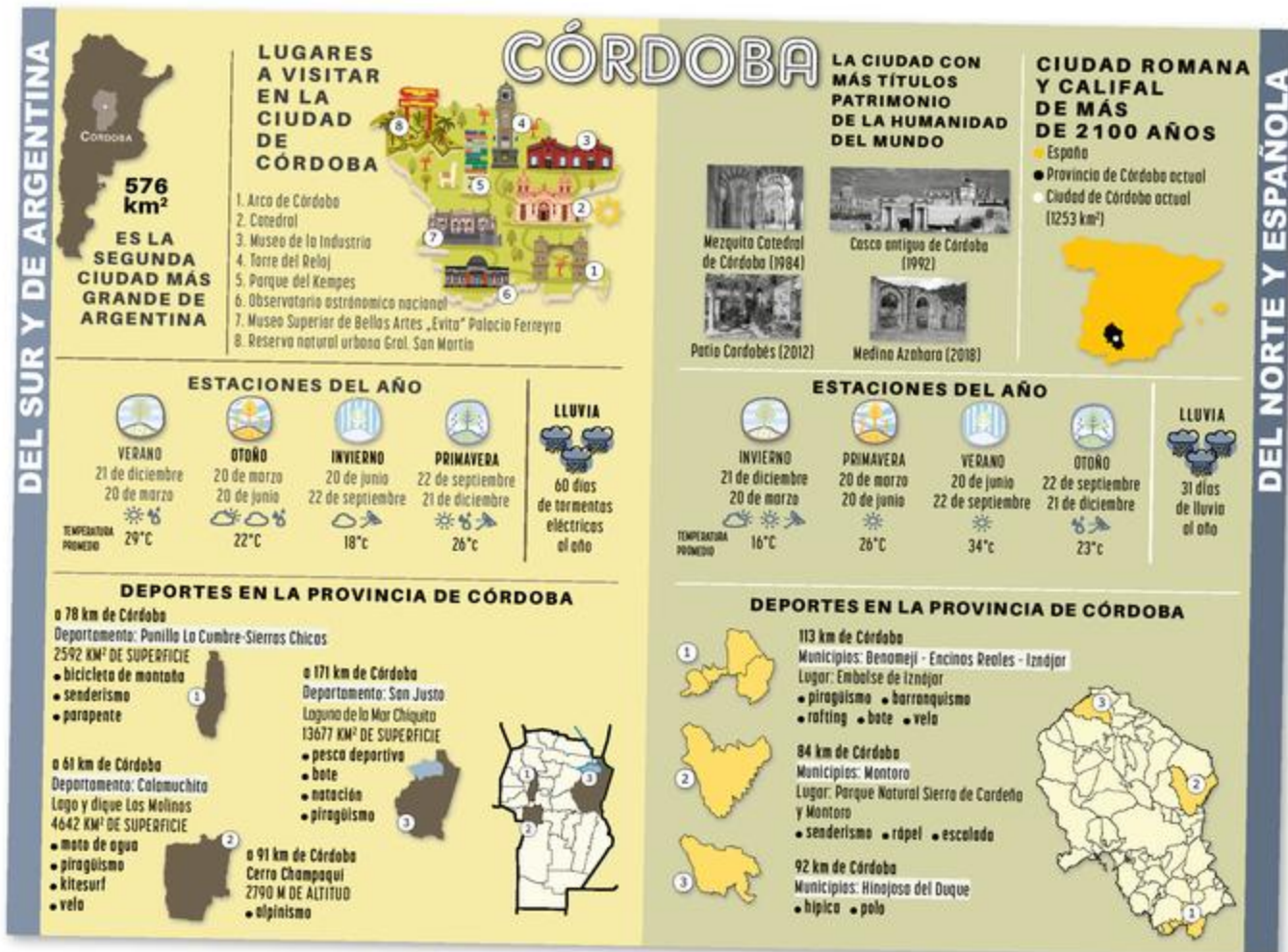
Nunca practico ...

verbos de deportes **G 10**

el tiempo atmosférico **G 11**

S

Kolega lub koleżanka poda Ci nazwę wybranego miasta hiszpańskojęzycznego. Sprawdź w dowolnej aplikacji, jaka jest tam aktualnie pogoda i opowiedz o tym po hiszpańsku. Później zamieńcie się rolami.

b. De Córdoba a Córdoba

5

A. A tres personas en una entrevista callejera les preguntan sobre las dos ciudades cordobesas. Sus respuestas no son del todo correctas. Corrige y escribe en tu cuaderno la información correcta.

W trakcie sondy ulicznej zadano trzem osobom pytania na temat dwóch miast, które nazywają się Córdoba. Ich odpowiedzi nie są do końca poprawne. Wyszukaj błędy i zapisz w zeszycie poprawne informacje.

Abel Hernández
Espacios de relajación y clima, ¿qué ciudad es mejor?

No estoy seguro si en ambas ciudades hay espacios verdes y tranquilos para practicar yoga. Y en cuanto al tiempo, según recuerdo, en la Córdoba española llueve más que en la Córdoba argentina.

Susana Olivares
¿El mejor tiempo y opciones de deporte?

En ambas ciudades hace muy buen tiempo en junio y, por eso, puedes hacer senderismo en las montañas. También, si mal no recuerdo, en la provincia argentina tienes más opciones de deporte montañoso que en la provincia española. ¡Ah!, y es más barato.

Elena Melero
¿Cuál es más antigua y más grande?

Soy de Rosario, Argentina. No conozco la ciudad de Córdoba en mi país, pero, si no me equivoco, no es más antigua que la ciudad de Córdoba en España. No estoy segura si ambas ciudades son muy grandes, pero creo que la Córdoba argentina es más grande.

B. Vuelve a leer las respuestas prestando atención a las expresiones marcadas, ¿qué crees que pueden significar? Compartid en plenaria.

Przeczytaj jeszcze raz odpowiedzi uczestników sondy i zwróć uwagę na zaznaczone wyrażenia. Jak myślisz, co mogą znaczyć? Podziel się z klasą Twoim zdaniem.

6

A. Comparad las estaciones del año en ambas ciudades usando la infografía. Mirad el ejemplo.

Porównajcie pory roku w dwóch miastach na podstawie infografiki. Spójrzcie na przykład.

Durante el invierno, en la ciudad cordobesa española normalmente hace buen tiempo, hay una temperatura media de 16 grados, no llueve casi nunca. En la ciudad argentina tampoco hace mucho frío, unos 16 grados, pero hace viento. Los meses más fríos son junio, julio y septiembre.

B. Selecciona una provincia cordobesa y completa en tu cuaderno estas frases con la información de tu elección.

Wybierz jedną z kordobańskich prowincji i uzupełnij w zeszycie zdania według własnego uznania.

- La región con el deporte acuático de riesgo más interesante se llama ... y está a ... de la capital. Allí también se puede practicar ...
- La oferta deportiva más variada se encuentra en ... No está ..., a unos ... km de distancia. Según mi criterio el deporte más interesante es ...

7

A. Estas son algunas informaciones destacables de la infografía. ¿A qué ciudad de Córdoba se refieren? Escribe tus respuestas en el cuaderno.

Oto wybór ważniejszych informacji z infografiki. O którą Kordobę chodzi w każdym przypadku? Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- Tiene quinientos setenta y seis kilómetros cuadrados y es la ciudad más grande después de Buenos Aires.
- No es tan antigua como Cádiz, pero ya tiene unos dos mil ciento ochenta y nueve años.
- Su iglesia principal, desde el año mil novecientos ochenta y cuatro forma parte de la lista de monumentos de la UNESCO.

B. Selecciona tres números de los que aparecen en la infografía. Escríbelos solo en letras en tu cuaderno y léelos a tu colega. Luego él o ella, debe buscar en la infografía los números leídos por ti.

Wybierz trzy numery spośród tych, które pojawiają się w infografice. Zapisz je słownie w zeszycie i przeczytaj na głos koledze lub koleżance. Następnie osoba ta będzie musiała znaleźć przeczytane przez Ciebie numery na infografice.

números cardinales II **G 12**

LOS NÚMEROS DEL 100-1000000

100- cien
101- ciento uno
134- ciento treinta y cuatro
200- doscientos/-as
300- trescientos/-as
400- cuatrocientos/-as
500- quinientos/-as
600- seiscientos/-as
700- setecientos/-as
800- ochocientos/-as
900- novecientos/-as
1000- mil
1567- mil quinientos sesenta y siete
3400- tres mil cuatrocientos
10000- diez mil
100000- cien mil

8

A. 03 ¿De qué ciudad cordobesa te gustaría tener más información? Elige una de ellas. Luego escucha a dos chicas cordobesas que se presentan en un encuentro online para hablar sobre sus ciudades. Escribe en tu cuaderno cómo se llama la chica cordobesa de la ciudad elegida por ti.

O którym z dwóch miast o nazwie Córdoba chciał(a)byś dowiedzieć się więcej? Wybierz jedno z nich. Następnie wysłuchaj wypowiedzi dwóch mieszkanki tych miast, które przedstawiają się na spotkaniu online, aby opowiedzieć o swoim mieście. Zapisz w zeszycie, jak ma na imię mieszkanka wybranego przez Ciebie miasta.

B. Estas son las preguntas hechas a Estrella y Antonella. ¿Qué preguntas son interesantes para ti? Elige dos y escríbelas en tu cuaderno.

Oto pytania zadane Estrelli i Antonelli. Które z nich wydają Ci się najbardziej interesujące? Wybierz dwa i zapisz je w zeszycie.

- ¿Qué lugar conocido de la ciudad es tu favorito? ¿Tiene alguna conexión personal contigo?
- ¿Qué tiene Córdoba que no tiene otra ciudad?
- Tu fiesta local preferida. ¿Cuándo es? Descríbela en una frase.
- Entre diciembre y julio, ¿qué mes es mejor para visitar la ciudad? ¿Cómo es el tiempo en ese mes?

C. 04-07 Escucha a las dos chicas y escribe en tu cuaderno las respuestas a tus dos preguntas. Presta atención a la chica de la ciudad cordobesa elegida por ti.

Posłuchaj wypowiedzi obu uczestniczek spotkania i zapisz w zeszycie odpowiedzi na wybrane przez Ciebie pytania. Pamiętaj, żeby słuchać odpowiedzi mieszkanki miasta, które wybrałeś(-aś!).

S

Opowiedz o swoim mieście, wykorzystując wybrane przez Ciebie pytania w ćwiczeniu 8B.

1. Describir la ciudad

Opisywanie miasta

● Aby opisać, jakie **jest** miasto, możemy użyć wielu określeń: przymiotników, przysłówków, wyrażań przymikowych itd. Należy pamiętać, że każde z tych określeń łączy się z jednym z dwóch czasowników, które już poznaliśmy i które tłumaczymy na język polski jako „być” - **ser** i **estar**.

● W języku hiszpańskim możemy wskazać, co miasto „ma” przy pomocy czasownika **tener** - „mieć”.

Esta ciudad tiene cuatrocientos mil habitantes. To miasto ma czterysta tysięcy mieszkańców.

Nie wszystkie tego typu zdania mają swój odpowiednik w języku polskim.

Buenos Aires tiene dos aeropuertos. W Buenos Aires są dwa lotniska. (dosłownie: Buenos Aires ma dwa lotniska.)

● Niektóre nazwy miast zawierają w języku hiszpańskim rodzajnik, który też zapisujemy wielką literą, ponieważ stanowi integralną część nazwy własnej np.: *La Habana, Las Palmas, El Cairo*. Do tej grupy zalicza się też hiszpańskojęzyczny kraj: *El Salvador*.

Rodzajniki w nazwach własnych nigdy nie łączą się z przymiownikami. Porównaj:

Este verano voy a El Salvador.
Este finde voy al cine. (voy a + el cine)

1A Uzupełnij w zeszycie zdania, wpisując odpowiedni przymiotnik.

- Hay muchos coches, mucha gente, mucho ruido. No es una ciudad ...
- Me gustan mucho las ciudades ... con rascacielos, tiendas de moda, arte contemporáneo, etc.
- Prefiero las ciudades ... donde puedes caminar, disfrutar de la naturaleza y descansar. Es que en las ciudades con mar siempre hay mucha gente.
- ¿Sabes que la ciudad más ... de Cuba es Baracoa? Tiene más de 500 años. -¿En serio? ¿Y no es La Habana?
- Ciudad de México es una ciudad muy ... Tiene más de 22 millones de habitantes.

2. Usos de *ser* y *estar*Użycie czasowników *ser* i *estar*

W języku hiszpańskim istnieją trzy czasowniki, które możemy uznać za odpowiedniki polskiego czasownika „być”. Do tej pory poznaliśmy już dwa z nich - *ser* i *estar*. W zależności od tego, co chcemy wyrazić, wybieramy jeden z nich.

● Czasownika **ser** używamy do charakteryzowania tego, co opisujemy. Odpowiemy przy jego pomocy na pytanie:

¿Cómo es ...? Jaki / jaka / jakie jest...?
¿Cómo es Sevilla? Jaka jest Sewilla?
Es grande y muy colorida. Jest duża i bardzo kolorowa.

● Do identyfikacji kogoś lub czegoś służy jedynie czasownik **ser**:

¿Qué es esto? Co to jest?
Es un queso típico de Menorca. To tradycyjny ser z Minorki.

¿Quién es ella? Kim ona jest?
Es la directora de la escuela. To dyrektorka szkoły.

● Czasownik **estar** wykorzystujemy do opisu położenia. Odpowiemy przy jego pomocy na pytanie:

¿Dónde está? Gdzie jest?
¿Dónde está Santander? Gdzie jest Santander?
En el norte de España. Na północy Hiszpanii.

● Aby powiedzieć, jak daleko jest opisywany przez nas obiekt, możemy posłużyć się konstrukcją **estar a**:

Estar a 10 kilómetros de ... Być 10 kilometrów od ...
Estar a 30 minutos de ... Być 30 minut od ...

¿A cuántos minutos está...? Ile minut stąd jest...?
¿A cuántos kilómetros está...? Ile kilometrów stąd jest...?

Zwróć uwagę, że umiesz już używać czasownika *estar* również w innych kontekstach, na przykład w pytaniu:

¿Cómo estás? Jak się masz?

2A Uzupełnij w zeszycie zdania odpowiednią formą czasownika *ser* lub *estar*.

- Alcalá de Henares ... una ciudad tranquila y ... cerca de Madrid.
- ¿Dónde ... Quito? -Creo que ... en Ecuador y ... la capital.
- Juan, ¿cómo ... tu ciudad?
- ¿San Sebastián ... en el norte o en el sur de España?
- Bogotá ... montañosa y muy poblada.
- ¿A cuántos kilómetros de la ciudad ... el aeropuerto?
- Málaga ... en la Costa del Sol.
- El centro de la ciudad ... muy ruidoso.
- Los monumentos ... en el centro de la ciudad.

2B Pogrupuj w zeszycie wyrażenia w zależności od tego, czy łączą się z *ser* czy *estar*.

SER	ESTAR
1. al sur de Barcelona	7. ideal para descansar y relajarse
2. verde y muy ecológica	8. bonita y barata
3. bastante ruidosa	9. cerca de la escuela
4. en Europa	10. moderna
5. muy lejos de la capital	11. a 50 kilómetros
6. al norte de Varsovia	

3. Verbos de movimiento

Czasowniki ruchu

Z poruszaniem się (w mieście i nie tylko) związanych jest wiele czasowników. Zwróć uwagę, z jakimi przymiownikami się łączą i jakie wyrazy często im towarzyszą.

3A Przetłumacz w zeszycie fragmenty opisu trasy maratońskiej.

El maratón empieza ... (w) el centro de la ciudad. Pasamos ... (obok) del mercado antiguo y después corremos ... (aż do) la catedral. Salimos del casco histórico y corremos ... (wzdłuż) del río. Cruzamos el puente y entramos en el barrio más turístico de la ciudad. Corremos ... (przez) las calles del barrio ... (do) la estación de trenes. Pasamos ... (obok) del estadio y entramos otra vez en el centro de la ciudad. Cruzamos la Plaza Mayor y ahí termina el recorrido.

3B Uzupełnij w zeszycie opis zwiedzania miasta odpowiednią formą czasownika *ir*, *cruzar*, *pasar* lub *estar*.

El plan para hoy es visitar la ciudad natal de Picasso. Primero, ... por el centro de la ciudad hasta la Plaza de la Merced. ... la plaza y ahí en la esquina ... el Museo Casa Natal de Picasso. Después ... al lado de la Alcazaba y ... hasta el Paseo del Parque. ... el Paseo de los Curas y ... hasta el Muelle 1. Podemos visitar también el Centro Pompidou Málaga porque ... muy cerca.

4. Verbo *hay*Czasownik *hay*

Poznamy teraz trzeci odpowiednik polskiego czasownika „być”. Aby mówić o tym, że coś w ogóle jest lub czegoś nie ma, posłużymy się słowem **hay**, które jest szczególną, bezosobową formą czasownika *haber*. Formy *hay* używamy bez względu na liczbę i rodzaj tego, o czym mówimy.

¿Qué hay en...?

■ ¿Qué hay en tu barrio?

▲ *Pues hay dos cafeterías, muchos bloques de pisos y un parque enorme.*

● Po **hay** zazwyczaj występuje rodzajnik nieokreślony, liczebnik lub przymiotnik określający ilość.

■ ¿En este calle hay una panadería?

▲ *Sí, hay tres.*

▲ *No, no hay, pero sí hay un súper.*

En esta ciudad hay muchas cafeterías chulas.

● Rodzajnika nieokreślonego należy użyć zawsze w połączeniu z policzalnym rzeczownikiem w liczbie pojedynczej, natomiast nigdy nie stawiamy go przed rzeczownikami niepoliczalnymi.

En la calle hay un coche.

Na ulicy jest (jeden) samochód.

No hay gasolina.

Najczęściej nie używamy też rodzajnika, kiedy po **hay** występuje rzeczownik w liczbie mnogiej.

En la calle hay coches.

Na ulicy są samochody.

4A Odpowiedz w zeszycie na pytania, używając podanych elementów. Zwróć uwagę na przykład.

■ ¿Qué hay en el centro de la ciudad? (una catedral?)

▲ *En el centro de la ciudad hay una catedral.*

- ¿Qué hay en este barrio? (un mercado)
- ¿Qué hay al lado del restaurante? (un tablao flamenco)
- ¿Qué hay en Sevilla? (muchos monumentos)
- ¿Qué hay en la clase? (una pizarra, un ordenador y muchos libros)

4B Napisz pytania w zeszycie zgodnie z przykładem.

libro/la biblioteca ¿Cuántos libros hay en la biblioteca?

- turistas/este museo
- hospitales/el recorrido del maratón
- personas/la clase
- mercados/esta ciudad
- farmacias/esta calle

4C Opisz w zeszycie miasto, w którym mieszkasz, używając *hay* lub *no hay*.

HAY	NO HAY
En mi ciudad...	
zonas verdes	metro
montañas	playas
mar	parques
	hospital
	aeropuerto
	río

5. Diferencias entre *hay* y *estar*

Różnice w użyciu czasowników *hay* i *estar*

- Czasowniki **hay** i **estar** w pewnym sensie odnoszą się do przestrzeni, zatem mogą się łączyć z przyimkiem *en* i zaimkiem pytajnym *dónde*. Zauważ, że przy pomocy obu konstrukcji informujemy jednak o czymś zupełnie innym lub pytamy o coś zupełnie innego.

Przy pomocy formy **hay**:

- ¿Qué hay en...? Co jest w/na ...?
- ▲ Hay... Jest/Są...
- lub
- ¿Dónde hay un/una...? Gdzie jest (jakiś/jakaś)...?
- ▲ Hay uno/una en ... Jest (jakiś/jakaś) w/na...

A przy pomocy czasownika **estar**:

- ¿Dónde está...? Gdzie jest...?
- ▲ Está en... Jest w/na...
- Ponadto, czasownik **hay** (*haber*) nigdy nie będzie odnosił się do znanych powszechnie, jedynych w swoim rodzaju obiektów o nazwach własnych. Na przykład:

- ¿Qué galerías de arte hay en Varsovia?
- ▲ ¿Hombre, hay muchas. Por ejemplo en Varsovia está la galería de arte moderno Zachęta.

¿En Madrid hay muchos museos, pero sobre todo allí están el Museo del Prado, el Museo Reina Sofía y el Museo Thyssen-Bornemisza.

- To samo dotyczy osób. Do mówienia o grupach nieokreślonych osób możemy używać **hay**, np.:

En el polideportivo de mi hermana hay muchos socios.

En mi familia no hay ingenieros.

Natomiast, kiedy nazywamy konkretne osoby przy pomocy imion czy innych wyrażań, które sugerują kogoś konkretnego, możemy wykorzystać tylko czasownik **estar**, np.

Hoy Susana no está en el insti.

Mis amigos todavía no están.

5A Uzupełnij w zeszycie zdania odpowiednią formą czasownika *estar* lub wyrażeniem *hay*.

1. El Museo Guggenheim	alumnos.	hay
2. Los turistas	cerca del mar.	
3. Al lado del hospital	una catedral muy famosa.	
4. En mi ciudad no	en Bilbao.	
5. Mis padres	en el centro.	
6. Hoy en mi escuela no	aeropuerto.	
7. En el casco antiguo	en casa.	
8. Sevilla	una farmacia.	
9. Mi ciudad	en el Museo de Bellas Artes.	
10. Los mejores bares de tapas	a unos 200 kilómetros de Málaga.	

5B Uzupełnij w zeszycie opisy miast wyrażeniem *hay* i poprawną formą czasownika *estar*.

1. Soy polaca, de Cracovia. Mi barrio en el centro. Al lado de mi casa un museo y una escuela. un hospital, un mercado y una parada de autobús. El mercado a unos 200 metros de mi casa. Vivo en el centro, por eso muchos edificios antiguos. también muchos turistas.

6. Medios de transporte

Środki transportu

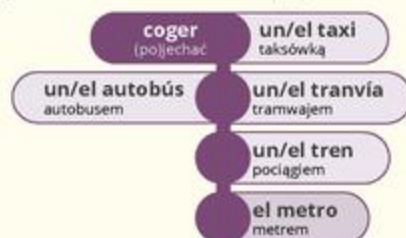
- Czasownik **ir** zazwyczaj tłumaczymy jako *iść* i jest on całkowicie nieregularny (tabela odmiany znajduje się na s. 132). Cel ruchu wskazujemy przyimkiem **a**.

Voy a la estación de trenes. Idę na dworzec kolejowy.
¿Vais al teatro? Idziecie do teatru?

Czasownik **ir** może służyć też do wskazania, jakim środkiem transportu ktoś się porusza. Wykorzystujemy wtedy przyimek **en**. Sam czasownik przetłumaczmy wtedy na język polski inaczej:

- Do korzystania z komunikacji zbiorowej odnosi się też czasownik **coger**, który możemy przetłumaczyć w tym wypadku jako „skorzystać z”, choć w języku polskim i tak najczęściej używa się w tym kontekście czasownika „(po)jechać”.

Es mejor coger un tren. Lepiej pojechać pociągami.
Siempre cojo el metro de las nueve. Zawsze jadę metrem o 9.
Spójrz na odmianę czasownika **coger**, która w pierwszej osobie liczby pojedynczej jest nieregularna:

	COGER
yo	cojo
tú	coges
él/ella/usted	coge
nosotros/nosotras	cogemos
vosotros/vosotras	cogéis
ellos/ellas/ustedes	cogen

6A Uzupełnij w zeszycie zdania przy pomocy *ir a* lub *ir en*. Odmień odpowiednio czasownik *ir*.

1. Mi familia siempre avión de vacaciones.
2. ¿Carlos, cómo vas a la escuela? –Yo siempre pie porque vivo muy cerca.
3. Mi hermano y yo los fines de semana normalmente bicicleta de excursión.
4. Últimamente muchas personas patinete porque está muy de moda.

7. Dar recomendaciones

Udzielanie rad i rekomendacji

Aby udzielić komuś rady – na przykład wskazać komuś drogę albo polecić jakieś miejsce, możemy wykorzystać wiele wyrażań, które łączą się z bezokolicznikiem (*infinitivo*), podstawową formą czasownika. Pamiętaj, że bezokoliczniki w języku hiszpańskim zawsze kończą się na *-ar*, *-er* albo *-ir*.

Es mejor Lepiej...	Es necesario Potrzeba... Trzeba...	Lo mejor es Najlepiej...	Puedes Możesz...	Debes Powinieneś... Powinnaś...
+ infinitivo bezokolicznik				

Możemy też zaproponować coś komuś przy pomocy poniższych pytań. Łączą się one z odmienionym czasownikiem.

¿Y por qué no...? A może...? / Dlaczego (by) nie...?	¿Y si...? A może...? / A gdyby...?
+ verbo conjugado odmieniony czasownik	

¿Y por qué no coges un taxi? A może pojedź taksówką?
¿Y si vamos en el metro? A może pojedziemy metrem?

7A Udziel w zeszycie rady każdej osobie, wykorzystując wszystkie poznane struktury.

1. Quiero conocer algún monumento en tu ciudad.
2. ¿Cómo llego a tu casa?
3. Necesito estudiar muchas palabras nuevas en español.
4. Quiero ver alguna serie interesante.
5. Me gusta mucho visitar museos.

8. Números ordinales

Liczebniki porządkowe

Liczebniki porządkowe służą do wskazania, które z kolei jest coś lub ktoś. Odmieniają się przez rodzaj i liczbę.

1 primero	2 segundo	3 tercero	Mogą się kończyć na: -al/-al/-as/-as
4 cuarto	5 quinto	6 sexto	
7 séptimo	8 octavo	9 noveno	
		10 décimo	

W użyciu jest przede wszystkim pierwsze dziesięć liczebników porządkowych. Pozostałe formy zazwyczaj wyraża się przy pomocy liczebników głównych (*números cardinales*).

- Liczebniki *primero* i *tercero* tracą końcówkę *-o*, kiedy znajdują się przed rzeczownikami rodzaju męskiego liczby pojedynczej, np.: *el primer curso*, *el primer día del año*, *el tercer intento*.

- Liczebnikom porządkowym prawie zawsze towarzyszy rodzajnik określony (*el, la, los, las*). Zamiast rodzajnika określonego może wystąpić też np. przymiotnik dzierżawczy:

Es mi primera vez en Bogotá. To mój pierwszy raz w Bogocie.

- Ponadto w krajach hiszpańskojęzycznych istnieją skróty od liczebników porządkowych. Tworzy się je przy użyciu symbolu „*o*” lub „*a*”, w zależności od rodzaju gramatycznego, po cyfrze arabskiej i kropce. Np.

1.º = primero | 2.ª = segunda | 4.ª = cuarta | 5.º = quinto

Wyjątkiem są skrócone formy *primer* i *tercer*, które skracają się do: 1.º i 3.º oraz liczebniki porządkowe w liczbie mnogiej, które skracają się przy użyciu symboli „*os*” i „*as*” w zależności od rodzaju. Np.:

1.er = primer (coche) | 2.as = segundas | 7.as = séptimas

8A Uzupełnij w zeszycie poniższe zdania, używając odpowiednich liczebników porządkowych.

1. Este es el (1.º) mural de nuestra ruta.
2. Carlos entra de (1.º) en la meta.
3. Giramos en la (2.ª) calle a la izquierda.
4. Tienes que bajar en la (6.ª) parada.
5. Vivimos en el (4.º) piso.
6. La Tierra es el (3.º) planeta en el sistema solar.
7. Me encanta la (5.ª) sinfonía de Beethoven.
8. El rey de España es Felipe VI (6.º).
9. El (8.º) mes del año es agosto.
10. Me gustan mucho los (1.os) capítulos de la serie “El Ministerio del Tiempo”.

9. Indicar direcciones

Wskazywanie drogi i kierunku przemieszczania się

Oto garść przydatnych wyrażań do wskazywania kierunku:

Oto odmiana czasownika **seguir**. Zwróć uwagę na oboczność samogłoskową *e-i*.

	SEGUIR
yo	sigo
tú	sigues
él/ella/usted	sigue
nosotros/nosotras	seguimos
vosotros/vosotras	seguís
ellos/ellas/ustedes	siguen

Kiedy wskazujemy komuś drogę w języku hiszpańskim, najczęściej zwracamy się do tej osoby bezpośrednio, odmieniając czasowniki w drugiej (*tú*) lub trzeciej (*usted*) osobie gramatycznej. W ten sam sposób możemy zwrócić się do grupy osób. Jeśli do niej należymy, będziemy używali formy *nosotros*, a jeśli nie należymy, zwracać się będziemy przy pomocy formy *vosotros* lub trzecioosobowej formy grzecznościowej *ustedes*.

Oto przydatne zwroty do ułożenia wypowiedzi:

Primero <input type="text"/>	Najpierw <input type="text"/>
Después <input type="text"/>	Później <input type="text"/>
Luego <input type="text"/>	Następnie <input type="text"/>

- 9A Uzupełnij w zeszycie poniższe dialogi, tłumacząc na język hiszpański fragmenty w nawiasach.

Situación 1

- ¿Sabes cómo llegar a la Plaza Mayor?
▲ Mira, primero (idziesz prosto), luego (skręcasz w prawo). La plaza está al final de la calle.

Situación 2

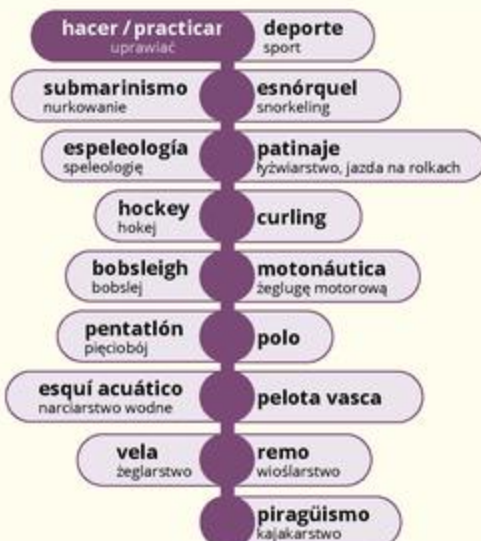
- ¿Hay un buen restaurante por aquí?
▲ Sí, sí. A ver... (Idziecie prosto) y (przechodźcie przez) una plaza. Está a unos 100 metros.

10. Verbos de deportes

Casosniks związane z dyscyplinami sportu

Poszczególne dyscypliny sportowe łączą się z różnymi czasownikami, które na polski tłumaczymy zazwyczaj jako „uprawiać”.

- W większości wypadków możemy wymiennie używać czasowników *hacer* i *practicar*. Przy czym *practicar* raczej odnosi się do regularnego uprawiania sportu, natomiast *hacer* do odbycia konkretnego treningu czy sesji, choć nie jest to sztywna zasada.

Pamiętaj, że czasownik *hacer* może tworzyć wiele zwrotów, które na polski tłumaczymy bardzo różnie, np.:

- hacer la cama* – ścieścić łóżko
hacer los deberes – odrabiać zadanie domowe
hacer deporte – uprawiać sport

- W odniesieniu do niektórych dyscyplin sportowych używamy konkretnych czasowników:

patinar	jeździć na łyżwach, rolkach
pescar	łowić ryby
esquiar	jeździć na nartach
nadar	pływać
correr	biegać

- Aby mówić o dyscyplinach, których się uczymy, używamy czasownika *aprender*. Kiedy łączy się z bezokolicznikiem, wymaga przyimka *a*.

aprender + **dyscyplina sportu**

aprender socorrismo, aprender remo

aprender + **a** + **infinitivo**

aprender a + nadar, hacer vela

- 10A Zbuduj zdania z podanych elementów i zapisz je w zeszycie.

- surf y kitesurf/ Fuerteventura/En/ mucha gente/ practicar
- ¿(tú) Querer/ remo/ aprender/ nadar?/o/ preferir
- (nosotros) hacer/ No/ deportes/ riesgo/ de
- los deportes/ De/ preferir (yo) en/ el agua/ el submarinismo
- bici/ patinar/ Mi/ novio/ y/ montar/ en

- 10B Zapisz w zeszycie zdania, uzupełniając je odpowiednią formą czasownika *hacer*, *practicar*, *aprender* lub *jugar*.

- Cuando nos aburrimos, mis compañeros y yo, siempre a los bolos.
- Este verano quiero a hacer kitesurf.
- Chicos, ¿qué hacemos este finde: remo o submarinismo?
- ¿Qué prefieres: el fútbol o el baloncesto? -La verdad, prefiero al tenis.
- Los deportes de aire están muy de moda. La gente vuelo en globo, paracaidismo o parapente.
- ¿Sabes que en España algunas personas al hockey? -¿En serio?
- Durante las vacaciones quiero socorrismo.
- ¿Y tú, Carolina, con qué frecuencia deporte? -Normalmente tres veces por semana.

11. El tiempo atmosférico

Pogoda

Aby mówić o pogodzie, możemy wykorzystać cztery rodzaje struktur:

hace + sustantivo		
hace calor jest ciepło	hace frío jest zimno	hace viento wieje wiatr
hace sol świeci słońce	hace buen tiempo jest ładna pogoda	hace mal tiempo jest brzydka pogoda
hace bueno jest dobra pogoda	hace 15 grados jest 15 stopni	

estar + participio	
está nublado jest pochmurnie	está despejado jest bezchmurnie
está parcialmente nublado jest częściowe zachmurzenie	está soleado jest słonecznie

hay + sustantivo			
hay nubes są chmury	hay tormenta jest burza	hay niebla jest mgła	hay un arcoíris jest tęcza

- Czasowniki związane z pogodą odmieniają się tylko w trzeciej osobie liczby pojedynczej

verbos conjugados	
llueve (llover) pada deszcz	nieva (nevar) pada śnieg
graniza (granizar) pada grad	llovizna (lloviznar) mży

- 11A Uzupełnij w zeszycie zdania odpowiednią formą czasowników *haber*, *hacer* lub *estar*.

En el norte del país niebla y frío. En el centro nubes y mucho viento todo el día. En el sur del país despejado y buen tiempo, pero no calor, solo 10 grados.

- 11B Zapisz w zeszycie podane zdania, uzupełniając je odpowiednim opisem pogody. Pamiętaj o użyciu właściwego czasownika.

- En los países del Caribe normalmente .
- Esta semana mucho, es mejor llevar un paraguas.
- En invierno en Polonia normalmente y a veces .
- En las Islas Canarias y . Son condiciones perfectas para surfear.
- Hoy , pero no .

- 11C Zapisz w zeszycie pełne zdania na podstawie odpowiednich słów z każdej kolumny. Wybór w ramach pierwszej kolumny jest dowolny. Spójrz na przykład.

En el oeste de Argentina hace frío.

1 sur centro este oeste norte	2 España Italia Alemania Cuba Colombia Argentina Chile Polonia	3 está hay hace llueve nieva	4 viento nubes calor sol mucho tormenta frío nublado
--	--	---	--

- 11D Przetłumacz w zeszycie tekst na temat klimatu panującego w Kadyksie (Cádiz), mieście na południu Hiszpanii.

Latem w Kadyksie jest bardzo gorąco i słonecznie. Średnia temperatura to 28 stopni. Jest wietrznie. Jesienią często pada deszcz, ale jest bardzo ciepło. Zimą nie pada śnieg i nie jest zimno, ale w styczniu niebo zazwyczaj jest zachmurzone. Wiosną nie jest bardzo gorąco, ale czasem są burze.

12. Números cardinales II

Liczebniki główne II

Oto zasady tworzenia liczebników od 100 wzwyż:

- Równa liczba 100 to *cien*. Natomiast od 101 do 199 liczba „sto” to *ciento*.

- 101 – **ciento** uno
111 – **ciento** once
125 – **ciento** veinticinco
135 – **ciento** treinta y cinco

- Liczby oznaczające setki od 200 do 900 odmieniają się przez rodzaj:

doscientos alumnos – dwięście uczniów
doscientas personas – dwieście osób

- 200 – **doscientos** /-as
300 – **trescientos** /-as
400 – **cuatrocientos** /-as
500 – **quinientos** /-as
600 – **seiscientos** /-as
700 – **setecientos** /-as
800 – **ochocientos** /-as
900 – **novecientos** /-as

- Liczba 1000 to *mil* i jest nieodmienna.

4 000 = *cuatro mil*
cuatro mil personas – cztery tysiące osób.

- Liczba 1 000 000 poprzedza zawsze rodzajnik nieokreślony *un*: *un millón*.

Przed rzeczownikiem natomiast wymaga przyimka *de*.

un millón de personas – milion osób

- Pamiętaj, że jeżeli liczba kończy się na „uno” i jest przed rzeczownikiem, to traci ostatnie „o” i skraca się do „un”. np. *Tengo veintiún años*. Ale:

- ¿Cuántos años tienes?
▲ Veintiuno.

En mi insti hay ochocientos cuarenta y un alumnos.
En esta ciudad hay cincuenta y un graffitis.

- 12A Zapisz w zeszycie słownie następujące liczby wraz z rzeczownikami, których dotyczą. Zwróć uwagę na odpowiedni rodzaj niektórych liczebników.

- 104 alumnos
- 350 graffitis
- 500 euros
- 630 corredoras
- 890 personas
- 1715 kilómetros
- 5 000 españoles
- 2 000 000 años

- 12B Zastanów się, które sprawiają Ci największą trudność. Zanotuj je w zeszycie w taki sposób, aby łatwo je zapamiętać.

27 111 55 76 989 515 767 216

¿CÓMO VOY A...?

1

A. Elige el punto de partida y el punto de llegada. Después pregunta a tus compañeros cómo llegar al punto de llegada. Gana quien describa la ruta más larga.

- 1 CERRO MONSERRATE
- 2 CERRO GUADALUPE
- 3 MUSEO QUINTA BOLÍVAR
- 4 MUSEO NACIONAL DE COLOMBIA
- 5 CENTRO DE MEMORIA HISTÓRICA
- 6 PLANETARIO
- 7 TORRE COLPATRIA
- 8 MUSEO DE ARTE MODERNO EN BOGOTÁ
- 9 BIBLIOTECA NACIONAL
- 10 MUSEO INTERNACIONAL DE LA ESMERALDA
- 11 MUSEO DEL ORO
- 12 MUSEO BOTERO
- 13 PLAZA BOLÍVAR
- 14 TEATRO JORGE ELÍECER GAITÁN
- 15 SECTOR COMERCIAL SAN VICTORINO
- 16 CICLORUTA
- 17 TRANSMILENIO
- 18 SENDERO VICACHÁ
- 19 RIO SAN FRANCISCO
- 20 RECORRIDO PEATONAL

- ¿Cómo voy a...?
- Tienes que.../ debes... / es mejor... girar a la derecha / izquierda/ en la calle... seguir recto coger un autobús / el metro...
- Ahí está...

DE PASEO POR LA CIUDAD

3

Rzuć kośćmi, aby przesunąć pionek, a następnie zastosuj się do instrukcji. Na planszy są cztery rodzaje pól zaznaczone różnymi kolorami i ikonami ze słownictwem z rozdziału. Każdy kolor oznacza inne pytanie, na które musisz odpowiedzieć na podstawie ikony:

- ¿Qué tiempo hace?
- ¿Qué deporte es?
- ¿Qué es?
- Musisz odpowiedzieć na pytania zgodnie z numerem.
- 1 ¿Cómo es tu ciudad?
- 2 ¿Cómo vas a la escuela?
- 3 Describe tu ciudad polaca preferida.
- 4 ¿Practicas deportes? ¿Cuál es tu favorito?
- 5 ¿Qué hay en tu ciudad?
- 6 Explica cómo llegar a un sitio de interés en tu ciudad. ¿Está lejos de tu escuela?
- 7 ¿Qué se puede ver o visitar en tu ciudad?
- 8 Enumera 3 deportes de riesgo.
- 9 ¿Qué medios de transporte existen en tu ciudad?

UNA ENTRADA EN UN BLOG

4

A. Piotr, mieszkaniec Torunia, prowadzi bloga o dwóch stolicach województwa kujawsko-pomorskiego. Przeczytaj wpis na blogu i zwróć uwagę na użycie zaimka względnego *que*.

Esta es la Plaza Mayor de Toruń. La plaza es rectangular y en el centro está el ayuntamiento del siglo XIII. Es el edificio *que* tiene el reloj grande en su torre. Alrededor de la plaza hay numerosas casas medievales, una iglesia barroca y algunas tiendas de recuerdos. También está ahí la oficina central de correos *que* es el edificio neogótico a la derecha. Enfrente del ayuntamiento está el monumento a Copérnico.

Pronombre relativo *que*

- Słowo *que* najczęściej odpowiada polskiemu zaimkowi względnemu „który/-a/-e”, „jaki/-a/-e”.
- El chico *que* camina se llama Jacek.
- Najczęściej nie stawiamy przed *que* przecinka, chyba że wprowadzany przez nie fragment zdania ma charakter wtrącenia, dodatkowej informacji.
- Nie należy mylić go z innym zaimkiem – „*qué*”, który stosujemy w pytaniach i wykrzyknieniach.
- ¿*Qué* significa „neogotycki”? – Co oznacza „neogotycki”?
- ¿*Qué* hora es? – Która jest godzina?
- ¡*Qué* bonito! – Ale ładny!

B. A teraz Ty zredaguj wpis na bloga, podobny do tego napisanego przez Piotra. Spróbuj wykorzystać zaimek względny „*que*”.

¿DÓNDE ESTAMOS?

2

Będziecie pracować w małych grupach. Każda grupa wybiera jedno miasto i przygotowuje pięć zdań z informacjami na jego temat. Będziecie czytać na głos zdania jedno po drugim, ale nie wspominając o jakim mieście mowa. Jeśli któraś grupa odgadnie nazwę miasta po pierwszym zdaniu, otrzymuje 5 punktów, po dwóch zdaniach, 4 punkty itd. Spójrz na przykład.

1. Está en América del Norte.
2. Es una ciudad estadounidense muy grande.
3. Está en la costa y tiene un puente muy largo.
4. Está en California.
5. Hay una canción con el nombre de esta ciudad.

Taxi "a lo cubano"

En Cuba, hay varios tipos de taxis, pero solo dos son interesantes: los **cocotaxis** que son motocicletas con forma de coco y los **almendrones**. Este último, el taxi de los cubanos. Pero, ¿qué son los almendrones? ¿Cómo pedir un almendrán al estilo cubano? Dos turistas y un cubano nos responden.

"El almendrán es un chevrolet viejo de los años cincuenta o sesenta. Es el taxi que más usa un cubano y ya te digo, no es muy barato. Para nosotros cuesta entre 10 y 30 pesos cubanos, aproximadamente, un euro con el cambio de moneda".

Alexis Ramírez,
25 años, cubano

"Un almendrán no es un taxi común. ¿Sabes que existen unas señas con las manos que usan los conductores y los pasajeros? El taxi se pide en la calle, haces el gesto con la mano o gritas. Estos taxis tienen una ruta definida, como un autobús, y siempre es importante preguntar al botero a dónde va para ver si es tu ruta".

Esther de Ríos,
19 años, española

"Un almendrán es perfecto para descubrir la ciudad y... ¡conocer gente! Vas en compañía siempre de otras personas, unos cuatro o seis por carro".

Isaac Martínez,
20 años,
mexicano

A Lee este artículo sobre el taxi en Cuba. ¿Cuáles son las características de este medio de transporte? En parejas, seleccionad las respuestas adecuadas.

Prerecitar artículo o rodajes taksówek na Kuby. Jakie są cechy charakterystyczne tego środka transportu? W parach wybierzcie odpowiedzi zgodne z tekstem.

Para ir en un almendrán, tienes que/ debes...

- ☒ hacer un gesto o gritar
- ☒ descargar una aplicación

1. preguntar a dónde va el taxi.
2. pagar con tarjeta de crédito.
3. conocer el precio antes de subir.
4. aceptar ir con otros pasajeros.
5. llamar por teléfono.

B Estas son algunas de las señas usadas para pedir un taxi en Cuba. Decidid en parejas qué puede significar cada gesto. Comprobad las respuestas en plenaria.

Oto niektóre gesty, których używa się na Kuby, aby „złapać” taksówkę. Zdecydujcie w parach, co może oznaczać każdy gest. Porównajcie opinie w klasie.

3. Somos dos personas.

5. ¿Pa' dónde vas?

7. Hasta aquí.

2. Una persona.

4. Sigo recto.

1. ¡Taxi, taxi!

6. Estoy lleno.

8. Ya termino.

C Muchos hispanohablantes son muy expresivos y cuando se comunican gesticulan mucho. ¿Cómo percibes este comportamiento? Selecciona o formula la respuesta adecuada para ti y luego comparte en plenaria tus ideas.

Osoby mówiące po hiszpańsku są bardzo ekspresywne i gestykują podczas rozmów. Jak postrzegasz to zachowanie? Wybierz lub sformułuj własną odpowiedź zgodną z Twoimi przekonaniem i podziel się nią w klasie.

No me molesta.

No es incómodo para mí y creo que es una buena idea aprender estos gestos.

En Polonia también tenemos gestos para indicar algunas cosas. Me parece natural.

No me siento cómodo con estas formas de gesticular.

D Busca en la red algún vídeo con la etiqueta *gestos en español* y compártelo con el resto de tu clase. Selecciona los más interesantes. ¿Te atreverías a usar estos gestos?

Poszukaj w internecie filmiku z hasztagiem *gestos en español* i zaprezentuj w klasie. Wybierzcie najciekawsze filmiki. Odważyl(a)byś się wykonać przedstawione gesty?

Pon en práctica tus talentos. Elige uno de los talleres teniendo en cuenta tus aficiones. Puedes trabajar solo o en grupo. Avisa a tu profesor/-a qué taller eliges y con quién lo vas a hacer.

Sprawdź w praktyce swoje talenty! Wybierz jeden z warsztatów, kierując się Twoimi zainteresowaniami. Możesz pracować samodzielnie lub w grupie. Poinformuj nauczyciela/nauczycielkę, które zadanie wybierasz i z kim je wykonasz.

M

Presentar en cualquier forma pronóstico del tiempo para los próximos tres días en un lugar elegido por ti en tu ciudad hispanohablante. Utiliza aplicaciones disponibles online.

Opowiedz o środkach transportu w Twoim mieście. Możesz wzorować się na lekcji o transporcie w Bogocie. Prezentację przygotuj w dowolnej aplikacji mobilnej lub programie komputerowym.

L

W parach pomyślcie, jaką trasę można zaproponować turystom w Waszym mieście. Czy to będzie trasa po najciekawszych muralach, najlepszych restauracjach, a może trasa po zabytkach czy obszarach zieleni? W dowolnej formie zaprezentujcie Waszą trasę kolegom na lekcji. Możecie wzorować się na czwartej lekcji z tego rozdziału.

W parach przygotujcie ankietę online na temat sportów, które uprawiają Wasi koledzy. W ankiecie uwzględnijcie ulubione miejsca, warunki atmosferyczne, porę roku, częstotliwość itp. Wyniki ankiety zaprezentujcie w dowolnym programie komputerowym.

XL

W 3- lub 4-osobowej grupie przygotujcie w dowolnej aplikacji mobilnej lub programie komputerowym przewodnik wideo po Waszym mieście. Wybierzcie 6-8 miejsc, które warto odwiedzić. Przedstawcie ciekawostki, pamiętając przy tym o praktycznych informacjach dla turystów.

W 3-osobowej grupie znajdźcie dwa miasta – jedno w Hiszpanii i drugie w Ameryce Łacińskiej – które mają tę samą nazwę. Wykorzystajcie narzędzia komputerowe do przygotowania prezentacji, w której porównacie oba miasta.

¿Qué te llevas de esta unidad? Responde a las preguntas de la primera columna en tu cuaderno y luego en parejas, realizad las tareas según las indicaciones de la segunda columna.

Co ze sobą „zabierzesz” z tego rozdziału? Odpowiedz w zeszycie na pytania z pierwszej kolumny. Następnie zrealizujcie zadania w parach zgodnie z wytycznymi z drugiej kolumny.

CZY UMIESZ...?

Opisywać miasta. Podać powód, dlaczego chcesz dane miasto odwiedzić.

Opisać położenie geograficzne miasta, jego architekturę i inne atrakcje.

Zapytać o dostępne środki transportu w mieście.

Zapytać o drogę i wskazać ją.

Opisać pogodę i uprawiane sporty.

Podzielcie się Waszymi opiniami o różnych miastach. Opiszcie je.

Wybierz dwa miasta i poproś kolegę lub koleżankę, aby sprawdził(a), gdzie są położone i co w nich się znajduje. Zamieńcie się rolami.

Zapytajcie się nawzajem, jakim środkiem transportu można dojechać w różne miejsca z Waszej szkoły.

Wybierz dwa miejsca na planie miasta i zapytaj kolegę lub koleżankę, jak można tam dotrzeć. Zamieńcie się rolami.

Poproś kolegę lub koleżankę, aby sprawdził(a), jaka jest dzisiaj pogoda w wybranym przez Ciebie miejscu i jakie sporty można tam uprawiać. Zamieńcie się rolami.

¿Cómo es tu ciudad? Describe una ciudad de España y otra de América donde se habla español.

¿Dónde está tu ciudad favorita? ¿Qué hay en esta ciudad? Elige tres atracciones y escribe dónde están.

¿Qué medios de transporte hay en la ciudad donde vives? ¿Cómo llegas a la escuela?

Elige un lugar en tu ciudad y describe el camino desde tu escuela. Describe el camino desde tu casa hasta la escuela.

¿Qué tiempo hace hoy? ¿Qué deportes practicas?

2

EN EL PROBADOR 1

- ✓ Describir productos alimenticios.
- ✓ Hablar de combinaciones de alimentos frecuentes.

EN EL PROBADOR 2

- ✓ Hacer pedidos en un cafetería.
- ✓ Describir la forma de elaborar una comida.
- ✓ Hablar sobre alergias y gustos culinarios.
- ✓ Dar consejos relacionados con buenos hábitos alimenticios.

EN EL PROBADOR 3

- ✓ Pedir comida a través de una aplicación, en un bar y un restaurante.

GRAMÁTICA

- ✓ Combinaciones léxicas sobre alimentos.
- ✓ Preposiciones **de**, **con** y **sin**.
- ✓ **Algo** y **nada**.
- ✓ Pronombres de objeto directo en tercera persona.
- ✓ La negación.
- ✓ Verbos **apetecer**, **llevar**, **cortar**, **untar**, **añadir**, **soler**.
- ✓ **Tener alergia a / ser alérgico a / tener intolerancia**.
- ✓ **Es + adjetivo + infinitivo**.
- ✓ Usos del artículo.
- ✓ **Se** impersonal.

LÉXICO

- ✓ Alimentos.
- ✓ Medidas y envases.
- ✓ Complementos alimenticios.
- ✓ Alergias.
- ✓ Platos típicos de Perú, México, Paraguay y España.
- ✓ Expresiones para pedir en un bar, restaurante y cafetería.

COMPETENCIA INTERCULTURAL

Costumbres chilenas en la mesa: la once y la sobremesa.

Para comprar, elegir y comer

Arroz con leche

arroz

leche

NEGRO CARBÓN BARBACOA

Jamón serrano

jamón

VIOLETA REMOLACHA

Tortilla de patata

patatas

huevos

VEGE-VERDE

Hallacas venezolanas

carne

maíz

MORADO MAZAMORRA

Churros con chocolate

harina

chocolate

azúcar

ROJO PICANTE

Bocadillo de calamares

pan

calamares

AGUAZUL

Guacamole

aguacate

ROSALMÓN

Pulpo a la gallega

pulpo

VIOLETA MEDIEVAL

Arroz negro

arroz

tinta de calamar

CALAMARILLO

Ensaladilla rusa

patatas

huevos

atún

pimiento

GRIS SALADO

Sopa de marisco

marisco

PANDORADO

Ceviche

pescado

cebolla

aji

NARANJA DE SOL

Empanada de carne argentina

harina

huevos

carne

MARRÓN LATE

Pimientos de Padrón

pimientos

BLANCOLIFLOR

- A** ¿Qué colores de estas páginas son atractivos para ti? Selecciona cinco. ¿Qué platos te han tocado? Comparte en parejas cuáles de estos platos te gustan según sus ingredientes. Które kolory z tych dwóch stron wydają Ci się najciekawsze? Wybierz pięć z nich. Podobają Ci się dania, które są do nich przypisane? Podzielcie się swoimi opiniami w parach.

- B** Agrupa los productos elegidos en las categorías abajo enumeradas. Escribe las repuestas en tu cuaderno o coméntalas en parejas. Pogrupuj wybrane produkty na podstawie poniższych kategorii. Zapisz odpowiedzi w zeszytach lub wykonaj ćwiczenie ustnie w parze.

1. Comida callejera.
2. Comida sana.
3. Dulces.
4. Comida vegana.
5. Comida con pescado.

- C** Busca platos con estas características. Escribe las respuestas en tu cuaderno. Poszukaj potraw, które odpowiadają poniższemu opisowi. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1. Con tu ingrediente favorito.
2. Salados.
3. Dulces.
4. Para el desayuno.
5. Que ni son dulces ni tienen carne.

- D** Fíjate en los menús y relaciónalos en tu cuaderno con los siguientes lugares. Spójrz na menu i połącz je w zeszytach z podanymi rodzajami lokali gastronomicznych.

BAR
RESTAURANTE
ESTABLECIMIENTO DE COMIDA RÁPIDA

- E** Escoge uno de ellos y explica por qué en tu cuaderno. Wybierz dla siebie jedno z menu i uzasadnij swój wybór w zeszytach.

El restaurante porque me gusta comer fuera con mi familia.

1

EN EL PROBADOR

Actívate

Według badania przeprowadzonego w Hiszpanii przez CONSUMOLAB, dla 97,5% osób smak jest najważniejszym czynnikiem przy zakupie danego produktu. Zgadzasz się z tym stwierdzeniem? Słodki (dulce) smak jest ulubionym smakiem 55% Hiszpanów w Twoim wieku. Masz podobny gust? Poszukaj w słowniczku na końcu podręcznika, jak po hiszpańsku nazywają się inne smaki. Spójrz na produkty znajdujące się w katalogu na tej stronie i wybierz pięć z nich. Dlaczego wybrałeś(-aś) właśnie te produkty? Napisz odpowiedzi w zeszytce.

Los refrescos porque son baratos.

REactívate

Porozmawiajcie w parach, które produkty z katalogu spożywcze podczas poniższych czynności.

- Cuando juegas con la consola.
- Cuando estudias.
- Cuando sales de clase o en la pausa.
- Cuando intentas cocinar y no tienes mucho tiempo.

PRODUCTOS A UN SUPERPRECIO

ACEITUNAS CON HUESO 3,15 € BOTE 150 GRs	QUESO A GRANEL 7,95 € KILO	ZUMO DE NARANJA 0,85 € BRIK / 1L OFERTA 3X2
GALLETAS DE COCO 1,74 € PAQUETE 500 G	AGUACATE 4,50 € BANDEJA 500 G	AGUA MINERAL 0,5 € BOTELLA / 1,5 L 20% DE DESCUENTO
TOMATES SECOS 2,85 € TARRO 243 G	JAMÓN COCIDO 4,78 € LATA	REFRESCO DE COLA O LIMÓN 0,55 € BOTELLA / 0,3 L 30% DE DESCUENTO
CHOCOLATE CON LECHE 1 € UNIDAD 100 G	FRUTOS SECOS MIX NATURAL 3,39 € BOLSA 125 G	
	PATATAS FRITAS 1,98 € BOLSA 240 G	
		NACHOS 3,90 € BOLSA 400 G
		ENSALADA MIX DE LECHUGAS Y ESPINACA 1,61 € BOLSA 110 GRs

a. Ofertas fuera de serie

1

A. Estos son los hábitos de compra de un grupo de amigos. ¿Qué productos del catálogo les pueden interesar? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Oto zzwyczaie zakupowe grupy przyjaciół. Które produkty z katalogu mogą ich zainteresować? Zapisz odpowiedzi w zeszytce.

- Dulces sí, pero sin chocolate.
- Un aperitivo, mejor salado.
- Solo como vegetales.
- En mis comidas nunca falta la bebida gaseosa.
- Nunca compro productos empaquetados.
- Si el producto es caro, es mejor.
- No tomo bebidas gaseosas.
- Los productos en conserva son una buena compra.
- Las ofertas son mi primera elección.

Combinaciones léxicas de productos alimenticios

B. ¿Qué hábitos tienen que ver contigo? Selecciona dos y comparad en parejas vuestras elecciones.

Czy któreś z tych nawyków odpowiadają Twoim? Wybierz dwa i porównaj z kolegą lub koleżanką.

2

A. Lee estas publicidades y promociones de los productos del catálogo. ¿A cuáles se refiere? Escribe las respuestas en el cuaderno. Luego comentadlas en plenaria.

Przeczytaj reklamy i promocje produktów z katalogu. O które produkty chodzi? Zapisz odpowiedzi w zeszytce. Następnie przedyskutujcie to wspólnie.

CON HUESO
O SIN HUESO
PERO ES IGUAL SU PRECIO

ROJA CON GAS
AZUL NATURAL
PERO MINERAL SIEMPRE ELIGE CACHANTÚN

DE NARANJA
DE MANZANA DE PIÑA
O DE MANDARINA
TIENE SABOR, SABOR, SABOR Y NADA MÁS

PROMOCIÓN ESTE FIN DE SEMANA
2 PAQUETES POR UNO
DE VAINILLA
O DE CHOCOLATE

B. Presta atención a las preposiciones marcadas en diferentes colores. ¿Funcionan igual en polaco? Comentad en clase.

Zwróć uwagę na przyimki zaznaczone kolorami. Czy pełnią taką samą funkcję jak w języku polskim? Porozmawiajcie o tym w klasie.

preposiciones de, con y sin

UNIDAD 2

Los Micos Fran Clara Dani Lupe

Lupe
No hay comida en casa para esta tarde. Voy con Fran al súper, ¿compramos algo para vosotros?

Clara
No sé. Le pregunto a Dani.

Lupe
Vale. Pienso en algo sencillo, como guacamole, por ejemplo, ¿queréis algo dulce o un snack?

Clara
Dani no quiere nada dulce, yo igual sí, unas galletas. Él solo quiere una ensalada porque está a dieta.

Lupe
De acuerdo. Para beber, a lo mejor compramos unos refrescos. Y vosotros, ¿queréis algo de beber?

Clara
Mmm, quizás un zumo. Y para Dani, un agua.

Lupe
Vale, ¿algo más?

Clara
Nada más. Gracias, guapa. Nos vemos más tarde.

3

A. Unos amigos quedan para ver series y comer algo. Lee el fragmento de su conversación y responde a las preguntas en el cuaderno. Luego revisad en plenaria vuestras respuestas.

Grupa przyjaciół umawia się na oglądanie seriali i wspólne jedzenie. Przeczytaj fragment rozmowy i odpowiedz na pytania w zeszytce. Następnie sprawdźcie wspólnie odpowiedzi.

- ¿Qué tipo de comida eligen? Selecciona tu respuesta.
A comida rápida B comida saludable C comida vegana
- ¿Qué categoría corresponde a cada producto alimenticio? Agrúpalos.
A Bebidas B Vegetales C Aperitivos D Dulces
- ¿Qué comida desea preparar Lupe? ¿Qué productos del súper crees que necesita?

B. Ahora en plenaria analizad las expresiones en negrita del chat, ¿cuándo usamos algo y cuándo usamos nada?

Teraz wspólnie zastanówcie się nad pogrubionymi wyrażeniami w czacie. Kiedy używamy słowa *algo*, a kiedy słowa *nada*?

C. Combina estas columnas en tu cuaderno para describir tus comportamientos alimenticios. Observa el ejemplo.

Połącz kolumny w zeszytce tak, aby opisać swoje zwyczaje żywieniowe. Zwróć uwagę na przykład.

Nunca como nada picante.

No	Nunca	bebo	algo	salado	con gas
A veces		como		picante	vegano
Durante la cena		compro	nada	bajo en calorías	muy caro
En la pausa		tengo ganas de		de chocolate	con descuento
En el desayuno					

algo y nada

4

A. Este es el recibo de la compra de Lupe donde faltan los tipos de envases y medidas. Complétalo en tu cuaderno usando la información del catálogo de la tienda.

Oto paragon z zakupów Lupe, na którym brakuje wszystkich nazw opakowań i miar. Uzupełnij go w zeszytce za pomocą informacji z katalogu sklepu.

Nº	Producto	Precio
1	de galletas [500 grs]	1,74 €
3	de zumo de naranja [1 l.]	1,70 € [promoción]
2	de cola [0.3 l.]	0,77 € [descuento 30%]
1	de aceitunas [con hueso] [150 grs.]	3,15 €
1	de nachos [400 grs.]	3,90 €
1	queso 375 grs [7.95€ /*****]	2,98 €
1	de aguacates [500 grs.]	2,50 €
1	de tomates secos [243 grs.]	2,85 €
TOTAL		¿?????

medidas y envases

5

¿En qué tipos de envases puedes comprar estos productos? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

W jakich opakowaniach można kupić przedstawione produkty? Zapisz odpowiedzi w zeszytce.

S

Na jakie okazje kupujesz produkty z katalogu? Każdy w klasie wybiera trzy produkty, które najczęściej kupuje i mówi to całej klasie. Na koniec wspólnie ustalacie, co najczęściej je Wasza klasa.

un complemento

hielo	ajo	leche	aceite
pimienta	azúcar	limón	chile
vinagre	sal	mayonesa	guacamole

para cada comida y bebida

pan tumaca	hamburguesa	patatas fritas	refresco
ensalada	t�	café	

b. Para picar...

6

A. Los Micos preparan sus platos antes del maratón de series. En tu cuaderno combina las comidas y bebidas con sus complementos.

Grupa przyjaciół „Micos” przygotowuje dania przed maratodem seriali. Po łącz w zeszyte ka d  potraw  i nap j z odpowiednim dodatkiem.

B. Rompe esquemas e inventa una combinación original.  Qu  sabor crees que tiene? Comentad en parejas.

Prze lam schematy i wymy l oryginalne po czenie sk adnik w. Jaki ma smak Twoje po czenie? Porozmawiaj o tym w parze.

Mi combinación es ... y para mí su sabor es ...

7

A.  Conoc is los gustos culinarios de vuestra clase? En el cuaderno responded a esta encuesta y después recopilad en plenaria estos gustos para conocerlos mejor.

Znacie upodobania kulinarne Waszej klasy? Odpowiedzcie w zeszyte na t  ankiet , a nast pnie zbierzcie wszystkie odpowiedzi na forum klasy, aby pozna  si  lepiej.

1.  Con qué frecuencia comes ensalada?

- a. No como ensalada.
- b. La como casi todos los días.
- c. La como a veces.
- d. Otra respuesta...

2. Y el agua,  c mo la tomas?

- a. La prefiero con gas.
- b. Sin gas, seguro.
- c. Nunca la tomo fría.
- d. Otra respuesta...

3.  Tomas refrescos?

- a. Sí, los tomo a menudo.
- b. A veces, pero nunca los tomo fríos.
- c. Nunca los tomo de naranja.
- d. Otra respuesta...

4.  C mo te gustan las patatas fritas?

- a. Con sal.
- b. Siempre naturales, no las como precocinadas.
- c. Con kétchup u otras salsas.
- d. Otra respuesta...

5.  Cu ndo tomas t  o café?

- a. Nunca tomo t , el café lo tomo fuera de casa.
- b. Café con leche por la mañana. Nunca lo tomo solo.
- c. El café no lo tomo con azúcar, pero el t  s .
- d. Otra respuesta...

El agua, la prefiero con gas.

La ensalada, la como a veces.

Los refrescos, nunca los tomo fríos.

pronombres de objeto directo en tercera persona

G 5

B. Elige una comida o bebida de la infografía, sin mencionar cuál. Tu colega debe adivinarla y para eso, tiene que hacerte preguntas usando los pronombres de objeto directo. Observa el ejemplo.

Wybierz po cichu potraw  lub nap j z infografiki. Druga osoba b dzie musiała odgadn  Tw j wybór, zadaj c Ci pytania z u yciem zaimków dope nienia bli szego. Spójrz na przyk ad.

8

A.  Sabes qué es el pan tumaca?  Qu  ingredientes crees que lleva? Comentadlo en parejas.

Wiesz co to pan tumaca? Z jakich sk adnik w si  sk ada? Porozmawiajcie o tym w parach.

B. Lee el siguiente texto y comprueba qué ingredientes lleva.  Cu les son imprescindibles?

Przeczytaj tekst i sprawd , jakie sk adniki zawiera pan tumaca. Które z nich s  nieodzowne?

Publicado el 17 de octubre las 14:31 por Alba Vidal

Las muchas tapas del pan tumaca.

Cuando en España se come pan, hay dos ingredientes que casi siempre están presentes: el aceite y el tomate. En Italia esta combinación se llama bruschetta y la preparan con el tomate en rodajas. En España no se prepara de esta forma y se llama pantumaca o pan tumaca, palabra que se origina del catalán pa amb tomàquet ya que es un plato típico de esta región.

El tomate es lo esencial en este plato, de ahí su nombre. Ahora, cada región de

España y sus chefs lo elabora con diferentes ingredientes. En algunos lugares, el ajo es un buen acompañante, o también las olivas.

 C mo lo preparan los catalanes? Pues ellos cortan los tomates a la mitad, los untan en el pan y añaden un chorrito de aceite y sal. Tamb n es muy común y típico combinar este plato con embutido y queso. Lo comen en cada momento del día: tanto en el desayuno, merienda, comida o cena. Es una reconocida tapa.

C. Estas son las preguntas más frecuentes que aparecen en el blog. Vuelve a leer la entrada y respóndelas en tu cuaderno.

Oto najcz ściej pojawiaj ce si  pytania na blogu. Przeczytaj ponownie publikacj  i odpowiedz na nie w zeszyte.

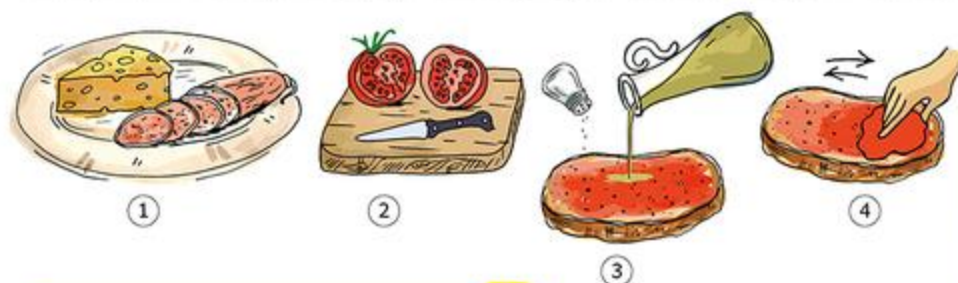
- 1.  Es lo mismo la bruschetta y el pantumaca?  En qué se diferencian?
- 2.  Es común echar alguna salsa a este plato?

- 3.  Hay un pantumaca típico de toda España?
- 4.  Puedo echar el aceite y después untar los tomates?

9

A. Aquí tienes cómo se prepara el pan tumaca. Relaciona las imágenes con sus descripciones que aparecen en el texto anterior. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Oto przepis na pan tumaca. Po łącz ilustracje z opisami, które pojawiaj  si  w tek cie z poprzedniego zadania. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

verbos para describir recetas y comidas

G 6

S

Czy masz specjalny przepis na swoją ulubioną „autorską” kanapk ? Jakie zawiera składniki i jak ją przygotowujesz? Opisz przed klas  swoją kanapk  i sposób jej przygotowania. Wybierzcie wspólnie cztery najbardziej oryginalne kanapki!

Actívate

El bocadillo de tortilla to popularne śniadanie wśród Hiszpanów. Czy kiedykolwiek go próbowałeś? Smakowało Ci? Napisz w zeszycie, z jakich składników jest zrobiona hiszpańska tortilla. Jeśli nie wiesz, poszukaj informacji w Internecie. Spójrz na ofertę kawiarni A lo tuyo zamieszczoną na tej stronie i znajdź:

- tres productos sin gluten,
  - tres alimentos típicos que crees que son frecuentes en los desayunos españoles,
  - una bebida fría y una bebida caliente,
  - dos combinaciones de alimentos buenas para ti.
- Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

REactívate

W każdej grupie wyrazów jest jedno niepasujące słowo. Zapisz je w zeszycie:

- a. pan, huevos, salmón, zumo de naranja
b. plátano, café, pera, manzana
c. magdalena, té, agua mineral, leche
d. bizcocho, chocolate, pan tumaca, mermelada
- Wyrazy te oznaczają produkty, które są często spożywane na śniadanie przez Hiszpanów.

Arma tu desayuno en cuatro sencillos pasos...

ELIGE TU PAN	¿QUÉ PONEMOS?	COMPLÉTALO CON FRUTA O BOLLERÍA	DE BEBER
pan integral	queso	manzana	café solo o con leche
pan blanco	jamón	pera	leche natural o desnatada
sin gluten	lechuga	kiwi	té negro verde, blanco, rojo
	espinaca	magdalena	zumo de frutas naturales
	cebolla		
	tortilla		
	huevo frito		
	hamburguesa		

a. A tu elección

1

A. En el bar A lo tuyo es posible crear tu propio desayuno. Completa estas frases en tu cuaderno teniendo en cuenta lo que ofrecen en el menú.

W barze „A lo tuyo” można stworzyć własne śniadanie. Uzupełnij zdania w zeszycie na podstawie menu.

No tengo ganas de ...

verbo apetecer G 7

Hoy me apetece ...

B. En parejas compartid la información anterior. ¿Te apetece el desayuno de tu colega? Comentadlo.

Podzielcie się Waszymi wyborami w parach. Miał(a)byś ochotę zjeść śniadanie Twojego kolegi lub koleżanki? Porozmawiajcie o tym.

2

A. Estas son algunas respuestas a las preguntas del dependiente. ¿A qué productos del menú se refieren? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Oto kilka objaśnień klientów co do ich zamówień. Do których produktów z menu się odnoszą? Zapisz swoje odpowiedzi w zeszycie.

Grupo 1 - ¿...?

- a. La quiero caliente.
b. La quiero fría.
c. Ni caliente ni fría, la prefiero templada.

Grupo 2 - ¿...?

- a. La quiero con lechuga y tomate.
b. La prefiero sin nada.
c. La quiero con pepino, pero sin cebolla.

Grupo 3 - ¿...?

- a. Blanco, normal...
b. Integral, por favor y no lo calientes.
c. Blanco... pero sin gluten, ¿puede ser?

B. Escucha al dependiente y selecciona el grupo de respuestas adecuado para cada pregunta y además, comprueba tus respuestas de la actividad anterior.

Wysłuchaj ekspedienta i wybierz adekwatną do każdego pytania grupę odpowiedzi. Następnie sprawdź swoje odpowiedzi z poprzedniego pytania.

C. Vuelve a escuchar las preguntas y responde según tus gustos. Comparad en parejas si decidís lo mismo.

Wysłuchaj ponownie pytań i odpowiedź zgodnie z własnymi upodobaniami. Porównajcie w parach, czy zdecydowaliście tak samo.

3

A. Combina tres pares de alimentos del menú Arma y come para formular preguntas a tu colega. Observa el ejemplo.

Stwórz trzy pary produktów żywnościowych z menu „Arma y come”, aby zadać pytania koledze lub koleżance. Zwróć uwagę na przykład.

■ ¿Pepino o zanahoria?

▲ No me gustan ni el pepino, ni la zanahoria.

B. En la cafetería, tres clientes esperan su desayuno y juegan. Escucha su conversación y responde si tienen los mismos gustos culinarios. Luego compartid vuestras respuestas en plenaria.

W kawiarni troje klientów czeka na śniadanie i bawi się. Posłuchaj ich rozmowy i odpowiedź, czy mają takie same upodobania kulinarne. Następnie sprawdźcie całą klasę.

C. Escucha de nuevo la conversación y completa las frases en tu cuaderno con el término correcto. Uno de ellos sobra.

Wysłuchaj ponownie rozmowy i uzupełnij w zeszycie zdania za pomocą odpowiednich wyrazów. Jeden wyraz został podany dodatkowo i nie pasuje do żadnego przykładu.

A ni B no C nunca D tampoco E nada

la negación G 8

1. Roque no come pescado casi ...
2. Sara no cocina casi ...
3. Carolina y Roque no van a pizzerías y a hamburgueserías ...
4. Roque no come ni pollo ... ternera.

D. ¿Qué bandejas pueden armar Sara y Antonio? Selecciona a uno de ellos y escribe en tu cuaderno su posible elección.

Jakie zestawy mogą skompletować Sara i Antonio? Wybierz jeden z nich i zapisz w zeszycie możliwe wybory.

E. Escucha y comprueba qué eligen al final. ¿Cuánto has acertado? Comentad en parejas.

Wysłuchaj i sprawdź, co ostatecznie zamawiają. Jak dużo udało Ci się odgadnąć? Porozmawiajcie o tym w parach.

4

También en el bar A lo tuyo tienen una oferta para sopas especiales. ¿A qué sopas te apuntas? Presta atención a sus características. Comentad en parejas.

W barze „A lo tuyo” jest też specjalna oferta zup. Na którą z nich miał(a)byś ochotę? Zwróć uwagę na opis każdej zupy. Porozmawiajcie w parach.

SOPA PARAGUAYA	SOPA DE TORTILLA	GAZPACHO
Salada	Tiras fritas de de tortilla de maíz.	Tomate
Bizcocho	Picante	Pepino
		Fría

Me apetece la sopa paraguaya, no tengo ganas de una sopa fría, ni picante.

arma y come

Arma tu bandeja siguiendo las instrucciones.

Elige tu base

pasta integral	arroz blanco	arroz integral
pasta	garbanzos	lentejas

Elige tus vegetales

lechuga	brócoli
pimiento	zanahoria
	pepino

Elige tu carne, pescado o marisco

calamares	ternera
bacalao	
pollo	cerdo

S

Zapisz w zeszycie nazwy trzech produktów, których nigdy nie brakuje w Twojej diecie. Czy uważasz, że Twoja dieta jest zdrowa? Uzasadnij, przytaczając dwa argumenty.

b. Comida saludable

5

A. ¿Qué comes en cada momento del día? Formula tus respuestas y luego compartidas en parejas.

Co jesz o różnych porach dnia? Sformułuj odpowiedź i porozmawiaj w parze.

Para	desayunar	me encanta	
	almorzar	suelo	tomar...
	cenar	me gusta	comer...
	merendar	no me gusta	beber...
	comer		

Para desayunar suelo tomar fruta, yogur y té.

B. Observa los dibujos y en parejas, responded oralmente a las preguntas.

Spójrz na obrazki i w parze odpowiedzcie ustnie na pytania.

¿Llevas alguna dieta o consumes algún tipo de alimento concreto? Menciona dos ejemplos según tu elección.

No como... porque soy vegano.

No suelo comer...

No como mucho/mucha/muchos/muchas...

¿Tienes algún tipo de intolerancia o alergia a algún alimento? Describe el tipo y qué productos alternativos consumes.

Tengo alergia a...

Tengo intolerancia a...

Soy alérgico/ a...

hábitos alimenticios **G 9**

6

A. ¿Cuáles de estas ideas consideras correctas? Escríbelas en tu cuaderno.

Z którymi stwierdzeniami się zgadzasz? Zapisz je w zeszytach.

1 Comer chocolate a diario engorda.

2 El agua adelgaza.

3 Las verduras son más saludables que las frutas.

4 La sal no tiene calorías.

5 La dieta más sana es la dieta vegetariana.

6 El pan fresco o tostado tiene las mismas calorías.

7 Hay grasas buenas y hay grasas malas.

8 No debes cenar nada después de las 18:00.

B. Ahora en parejas comparad vuestras ideas. ¿En qué frases coincidís y en cuáles no?

Teraz w parach porównajcie Wasze odpowiedzi. Czy podzielacie wszystkie opinie? W których kwestiach macie odmienne opinie?

7

A. Lee esta entrada desordenada del blog de la doctora Marga Sanos Manzanilla y ordénalo en tu cuaderno según el esquema que aparece a continuación.

Przeczytaj publikację na blogu doktor Margi Sanos Manzanilli i uporządkuj pomieszczone akapity w zeszycie zgodnie z poniższym schematem.

ESQUEMA

1. ¿Qué debemos comer?
2. ¿Cuándo debemos comer?
3. Una buena elección para tu dieta.
4. Subir y bajar de peso.

B. ¿Qué palabras de cada párrafo te han ayudado a organizar el texto? Escríbelas en tu cuaderno. Al final, compartid en plenaria.

Jakie słowa z każdego akapitu pomogły Ci uporządkować tekst? Zapisz je w zeszycie. Na koniec podzielcie się opiniami w klasie.

C. Vuelve a leer el texto y define qué frases del apartado 6A son verdaderas. Comentad en parejas.

Przeczytaj ponownie tekst i ustal, które zdania z zadania 6A są prawdziwe. Porozmawiajcie o tym w parach.

D. Lee otra vez el blog y transforma los mitos en verdades igual que en el ejemplo. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Przeczytaj jeszcze raz blog i skoryguj mity na temat żywienia tak, żeby przedstawiały prawdziwe informacje. Zwróć uwagę na przykład. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

MITO

Comer chocolate a diario engorda.

VERDAD

Es saludable comer un trozo de chocolate negro al día.

consejos y valoraciones **G 10**

8

A. Aquí tienes los títulos de otras entradas del blog de la doctora Marga Sanos Manzanilla. En grupos de tres, proponed dos consejos para cada una de las siguientes personas usando las expresiones de la G10 anterior. Escribe las respuestas en el cuaderno.

Oto tytuły innych publikacji na blogu doktor Margi Sanos Manzanilli. W trzysobowych grupach zaproponujcie dwie porady dla osób, do których skierowane są te publikacje. Wykorzystajcie wyrażenia z punktu gramatycznego G10. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Consejos si eres un deportista.

¿Conoces a alguien que quiere adelgazar o engordar?

¡Tengo mucho acné!!

Ser vegano y ser saludable.

Como ser celiaco sin límites.

B. Compartid en plenaria vuestras propuestas.

Podzielcie się na forum klasy Waszymi propozycjami.

S

Poszukajcie w parach dwóch mitów dotyczących nawyków żywieniowych, które nie pojawiły się w rozdziale. Przetłumaczcie je na język hiszpański. Następnie wymieńcie się z inną parą i poprawcie błędne informacje. Poprawione rady dotyczące żywienia zapiszcie po hiszpańsku i pokażcie parze, z którą współpracujecie. Jesteście zgodni?

Actívate

W tej lekcji poznasz niektóre typowe dania z Peru i Hiszpanii. Wiesz, że Peru jest uważane za kraj o największej różnorodności kulinarnej na świecie? Na samym peruwiańskim wybrzeżu jest ponad 2000 rodzajów tradycyjnych zup.

Aby przygotować się do lekcji, przeczytaj ofertę restauracji *Gusto Peruano*. Znajdź w słowniczku składniki, które wymieniono w menu i wybierz trzy dania, które najbardziej by Ci smakowały. Następnie w zeszycie pogrupuj nowe słownictwo zgodnie z własnym pomysłem, na przykład na podstawie koloru składników, rodzaju potrawy, zawartości alergenów. Czy w Twoim mieście można zjeść takie potrawy? Jak sądzisz?

REactívate

Spójrz na ofertę restauracji *Gusto Peruano* i zapisz w zeszycie nazwę dania, które spełnia poniższe kryteria:

1. Un plato con pescado.
2. Un plato para una persona vegetariana.
3. Un plato con pasta.
4. Un plato con productos lácteos.
5. Un plato con muchos condimentos.
6. Un plato dulce.

AV. 28 DE JULIO 34, LIMA PERÚ
+51 1 242 8860

añadir amigos

ALINA SANDRA NACHO MÓNICA SERGIO JAVI CAROLINA +4

SOPA CRIOLLA Sopa de carne de vaca, fideos, tomate y pasta de ají. Se sirve con un huevo frito.	3 x 3,5 €
CAUSA LIMEÑA Pastel frío de papa relleno de atún, aguacate, huevo y aceitunas.	3 x 3,5 €
TALLARINES VERDES Pasta larga en salsa verde hecha de albahaca, espinaca, nueces y leche. Se acompaña de filete de pollo o bistec.	2 x 15,90 €
TACU-TACU DE FRIJOL Arroz frito con frijoles, verduras picadas y salsa criolla (cebolla roja, ají, cilantro fresco y zumo de lima).	1 x 10 €
ARROZ CON LECHE Y MAZAMORRA MORADA Postre que lleva arroz, leche, pasas, coco y canela. Se sirve junto con mazamorra de maíz morado.	1 x 4,10 €
ALFAJORES Caja de 6 galletas hechas de harina de maíz rellenas de dulce de leche.	1 x 3,5 €
BEBIDAS Refresco de maracuyá, chicha morada y agua.	2 x 1 €
Dividir la cuenta entre 1 4 6 +	
TOTAL	47,9 €

a. ¡Buen provecho!

1 11

A. Un grupo de de amigos de viaje por Lima piden comida a través de una aplicación. En tu cuaderno, escribe el orden de la conversación. Siempre hay un número seguido de una letra.

Grupa znajomych zamawia jedzenie w Limie, używając aplikacji. Zapisz w zeszycie prawidłową kolejność poniższej rozmowy tak, aby utworzyła logiczną rozmowę. Zdania oznaczane cyfrą i literą muszą się przeplatać.

1. Alina y yo **queremos causa limeña** y chicha morada, ¿vosotros queréis lo mismo?
2. En la tienda de al lado. Necesitan algunos cosméticos. Ellos **quieren causa limeña**. Carolina, si te gusta el huevo, puedes probar la sopa criolla.
3. ¿Te gusta el bistec? A mí no. Como Sergio también me **pido los tallarines verdes**. Y tú Carolina, ¿sabes qué pedir?
4. Bueno, sí, yo una sopa criolla y me apetece probar el arroz con leche con mazamorra. Sergio, ¿quieres la mitad?
- a. ¡Es verdad! Me encanta, pero ahora no me apetece. Prefiero comer algo frío. Para mí, la causa limeña.
- b. ¡Ay, no sé! No tengo ni idea. ¡Eh!, ¿dónde están Thiago y Daniel?
- c. ¿Y lleva pescado? Porque a Sandra y a mí no **nos gusta el pescado**. Ummm, lo estoy comprobando... Pues sí, lo lleva, no queremos. **Prefiero la sopa criolla** y el tacu-tacu de frijoles. Y tú, Sandra, ¿quieres solo sopa o algo más?
- d. No, gracias. No quiero postre. Al igual que Sandra, también **quiero una sopa**. ¡Ah! y tallarines verdes.

los artículos II **G 11**

B. Escucha la conversación y comprueba tus respuestas.

Wysłuchaj rozmowy i sprawdź odpowiedzi.

C. Al final, entre cuatro dividen la cuenta. En España es muy común hacerlo entre amigos y colegas y se llama *hacer un bote*, ¿qué pensáis sobre esto? Comentad en plenaria.

Na koniec cztery osoby opłacają wspólnie całe zamówienie. W Hiszpanii to bardzo częste wśród przyjaciół i nazywa się *hacer un bote*. Co sądzisz o takim sposobie rozliczania płatności? Porozmawiajcie o tym w klasie.

D. Mira la oferta en línea del restaurante *Gusto Peruano* y elige qué quieres comer. Escribe las respuestas en tu cuaderno. Spójrz na ofertę online restauracji „Gusto Peruano” i wybierz, co chciał(a)byś zjeść. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Para mí sopa criolla, tacu-tacu de frijoles, arroz con leche con mazamorra morada y agua.

2 11

A. Algunos miembros del grupo comentan sus pedidos. En tu cuaderno relaciona sus comentarios con la foto del plato adecuado.

Niektórzy członkowie grupy komentują swoje zamówienia. W zeszycie połącz ich komentarze z odpowiednimi zdjęciami potraw.

1 Sopa criolla

2 Causa limeña

3 Tallarines verdes

4 Tacu-tacu de frijoles

5 Arroz con leche y mazamorra morada

6 Alfajores

7 Refresco de maracuyá

8 Chicha morada

¡Ay, no tiene sabor y demasiada *patata* para mi gusto!

Alina

¡Esta carne no es de cerdo sino de *ternera*, no me va!

Sandra

¡La salsa tiene mucho *pimiento*, es muy picante, uff... y el arroz está bueno... pero tiene muchas judías!

Nacho

B. En cada país puede haber nombres diferentes de los alimentos. Lee de nuevo las críticas del apartado anterior y en tu cuaderno escribe el equivalente peruano de las expresiones en cursiva. Búscalas en la aplicación del principio.

W poszczególnych krajach hiszpańskojęzycznych niekiedy istnieją odmienne nazwy tych samych potraw i produktów żywnościowych. Przeczytaj ponownie opinie na temat zamówień z punktu A i zapisz w zeszycie peruwiański odpowiednik zaznaczonych kursywą słów. Poszukaj ich w menu aplikacji z początku lekcji.

3 11

En tu cuaderno, describe dos platos peruanos combinando las expresiones que aparecen a continuación. Observa el ejemplo. Luego compartid en plenaria.

Opisz w zeszycie dwa peruwiańskie dania. Połącz w tym celu następujące wyrażenia. Zwróć uwagę na przykład. Następnie porozmawiajcie o tym na forum klasy.

Es un plato peruano. Es un entrante. Se prepara con carne o marisco. Lleva fideos. Se sirve con un huevo frito. ¿Qué plato es?

ES UN/UNA plato típico de Perú bebida plato principal entrante plato peruano postre

SE PREPARA CON carne de res arroz pescado marisco frijoles

SE ACOMPAÑA/ SE SIRVE CON verduras patatas huevo

SE SIRVE frío/a caliente

impersonalidad con se **G 12**

S

Jaką masz opinię o restauracji *Gusto Peruano*? Napisz o niej komentarz. Nie zapomnij uwzględnić nazwy potrawy, napisać, co o niej sądzisz i czy polecasz restaurację innym.

b. ¿Bar o restaurante?

4

A. Lee estas frases y en plenaria, definid cuáles son verdaderas o falsas teniendo en cuenta lo que sabéis de las costumbres en España.

Przeczytaj poniższe zdania i następnie wspólnie z całą klasą ustal, które z nich są prawdziwe, a które fałszywe. Wykorzystaj swoją wiedzę o realiach kulturowo-społecznych Hiszpanii.

1. La mayoría de los españoles cena tarde.
2. No se puede comer en la barra, solo en mesas.
3. Algunos bares se decoran con jamones.
4. Muchos restaurantes no están abiertos entre las cuatro y las siete de la tarde.
5. En España se come pan solo en el desayuno.

5

A. Mirad la oferta del bar de tapas *El Pigazu*, del barrio de Enrique, un chico de Oviedo. ¿Conoces estas tapas? ¿Qué crees que llevan? Comparte en plenaria tus ideas.

Spójrzcie na ofertę baru tapas „El Pigazu”. Znajduje się on w dzielnicy miasta Oviedo, w której mieszka Enrique. Znasz wymienione na tablicy tapasy? Jak sądzisz, jakie składniki zawierają? Podziel się z klasą spostrzeżeniami.

B. ¿Qué tapas de estas te apetecen? Elige tres de la oferta y escríbelas en tu cuaderno.

Na które z wymienionych tapas miał(a)byś ochotę? Wybierz trzy z oferty baru tapas i zapisz je w zeszycie.

C. Enrique queda con sus amigos en el bar. Escucha lo que piden y relaciona cada audición con las tapas de la oferta del bar. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Enrique spotyka się z przyjaciółmi w barze. Wysłuchaj ich zamówień, a następnie połącz każde nagranie z konkretną potrawą w stylu tapas. Zapisz odpowiedź w zeszycie.

D. Alberto (■), uno de los amigos de Enrique, llega tarde. Va a la barra a pedir. Completa en tu cuaderno su conversación con el camarero (▲) usando algunas expresiones para pedir de la conversación anterior.

Alberto, jeden z przyjaciół Enrique, spóźnia się. Idzie zatem złożyć zamówienie przy barze. Uzupełnij w zeszycie jego rozmowę z kelnerem przy użyciu poniższych wyrażen z usłyszanej przez Ciebie rozmowy.

1. Quiero un/una(s) ...	5. De momento un/una(s) ...
2. Me apetece un/una ...	6. Mejor un/una(s) ...
3. Me apetecen unos/unas ...	7. Yo un/una(s) ...
4. Para mí ...	8. Una (tapa) de ...

- A ver, ... jamón ibérico
- ▲ Jamón ibérico, muy bien y ...
- Pues también ... aceitunas.
- ▲ ¿Y de beber?
- ... cerveza sin alcohol.

E. ¿Con quién has coincidido en cuanto a las tapas? Comentadlo en parejas.

Który rozmówca zamówił więcej tapas wytypowanych przez Ciebie na początku zadania? Porozmawiaj o tym w parze.

NUEVO HORARIO DE APERTURA

Bar	Restaurante
Lunes: Cerrado por descanso	Lunes: Cerrado por descanso
Martes a Sábado: 13:00-15:45 y 20:30-23:30	Martes a sábado: 13:00-23:30
Domingo: 13:00-15:45	Domingo: 13:00-15:45

6

A. El fin de semana, Enrique come con sus tíos y su prima, que están de visita en Oviedo. En parejas, leed los diálogos y ordenadlos en el cuaderno de acuerdo con las imágenes.

W weekend Enrique je obiad ze swoim wujostwem i kuzynką, którzy akurat odwiedzają jego miasto, Oviedo. W parach przeczytajcie dialogi i uporządkujcie je w zeszycie ze względu na to, do których fotografii się odnoszą.

1. **CAMARERA:** Disculpen, ¿puedo recoger los platos?
ENRIQUE y MARISA: Sí, sí, por favor/claro.
CAMARERA: Perfecto. Y ahora les recomiendo los frixuelos, típicos asturianos.
FÉLIX: Vale, yo de postre frixuelos, ¿y tú, Raquel?
RAQUEL: Yo también.
MARISA: A mí me apetece probar los carbayones, ¿qué llevan dentro?
CAMARERA: Almendra.
ENRIQUE: Muy buenos, sí, ¿los pedimos?
MARISA: Vale.

2. **CAMARERA:** ¿Ya saben lo que van a pedir?
ENRIQUE: Más o menos sí, ¿no?
MARISA: Creo que mi hija y yo una ensalada de primero. La de atún, ¿qué más lleva?
CAMARERA: Pues tomate, lechuga y pepino... con un poco de limón, señora.
MARISA: Ah, muy bien, entonces dos ensaladas de atún.
FÉLIX: Perdona, ¿puedo cambiar la sopa de marisco por otra?, es que soy alérgico.
CAMARERA: No hay problema, porque tenemos también sopa de garbanzos.
FÉLIX: Sí, entonces una para mí, por favor.
ENRIQUE: Y yo una de marisco.

3. **RAQUEL:** ¿Un plato de fabada es mucho para mí? Es una comida fuerte, ¿no?
CAMARERA: Un poco, pero nosotros seguimos la receta tradicional y lo que servimos está bien para una persona.
RAQUEL: Gracias, pues venga, la pruebo.
MARISA: Yo de segundo... no sé, el cachopo, en la foto parece muy grande.
CAMARERA: Sí, es que tenemos cachopo gigante y normal. El de la foto es el gigante.
MARISA: Aaahh, ¿y es carne con queso y jamón?, ¿y con qué se sirve?
CAMARERA: Es carne de ternera de primerísima calidad, se acompaña de patatas fritas y un poco de verdura.
MARISA: Pues, dos cachopos normales, para mi marido y para mí.
ENRIQUE: Y para mí, uno gigante.

B. Escucha y comprueba tus respuestas.

Wysłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi.

C. ¿Qué expresiones en negrita de las situaciones anteriores se usan para estas acciones? En parejas buscadlas y escribidlas en el cuaderno.

Których pogrubionych w tekście wyrażen używamy do następujących czynności? Pogrupujcie je w zeszytach, pracując w parach.

PARA PEDIR UN PLATO
składanie zamówienia

PARA PEDIR INFORMACIÓN SOBRE UN PLATO
pytanie o dodatkowe informacje na temat potrawy

PARA PEDIR UNA ALTERNATIVA A UN PLATO DEL MENÚ / PARA CAMBIAR UN PLATO
prośba o wymianę składnika lub zmianę składu dania

PRIMER PLATO

SEGUNDO PLATO

POSTRE

S

W parach wcielcie się w rolę klienta/klientki i kelnera/kelnerki, aby złożyć w restauracji zamówienie na trzydniowy obiad.

1. Combinaciones léxicas de productos alimenticios

Połączenia wyrazowe – produkty żywnościowe

Zarówno w języku polskim, jak i hiszpańskim, istnieje wiele możliwości tworzenia połączeń wyrazowych. Przy okazji tematu związanego z jedzeniem spójrzmy na rodzaje połączeń wyrazowych, w skład których może wchodzić rzeczownik.

● Rzeczowniki najczęściej łączą się z przymiotnikami lub imiesłowami przymiotnikowymi (*participio*). W języku polskim przymiotnik najczęściej znajduje się przed rzeczownikiem, w języku hiszpańskim natomiast za rzeczownikiem, który określa.

fruta owoce	fresca świeża	queso ser	gratinado roztopiony
----------------	------------------	--------------	-------------------------

● Wyrazy możemy łączyć też za pomocą przyimków. Zauważ, że niektóre hiszpańskie wyrażenia przyimkowe tłumaczymy na polski jako wyrażenia przyimkowe, a inne np. jako przymiotniki.

jamón szynka	en conserva konserwowa	atún tuńczyk	en lata w puszcze
aceitunas oliwki	sin hueso bez pestki	zumo sok	de manzana jabłkowy / z jabłek
	agua woda	con gas gazowana	

● Niektóre połączenia z rzeczownikami są stałe i traktujemy je jako jeden wyraz, który należy przetłumaczyć na polski w całości – mając na uwadze, że język polski nie zawsze posiada dosłowny odpowiednik danego hiszpańskiego wyrażenia, i na odwrót.

comida rápida	fast food
patatas fritas	frytki, chipsy (dosł. smażone ziemniaki)
agua del tiempo	woda o temperaturze pokojowej

● W zależności od tego, z jakim wyrazem tworzy związek wyrazowy, to samo słowo może posiadać różne znaczenia:

comida obiad	con amigos z przyjaciółmi	comida jedzenie	sin gluten bezglutenowe
-----------------	------------------------------	--------------------	----------------------------

Listę częstych związków wyrazowych znajdziesz w słowniczku na stronie 118.

● Warto też zwrócić uwagę na szczególne rzeczowniki – **agua** (woda) i **azúcar** (cukier). Rzeczownik **agua** jest rodzaju żeńskiego, lecz w liczbie pojedynczej towarzyszy mu rodzajnik **el** lub **un**.

el agua fría	zimna woda
--------------	------------

Z wyrazami rodzaju żeńskiego, które zaczynają się na akcentowane **a** lub **ha**, używamy zawsze rodzajnika **el** w liczbie pojedynczej.

Azúcar to jeden z nielicznych rzeczowników, które są obojga rodzajów. Kiedy mówimy o nim bez dodatkowych określeń, raczej jest rodzaju męskiego.

¿Dónde está el azúcar ?	Gdzie jest cukier?
--------------------------------	--------------------

Kiedy dodajemy do niego jakieś określenie, jest raczej rodzaju żeńskiego.

Tomo café con mucha azúcar .	Piję kawę z dużą ilością cukru.
-------------------------------------	---------------------------------

1A Zbuduj jak najwięcej połączeń wyrazowych, wykorzystując podane wyrażenia. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

patatas	con leche	batido	sin gas	con chocolate
de vainilla	fritas	chocolate	en conserva	del tiempo
agua	leche	galletas	caliente	de chocolate
fría	sin leche	café	con gas	serrano
				vegano

2. Preposiciones de, con, sin

Przyimki *de*, *con*, *sin*

Ten sam przyimek w zależności od kontekstu może pełnić różne funkcje i być tłumaczony na inne polskie przyimki. Zdarza się, że hiszpańskie wyrażenie, które zawiera przyimek, nie wymaga go w języku polskim i na odwrót. Spójrzmy na przykłady.

con / sin

● Przyimek **con** wskazuje na przykład na obecność czegoś lub czyjeś towarzystwo. W tym kontekście jego odpowiednikiem jest polskie „z”, a jego przeciwieństwem jest przyimek **sin**, odpowiednik polskiego „bez”, który wskazuje na nieobecność czegoś lub brak czyjegoś towarzystwa.

aceitunas oliwki	con hueso z pestką	sin hueso bez pestki
agua woda	con gas gazowana (dosł. z gazem)	sin gas niegazowana (dosł. bez gazu)
comida obiad	con amigos z przyjaciółmi	sin amigos bez przyjaciół

● Przyimka **con** używamy też, aby wskazać na to, co zawiera danie.

Una ensalada con mucho vinagre .	Salatka z dużą ilością octu.
Un pato con naranjas, manzana y canela .	Kaczka z pomarańczami, jabłkiem i cynamonem.

● Mimo że przyimek **con** zazwyczaj tłumaczymy jako „z”, nie zawsze tak jest, np.:

Mario sueña con probar todos los platos argentinos .	Mario marzy o spróbowaniu wszystkich argentyńskich potraw.
---	--

de

Przyimek **de** ma wiele zastosowań. Niektóre z nich już znasz, spójrz na przykłady:

Soy de Europa .	Jestem z Europy.
El sábado voy de compras .	W sobotę idę na zakupy.
La biblioteca abre de lunes a viernes .	Biblioteka jest otwarta od poniedziałku do piątku.

Poznamy teraz użycie przyimka **de**, które przyda się nam do rozmów o jedzeniu, chociaż nie ogranicza się tylko do tego obszaru.

● Wskazuje na zawartość opakowania, pojemnika czy naczynia. W tym wypadku tłumaczymy wyrażenie przyimkowe z **de** jako polski dopełniacz rzeczownika (przydawkę rzeczowną w dopełniaczu).

un vaso de leche de avena	butelka mleka owsianego
una caja de bombones	pudełko czekoladek

● Wskazuje na przynależność. W tym wypadku również tłumaczymy wyrażenie przyimkowe z **de** jako polski dopełniacz rzeczownika (przydawkę rzeczowną w dopełniaczu).

Este es el bocadillo de Julián .	To kanapka Juliana.
---	---------------------

● Wskazuje na to, z czego się składa potrawa lub jakie są jej główne składniki.

unas salchichas de soja	parówki sojowe/z soi
un bocadillo de atún	kanapka na bazie tuńczyka/z tuńczykiem (dosł. z tuńczyka)

● Z jednostkami miary wskazuje na to, do czego się odnoszą. To użycie przyimka **de** również odpowiada polskiemu dopełniaczowi rzeczownika (przydawkę rzeczowną w dopełniaczu).

un kilogramo de patatas	kilogram ziemniaków
un litro de zumo	litr soku

2A Uzupełnij zdania za pomocą jednego z trzech przyimków: *de*, *con* lub *sin*.

- El zumo ... naranja está de oferta.
- ¿Prefieres las aceitunas con hueso o ... hueso?
- ¿Compramos una bandeja ... aguacates o dos?
- Un kilo ... queso cuesta 7.95 euros.
- ¡Unas salchichas ... soja por dos euros!
- El chocolate ... leche está en oferta.

3. Algo y nada

Wyrazy *algo* i *nada*

Słowa **algo** i **nada** mogą pełnić funkcję zaimków nieokreślonych lub przysłówków natężenia (*cuantificadores*).

algo jako zaimek

Zaimka nieokreślonego **algo** używamy, aby odnieść się do jakiejś rzeczy, nie nazywając jej bezpośrednio. Tłumaczymy go wtedy jako „coś”. Zaimek ten łączy się z różnymi częściami mowy:

algo + adjetivo przymiotnik	
Quiero comer algo dulce .	Chcę zjeść coś słodkiego.
algo + para... coś dla...	
¿Pedimos algo para Janeta?	Zamawiamy coś dla Janety?
algo + de comer/ de tomar coś do jedzenia/ do picia	
¿Tienes algo de comer ?	Masz coś do jedzenia?

nada jako zaimek

Zaimek nieokreślony **nada** to niejako przeciwieństwo **algo** i tłumaczymy go na polski jako „nic”. Należy pamiętać o podwójnym przeczeniu przy użyciu słówka przeczącego **no**.

No quiero comer nada .	Nie chcę nic jeść.
En la tienda no hay nada .	Nie ma nic w sklepie.

nada jako przysłówka

● Jeśli łączy się z czasownikami, np. *gustar*, *apetecer*, tłumaczymy **nada** jako „w ogóle”, „wcale”. Należy pamiętać o podwójnej negacji przy użyciu słówka przeczącego **no**.

No... + gustar/apetecer nie lubić/nie mieć ochoty	+ nada ani trochę/wcale.
---	------------------------------------

Los mariscos no me gustan nada .	Wcale nie lubię owoców morza.
No me apetece nada ir al restaurante de sushi.	Nie mam w ogóle ochoty iść do restauracji sushi.

algo más / nada más

● Częstymi połączeniami wyrazowymi są **algo más** – „coś jeszcze” i **nada más** „nic więcej”.

■ ¿Quieres comer algo más ?	Chcesz coś jeszcze zjeść?
▲ Nada más, gracias .	Nic więcej, dziękuję.

3A Zapisz w zeszycie sześć zdań, wykorzystując podane elementy z trzech kolumn.

1. No quiero	algo nada	con gas.
2. A veces bebo		bajo en calorías.
3. Nunca tomo		dulce.
4. Queremos		picante, no me gusta.
5. A veces desayuno		frío.
6. No como		vegano, por favor.

3B Uzupełnij w zeszycie zdania za pomocą: *algo*, *nada*, *algo más* lub *nada más* oraz wyrażen z ramek.

de comer	de beber	picante	le gustan	dulce
----------	----------	---------	-----------	-------

- Nunca como ... , salado tampoco.
- ¿Tienes ... en la nevera? Tengo ganas de un refresco o zumo.
- ¿Queréis ... o café?
- Estoy en la tienda, ¿quieres ... ? No hay ... en la nevera.
- A Rocío no ... los frutos secos ni las aceitunas.
- No quiero ... , gracias. ¿Cuánto es?
- ¿Queréis ... ? ¿O pido la cuenta ya?

4. Envases y medidas

Opakowania i jednostki miary

Pełną listę najczęstszych połączeń wyrazowych znajdziesz w słowniczku na stronie 119. W tym punkcie gramatycznym poznasz kilka zasad dotyczących posługiwania się słownictwem związanym z opakowaniami, pojemnikami czy „porcjami” jedzenia.

● Wszystkie opakowania czy pojemniki są policzalne i często towarzyszy im rodzajnik nieokreślony lub liczebnik.

Compro una caja de bombones	Kupię pudełko czekoladek
y dos botellas de refresco .	i dwie butelki napojów.

● Zauważ, że zazwyczaj nie używamy po przyimku **de** żadnego rodzajnika, gdy wskazujemy na zawartość danego opakowania.

● Niekiedy to samo hiszpańskie słowo możemy różnie tłumaczyć na język polski w zależności od tego, z jakim słowem się łączy.

barra de bochenek/tablíczka/kostka	pan chleba	chocolate czekolady	mantequilla masła
bolsa de woreczek/paczka	arroz ryżu	patatas (fritas) czipsów	

● Kiedy dany produkt nie ma opakowania, najczęściej możemy go kupić na sztuki – **por unidades o pieza**, albo „luzem” – **a granel** (na wagę lub na litry).

● Wszystkie powyższe informacje odnoszą się również do jednostek miar:

litro de litr	agua wody	leche mleka
kilogramo de kilogram	patatas ziemniaków	arroz ryżu
		tomates pomidorów

- Oprócz innych rzeczowników, które oznaczają jednostki miary, w języku hiszpańskim rozróżnia się słowa oznaczające łyżkę i łyżeczkę jako sztucze i jako właśnie jednostki miary.

una cuchara	łyżka (sztucze)
una cucharada de azúcar	łyżka cukru (jednostka miary)

- 4A Pogrupuj w zeszyte słowa oznaczające produkty żywnościowe, przypisując im poszczególne opakowania zgodnie z tabelką. Nie zapomnij o przyimku *de*.

paquete	bote	tarro	bolsa	a granel	botella
...	...	...	...	...	...
a. bananas		i. tomates		p. yogur	
b. queso		j. tomates secos		q. arroz	
c. refresco		k. kiwis		r. chocolate en polvo	
d. patatas fritas		l. café		s. hamburguesas	
e. galletas de chocolate		ñ. aceitunas con hueso		t. naranjas	
f. frutos secos		m. chorizo		u. zumo de manzana	
g. ensalada		n. patatas			
h. agua		o. leche			

5. Pronombres de OD en tercera persona

Zaimki dopełnienia bliższego trzeciej osoby gramatycznej

Zaimki dopełnienia bliższego wykorzystujemy do zastąpienia słowa pełniącego funkcję dopełnienia bliższego, które jest wprowadzane przez czasownik przechodni. Mogą one zastąpić słowa, kiedy wiadomo już, że to o nie chodzi – ponieważ np. padły wcześniej w rozmowie.

Hoy no necesito pan. Dziś nie potrzebuję chleba.
Lo compro mañana. Kupię (go) jutro

Kiedy nie używamy właściwego dopełnienia bliższego, zaimek dopełnienia bliższego w języku hiszpańskim musi pojawić się w zdaniu i nie może być domyślny, jak ma to często miejsce w języku polskim.

■ ¿Cortas las patatas? Obierzesz ziemniaki?

▲ Vale, las corto, pero tú haces la tortilla. Dobra, obiorę (je), ale ty robisz tortillę.

Oto formy zaimków dopełnienia bliższego w trzeciej osobie gramatycznej.

	r. męski	r. żeński
l. poj.	lo	la
l. mn.	los	las

- W języku hiszpańskim zaimek dopełnienia bliższego poprzedza odmienioną formę czasownika, a jest dołączany do końca wyrazu w formach nieodmiennych, np. bezokoliczniku.

Veo un donut. → Lo veo.

Quiero comer un plato vegetariano. → Quiero comerlo.

- W przypadku konstrukcji z czasownikami modalnymi (np. *querer*, *poder*) zaimek dopełnienia bliższego można również umieścić przed odmienionym czasownikiem, czyli powyższy przykład mógłby również brzmieć:

Quiero comer un plato vegetariano. → Lo quiero comer.

podwajanie dopełnienia bliższego

- Dopełnienie bliższe w języku hiszpańskim obowiązkowo podwaja się przy użyciu zaimka, jeśli zaczynamy od niego zdanie. Porównaj:

Como las patatas sin sal. → Las patatas, las como sin sal.

- Pamiętaj, że rzeczownik *agua* jest rodzaju żeńskiego i mimo że w liczbie pojedynczej towarzyszy mu rodzajnik *el* lub *un*, łączy się z zaimkiem dopełnienia bliższego w rodzaju żeńskim.

Tomo el agua sin gas. → El agua, la tomo sin gas.

- 5A Uzupełnij w zeszyte dialogi za pomocą odpowiedniego zaimka dopełnienia bliższego.

- A. ■ ¿Comes dulces en el desayuno?
▲ Bueno, ... como a veces.
- B. ■ Como mis patatas fritas siempre con ketchup.
▲ Pues yo no, ... como sin salsas.
- C. ■ El café, ¿... quieres muy caliente?
▲ ... quiero caliente, pero con leche fría.
- D. ■ ¿Tienes ensalada?
▲ Sí, ... tengo con lechuga y tomate, y sin cebolla.

- 5B Przekształć w zeszyte zdania, zamieniając dopełnienie bliższe na właściwy zaimek. Pamiętaj, że zaimek dopełnienia bliższego stawiamy przed czasownikiem.

1. Compró tomates para la ensalada.
2. Silvia y yo hacemos la ensalada.
3. Elena, ¿ya tienes los ingredientes para el gazpacho?
4. Ni Carolina ni yo cocinamos la paella porque no somos buenos cocineros.
5. ¿No tenéis los pimientos?
6. ¿Por qué no pides una pizza para la cena?
7. ¿Echas sal al principio o al final?

- 5C Uzupełnij poniższe odpowiedzi w zeszyte, wpisując zaimek dopełnienia bliższego w odpowiednie miejsce. Następnie zapisz w zeszyte pytanie do każdej odpowiedzi.

1. El agua ... compro ... siempre sin gas. Con gas, no me gusta.
2. Los dulces, ... como ... con mucha azúcar.
3. No ... quiero ... comer ... ahora. Huele muy bien, ¿es de frutas tropicales?
4. ... preparo ... con mucho aceite de oliva, sal y pimienta.

6. Verbos para recetas y comidas

Czasowniki związane z przepisami kulinarnymi i jedzeniem

W tej części gramatyki skupimy się na użyciu wybranych czasowników związanych z przepisami i jedzeniem oraz składnikami potraw. Pamiętaj, że niektóre czasowniki mają wiele znaczeń i nie wszystkie zostały uwzględnione w tym rozdziale. Pełną listę częstych połączeń czasownikowych znajdziesz w słowniczku na stronie 119.

añadir dodawać	¿Añadimos aceitunas a la ensalada? Dodajemy oliwki do salatek?
cortar (po)kroić	Cortamos pepinos para la ensalada. Kroimy ogórki do salatek.
echar wsypać, dosypać	Mi tía siempre echa cilantro a las sopas. Moja ciocia zawsze dosypuje kolendry do zup.
echar wlać, dolać	Nunca echo mucha nata a las salsas. Nigdy nie dolewam dużo śmietany do sosów.
poner wstawiać	Poner el agua a hervir. Wstawić wodę.
servir podawać, serwować	En el restaurante servimos el pan tumaca con jamón serrano. W restauracji podajemy pan tumaca z szynką serrano.
untar smarować	Me gusta untar queso en la tostada. Lubię smarować tost serkiem.

- Zwróć uwagę na oboczność samogłoskową (e-i) przy odmianie czasownika *servir* oraz na nieregularną pierwszą osobę liczby pojedynczej czasownika *poner*.

	PONER	SERVIR
yo	pongo	sirvo
tú	pones	sirves
él/ella/usted	pone	sirve
nosotros/nosotras	ponemos	servimos
vosotros/vosotras	ponéis	servís
ellos/ellas/ustedes	ponen	sirven

el verbo llevar

Czasownik *llevar* w kontekście potraw służy do wskazania, co „ma (w środku)”, co „zawiera” dana potrawa.

¿Qué llevan estas empanadas? Co mają w środku te empanadas?
La sopa lleva ajo. Zupa ma w środku / zawiera czosnek.

Znasz już czasownik *llevar* w innych kontekstach:

Hoy llevo unas zapatillas deportivas. Dziś mam na sobie sportowe buty.
Mariano lleva el pelo largo. Mariano ma długie włosy.

tener hambre / sed

Ważnymi zwrotami związanymi z jedzeniem są *tener hambre* – „być głodnym” i *tener sed* – „być spragnionym”. Możemy je też przetłumaczyć na polski jako „(kogoś) chce się jeść/pić”. Rzeczowniki *sed* i *hambre* są rodzaju żeńskiego.

Después del entrenamiento tengo mucha sed. Po treningu bardzo chce mi się pić.

- 6A Zapisz poniższe zdania w zeszyte, uzupełniając je za pomocą odpowiedniego czasownika oraz wybierając odpowiedni z podanych wyrazów.

1. Para desayunar me gusta ... (smarować) las tostadas con mermelada/lechuga.
2. ¿Quieres ... (dosypać) azúcar en el jamón/café.
3. Si quieres, yo puedo ... ((po)kroić) la cebolla para hacer la ensalada/aceituna.
4. Siempre ... (dodać, ja) un chorrito de aceite/pan a mis ensaladas.

7. El verbo apetecer

Czasownik *apetecer*

- Czasownik *apetecer* oznacza „mieć ochotę na” i odmienia się tak samo jak czasownik *gustar*, który już znasz. Choć poznajemy go przy okazji tematu jedzenia, możemy go wykorzystać w dowolnym kontekście.

¿Te apetece dar una vuelta? Masz ochotę się przejść?
No me apetece comer pescado. Nie mam ochoty jeść ryby.

- Przypomnijmy, że czasowniki, które odmieniają się tak samo jak *gustar*, składają się z dwóch elementów: zaimka (*me*, *te*, *le*, *nos*, *os*, *les*) oraz właściwego dopełnienia poprzedzonego przyimkiem *a* (np. *a él*, *a Kasia*, *a mis amigos*). Użycie zaimka jest obowiązkowe i zawsze poprzedza on czasownik. Dodatkowa informacja, kogo dotyczy zdanie, poprzedzona przyimkiem *a*, jest opcjonalna.

(A mi)	me	apetece(n)
(A ti)	te	gusta(n)
(A él/a ella/ a usted)	le	gusta(n)
(A nosotros / a nosotras)	nos	interesa(n)
(A vosotros / a vosotras)	os	preocupa(n)
(A ellos / a ellas / a ustedes)	les	

- Innym wyrażeniem, które oznacza „mieć ochotę na” jest *tener ganas de*.

Tengo ganas de comer algo dulce. Mam ochotę zjeść coś słodkiego.

- 7A Uzupełnij zdania w zeszyte, odmieniając czasownik *apetecer*.

1. A Ania y a mí ... probar el pantumaca.
2. Gracias, pero a mí no ... comer nada.
3. A mis padres siempre ... tomar café después de la comida.
4. Paula, ¿... unas galletas de chocolate?
5. A mí no ... nada. Y a Carlos, ¿... un snack?
6. A Marta ... ver una serie y comer algo, ¿y a vosotros?

8. La negación

Negacja

Szczególne miejsce wśród wszystkich słówek przeczących zajmuje *no*, ponieważ za pomocą tego słowa możemy zanegować całe zdanie lub poszczególne jego elementy. Istnieje jednak więcej słówek i konstrukcji, które służą do zaprzeczania. Podsumujmy poznane przez nas do tej pory wyrażenia tego typu – możemy je podzielić na przysłówki i spójniki:

Przysłówki			
no nie	nunca nigdy	tampoco też nie	nada nic
Spójniki			
ni ... ani ...	ni ... ni ... ani ... ani ...		

- Jeśli pierwsze w zdaniu wystąpi słówko przeczące *no*, to przeczenie będzie podwójne.

No me gusta nada aquí. Nie lubię tu niczego.
No como fuera nunca. Nigdy nie jem poza domem.

Natomiast jeśli zaczynamy zdanie od jakiegokolwiek innego słówka przeczącego, nie występuje przeczenie podwójne.

Nunca como fuera. Nigdy nie jem poza domem

inne sposoby zaprzeczania

● Istnieją też idiomatyczne, dość kolokwialne sposoby zaprzeczania:

<i>¡Qué va!</i>	No cóst ty! (Kiedy stanowczo i spontanicznie się sprzeciwiamy.)
<i>Claro que no.</i>	(No) pewnie, że nie. (Kiedy potwierdzamy czyjeś zaprzeczenie.)

● Warto zapamiętać też kolokwialne wyrażenie – *Ni idea.* – odpowiednik polskiego „Nie mam pojęcia”. To skrócona forma pełnego zdania *No tengo ni idea.*

8A Połącz w pary pola tak, aby utworzyć logiczne zdania. Odpowiedzi zapisz w zeszyty.

1 Esta ensalada no lleva...	2 no quiero tomar nada.	3 No quiero frutas...	4 No bebo...	5 y verduras tampoco.
6 en restaurantes, siempre en casa.	7 ni café ni té.	8 ni tomate ni atún.	9 No, gracias...	10 Nunca ceno...

9. Hábitos alimenticios

Zwyczaj żywieniowy

Czasownik **solet** – „mieć w zwyczaju”, zawsze łączy się z bezokolicznikiem (*infinitivo*) i służy do mówienia o rutynie czy zwyczajowych czynnościach.

	SOLER
yo	suelo
tú	sueles
él/ella/usted	suele
nosotros/nosotras	solemos
vosotros/vosotras	soléis
ellos/ellas/ustedes	suelen

No suelo cenar tarde.

Nie mam w zwyczaju jeść kolacji późno.

Mi novio suele comer poco porque está a dieta.

Mój chłopak ma w zwyczaju mało jeść, bo jest na diecie.

● Oto kilka wyrażen, które służą do informowania o naszych określonych zwyczajach żywieniowych:

ser alérgico (a)...	
mieć alergię na	
tener alergia (a)...	a los lácteos laktozę
mieć alergię na	al gluten gluten
	a los mariscos owoce morza
	a los cítricos cytrusy
llevar una dieta	equilibrada zrównoważonej
przestrzegać diety	vegetariana wegetariańskiej
	vegana wegańskiej
	sin gluten bezglutenowej

● Natomiast odpowiednikiem ogólnego polskiego zwrotu „być na diecie” jest: **estar a dieta.**

9A Uzupełnij zdania w zeszycie za pomocą zwrotów i czasowników związanych ze zwyczajami żywieniowymi.

- Álvaro ... comer muchos vegetales. Ahora ... vegano y está muy contento.
- Mis padres ... desayunar frutas. No toman leche porque ... a los lácteos.
- No ... alérgico a nada, pero como mucho y por eso ... a dieta.
- ... equilibrada es una buena decisión.
- ¿Qué tipo de paella vosotros ... comer? ¿... a los mariscos?
- ¿... (tú) cenar tarde o temprano? Mi novio y yo ... a dieta y por eso cenamos temprano.

10. Consejos y valoraciones

Rady i oceny

Za pomocą poniższej struktury możemy udzielać rad oraz wyrażać ocenę na różne tematy. Zauważ, że nie wszystkie tego typu zdania tłumaczymy na polski dosłownie.

Es + adjetivo + infinitivo
przymiotnik bezokolicznik

W ramach tej struktury często używamy przymiotników, które akurat w tej konkretnej strukturze tłumaczymy na polski jako przysłówki.

saludable zdrowo	bueno dobrze	recomendable warto
difícil (de) trudno, trudne do	fácil (de) łatwo, łatwe do	sano zdrowo
		poco mało
		mal źle, niedobrze

Es saludable cenar temprano.

Zdrowo jest jeść kolację wcześniej.

Przeczenie możemy wprowadzić na początku zdania lub przed bezokolicznikiem, w zależności od tego, co chcemy powiedzieć.

No es recomendable cenar tarde.

Nie jest wskazane jeść kolację późno.

Es recomendable no cenar tarde.

Jest wskazane nie jeść kolacji późno.

10A Spójrz na poniższe wypowiedzi i zapisz w zeszycie rady dla wypowiadających je osób.

Ceno mucho y muy tarde.

Como muchos dulces.

Tomo muchos refrescos.

Me gusta la comida rápida.

11. Los artículos II

Rodzajniki II

Zwyczaj, choć nie zawsze, rzeczowniki w języku hiszpańskim poprzedza rodzajnik. Jest to wyraz, który nie posiada własnego znaczenia, lecz charakteryzuje w pewien sposób rzeczownik. Poznaliśmy już rodzajniki określone (*el, la, los, las*) i nieokreślone (*un, una, unos, unas*).

rodzajniki określone

Rodzajników określonych używamy, gdy:

● odnosimy się do ogółu rzeczy oznaczanej przez rzeczownik – w szczególności z czasownikami *gustar* i *encantar*.

Me encanta el marisco.

Uwielbiam owoce morza.

No me gusta nada la verdura.

Nie lubię w ogóle warzyw.

● odnosimy się do wspomnianej wcześniej rzeczy lub takiej, o której wiedzą uczestnicy rozmowy, bo wynika na przykład z kontekstu.

¿Me pasas la mostaza, por favor?

Podasz mi musztardę, proszę? (chodzi nam o konkretną musztardę, o której wie rozmówca)

rodzajniki nieokreślone

Rodzajników nieokreślonych używamy:

● kiedy mamy na myśli jedną sztukę czy porcję czegoś:

Quiero comer un flan.

Chcę zjeść (jeden) flan.

Compro solo un agua para el picnic, ¿vale?

Kupię tylko jedną wodę na piknik, dobrze? (jedną wodę = jedną butelkę wody)

W tym wypadku możemy też użyć jakiegokolwiek innego liczebnika.

Quiero comer dos flanes.

Chcę zjeść dwa flany.

Compro solo tres aguas para el picnic, ¿vale?

Kupię tylko trzy wody na piknik, dobrze? (trzy wody = trzy butelki wody)

Podobnie jak w języku polskim, w języku hiszpańskim często posługujemy się skrótem myślowym i traktujemy niepoliczalne substancje jako policzalne – mając na myśli pewną ich porcję lub zawartość opakowania, np. w przypadku wody butelkę czy szklankę.

brak rodzajnika

W pozostałych przypadkach na ogół nie używamy rodzajnika przed rzeczownikami określającymi dania, potrawy czy produkty spożywcze.

Quiero tomar café.

Chcę napić się kawy.

¿Quieres pan?

Chcesz chleba?

Suelo desayunar pan con queso.

Zwyczaj jem na śniadanie chleb z serem.

11A Przeczytaj zdania i uzasadnij w zeszycie, dlaczego został w nich wykorzystany lub pominięty rodzajnik.

- ¿Cómo te gusta la fruta?
- Nunca comemos pizza con ketchup.
- El chocolate es bueno para la salud.
- ¿Una botella de un litro o de un litro y medio?
- Corta el pan para mí también.
- No como carne, ni pescado.

11B Spójrz na zdania i ustal, czy powinien w nich wystąpić rodzajnik. Uzasadnij ustnie.

- A mis padres y a mí nos gusta la/- carne.
- Ese plato lleva el/- pescado, ¿verdad?
- Me apetece comer un/- filete, no dos.
- No como un/- pan para desayunar, nunca.
- En las comidas suelo beber un/- agua, no zumos.

11C Uzupełnij w zeszycie poniższe zdania, wpisując rodzajniki lub zostawiając puste miejsce. Zwróć uwagę na poszczególne sytuacje.

1. En una clase de español

■ ¿Qué costumbres culinarias tienen ... españoles?

▲ Eso depende de ... región. Por ejemplo, en Galicia comen más ... mariscos, en Castilla La Mancha más ... carne y en Andalucía más ... vegetales.

2. En el bar

■ ¿Pedimos ... croquetas o ... pimientos de padrón?

▲ Ambos, tengo ... hambre. También quiero ... calamares a la romana.

■ No sé si tienen. Y de beber, ¿... refresco o ... zumo?

... zumo de naranja frío.

3. Los gustos

¿Te gusta ... pulpo?

■ No mucho. Prefiero ... gambas.

▲ Mira en este restaurante hacen ... paella de marisco muy buena, ¿te apuntas?

■ Perfecto. Podemos quedar mañana.

4. De compras

■ No hay ni ... fruta, ni ... verdura en la nevera. Voy al súper, ¿quieres algo?

▲ Compra ... botella de cola y ... paquete de patatas.

■ ¿... patatas congeladas?

■ Sí, y antes de salir, ¿puedes darme ... vaso de agua, por favor?

12. Impersonalidad con se

Bezosobowe formy z se

Za pomocą zaimka **se** możemy tworzyć zdania bezosobowe, nie wskazując na wykonawcę czynności. Dzielą się one na dwa typy: *pasiva refleja* i *se impersonal*. Obie struktury przypominają polskie bezosobowe zdania z „się”. Istnieje jednak zasadnicza różnica – w przypadku zdań typu *pasiva refleja* należy pamiętać o uzgodnieniu czasownika z liczbą pojedynczą lub mnogą w zależności od rzeczownika, do którego się odnosi.

La paella se sirve caliente. Paellę serwuje się na ciepło.

● Najczęściej uzgadnia się formę czasownika przechodniego w liczbie mnogiej, kiedy towarzyszy on bezpośrednio rzeczownikowi, tzn. wtedy, kiedy w zdaniu nie występuje przyimek.

Los calamares no se comen crudos.

Kalamarów nie je się na surowo. (dosł. Kalamary nie jedzą się na surowo)

● W przeciwnym razie, tak samo jak w języku polskim, czasownik pozostaje w liczbie pojedynczej.

En este restaurante se come muy bien.

W tej restauracji można dobrze zjeść. (dosł. W tej restauracji je się bardzo dobrze.)

12A Uzupełnij w zeszycie zdania, wykorzystując wyrażenia z ramek.

- El zumo ... en brik.
- En España ... muy bien, ¡hay tantos platos!
- Este pan ... sin gluten, es para celíacos.

se sirve se come se bebe se hace

¿TE QUEDA BIEN!

Jedna osoba wybiera produkt, a druga zadaje pytania, aby odgadnąć, o jaki produkt chodzi. Zamieńcie się rolami dopiero, gdy druga osoba zgadnie. Wygrywa ten, kto odgadnie więcej produktów.

- 1 ¿Es una comida/bebida?
- 2 ¿Es salado/dulce...?
- 3 ¿Es un/una plato/producto/tapa?
- 4 ¿Es un/una carne/pescado/fruta...?
- 5 ¿Es típico de España/Perú...?
- 6 ¿Se come frío/caliente...?
- 7 ¿Se compra en paquete/bandeja...?

COMIDISTA – NIVEL EXPERTO

1

MESA PARA DOS

2

A. Waszym zadaniem będzie negocjowanie w parach. Najpierw wybierzcie jeden z poniższych scenariuszy:

MENÚ
(Entrante, plato principal y postre)

COMPRA EN EL SÚPER PARA VER UNA SERIE
(4 productos)

DESAYUNO A LO GRANDE
(4/5 productos, una bebida)

¡TAPEAMOS!
Tres tapas y algo de beber

B. Teraz rzućcie kostką i zdecydujcie, którą rolę odegracie.

TIENES UNA ALERGIA

ERES VEGANO/A

ODIAS LAS VERDURAS

SIN DULCES... ¡NO COMES!

TE GUSTA PROBAR TODO

ELIGES EL QUE QUIERAS (1-5)

C. Do negocjacji! Spójrzcie na przykład.

- De primero podemos tomar una sopa de marisco.
- ▲ No, es que yo tengo alergia al marisco.
- Entonces propongo...

UN CHEF CON ESTILO

3

Stwórz swoje własne danie, używając poniższych produktów.

PIZZA / ENSALADA / PLATO VEGANO / PLATO CON CARNE / POSTRE / BOCADILLO

Następnie zaproponuj je komuś z klasy. Zadaniem tej osoby będzie wyjaśnić:

- czy jej smakuje,
- czy może jeść wszystkie składniki,
- jaki jej zdaniem ma smak.

No me gusta, porque lleva maíz...

Na forum klasy zdecydujcie, kto wymyślił najlepsze danie.

OPINIÓN SOBRE UN RESTAURANTE

4

RESTAURANTE

EL PINCHO

OPINIONES

Roberto A.
28 de noviembre de 2020
18 opiniones

Todo bueno. El arroz negro excelente, **aunque** un poco caro.

Iván A. G.
30 de octubre de 2020
2 opiniones

Sin reserva, los findes... imposible, pero es que se come genial allí. Hay muchas opciones, tanto en el menú del día como en la carta. Las ensaladas las hacen muy bien. Los camareros muy amables y el servicio rapidísimo, **a pesar de que** tienen muchos clientes. Lo recomiendo.

A. Kortajarena
9 de abril de 2020
1 opinión

No vuelvo. Solo tienen algunas pizzas sin gluten, un par de tartas y pocas opciones más. Una oferta muy muy pobre para clientes como yo, **y eso que** hay más de diez menús: "para estudiantes", "familiar", "vegano"... pero, ¿y los celíacos?, ¿somos invisibles?

A. Teraz napisz komentarz o jednej z hiszpańskich restauracji (lub o jakiejś innej w Twoim mieście). Wykorzystaj wyrażenia pogrubione w tekście.

Conectores

- Spójnik **aunque** służy do zestawienia dwóch przeciwstawnych zdań i odpowiada polskiemu spójnikom „mimo że”, „choć”.

El arroz negro (es) excelente, **aunque** (es) un poco caro.

Czarny ryż (jest) świetny, chociaż (jest) trochę drogi.

- Spójnik **a pesar de que** również służy do zestawienia dwóch przeciwstawnych zdań i tłumaczymy go jako „mimo że”.

A pesar de que queda muy lejos, ¡vale la pena!

Mimo że jest bardzo daleko, warto!

- Spójnik **y eso que** jest kolokwialny. Służy do podkreślenia informacji, która wydaje się nam nielogiczna w stosunku do poprzedniego zdania. Możemy go tłumaczyć różnie, między innymi: „(no) a przecież” lub po prostu jako „a...”.

La cocina ya está cerrada y **eso que** es un restaurante 24 horas.

Kuchnia już zamknięta, a przecież to restauracja całodobowa.

A Completa en tu cuaderno las definiciones de estas costumbres chilenas con las expresiones de las imágenes. ¿Recuerdas cómo se describe en polaco qué es la sobremesa? Comprobad en plenaria.

Uzupełnij w zeszytach definicje chilijskich zwyczajów, używając wyrażen ze zdjęć. Pamiętaj, jak można na polski przetłumaczyć słowo *sobremesa*? Porozmawiajcie o tym w klasie.

Tomar la once

Es una costumbre chilena. Las y cercanos en la tarde, a menudo, para mientras comparten su día a día. La comida es , a base de pan con aguacate, queso o dulces, té o café.

Sobremesa

Tiempo en la mesa, , para sobre temas banales y personales.

LA ONCE Y LA SOBREMESA

B Dos chilenos emigrantes hablan de su experiencia con la once. ¿Piensan igual? Lee sus comentarios. Si no comprendes las expresiones chilenas marcadas en cursiva, la definición del apartado A te puede ayudar.

Dwóch Chilijszczyków na emigracji opowiada o swoich doświadczeniach ze zwyczajem *la once*. Czy mają takie samo zdanie? Przeczytaj ich komentarze. Jeśli nie rozumiesz typowych chilijskich wyrażen oznaczonych kursywą, spróbuj skorzystać z definicji z poprzedniego podpunktu.

Andrés
Vive en Estados Unidos
43 años

Aquí no tengo ese momento de compartir.

En mi país, con mi

familia, casi siempre estamos desde las seis hasta las ocho para *tomar la once*. *Nos juntamos* en la casa para compartir. *La comida que se arma* no es *producida*: el pan con palta, muy chileno.

José Luis
Vive en España
30 años

Para mí tomar la once corta la tarde. Me gusta a veces, y solo el fin de semana. Eso sí, la sobremesa es como en

Chile. Después del almuerzo, hablamos en la mesa y dura mucho. Es cuando todos estamos juntos.

C ¿Cómo valorarías la experiencia de estos chilenos? Selecciona la descripción adecuada para cada uno.

Jak ocenił(a)byś doświadczenie wypowiadających się Chilijszczyków? Wybierz odpowiedni opis dla obydwóch.

- Le encanta, es divertida.
- Es muy larga y poco práctica.
- No le gusta nada, una pérdida de tiempo.
- Es aburrida, no le interesa.
- Es familiar y le gusta.

D ¿Qué experiencia podría ser la tuya? Compartid en plenaria.

Jak myślisz, jak Tobie spodobałby się zwyczaj *la once*? Podziel się opinią z resztą klasy.

E Macarena, una estudiante chilena en Polonia, nos habla entre otras cosas de la sobremesa. ¿Con qué opinión descrita por Macarena sobre este tema estás de acuerdo?

Macarena, chilijska uczennica w Polsce, opowiada o innych kwestiach związanych z rozmowami przy stole. Z którą wspomnianą przez Maracene opinią na ten temat się zgadzasz?

Macarena
Vive en Polonia
22 años

Mis papás tienen esas costumbres, la once, con los vecinos, o sobremesas de dos

horas. Para los jóvenes la sobremesa es un poco fome. Fome en chileno es aburrido/-a. Ahora, para mí, es una tradición linda, es decir, bonita. Aquí en Polonia es diferente, creo que solo en ocasiones especiales.

F La sobremesa es una costumbre común de los países hispanohablantes. Su valor principal es el compartir con personas cercanas. Imagina que estás de intercambio en uno de estos países y vives con una familia. En parejas, escribid dos preguntas o temas que podrían ser atractivos. Compartid en plenaria.

Sobremesa to popularny zwyczaj w krajach hiszpańskojęzycznych. Służy przede wszystkim wspólnemu spędzaniu czasu wśród bliskich osób. Wyobraź sobie, że jesteś na wymianie w wybranym hiszpańskojęzycznym kraju i mieszkasz u rodziny goszczącej. W parach zapiszcie dwa pytania, które mogłyby być ciekawe, żeby porozmawiać z rodziną przy stole. Podzielcie się pomysłami z całą klasą.

Pon en práctica tus talentos. Elige uno de los talleres teniendo en cuenta tus aficiones. Puedes trabajar solo o en grupo. Avisa a tu profesor/-a qué taller eliges y con quién lo vas a hacer.

Sprawdź w praktyce swoje talenty! Wybierz jeden z warsztatów, kierując się Twoimi zainteresowaniami. Możesz pracować samodzielnie lub w grupie. Poinformuj nauczyciela/nauczycielkę, które zadanie wybierasz i z kim je wykonasz.

M

Czy znasz miejsce w swoim mieście, gdzie można jednocześnie zjeść coś dobrego i pouczyć się w przyjaznej atmosferze? Napisz komentarz na jego temat. Wskaż danie z karty, które najbardziej Ci odpowiada i uzasadnij dlaczego.

Stwórz mapę myśli przedstawiającą to, czego nauczyłeś się w tym rozdziale. Do stworzenia jej możesz użyć generatora MindMup dostępnego w Internecie.

L

Stwórz story na Instagramie, w którym przez pięć dni opowiesz po hiszpańsku o swojej diecie. Wskaż i wytłumacz jej główne założenia. Następnie uzasadnij, że odżywasz się w prawidłowy sposób.

Jakie restauracje bądź bary w Twoim mieście są najlepsze? Stwórz infografikę, za pomocą której przedstawisz pięć z nich. Do stworzenia jej możesz użyć generatora Easelly dostępnego w Internecie.

XL

Nagraj krótki film, w którym zaprezentujesz wybraną potrawę z krajów hiszpańskojęzycznych poznaną w tym rozdziale. Opowiedz, jakie ma składniki oraz gdzie i z jakiej okazji się ją spożywa.

Czy znasz osobę, która odżywia się w szczególny sposób: jest weganinem, ma celiakię lub jest na specjalnej diecie? Przeprowadź z nią wywiad, w którym zapytasz o główne założenia jej sposobu odżywiania, dostęp do produktów, a także o problemy związane z jedzeniem poza domem. Zapisz wywiad w języku hiszpańskim lub nagraj go. Na koniec przedstaw go reszcie klasy.

¿Qué te llevas de esta unidad? Responde a las preguntas de la primera columna en tu cuaderno y luego en parejas, realizad las tareas según las indicaciones de la segunda columna.

Co ze sobą „zobierzesz” z tego rozdziału? Najpierw w zeszytach odpowiedz na pytania z pierwszej kolumny. Następnie zrealizujcie zadania w parach zgodnie z wytycznymi z drugiej kolumny.

CZY UMIESZ...?

Podać różne nazwy produktów spożywczych i potraw

Informować o swoim sposobie odżywiania i ewentualnych problemach z nim związanych

Mówić o swoich aktualnych preferencjach żywieniowych

Opisywać potrawy

Zamawiać w barze i restauracji

¿Qué comes con frecuencia?
¿Qué te gusta comer?

Describe tu dieta en un pequeño texto (35 palabras).

¿Qué te apetece comer hoy?

Piensa en tu plato favorito:
- ¿qué tipo de comida es?
- ¿cómo se sirve?
- ¿qué lleva?

Escribe una pregunta a estas respuestas.
- Sin gas, por favor.
- Sí, a nombre de Alicia Oliveira.

Zapytajcie się nawzajem o to, jakie są Wasze ulubione potrawy i jak często je spożywacie. Macie jakieś wspólne ulubione potrawy?

Opiszcie główne założenia wybranej diety. Jaki punkt wydaje się Wam najtrudniejszy do zrealizowania? Podzielcie się obserwacjami.

Porozmawiajcie o swoich preferencjach żywieniowych. Czy macie teraz ochotę zjeść coś konkretnego?

Jedna osoba opisuje zdjęcie potrawy lub produktu spożywczego z tego rozdziału, a druga osoba musi odgadnąć, o jakie zdjęcie chodzi. Następnie zamieńcie się rolami.

Wybierz jedną z przedstawionych sytuacji:
- Jesteś uczulony na jakiś produkt. Zapytaj kelnera, czy dana potrawa go zawiera. Jeśli tak, poproś o zamiannę dania.

3

Eligiendo, amueblando y decorando

EN EL PROBADOR 1

- ✓ Describir algunos lugares del barrio y sus elementos.
- ✓ Hablar sobre cómo se vive en un lugar y qué características de un barrio nos resultan importantes.

EN EL PROBADOR 2

- ✓ Describir la ubicación de un alojamiento y sus características.
- ✓ Solucionar problemas frecuentes en un alojamiento.
- ✓ Reaccionar ante situaciones problemáticas.

EN EL PROBADOR 3

- ✓ Ubicar en el espacio muebles y complementos de un alojamiento.
- ✓ Describir el material y uso de algunos muebles y complementos.
- ✓ Hablar sobre estilos de decoración y describir sus características principales.

GRAMÁTICA

- ✓ Pronombres y adjetivos demostrativos.
- ✓ Preposiciones y locuciones de lugar.
- ✓ **Estar + gerundio** regular e irregular.
- ✓ Los cuantificadores: **mucho/-a/-os/-as**, **poco/-a/-os/-as**, **poco/mucho**, **muy**.
- ✓ Ser + adjetivos.
- ✓ Estar + adjetivos y participios.
- ✓ Lo + adjetivo/adverbio.
- ✓ Conectores concesivos: **aunque** y **a pesar de que**.
- ✓ Pronombres posesivos.
- ✓ Los indefinidos: **ningún/ninguno/ninguna**, **algún/alguna/-a/-os/-as**.

LÉXICO

- ✓ Lugares del barrio.
- ✓ Objetos, lugares y elementos más importantes del barrio.
- ✓ Acciones frecuentes en el barrio y la casa.
- ✓ Lugares y características de alojamientos y viviendas.
- ✓ Muebles: estilos y materiales.
- ✓ Problemas más frecuentes de un alojamiento.
- ✓ Estilos de decoración.

COMPETENCIA INTERCULTURAL

Los barrios latinos en Nueva York: la cercanía y el espacio personal.

APARTAMENTO DE LUJO La Dorada El Plá

1 SALÓN CON BALCÓN

2 RECIBIDOR

ALBERGUE JUVENIL El Carmen

3 DORMITORIO COMPARTIDO CON LITERAS

4 COMEDOR

MODERNO ESTUDIO EN UN ÁTICO Beteró

5 ESTUDIO

6 CUARTO DE BAÑO

ENTRE PERCHAS

A Relaciona en tu cuaderno estas características con el alojamiento correspondiente. ¿Cómo lo sabes? Comparte tus ideas en plenaria.

Conecta en el cuaderno las características con el alojamiento correspondiente. ¿Cómo lo sabes? Comparte tus ideas en plenaria. Póñete a prueba con las preguntas de comprensión lectora. Podrás ayudarte de las imágenes y el texto.

1	2	3
• 500 €/semana	• 200 €/semana	• 25€/noche
• barrio tranquilo	• 3.ª planta	• céntrico
• ideal para una persona o pareja	• tres dormitorios	• edificio antiguo
• cerca de la universidad	• exterior	• baño compartido
	• 80 m²	• sin ascensor
	• balcón	• habitaciones de 4 a 6 personas

B ¿Qué imágenes corresponden a estos grupos de palabras? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

¿Qué imágenes corresponden a estos grupos de palabras? Escribe las respuestas en tu cuaderno. ¿Qué imágenes corresponden a estos grupos de palabras? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

1 MUEBLE BÉIS CAFETERA TOSTADORA	2 CAMA ESCRITORIO ARMARIO	3 LÁMPARA DE PIE ALFOMBRA MESA DE CENTRO
--	---------------------------------	--

C Lee los comentarios de los huéspedes y relaciónalos con los ambientes del 1 al 6 prestando atención a las expresiones en negrita. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Lee los comentarios de los huéspedes y relaciónalos con los ambientes del 1 al 6 prestando atención a las expresiones en negrita. Escribe las respuestas en tu cuaderno. Lee los comentarios de los huéspedes y relaciónalos con los ambientes del 1 al 6 prestando atención a las expresiones en negrita. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

¡Qué chulo! Hay mucha luz todo el día.

Estupendo, ¡qué bañera más grande!

Hay un armario muy grande con espejo, se puede guardar todos nuestros abrigos.

Es que aquí no hay mucho espacio para poner las mochilas.

¿Funciona el microondas?

Desde el balcón se ve un parque bonito.

D Teniendo en cuenta el mapa de Valencia y los iconos que aparecen en los mapas, describe dónde está el piso que más te gusta y qué hay en sus alrededores.

Teniendo en cuenta el mapa de Valencia y los iconos que aparecen en los mapas, describe dónde está el piso que más te gusta y qué hay en sus alrededores. Teniendo en cuenta el mapa de Valencia y los iconos que aparecen en los mapas, describe dónde está el piso que más te gusta y qué hay en sus alrededores.

E En tu cuaderno escribe las frases con las palabras que faltan.

En tu cuaderno escribe las frases con las palabras que faltan. En tu cuaderno escribe las frases con las palabras que faltan.

- comedor estudio dormitorio cuarto de baño recibidor salón
- El armario empotrado del recibidor tiene espejos.
  - En el estudio hay una mesita de noche a la izquierda de la cama.
  - El dormitorio tiene una bañera muy grande.
  - Hay una cafetera en la barra del comedor.
  - Entre las literas del dormitorio hay una mesa con dos taburetes.
  - En el estudio, el televisor está en la pared.

Actívate

Czy wiesz, co oznacza i na czym polega *búsqueda de los cachés* (*objetos escondidos*)? Jest to poszukiwanie skarbow przy użyciu *geocaching*, gry znanej na całym świecie, również bardzo popularnej w Hiszpanii. Odszukaj na platformie Youtube przynajmniej jedno wideo nagrane przez uczestników tej zabawy w Hiszpanii. Spróbuj odpowiedzieć na następujące pytania i podziel się informacjami na lekcji.

- ¿El geocacher busca o esconde el tesoro?
- El lugar, ¿está en el centro de la ciudad o en las afueras?
- ¿Qué objetos busca o esconde?
- ¿Dónde se esconde el objeto en el video?

Spójrz na stronę jednej z dzielnic dowolnego hiszpańskiego miasta. Które z tych miejsc jest według Ciebie najlepsze do ukrycia *cache*?

REactívate

Przeczytaj poniższe komentarze do zdjęć i zdecyduj, do których fotografii można je przyporządkować. Zapisz odpowiedzi w zeszyty.

- Es el lugar favorito de mi nieto, hay muchos árboles y está en una zona muy tranquila.
- Mi abuelo compra su periódico ahí y tienen muy buena oferta de revistas para consolas.
- Está cerca de mi casa y ofrecen productos de calidad a buen precio.

a. Geocaching en mi barrio

1 18

A. Lee la conversación entre Martina y Jordi. Mira la lista de tareas y organízala en tu cuaderno según las propuestas de Jordi que aparecen abajo.

Przeczytaj rozmowę między Martiną a Jordim. Znajduje się tam lista zadań. Ułóż zadania we właściwej kolejności zgodnie z propozycjami Jordiego.

Primero, vamos al banco, después podemos ir a Correos y luego recargas el bonobús. Al final pasamos por la panadería, ¿vale?

Jordi

B. 18 Ahora escucha la conversación entre ellos, ¿hacen la ruta propuesta por Jordi? Comentad en parejas vuestras conclusiones.

Teraz wysłuchaj rozmowy między nimi. Czy zdecydowali się na trasę zaproponowaną przez Jordiego? Skomentujcie w parach Wasze wnioski.

C. 18 Vuelve a escuchar y responde si estas informaciones son verdaderas (V) o falsas (F).

Wysłuchaj ponownie nagrania i odpowiedz, czy informacje są prawdziwe (V), czy fałszywe (F).

- Martina saca el dinero del cajero porque el banco está cerrado.
- Jordi llega a la oficina de Correos después de las dos y media.
- Antes de ir al quiosco, van a la panadería.
- Creen que hay muchos lugares en el parque para esconder el tesoro.
- Al final se encuentran en el parque.

Jordi

Oye, gracias por enviarme la página de Pinterest del barrio, ahora la tengo abierta, ¿qué te parece si hoy vemos dónde esconder el tesoro?

Martina

Genial, de paso puedo hacer algunas de estas tareas.

Mi lista

- ☐ recargar la tarjeta de transporte
- ☐ enviar una carta
- ☐ comprar pan
- ☐ sacar dinero

2

A. Varios vecinos están en un bar de la plaza de la Virgen y hablan sobre algunos lugares del barrio. Lee sus comentarios y responde a las preguntas en tu cuaderno.

Kilkoro sąsiadów jest w barze na placu de la Virgen i rozmawiają o pewnych miejscach w dzielnicy. Przeczytaj ich komentarze i odpowiedz na pytania w zeszycie.

- ¿Qué lugares del barrio de las fotos del apartado 1 describe cada persona?
- El lugar que describen, ¿está cerca o lejos de la plaza? Organiza los comentarios desde el más cercano hasta el más lejano. Presta atención a las palabras en negrita y al mapa.

Azucena

Ese **parque** le encanta a mis hijos. Pasamos mucho tiempo ahí. Además, es un lugar muy tranquilo. Hay suficientes bancos **?** para sentarse.

David

Pues a mí no me gusta comprar ahí, prefiero **aquella tienda** que está en mi calle. Ahí los productos son de mejor calidad. La encuentras muy fácil, hay unas macetas **?** grandes en la entrada.

Irene y Toño

Pues, usamos con frecuencia ese **bar** porque la atención al cliente en la oficina es muy mala y siempre hay cola.

Saray

En **esta plaza** siempre hay muchos turistas que hacen fotos en la fuente. **?**

Fernanda

Pues yo trabajo en **esa tienda** y realmente no hay mucha gente. Además, puedes echar la carta en los buzones **?** que están en la entrada.

B. En las fotos del barrio del apartado 1 hay objetos marcados con letras. Busca sus nombres en los comentarios anteriores. Están marcados con el símbolo **?. Escríbelos en tu cuaderno.**

Na zdjęciach dzielnicy z punktu 1 znajdują się przedmioty zaznaczone literami. Poszukaj ich nazw w powyższych wypowiedziach. Zostały one zaznaczone symbolem **?**. Zapisz je w zeszycie.

3

Estas son las descripciones de los lugares con letras del apartado 1. En ellos se puede esconder el tesoro **?**. En tu cuaderno dibuja los gráficos. Luego relaciona las descripciones con estos gráficos. Mira el ejemplo A. ¿Qué lugar te parece mejor para esconder el tesoro? Comentad en clase.

Oto opisy miejsc oznaczonych literą z punktu 1. Można w nich ukryć skarb. Przerysuj do zeszytu grafiki. Następnie przyporządkuj do nich opisy. Spójrz na przykład A. Które miejsce wydaje Ci się najlepsze do ukrycia skarbu? Porozmawiajcie o tym w klasie.

LUGAR A

En el centro de la plaza, en el agua, dentro de una bolsa hermética.

LUGAR B

En la calle, entre los buzones de correos.

LUGAR C

Mira debajo del banco que está delante de los juegos infantiles.

LUGAR D

Detrás de la maceta que está delante de la tienda de comestibles.

los demostrativos III

G 1

El parque
El banco
El **?**

es una buena elección porque **?** y, además **?**

ubicación en el espacio I

G 2

S

Napisz krótki komentarz na temat wybranego miejsca w Twojej dzielnicy. Weź pod uwagę przykłady z poprzednich ćwiczeń. Napisz, gdzie znajduje się to miejsce oraz wymień jego najważniejsze cechy.

b. Visitando Valencia

4

Geocaching: encuentro

Jordi

Hola. ¿Qué tal? Por aquí está pasando un desfile e Isabel está haciendo fotos a las figuras. Tengo las entradas a la exposición. ¿Quedamos en la puerta en media hora?

Lucas

Claro, en treinta minutos nos encontramos ahí. Nosotros ahora estamos escuchando un pequeño concierto en el parque y Ana está descansando debajo de los árboles.

Cris

Estamos paseando al lado de la playa, pero hace mucho calor así que ya volvemos. ¿Hay ahí algún restaurante o cafetería para tomar algo?

Jordi

Sí, Cris, en el edificio hay restaurantes, una heladería y una pizzería. Propongo primero comer algo y después vemos todo.

Mar

Sí, estoy saliendo del Museo de Ciencias, tengo muchas ganas de ver el espectáculo de los delfines.

A. Este año, Jordi y sus amigos son los responsables de organizar la reunión de los geocachers en Valencia. Lee los mensajes, mira las fotos y responde a las preguntas en tu cuaderno.

W tym roku Jordi i jego przyjaciele są odpowiedzialni za zorganizowanie spotkania poszukiwaczy skarbów, „geocacherów”, w Walencji. Przeczytaj wiadomości Jordiego, spójrz na zdjęcia i odpowiedz na pytania w zeszyście.

1. ¿Dónde está Jordi? Justifica tu respuesta.
2. ¿Dónde está cada uno de los miembros del grupo? ¿Cómo lo sabes?
3. ¿Dónde queda Jordi con los geocachers? Escribe qué hay en el lugar.

B. En tu cuaderno separa las expresiones marcadas en amarillo en dos grupos tal y como aparecen en los recuadros de abajo.

W zeszyście podziel na dwie grupy zwroty zaznaczone na żółto zgodnie z podanymi kategoriami.

acción que se indica para después

...ya volvemos

acción que se realiza en el momento de escribir el mensaje

...está pasando un desfile

C. Estas son otras acciones de los geocachers en Valencia. En tu cuaderno combina estas expresiones con los verbos adecuados en la forma estar + gerundio del chat. Mira los ejemplos marcados en amarillo.

Oto inne czynności, którym oddają się „geocacherzy” w Walencji. Połącz w zeszyście podane w czacie zwroty z odpowiednimi czasownikami przy użyciu konstrukcji *estar + gerundio*. Zwróć uwagę na przykłady zakreślone na żółto.

...compras
están haciendo footing
...un rato aquí en el parque
...música en el parque
...del barrio El Pla del Remei

Jordi e Isabel

está descansando en el hotel
...a un cantante callejero
...por el puente del Real
...cerca de la estación del Norte
...del hotel
...las maletas

Cris

...en la habitación
...la cola para comprar unas entradas para el teatro
está saliendo del autobús
...la Banda Municipal

Mar

5

A. Mira las fotos de dos barrios emblemáticos de Valencia tomadas por los geocachers. ¿Quién es el autor de cada foto? Lee las descripciones y luego en parejas intercambiad vuestras conclusiones.

Spójrz na zdjęcia dwóch znanych dzielnic w Walencji wykonane przez „geocacherów”. Przyporządkuj zdjęcia do ich autorów. Przeczytaj opisy, a następnie podziel się spostrzeżeniami w parze.

Jordi

El Barrio del Carmen es muy turístico, está construido entre dos murallas, la musulmana y la cristiana. Aquí encuentras muchas terrazas para degustar las tapas más típicas o comer una buena paella. En las calles encuentras diferentes artistas callejeros, aquí, por ejemplo, uno está tocando el saxofón. Nunca hay poca gente y por eso, hay pocas zonas tranquilas.

Mar

Ruzafa es un barrio multicultural y juvenil. Aquí encuentras tiendas de ropa vintage, tiendas de cómics, librerías-café que venden libros en diferentes idiomas. Lo malo es que por la noche abren muchos pubs y discotecas de la zona. Siempre hay mucho ruido y por la mañana encuentro mucha basura en la calle.

B. Etiqueta las fotos con algunas palabras o expresiones del texto. Escribe tus respuestas en el cuaderno.

Dodaj opisy do zdjęć przy użyciu wybranych słów lub wyrażeń z tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.

C. Lee las frases y complétalas en tu cuaderno teniendo en cuenta la información del ejercicio anterior.

Przeczytaj zdania i uzupełnij je w zeszyście, pamiętając o informacjach z poprzedniego ćwiczenia.

a. El barrio del Carmen es muy antiguo porque tienen muchos edificios medievales.

☐ A antiguo ☐ B moderno ☐ C edificios ☐ D murallas

b. Jordi menciona que en su barrio hay muchos ...

☐ A terrazas ☐ B turistas ☐ C gente

c. Según Mar el barrio es muy ... porque hay muchas ...

☐ A discotecas ☐ B tranquilo ☐ C ruidoso ☐ D ruido

d. Mar dice que su barrio no es muy ..., pues por la noche abren muchos ... y la gente deja basura en la calle.

☐ A pubs ☐ B iglesias ☐ C ruidoso ☐ D limpio

e. Según Mar, en el barrio Ruzafa hay ... jóvenes.

☐ A muchos ☐ B poco ☐ C muy ☐ D pocos

cuantificar **G 4**

6

A. Los geocachers se encuentran en una terraza y hablan de uno de los barrios donde se quedan. ¿Qué barrio es? Escucha su conversación. Luego compartid las respuestas en parejas.

„Geocachersi” zebrali się na tarasie i rozmawiają o jednej z dzielnic, w której się zatrzymują. O którą dzielnicę chodzi? Wysłuchaj ich rozmowy. Następnie porozmawiaj o tym w parze.

B. Vuelve a escuchar la conversación y escribe en tu cuaderno cuáles de estos temas se tratan.

Wysłuchaj ponownie rozmowy i zapisz w zeszyście, które z poniższych tematów zostały w niej poruszone.

1. Limpieza 2. Ocio 3. Seguridad 4. Turismo 5. Deporte 6. Arquitectura 7. Ruido

C. ¿Cuáles de los temas son importantes para ti cuando alquilas un alojamiento? Ordénalos empezando por el más importante. Luego, comparad vuestras respuestas.

Które aspekty są dla Ciebie ważne, kiedy wynajmujesz mieszkanie lub pokój? Ułóż je w kolejności od najważniejszego do najmniej ważnego. Następnie porównajcie Wasze odpowiedzi.

S

Opowiedzcie w parach o dzielnicy, w której chodzą do szkoły lub mieszkacie. Wykorzystajcie wyrażenia z poprzednich zadań, aby powiedzieć:
- jaka jest wybrana przez Was dzielnica,
- co się tam znajduje,
- co można tam robić.

Residencia de estudiantes Picasso

PEDREGALEJO, A 4 KM DEL CENTRO DE MÁLAGA

Alojamiento en una residencia de estudiantes a 5 minutos a pie de la escuela. Está ubicado cerca de la playa, en una de las zonas más cosmopolitas de la ciudad. Habitación para dos a cuatro personas con baño compartido. Cocina equipada, piscina y terraza a disposición de los estudiantes. Vistas al Mar Mediterráneo.

Incluido:

- wifi
- ropa de cama
- lavandería

No incluido:

- comidas y bebidas
- limpieza de habitaciones

Casa de familia Centro 1

CASCO ANTIGUO, EN EL CENTRO DE MÁLAGA

Habitación individual con baño, en un piso luminoso y amplio situado a menos de 5 minutos a pie del centro histórico de Málaga. Edificio antiguo con balcón y aire acondicionado. Fácil acceso a la escuela mediante el transporte público, unos 20 minutos. Desayuno, almuerzo y cena en casa con la familia. Acceso a Internet. A disposición de los estudiantes:

- lavadora
- secador de pelo

a. Alojamiento de intercambio

1

A. Lee la oferta de alojamientos de Ele Málaga y en tu cuaderno escribe qué casillas se han marcado para elegirlos. Luego, selecciona dos casillas con elementos comunes en ambos alojamientos y dos con elementos diferentes.

Prerequisito: Proposición de alojamiento en la página web de la escuela ELE Málaga y en tu cuaderno escribe qué casillas se han marcado para elegirlos. Luego, selecciona dos casillas con elementos comunes en ambos alojamientos y dos con elementos diferentes.

Filtros de búsqueda

	Calefacción		Terraza		Jardín
	Aire acondicionado		WIFI		Sábanas y toallas
	Lavadora		Acceso a la cocina		Secador de pelo

B. Lee de nuevo las descripciones de los alojamientos y responde en tu cuaderno en cuáles de ellos se dan estas situaciones.

Prerequisito: Proposición de alojamiento en la página web de la escuela ELE Málaga y en tu cuaderno escribe qué casillas se han marcado para elegirlos. Luego, selecciona dos casillas con elementos comunes en ambos alojamientos y dos con elementos diferentes.

1. Crees que no se pasa mucho calor en verano.
2. Puedes lavar la ropa.
3. Puedes cocinar.
4. Es necesario ir en autobús a la escuela.
5. Dispones de un baño privado.

C. Chiara, una estudiante italiana, hace una búsqueda para saber qué opiniones tiene la casa Centro 1. Analiza los comentarios y en tu cuaderno escribe cuáles son las características negativas. ¿Cómo las has identificado?

Chiara, alumna de ELE, busca en Internet opiniones de la casa Centro 1. Conoce los comentarios y en tu cuaderno escribe cuáles son las características negativas. ¿Cómo las has identificado?

Sara

A pesar de que la habitación es pequeña, está limpia y ordenada. La cama es muy cómoda y grande. Y el trato de la familia es estupendo.

Alex

Aunque está en una zona muy turística, es un lugar tranquilo. Tiene un balcón muy bonito. Por la mañana, se puede tomar un café y disfrutar de las vistas.

Ana

Aunque el edificio es antiguo y no está bien conservado, siempre el ascensor funciona y los rellanos están limpios.

describir espacios **G 5**

D. Ahora escribe en tu cuaderno tres frases con aunque o a pesar de que. Fíjate en los símbolos utilizados. ¿A qué alojamiento de los anteriores se refiere cada frase?

Teraz zapisz w zeszycie trzy zdania przy użyciu spójników *aunque* oraz *a pesar de que*. Zwróć uwagę na symbole. Do których z poprzednio wymienionych propozycji zakwaterowania odnosi się każde zdanie?

a. no tiene aire acondicionado	las ventanas son muy grandes y está bien ventilado
b. está bien comunicado	el piso está lejos de la escuela
c. las comidas no están incluidas	la cocina está bien equipada y puedes cocinar

conectores concesivos

G 6

2

A. Imagínate que quieres hacer un curso de español en esta escuela. Lee el formulario y escribe tus preferencias en el cuaderno. Comentad vuestras respuestas en parejas.

Wyobraź sobie, że chcesz odbyć kurs hiszpańskiego w tej szkole. Przeczytaj formularz i zapisz własne odpowiedzi w zeszycie. Podzielcie się w parach swoimi odpowiedziami.

B. Escucha las presentaciones de otros alojamientos que se proponen a los estudiantes de la escuela. En tu cuaderno agrupa las fotos de cada presentación.

Wysłuchaj prezentacji innych propozycji zakwaterowania oferowanych uczniom przez szkołę języka hiszpańskiego. W zeszycie przyporządkuj zdjęcia do każdej prezentacji.

C. Vuelve a escuchar el audio y analiza las respuestas de Marta (X) y Adam (X) dos estudiantes que buscan un alojamiento en familia. Definid en parejas cuál es la mejor opción de alojamiento para cada uno y por qué.

Wysłuchaj ponownie nagrania i zapoznaj się z odpowiedziami na formularzu Marty oraz Adama, dwóch uczniów, którzy szukają zakwaterowania u rodziny goszczącej. Ustalcie w parach, które oferty są dla nich najlepsze i dlaczego.

D. ¿Cómo valoras el alojamiento en familia y en una residencia de estudiantes? ¿Qué es lo bueno/malo/chocante y estupendo de cada experiencia? Hablad en parejas.

Jak oceniasz zakwaterowanie u rodziny goszczącej i w domu studenckim? Co dobrego/złego/szokującego i świetnego jest w każdym wyborze? Porozmawiajcie w parach.

lo malo lo bueno lo chocante lo estupendo
Lo chocante de vivir en familia es volver a casa antes de las diez.

lo+adjetivo/adverbio **G 7**

ALOJAMIENTO

ENCUESTA PARA ESTUDIANTES

1. ¿Qué tipo de habitación prefieres?
☒ Quiero vivir solo/a.
☒ Puedo compartir mi habitación con otras personas.
2. ¿Puedes vivir en una casa con mascotas?
☒ Sí ☒ No
3. ¿Tienes algunas necesidades específicas?
☒ No
☒ Dieta especial (vegetariana-vegana-sin lactosa-sin gluten)
☐ Alergia/s a: ...
☐ Otras: ...
4. ¿Qué comodidades son importantes para ti? (marca 3 como máximo)
☐ Acceso al balcón/ a la terraza
☐ Lavadora
☒ Microondas
☐ Secador de pelo
☒ Baño privado
☒ Actividades de ocio
☒ Piscina
☒ Ducha
5. ¿Dónde prefieres alojarte?
☐ En el centro
☒ Cerca del mar
☐ En las afueras de la ciudad
6. ¿A qué distancia de la escuela quieres vivir?
☒ Cerca, para ir a pie.
☒ Puedo usar transporte público.
☐ No me importa.

S

Zapisać w zeszycie opinię podobną do tej z zadania 1C. W opinii należy odpowiedzieć na pytania:

1. ¿Qué hay en la zona?
2. ¿Qué tiene el edificio?
3. ¿Dónde está?
4. ¿Cómo es la habitación?
5. ¿Cómo está la habitación?

Actívate

Wiesz, że andaluzyjskie miasto Malaga zostało uznane za najszczęśliwsze miasto na świecie przez The Happiness Research Institute (Instituto de Investigación de la Felicidad)? Może dlatego jest to jedno z najchętniej wybieranych przez uczniów z całego świata miejsc do nauki języka hiszpańskiego.

Jak myślisz, której z dwóch dzielnic przedstawionych na tej stronie dotyczą poniższe informacje? Sprawdź w Internecie.

1. Está cerca de la playa.
2. En esta zona hay muchas escuelas de español.
3. Tiene muchos monumentos.
4. Hay muchos restaurantes y bares de tapas.

Spójrz na dwie różne propozycje zakwaterowania podczas kursu języka hiszpańskiego i zapisz w zeszycie 3 argumenty za zakwaterowaniem u rodziny goszczącej i 3 za mieszkaniem w domu studenckim z grupą młodzieży.

Este tipo de alojamiento permite compartir habitación con otros estudiantes.

Puedes practicar español con la familia.

REactívate

Poniżej znajdują się dwie grupy słów. W obydwóch grupach trzy z czterech słów pasują do jednej propozycji dostępnej na stronie ELE Málaga. Jedno słowo z każdej grupy pasuje do przeciwnej oferty. Przyporządkuj podane słownictwo do odpowiednich propozycji zakwaterowania.

PISO	RESIDENCIA
a. antiguo	e. compartido
b. céntrico	f. playa
c. bien comunicado	g. pensión completa
d. baño compartido	h. ambiente internacional

b. Alquiler problemático

3

A. Mira el fragmento de un artículo sobre los elementos que pueden ser problemáticos a la hora de alquilar un piso o una habitación y responde a las preguntas en plenaria.

Spójrz na fragment artykułu o kwestiach, które mogą okazać się problematyczne podczas wynajmowania mieszkania lub pokoju. Następnie odpowiedz na pytania wspólnie z klasą.

1. ¿Cuáles son los tres lugares o dispositivos que tú consideras más problemáticos?
2. ¿Cuál de ellos no es importante para ti?

B. ¿Con qué expresiones podemos combinar los diez problemáticos? Escribe las combinaciones en tu cuaderno. Muchas de ellas se repiten. Las expresiones en negrita contienen formas verbales.

Za pomocą jakich zwrotów i wyrażen możemy opisać problemy z wymienionymi dziesięcioma kwestiami? Zapisz w zeszytach możliwe połączenia wyrazowe. Poszczególne zwroty i wyrażenia mogą się powtarzać. Pogrubione wyrażenia zawierają czasowniki.

no funciona 1	muy lento 2	tiene mal olor 3
sucio 4	no tiene tapa 5	silencioso 6
pequeño 7	inseguro 8	amplio 9
comunitaria 10	en mantenimiento 11	mojadas 12
roto 13	no hay agua caliente 14	atascado 15
rápido 16	no tiene cortinas 17	estropeado 18
ruidosa 19	no tiene contraseña 20	mal ubicado 21
gratuito 22	para cuatro personas 23	estrechas 24

4

A. Mari Tere es la coordinadora responsable de recibir las observaciones y quejas de los estudiantes que participan en los cursos de español. ¿Con cuáles de los diez problemáticos tienen una mala experiencia? Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Mari Tere jest koordynatorką w szkole językowej i otrzymuje uwagi oraz skargi od uczniów, którzy uczestniczą w kursach języka hiszpańskiego. Z którymi z dziesięciu najczęstszych problemów mają do czynienia? Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1. Nos estamos duchando con agua fría desde hace dos días. No sabemos qué hacer, ¿nos ayudas?
2. ... hace mucho ruido y no enfría. Desde ayer estamos durmiendo mal, con mucho calor y no podemos abrir las ventanas porque por la tarde entran muchos mosquitos.
3. ¿Estás segura que el problema es la contraseña? Estamos leyendo las instrucciones, pero el proceso de reinicio es complicado.
4. Por el momento no la estamos usando, porque no funciona. La comida la guardamos en la cuarta planta de la residencia. Creo que el problema puede ser el cable.
5. Desde ayer estamos subiendo por la escalera, pero molesta mucho hacerlo cinco veces al día.

estar + gerundio II G 9

LOS 10 PROBLEMÁTICOS

El piso puede ser estupendo, la ubicación excelente, pero la experiencia puede ser una pesadilla debido a problemas con ciertos espacios, muebles o dispositivos. ¿Cuáles? Esta es la lista según los huéspedes españoles.

2 piscina

3 microondas

5 nevera

6 enchufes

8 aire acondicionado

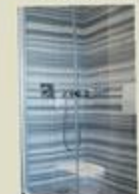
9 escaleras

1 ascensor

4 ducha

7 wifi

10 váter

C. Las expresiones que no contienen formas verbales se pueden combinar con los verbos ser y estar. En tu cuaderno sepáralas. Revisa vuestras respuestas en plenaria.

Wyrażenia, które nie zostały podane z czasownikiem, łącz się z czasownikiem ser lub estar. Uporządkuj je w zeszytach. Sprawdźcie odpowiedzi wspólnie z całą klasą.

ES gratuito

Służy do nazywania cech stałych w połączeniu z przymiotnikami

ESTÁ roto

Służy do opisywania stanów przejściowych w połączeniu z przymiotnikami

descripción de objetos y problemas G 8

B. ¿Cómo se pueden solucionar los problemas anteriores? Elige las soluciones entre las notas de Mari Tere. Comentad en parejas.

Jak można rozwiązać te problemy? Wybierz rozwiązania spośród notatek Mari Tere. Porozmawiajcie o tym w parach.

Llamar a un fontanero. Preguntar al conserje.

¿Contactar con el soporte técnico de Vodafone? ¿Llamar a Rafa el informático?

Comprar un ventilador y llamar al técnico, no a Roberto.

Cocina planta 3.
Electricista 986 159 003

técnico de refrigeración

montar realizar tareas de mantenimiento de sistemas de calefacción y aire acondicionado

electricista

instalar mantener reparar averías en equipos y servicios eléctricos

conserje

limpiar hacer reparaciones sencillas dar mantenimiento en los espacios de la urbanización

C. ¿Qué están haciendo los especialistas de las fotos para solucionar los problemas del apartado 4A? Utiliza la estructura estar + gerundio. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Co robią specjaliści ze zdjęć, aby rozwiązać problemy? Wykorzystaj peryfrazę estar + gerundio. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

El servicio técnico o soporte técnico está hablando con la estudiante para configurar el router.

fontanero montar reparar instalaciones de agua y calefacción

soporte técnico hablar con (alguien) para... orientar sobre el tipo de servicio resolver dudas

5

A. Ordena estos mensajes escritos a la coordinadora. Utiliza estar + gerundio en las expresiones de los recuadros rojos. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Uporządkuj wiadomości napisane do koordynatorki. Wykorzystaj peryfrazę estar + gerundio, aby odmienić czasowniki z czerwonych prostokątów. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1. el aire acondicionado ¡Es el colmo! y no hay solución. reparar Desde ayer este señor
2. llamar y no responde. porque al número del electricista Estoy preocupada
3. Ya ¡Qué alivio! ¡Por fin! con agua caliente. ducharse (nosotros)
4. y ya tenemos la señal hasta en la terraza. funcionar ¡Estupendo! Ahora sí

B. En parejas decidid si los problemas están resueltos o no. Os ayudarán las expresiones de los recuadros verdes.

Ustalcie w parach, czy problemy zostały rozwiązane, czy nie. Pomogą Wam w tym wyrażenia zaznaczone na zielono.

C. ¿Te consideras un manitas? ¿Qué problemas propios del hogar puedes solucionar? Compartid en parejas vuestras habilidades.

Jesteś złą rączką? Jakie problemy w mieszkaniu potrafisz rozwiązać? Porównajcie w klasie Wasze umiejętności.

En mi casa yo siempre monto los muebles.

S

W pokoju, który wynajmujesz, zaistniał pewien problem. Napisz reklamację. Użyj wyrażen, które pojawiły się na lekcji.

Actívate

Spójr na zdjęcia mebli. Jak myślisz, kto jest ich producentem? Zapewne przywodzą Ci na myśl meble pewnej znanej szwedzkiej marki. W rzeczywistości są to meble firmy LUFÉ.

Jej nazwę tworzą pierwsze litery czterech słów w języku hiszpańskim. Odkryj, jakie to słowa. Czy wiesz, z jakiego regionu Hiszpanii pochodzi ta firma?

Spójr na zamieszczone zdjęcie z ofertą tej firmy i wypisz po dwa meble, które najlepiej określają przymiotniki zawarte w jej nazwie (L.U.F.E.).

Odszukaj na zdjęciach następujące meble i opisz każdy z nich.

- cómoda
- lavabo
- taburete
- espejo
- sillón

REactívate

Poniższe zdania związane są z konkretnymi momentami dnia. Z jakimi meblami i pomieszczeniami można je powiązać?

- ¿Ya son las siete de la mañana? Tengo que levantarme.
- ¡Uf! Mi pelo está fatal.
- ¿No hay pasta dental?
- ¿Ya está el desayuno?
- Está lloviendo así que nada de barbacoa.

a. Entre muebles

A. ¿Cómo son los muebles LUFÉ según estos fragmentos de prensa? Escribe en tu cuaderno cuáles de estas categorías aparecen en los fragmentos.

Jakie są meble marki LUFÉ według informacji zawartych we fragmentach artykułów prasowych? Zapisz w zeszyty, które z wypisanych kategorii pojawiają się w przedstawionych fragmentach.

de madera ecológico universal barato de colores naturales
minimalista de todos los tamaños local de calidad sencillo

A LA CAMA DE 30 EUROS QUE TRIUNFA ONLINE

Muebles Lufe, el Ikea vasco, multiplica sus ventas en Internet con muebles hechos con buenos materiales y diseño, muy funcionales y tamaños también personalizados.

B LA CAMA POR EL PRECIO DE UN PANTALÓN Y QUE SE PUEDE MONTAR EN CINCO MINUTOS

Tienen formas muy simples, pero gracias a eso se adaptan a diferentes espacios y permiten crear los ambientes más modernos y todo eso a precio para todos los bolsillos.

C “Cuando se tala un árbol para hacer los muebles se planta otro nuevo”

Cmo es la filosofía de la marca de los muebles más famosa de Euskadi?

B. Estas son algunas opiniones sobre los muebles de las imágenes. En tu cuaderno combina las columnas para formar cuatro frases. Para hacerlo, es necesario prestar atención a las fotografías.

Oto wybrane opinie o meblach przedstawionych na zdjęciach. Połącz kolumny w zeszyty, tak aby utworzyć cztery zdania na podstawie fotografii.

- Para vuestro dormitorio recomiendo el blanco y de dos puertas,
  - Esta es muy pequeña,
  - Me encanta, es muy práctica...
  - Este no es muy grande, pero sí cómodo,
- para mí perfecto, no tengo mucho espacio.
  - ya que los de colores naturales me parecen muy infantiles.
  - prefiero la de cinco cajones, así puedo guardar más.
  - porque es baja y la podemos usar como centro.

C. En parejas compartid qué mueble y fotografía se describen.

Porozmawiajcie w parach o tym, które meble i fotografie zostały opisane.

A. Mira los ambientes dibujados por un estudiante. En ellos faltan algunos muebles. En parejas describid qué mueble falta en cada habitación sin mencionar su nombre y las palabras “tabú”.

Spójr na rysunki pewnego ucznia. Brakuje na nich niektórych mebli. Opiszcie w parach, jakich mebli brakuje w każdym pokoju, nie używając nazwy mebla ani podanych „wyrazów tabu”.

En la cocina falta un mueble...

B. En las habitaciones aparecen otros muebles. Mira estas dos listas de palabras y responde a las preguntas en tu cuaderno.

W przedstawionych pokojach pojawiają się też inne meble. Spójr na dwie listy wyrazów i odpowiedz na pytania w zeszyty.

- ¿En qué lugar de la casa están los muebles?
- ¿Qué muebles no forman parte de estas habitaciones?

A silla giratoria puf sofá lámpara nevera tabla corcho estantería maceta repisa
B fregadero campana sillón armarios ducha horno nevera

C. Lee estas sugerencias que hacen otros estudiantes sobre dónde colocar los muebles que faltan, ¿qué propuestas te parecen mejores? Elige tres. Luego comparad en parejas si pensáis lo mismo.

Przeczytaj rady innych uczniów, którzy sugerują, gdzie najlepiej umieścić brakujące meble. Które propozycje wydają Ci się najlepsze? Wybierz trzy. Następnie porównajcie swoje wybory w parach.

En el dibujo del salón, ¿por qué no cuelgas el televisor en la pared? En el centro, a la izquierda de los cuadros.

Mireia

En la cocina, ¿por qué no pones la lavadora a la izquierda del horno y a la derecha, el lavavajillas?

Kiko

No me gustan los televisores colgados en la pared. Creo que se ve mejor sobre esa pequeña cómoda.

Ernesto

Intenta dibujar el lavavajillas al lado del horno, a la izquierda.

Pablo

Prueba a dibujar la papelera debajo de la mesa, así ocupa menos espacio.

Salomé

¿Qué tal si colocas la papelera a la derecha del escritorio? Es el lugar más cómodo.

Guillermo

D. Coloca dos de estos objetos en alguna habitación. En tu cuaderno describe dónde está, utilizando tres expresiones de ubicación.

Umieść dwa z podanych przedmiotów w wybranym pokoju w domu. Zapisz w zeszyty, gdzie się znajdują te przedmioty, używając trzech nowych wyrazów i zwrotów.

El libro está debajo de la mesa que está enfrente del televisor.

tableta

libro

cartera

gafas

ubicaciones en el espacio II **G 10**

S

Przeczytaj zdania z ćwiczenia 2D. Osoba, z którą pracujesz w parze, musi umieścić wskazany przedmiot w innym miejscu, używając innego okolicznika miejsca. Spójr na przykład. **Estudiante A:** El libro está debajo de la mesa que está enfrente del televisor. **Estudiante B:** El libro está encima de la alfombra que está en el salón.

b. Una mudanza con estilo

3

A. La familia Romero se muda de casa. Estas son las etiquetas que pegan en las cajas. En parejas, decidid en qué caja poner estos objetos.

Rodina Romero przeprowadza się. Oto etykiety, które przyklejają na kartony. Ustalcie w parach, do którego kartonu należy włożyć każdy przedmiot.

FRÁGIL COCINA PERRO

SALÓN PESADO

cojín

vasos y taza

revistas antiguas libros

manta

reloj cargador

cepillo

platos

lámpara cuadro

B. Lee lo que dicen entre ellos y en parejas decidid si colocan los objetos en las mismas cajas que habéis elegido.

Przeczytaj, co członkowie rodziny mówią do siebie. Następnie sprawdźcie w parach, czy umieścili wszystkie przedmioty tak jak Wy.

Este cepillo de Pelusa es casi nuevo, lo llevamos. Estos platos también son suyos.

Esta taza no es de Emilio, es mía. Además, no va en la caja de la cocina. Es un recuerdo y no quiero romperla.

¡Oye, los libros no son míos! ¿Son tuyos, Natalia? Pregunto porque creo que son de nuestro primo. ¡Uf, pesan mucho!

Mamá: Chicos, ¿y los demás cargadores? ¿dónde están? Aquí solo tengo el tuyo, Nati.

Mamá: Las jarras y los vasos, en la caja de los frágiles. Este reloj vuestro, también. Chicos, cuidado con mi lámpara, que es de cristal y es muy delicada.

Emilio: ¡Estás revistas sí son mías! ¿Por qué están aquí? ¡No se tiran! Son coleccionables.

Natalia: ¿Este cuadro tan feo es nuestro? ¿Lo tiramos?

Mamá: ¿Alguna caja libre? ¿Hay espacio en las vuestras? Falta meter las mantas y los cojines del salón.

C. Vuelve a leer la conversación y responde a las preguntas en tu cuaderno.

Przeczytaj ponownie rozmowę i odpowiedz w zeszycie na pytania.

- ¿Quién debe tener más cuidado? ¿Por qué?
- ¿Qué objetos no quieren llevar a la otra casa? ¿Por qué?
- ¿Qué objetos no están empaquetados todavía?
- ¿De quién guardan más objetos?

pronombres posesivos **G 11**

D. Lee estas frases y relacionalas con los objetos de tu clase. También debes indicar a quién pertenecen. Escribe las respuestas en tu cuaderno. Observa el ejemplo.

Przeczytaj zdania i połącz je z przedmiotami, które znajdują się w klasie. Wskaż też, do kogo należą. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Zwróć uwagę na przykład.

Los míos son viejos Mis cuadernos son viejos.

- La de ella es más pesada que la mía.
- El suyo es de otro color.
- Las nuestras son diferentes de la suya.
- El tuyo es muy moderno.
- Las tuyas son bastante delicadas.

4

Mira las fotografías con diferentes estilos y relacionalas en tu cuaderno con estas frases. Algunas valen para varias fotografías.

Spójrz na fotografie przedstawiające różne style wystroju wnętrz i połącz je w zeszycie z poniższymi zdaniami. Niektóre zdania odnoszą się do więcej niż jednej fotografii.

- Los colores son cálidos.
- No hay ningún espejo.
- Hay algunos adornos de cristal de colores.
- Usa colores más fríos.
- No hay ninguna pieza de arte abstracto.
- Muchos de los muebles son de metal.
- Usa materiales naturales.
- Hay algunos muebles antiguos.
- Parece un almacén o una fábrica.
- No es muy acogedor.

indefinidos **G 12**

LOS ESTILOS DE LOS CENTENNIALS. ¿ENCUENTRAS EL TUYO?

- armario de metal
- lámpara de lata
- sofá gris
- paredes de concreto
- mesa metálica

- cómoda de los años 60
- mesa de madera
- pintura abstracta con formas redondeadas
- cojines de terciopelo y piel
- pared beis
- jarrones de vidrio grueso

- cabecera de cama de madera
- cuadro de gansos
- sillón de mimbre
- plantas y flores
- manta de color beis hecha a mano
- ropa de cama lisa

5

A. Natalia y Emilio hablan de los estilos de interiores para su nueva casa. Escucha la conversación y decide quién lo dice: Natalia, Emilio o ambos.

Natalia i Emilio rozmawiają o wystrojach wnętrz w kontekście swojego nowego mieszkania. Wysłuchaj ich rozmowy i ustal, czyje są poniższe wypowiedzi – Natalii, Emilio czy obojgu.

- No le interesa el diseño.
- El estilo del sillón le gusta.
- Le gusta el estilo industrial del armario.
- No encuentra ningún escritorio en el catálogo.
- Piensa que el estilo del sofá es bonito, pero con otro color.
- Cree que los cojines no son interesantes.
- No le parece bonito el salón.

B. ¿Con qué estilo presente en las fotografías te identificas más? ¿Cuál no es para ti? Compáralos en base a tres características. Escribe la respuesta en tu cuaderno.

Z którym przedstawionym na fotografiach stylem najbardziej się utożsamiasz? Który nie jest dla Ciebie? Porównaj style na podstawie trzech cech. Zapisz odpowiedź w zeszycie.

El estilo... es tan elegante... como el... El primero es más... que el segundo...

S

Wśród mebli i dekoracji przedstawionych na fotografiach wnętrz odzyskaj te, które się powtarzają. Następnie z każdej pary wybierz jeden przedmiot, który bardziej Ci odpowiada. Porównajcie Wasze wybory w parach zgodnie z przykładem. Me gusta tu silla, pero la mía es más... que la tuya

1. Los demostrativos (III)

Zaimki wskazujące (III)

Zaimki wskazujące służą do opisu czegoś lub kogoś ze względu na jego odległość od osoby mówiącej. Przy okazji mówienia o mieście będziemy wykorzystywać wszystkie trzy grupy zaimków wskazujących.

		AQUÍ	AHÍ	ALLÍ
r. męski	l. poj.	este	ese	aquel
	l. mn.	estos	esos	aquellos
r. żeński	l. poj.	esta	esa	aquella
	l. mn.	estas	esas	aquellas

Zaimki wskazujące możemy podzielić na trzy grupy:

- określają kogoś lub coś **bliżej osoby mówiącej** (este, esta, estos, estas),
- określają kogoś lub coś **bliżej osoby, z którą rozmawiamy** (ese, esa, esos, esas),
- określają kogoś lub coś **daleko od obojga rozmówców** (aquel, aquella, aquellos, aquellas).

● W przeciwieństwie do języka polskiego, hiszpański system zaimków wskazujących jest trójstopniowy (este – ese – aquel), a punktem odniesienia są sami rozmówcy.

este/-a/-os/-as ten bliżej mnie	<i>Esta fuente es bella.</i> Ta fontanna jest piękna. (Fontanna jest bliżej osoby mówiącej.)
ese/-a/-os/-as ten bliżej ciebie, tamten	<i>Esos faroles dan poca luz.</i> Te latarnie dają mało światła. (Latarnie są bliżej osoby, z którą rozmawiamy.)

aquel/aquella/aquellos/aquellas ten daleko od nas obojga, tamten	<i>Aquel puente me parece poco seguro.</i> Tamten most wydaje mi się mało bezpieczny. (Most jest daleko od obojga rozmówców.)
--	---

● Poszczególnym zaimkom wskazującym odpowiadają przysłówki miejsca, które rządzą się tymi samymi zasadami, co zaimki wskazujące.

aquí tutaj (bliżej mnie)	<i>Aquí podemos hacer una parada.</i> Tutaj możemy zrobić przystanek.
ahí tutaj, tam (bliżej ciebie)	<i>¿Dónde nos sentamos aquí o ahí?</i> Gdzie siadamy? Tutaj (bliżej mnie) czy tam (bliżej ciebie)?
allí tam, tam daleko	<i>No quiero ir allí.</i> Nie chcę tam jechać.

1A Zapisz w zeszycie zdania z użyciem zaimków wskazujących, zachowując znaczenie oryginału.

- La iglesia que está aquí es muy antigua. → Esta iglesia es muy antigua.
- Puedes echar la carta en los buzones de ahí. → ...
- Es una muy buena panadería. Allí compramos el pan todos los días. → ...
- El cajero de aquí no tiene efectivo. → ...
- Las calles de allí son un poco peligrosas. → ...
- No me gusta el parque de juegos del barrio de Juan. Allí no hay muchos árboles. → ...
- Ahí todo me gusta: el parque, la plaza, el puerto. → ...
- No, no es mi pueblo, allí viven mis abuelos. → ...

2. Ubicación en el espacio (I)

Rozmieszczenie przestrzenne (I)

Wyrażenia, które służą do opisywania rozmieszczenia przestrzennego, dzielą się przede wszystkim na przysłówki i przyimki. Większość z nich łączy się z przyimkiem **de**, kiedy stoi po nich rzeczownik. Pamiętaj, że kiedy przyimek **de** poprzedza rodzajnik **el**, tworzy formę skróconą **del**.

debajo (de) pod	<i>El tesoro está debajo del felpudo.</i> Skarb jest pod dywanem.
dentro (de) w	<i>Dentro de tu buzón hay cartas y folletos, no veo nada más.</i> W Twojej skrzynce pocztowej są listy i ulotki. Nie widzę nic więcej.
delante (de) przed	<i>Mi cafetería preferida se encuentra delante de una delegación del ayuntamiento.</i> Moja ulubiona kawiarnia znajduje się przed jednym z oddziałów urzędu miasta.
detrás (de) za	<i>Detrás del parque hay unos bancos y nos podemos sentar allí.</i> Za parkiem jest kilka ławek i możemy tam usiąść.
a la izquierda (de) po lewej (od)	<i>La puerta principal del edificio está a la izquierda.</i> Drzwi wejściowe do budynku są po lewej stronie.
a la derecha (de) po prawej (od)	<i>Los correos están a la derecha de la librería.</i> Pocztę jest po prawej stronie księgarni.

Wyjątkiem jest przyimek **entre**. Nie łączy się on z żadnym przyimkiem.

entre między	<i>¡Cuidado! Entre las sillas normalmente está mi gato.</i> Uwaga! Między krzesłami zwykle jest mój kot.
------------------------	--

Elementy wprowadzane przez przyimek **entre** łączymy spójnikiem **y**.

Entre el cruce de calles y el supermercado está el quiosco donde venden mi revista.

Między skrzyżowaniem a supermarketem jest kiosk, gdzie sprzedają moje czasopismo.

● Jak można zauważyć na podstawie powyższych przykładów, okoliczniki miejsca łączą się często z czasownikami **estar**, **encontrarse** i formą **hay** – zgodnie ze znanymi Ci już zasadami:

- **estar** i **encontrarse** opisują położenie kogoś lub czegoś. Najczęściej odpowiadają na pytanie **¿Dónde...?**

■ ¿Dónde está el casco antiguo?	Gdzie jest stare miasto?
▲ Está detrás de aquel puente.	Jest za tamtym mostem.

- forma **hay** opisuje, co w ogóle się gdzieś znajduje. Najczęściej odpowiada na pytanie **¿Qué...?**

¿Qué hay detrás de ese edificio?	Co jest za tym budynkiem?
Detrás de la biblioteca hay una cafetería.	Za biblioteką jest kawiarnia.
Hay una cafetería detrás de la biblioteca.	Jest kawiarnia za biblioteką.

2A Uzupełnij zdania następującymi wyrażeniami. W niektórych przypadkach należy poprawić rodzajnik.

dentro (de)	debajo (de)	a la izquierda (de)
delante (de)	entre	

- Perdona, ¿El baño de chicas está ...?
▲ No, está a la derecha. Es la puerta que está ... el aula de Ciencias y el despacho del director.
- ¿Sabes dónde está mi tableta? No la encuentro.
▲ Mira aquí, ... el cojín.
- ¿Los huevos los pongo ... la nevera?
- Hay mucha cola ... la tienda. Ya no quiero entrar, vamos a otra.

3. Estar + gerundio (I)

Peryfrazas **estar + gerundio** (I)

W języku hiszpańskim, oprócz czasów gramatycznych, istnieją struktury czasownikowe przypominające nieco czasy gramatyczne. Tworzymy je przy użyciu czasowników posiłkowych, które w innych kontekstach mają swoje własne znaczenie. Takie struktury nazywamy peryfrazami czasownikowymi. Przykładem peryfrazy czasownikowej jest **estar + gerundio**. Służy ona do mówienia o:

- czynnościach w trakcie ich wykonywania czy działania się,
- stanach tymczasowych, przejściowych.

<i>Ahora Nico y yo estamos paseando por el parque.</i> <i>Podemos quedar después.</i>	Teraz Nico i ja spacerujemy po parku. Możemy umówić się na później.
---	---

Formy peryfrazy **estar + gerundio** składają się z dwóch elementów:

odmienionego czasownika posiłkowego estar ,	nieodmiennej formy gerundio . Regularne gerundio kończy się na -ando w grupie odmiany -ar oraz na -iendo w grupach odmiany -er oraz -ir.
--	--

	ESTAR	GERUNDIO
yo	estoy	desayunando hablando
tú	estás	
él/ella/usted	está	comiendo bebiendo
nosotros/nosotras	estamos	
vosotros/vosotras	estáis	saliendo subiendo
ellos/ellas/ustedes	están	

<i>No puedo hablar, es que estoy fregando los platos.</i>	Nie mogę rozmawiać, w tej chwili zmywam naczynia.
--	---

Pamiętaj, że sama forma **gerundio** nie ma takiego znaczenia, jak cała struktura **estar + gerundio**.

3A Uzupełnij zdania za pomocą odpowiedniej formy peryfrazy **estar + gerundio**, odmieniając czasowniki w nawiasie.

- En este momento Marco y Diego no pueden salir, (**desayunar**).
- ¿Por qué no vienes a casa? (**nosotros, tomar**) café en la terraza.
- ¿Qué raro! (**yo, llamar**) a Juan y no responde.
- Te veo muy ocupado, ¿qué (**tú, hacer**)?
- Ana me dice que no viene ahora con nosotras. (**ella, ver**) su serie.
- ¿A qué (**vosotros, jugar**)? Parece divertido.

3B Przetłumacz w zeszycie fragmenty zdań.

- Lucas **teraz słucha muzyki** en su habitación.
- En este momento en Sevilla **pada deszcz**.
- ¡Ya **wracamy** a casa!
- El hombre que **wychodzi właśnie z banku** es mi jefe.
- ¿**Gotujesz coś**? Huele muy rico.
- Ahora no puedo. **Piszę właśnie ważny mail**.
- Niños, ¡a casa! **Już jemy kolację**.
- W tym momencie wsiadam** al taxi. Nos vemos en el cine.
- Chicos, silencio por favor. Es un tema un poco difícil, **a wy rozmawiacie** todo el tiempo.

4. Cuantificar

Orientacyjne określanie ilości, liczby i natężenia

W tym punkcie powtórzymy zasady orientacyjnego określenia ilości, liczby i natężenia za pomocą przysłówków: **muy**, **mucho** i **poco** oraz słówek **mucho/-a/-os/-as**, **poco/-a/-os/-as**, które mogą pełnić funkcję przymiotnika lub zaimka.

invariables

Przysłówki **muy**, **mucho** i **poco** nie odmieniają się ani przez rodzaj, ani przez liczbę – zawsze mają taką samą formę.

muy + adjetivo	muy + adverbio
<i>Muy</i> zawsze oznacza „bardzo” i poprzedza przymiotnik lub przysłówkę.	
<i>¡Esta biblioteca es muy moderna!</i> Ta biblioteka jest bardzo nowoczesna!	<i>¡Vas muy deprisa, ¿puedes ir más lento?</i> Idziesz bardzo szybko, możesz iść wolniej?

verbo + mucho	verbo + poco
<i>Mucho puede significar „bardzo” lub „dużo”. Poco significa „mało”. Oba przysłówki zawsze występują po czasowniku.</i>	
<i>¡Me gustan mucho tus muebles!</i> Bardzo podobają mi się te meble!	<i>¿Lees poco?</i> Mało czytasz?
<i>Tus amigos duermen mucho.</i> Twoi przyjaciele dużo śpią.	<i>Hablo poco, pero claro.</i> Mówię mało, ale zrozumiale.

Mimo że przysłówki **muy** i **mucho** w niektórych kontekstach tłumaczymy na polski tak samo, w języku hiszpańskim nie są wymienne.

variables

Kiedy **mucho** i **poco** odnoszą się do konkretnego rzeczownika, odmieniają się przez liczbę i rodzaj.

mucho/-a/-os/-as + sustantivo	poco/-a/-os/-as + sustantivo
<i>Jeżeli stoją przed rzeczownikiem, pełnią funkcję przymiotnika. Mucho/-a/-os/-as najczęściej tłumaczymy jako „dużo”, „wiele”. Poco/-a/-os/-as oznacza „mało”, „niewiele”.</i>	
<i>¡Hay muchas tiendas aquí!</i> Tu jest dużo sklepów!	<i>Tenemos poco tiempo.</i> Mamy mało czasu.

mucho/-a/-os/-as	poco/-a/-os/-as
<i>Jeżeli zastępują wiadomy rzeczownik, stają się zaimkami i oznaczają to samo.</i>	
<i>¿No tienes boli? Yo tengo muchos, coge uno.</i> Nie masz długopisu? Ja mam dużo, weź jeden.	<i>Necesito patatas y tengo muy pocas.</i> Potrzebuję ziemniaków, a mam ich bardzo mało.

Nigdy nie mogą wystąpić po rzeczowniku.

4A Wybierz prawidłową odpowiedź, a następnie przepisz zdania do zeszytu.

- En mi barrio hay **poco/pocas** farmacias.
- Este edificio tiene **mucho/muchos** años.
- La gente de mi barrio es **muy/mucha** tranquila.
- En esta calle las discotecas hacen **mucho/muy** ruido.
- Poco/poca** gente conoce a ese escritor.
- El dueño de ese quiosco sabe **mucho/muy** de la historia de nuestro barrio.

5. Describir espacios

Opis miejsc

Przypomnijmy struktury, które służą do opisu miejsc. Poznaliśmy niektóre z nich przy opisie miasta w pierwszym rozdziale kursu. Teraz skupimy się nie tylko na przestrzeniach otwartych, ale też na wnętrzach.

ser

Za pomocą czasownika **ser**:

OKREŚLAMY CECHY STAŁE MIEJSC

Es... jest...	pequeño mały	cómodo wygodny	incómodo niewygodny
ruidoso hałaśliwy	turístico turystyczny	céntrico w centrum	luminoso jasny
	amplio szeroki	moderno nowoczesny	acogedor przytulny
	grande duży	individual dla jednej osoby	

DOKONUJEMY OCENY

Es... jest...	bueno dobry	malo zły	bonito ładny	feo brzydki
	estupendo świeży	fatal fatalny		

- Pamiętaj o sposobie tworzenia form żeńskich przymiotników:
  - jeżeli wyraz kończy się na -o, aby utworzyć formę żeńską, należy zamienić końcówkę -o na -a,
  - wyrazy zakończone na -e lub spółgłoski -l i -n mają takie same formy żeńskie i męskie,
  - wyrazy zakończone na -dor tworzą formę żeńską poprzez dodanie końcówki -a.

estar

Jak już wiesz, za pomocą czasownika **estar** można opisać lokalizację. Istnieje jednak więcej struktur z jego użyciem.

Wskazujemy na stan:

Está... jest...	en construcción w budowie	en obras w remoncie
	bien/mal comunicado dobrze/źle skomunikowany	
	amueblado umeblowany	equipado con wyposażony w
	climatizado klimatyzowany	recién decorado świeżo odnowiony
	limpio czysty	sucio brudny

tener i hay

Używając czasownika **tener** i formy **hay**, możemy mówić o wyposażeniu mieszkania. Nie używamy wtedy rodzajnika.

(no) tiene (nie) ma	balcón balkonu	aire acondicionado klimatyzacji
(no) hay jest, (nie ma)	jardín ogród, (ogrodu)	patio patio

Zauważ, że forma **hay** może łączyć się z przyimkiem **en**.

En el piso **hay** aire acondicionado. W mieszkaniu jest klimatyzacja.
El piso **tiene** aire acondicionado. Mieszkanie ma klimatyzację.

5A Połącz w zeszycie fragmenty zdań od 1 do 7 z fragmentami od A do G, tak by czytane po kolei utworzyły logiczny tekst.

- Se vende piso exterior
  - Tiene
  - Las ventanas del dormitorio principal
  - La vivienda está recién
  - También hay
  - Está ubicado en segundo piso en un edificio
  - El barrio
- A. tres dormitorios, una sala, una cocina y un baño.
B. que tiene ascensor.
C. reformada, amueblada y equipada.
D. grande y acogedor.
E. es bastante céntrico, pero tranquilo.
F. tienen una preciosa vista a la ciudad.
G. un balcón que da a un parque.

6. Conectores concesivos

Okoliczniki przyzwolenia

Spójniki **a pesar de que** oraz **aunque** wskazują na pewne przeciwne okoliczności względem czynności, o której mowa. Nie zawsze możemy stosować je wymiennie.

- **A pesar de que** zawsze oznacza „(po)mimo że” i wymaga użycia przecinka rozdzielającego zdania składowe.
A pesar de que la ciudad está mal comunicada, es fácil llegar a todas partes en bici. Mimo że to miasto jest źle skomunikowane, łatwo dojechać wszędzie rowerem.

- Spójnik **aunque** ma szersze znaczenie. Jeżeli łączy dwa zdania w obrębie jednego zdania złożonego – znaczy przede wszystkim „choć” i „mimo że”. Również wymaga użycia przecinka rozdzielającego zdania składowe.
Me gusta patinar, aunque no soy bueno en eso. Lubię jeździć na rolkach, chociaż nie jestem w tym dobry.

Aunque el transporte público es barato y conveniente, muchos de mis amigos prefieren la bici. Mimo że komunikacja publiczna jest tania i wygodna, wielu moich przyjaciół woli rower.

6A Utwórz w zeszycie logiczne zdania, łącząc elementy obu kolumn.

- Aunque me encanta mi ciudad,
  - A pesar de que mi habitación es grande,
  - Aunque en esta calle hay muchos bares,
  - A pesar de que Juan trabaja cerca de su casa,
- A. en un futuro quiero vivir en un pueblo pequeño.
B. siempre llega tarde.
C. no es muy ruidosa.
D. no entran todas mis cosas.

7. Lo + adjetivo/adverbio

Lo + przymiotnik/przysłówek

Lo to rodzajnik nijaki, który nie ma własnego znaczenia, lecz wchodzi w skład różnych konstrukcji. Poznamy teraz dwie z nich.

lo + adjetivo przymiotnik	lo + adverbio przysłówek
Creo que lo bueno es que se puede comer aquí. Myślę, że dobre jest to, że można tu zjeść.	¿Podemos salir lo antes posible , por favor? Możemy wyjść najszybciej, jak to możliwe, proszę?

Choć szyk zdania wprowadzany przez **lo** brzmi niekiedy w polskim tłumaczeniu bardzo kolokwialnie, w języku hiszpańskim tak nie jest. To bardzo często wykorzystywana struktura niezależnie od rejestru językowego i nie ma dokładnego odpowiednika w języku polskim.

7A Dokończ w zeszycie zdania według własnego uznania.

- Lo bueno de tener hermanos es tener siempre un compañero para jugar a la consola.
- Lo positivo de vivir en una residencia de estudiantes es ...
- Lo malo de compartir una habitación es ...
- Lo positivo de ir a la escuela a pie es ...

8. Descripción de objetos y sus problemas

Opis przedmiotów i problemów z przedmiotami

Przedmioty i problemy z nimi możemy opisywać na wiele sposobów:

- za pomocą czasownika **ser** i wybranego przymiotnika/imiesłowu przymiotnikowego, kiedy charakteryzujemy przedmioty. Poniższe wyrazy zostały pogrupowane ze względu na przeciwstawne znaczenie:

lento wolny	ruidoso głośny	malo zły	oscuro ciemny
rápido szybki	silencioso cichy	bueno dobry	luminoso jasny, świetlisty
estrecho wąski	feo brzydki	pequeño mały	de pago płatny
amplio szeroki	bonito ładny	grande duży	gratis darmowy
comunitario wspólny	inseguro niebezpieczny, niepewny	antiguo/viejo stary, dawny	nuevo nowy
privado prywatny	seguro bezpieczny		

- za pomocą czasownika **estar** i wybranego przymiotnika/imiesłowu przymiotnikowego. Poniższe wyrazy również zostały pogrupowane ze względu na przeciwstawne znaczenie:

roto zepsuty	sucio brudny	atascado zatkany	cerrado zamknięty
reparado naprawiony	limpio czysty	desatascado odetkany	abierto otwarty
en mantenimiento w naprawie	mal ubicado źle umieszczony		

- za pomocą **tener** i **hay**:

no tiene nie ma	agua caliente cieplej wody	cortinas zasłon
no hay nie ma	contraseña hasła	papel higiénico papieru toaletowego

- Aby opisać prawidłowe lub nieprawidłowe działanie czegoś, wykorzystujemy czasownik **funcionar**.

El horno **no funciona bien**. Piekarnik nie działa dobrze.
La nevera **no funciona como siempre**. Lodówka nie działa jak zwykle.

(no) funciona (nie) działa	bien / mal dobrze / źle	como siempre jak zwykle
	diferente inaczej	

- Warto zapamiętać też zwroty:

tiene mal olor | brzydko pachnie
hay mala señal | jest słaby sygnał

8A Uzupełnij zdania odpowiednim czasownikiem **ser**, **estar**, **tener** lub **hay**.

- Este baño ... muy sucio y ... mal olor.
- El ascensor ... en mantenimiento, subimos por las escaleras.
- La cafetera ... estropeada, la llevo al servicio técnico, a ver si la pueden reparar.
- Esta calle ... muy estrecha y oscura.
- En la ducha no ... agua caliente ni cortinas.

9. Estar + gerundio (II)

Peryfraza **estar** + **gerundio** (II)

Następnym kontekstem występowania peryfrazy **estar** + **gerundio**, który poznamy, jest mówienie o stanach tymczasowych, przejściowych.

Por ahora **estoy viviendo en la casa de mi hermana**. Póki co mieszkam w domu mojej siostry. (tymczasowo)

Wcześniej wykorzystywaliśmy peryfrazę **estar** + **gerundio** do mówienia o czynnościach w trakcie ich wykonywania lub dziania się.

Me estoy preparando para salir de casa. Przygotowuję się do wyjścia z domu. (właśnie teraz)

- Istnieją nieliczne **gerundios** nieregularne. Możemy podzielić je na trzy grupy.

E wymienia się na I

decir	pedir	repetir
diciendo	pidiendo	repitiendo
sentir	seguir	vestir
sintiendo	siguiendo	vistiendo

O wymienia się na U

dormir	morir	poder
durmiendo	muriendo	pudiviendo

pojawia się Y

leer	caer	ir	construir	oír
leyendo	cayendo	yendo	construyendo	oyendo

częśćka **se**

Za pomocą peryfraz czasownikowej *estar + gerundio* możemy też odmienić czasowniki z częścią **se** (czasowniki zwrotne i pronominalne). Istnieją dwie możliwości odmiany:

- Odpowiednio odmienioną część **se** umieszczamy przed **estar** – jak przed każdym innym odmienionym czasownikiem.

Mi hermano se está vistiendo. | Mój brat właśnie się ubiera.
¿Te estás quejando de nuevo? | Znowu narzekasz?

- Odpowiednio odmienioną część **se** dołączamy do końca **gerundio**, tak aby utworzyć jeden wyraz. Należy wtedy umieścić akcent graficzny (*tilde*) na trzeciej sylabie od końca.

Mi hermano está vistiéndose. | Mój brat właśnie się ubiera.
¿Estás quejándote de nuevo? | Znowu narzekasz?

zaimki dopełnienia bliższego (**lo, la, los, las**)

Konstrukcja *estar + gerundio* dopuszcza też użycie zaimka dopełnienia bliższego (**lo, la, los, las**). Również istnieją dwie możliwości jego umieszczenia w zdaniu:

- Zaimek umieszczamy przed odmienionym czasownikiem **estar**, tak samo jak przed jakimkolwiek innym odmienionym czasownikiem.

¿Lo estás viendo? | Widzisz to? (w tej chwili)

- Lub umieszczamy zaimek na końcu formy **gerundio**, tak aby utworzył jeden wyraz graficzny. Należy wtedy postawić akcent wyrazowy (*tilde*) na trzeciej sylabie od końca.

¿Estás viéndolo? | Widzisz to? (w tej chwili)

czas teraźniejszy vs. **estar + gerundio**

Niekiedy o tej samej czynności możemy mówić zarówno w czasie teraźniejszym *presente*, jak i za pomocą peryfraz *estar + gerundio*. Konstrukcja *estar + gerundio* ma jednak węższe znaczenie i zawsze wskazuje na czynność w trakcie jej wykonywania lub przedstawia ją jako tymczasową.

9A Uzupełnij w zeszycie zdania, odmieniając podane czasowniki za pomocą peryfraz **estar + gerundio**.

leer ducharse repetir dormir decir pedir vestirse

- En la tele (ellos) ... tu programa de la mañana. ¿Quieres ver otra vez?
- ¿Puedes responder la llamada? Estoy en el baño, ...
- Silencio, los niños ya ...
- (nosotros) ... una pizza por teléfono. ¿Te apetece alguna en especial?
- Ahora no puedo ir, ... un artículo interesante. Luego voy.
- ¿(tú) ... que te mudas? ¿Es en serio?
- En 10 minutos salimos. Ya (yo) ..., solo faltan zapatos.

9B Odpowiedz na pytania, stosując zaimki dopełnienia bliższego razem z peryfrazą **estar + gerundio**. Zapisz odpowiedź na dwa sposoby. Zwróć uwagę na podany przykład.

¿Ya está la maleta? hacer, yo.
 – (Yo) La está haciendo ahora.
 – Ahora (yo) estoy haciéndola.

- ¿Qué tal el partido? **ver, nosotros**
- ¿Conoces el nuevo libro de Dolores Redondo? **leer, yo**
- ¿Y las entradas al Oceanográfico? **reservar, Juan**
- Oye, ¿el ascensor no funciona? **reparar, el servicio técnico**
- ¿Ya podemos usar la piscina? **limpiar, ellos**
- ¿Y los dos paquetes de mensajería? **esperar, nosotros**

10. Ubicación en el espacio (II)

Przymki miejsca (II)

Aby mówić o umiejscowieniu przedmiotów, możemy wykorzystać rozmaite czasowniki. Zwróć uwagę na nieregularną odmianę **colgar** (o-ue) i **poner** (1. os. l. poj. – pongo).

colgar (za)wieszać | *¿Y por qué no cuelgas el cuadro en esta pared?*
 Armoże zawieszysz obraz na tej ścianie?

colocar umieszczać, układać, ustawiać | *Quiero colocar las macetas en el balcón.*
 Chcę ustawić doniczki na balkonie.

ubicar umieszczać | *¿Ubicamos el router fuera del armario?*
 Umieścimy router na zewnątrz szafy?

instalar instalować, rozkładać, przymocować | *¿Sabes cómo se instala esa tumbona?*
 Wiesz, jak się rozkłada ten leżak?

dibujar rysować | *No estoy seguro si dibujar algo encima del espejo.*
 Nie jestem pewien, czy narysować coś nad lustrem.

poner kłaść | *¿Puedes poner la jarra en la mesa?*
 Możesz położyć dzbanek na stole?

Następne przysłówki miejsca, które poznamy, również łączą się z przymkiem **de**:

fuera de poza, na zewnątrz | **encima de** na, nad | **enfrente de** naprzeciw

Niektóre wyrażenia poprzedzamy również przymkiem **a**:

al lado de obok | **a la derecha de** po prawej od
a la izquierda de po lewej od | **en el centro** na środku, w centrum

Wyjątkami są przymki **sobre** i **en**, które występują samodzielnie.

sobre na | **en** na, w

10A Ułóż w zeszycie zdania z rozsypanki, a następnie przetłumacz je na język polski. Pierwsze słowa każdego zdania zostały zaznaczone.

- Tus gafas | la mesa | del comedor | están | encima | de
- ¿Por qué | la nevera | fuera | la leche | está | de | ?
- Encima | unas vecinas | de nosotros | muy simpáticas | viven
- Quiero | la cómoda | en la pared | este televisor | encima | instalar | de
- ¿Por qué no | en el armario | el recibidor | tu abrigo | cuelgas | que | está | en | ?
- ¿Te parece bien | de | la ventana | esta estantería | si coloco | a la derecha | ?

10B Odpowiedz na pytania w zeszycie, starając się podać szczegóły. Zwróć uwagę na przykład.

– ¿Qué hay a la izquierda de la pizarra en tu aula de español?
 – A la izquierda de la pizarra hay unos carteles.

- ¿Dónde está tu habitación dentro de tu casa?
- ¿Dónde ponéis las llaves de la casa?
- ¿Dónde dejáis los zapatos en la casa?
- ¿Dónde en la casa te gusta desayunar?
- ¿Qué hay encima del escritorio de tu profe?

11. Pronombres posesivos

Zaimki dzierżawcze

Poznaliśmy już nieakcentowane zaimki dzierżawcze nazywane po hiszpańsku „przymiotnikami dzierżawczymi” – adjetivos posesivos átonos. Poprzedzają one zawsze rzeczownik. Przypomnijmy ich formy.

	l. pojedyncza	l. mnoga
yo	mi	mis
tú	tu	tus
él / ella / usted	su	sus
nosotros/-as	nuestro/-a	nuestros/-as
vosotros/-as	vuestro/-a	vuestros/-as
ellos/-as	su	sus
ustedes	su	sus

Teraz poznamy akcentowane zaimki dzierżawcze. Używamy ich, aby:

- podkreślić, że coś należy do kogoś lub ktoś ma z kimś związek. Łączą się wtedy z czasownikiem **ser**, pełnią funkcję przymiotnika i stawiamy je po rzeczowniku. Nie towarzyszy im rodzajnik.

Estas revistas no son tuyas, son mías. | Te czasopisma nie są twoje, są moje.

- zastąpić wiadomy wyraz w zdaniu – wtedy zaimkom tym towarzyszy odpowiedni rodzajnik w zależności od zastępowanego słowa.

El escritorio de mi hermana es muy grande y el mío es bastante pequeño. | Biurko mojej siostry jest bardzo duże, a moje jest całkiem małe.

liczba pojedyncza		liczba mnoga	
rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj męski	rodzaj żeński
(el) mío	(la) mía	(los) míos	(las) mías
(el) tuyo	(la) tuya	(los) tuyos	(las) tuyas
(el) suyo	(la) suya	(los) suyos	(las) suyas
(el) nuestro	(la) nuestra	(los) nuestros	(las) nuestras
(el) vuestro	(la) vuestra	(los) vuestros	(las) vuestras
(el) suyo	(la) suya	(los) suyos	(las) suyas

- Akcentowane zaimki dzierżawcze odpowiadają na pytanie *¿De quién es/son...?* – „Czyje jest/są?”.

■ *¿De quién es este reloj?* | Czyj jest ten zegarek?
 ▲ *Es mío.* | Jest mój.

Możemy też odpowiedzieć na to pytanie, używając konstrukcji **es/son de**.

■ *¿De quién son esos libros?* | Czyje są te książki?
 ▲ *Son de Miguel.* | Są Miguela.

11A Przekształć zdania w zeszycie, używając zaimków dzierżawczych. Zwróć uwagę na przykład.

- Esta casa es de María. – Es suya.
- Estos son mis zapatos. – ...
- Este ordenador es de la profesora – ...
- ¿Son tus libros? – ...
- Esas son nuestras ventanas. – ...
- Disculpe, ¿son sus llaves? – ...

12. Los indefinidos (III)

Zaimki nieokreślone (III)

Zaimki nieokreślone **alguno** (jakiś) i **ninguno** (żaden) mogą zachowywać się w zdaniu jak przymiotnik (zaimek przymiotny) lub rzeczownik (zaimek rzeczowny).

alguno i ninguno jako zaimki

Kiedy wiadomo, o przedmiot jakiego typu nam chodzi, możemy zastąpić go, używając zaimków **alguno** lub **ninguno**.

- *Necesito perchas. ¿Tienes alguna?* | Potrzebuję trzech wieszaków. Masz jakiś?
- ▲ *No, lo siento, no tengo ninguna.* | Nie, przykro mi, nie mam żadnego.

	rodzaj męski	rodzaj żeński
liczba pojedyncza	alguno	alguna
	ninguno	ninguna
liczba mnoga	algunos	algunas
	ningunos	ningunas

alguno i ninguno jako przymiotniki

Wyrazy **alguno** i **ninguno** pełnią funkcję przydawki, gdy poprzedzają rzeczownik.

- Necesito comprar algunas velas para el piso.* | Potrzebuję kupić jakieś świeczki do mieszkania.
- En esta tienda no me gusta ninguna estantería.* | W tym sklepie nie podoba mi się żaden regał.

	rodzaj męski	rodzaj żeński
liczba pojedyncza	algún	alguna
	ningún	ninguna
liczba mnoga	algunos	algunas
	ningunos	ningunas

Jako przymiotniki wyrazy **alguno** i **ninguno** tracą w liczbie pojedynczej rodzaju męskiego końcówkę **-o** oraz przybierają akcent graficzny.

- Quiero algún cuadro para esta pared.* | Chcę jakiś obraz na tę ścianę.
- No veo ningún ventilador por aquí.* | Nie widzę tu żadnego wentylatora.

12A Uzupełnij w zeszycie zdania za pomocą wyrazów **algún, alguno/-a/-os/-as** lub **ningún, ninguno/-a/-os/-as**.

- ¿Tienes ... cargador?
 ▲ Lo siento, aquí no tengo ...
- No tenemos ... televisor en casa.
- ¿Tus abuelos tienen ... mascota? Es que los míos no tienen ...
- Creo que en este restaurante sirven ... sopas.
- La heladería de la esquina es muy buena. ¿Queréis ... helado?
- ¿Tienes ... noticias de Fran?
 ▲ No, ... No me escribe desde hace semanas.
- ... de mis compañeros de piso limpia el baño. ¿Por qué siempre debo limpiar yo?
- ¿Tenéis ... propuestas para la decoración del piso?
- ... banco me quiere dar el crédito para la compra de la casa nueva.

COMO EN CASA

1

Gramy w parach. Każda osoba wybiera serię wyrazów oznaczoną literą. Następnie na zmianę rzuca kostką. Wylosowana liczba oczek wskazuje na zadanie do wykonania na podstawie kolejnych wyrazów z serii. Poprawna odpowiedź umożliwia przejście do następnego wyrazu. Wygrywa osoba, która pierwsza poprawnie wykona zadanie ze wszystkimi wyrazami z serii i dotrze do mety.

Comparar con cualquier otro objeto o lugar

inventar dos problemas

inventar dónde está indicando el lugar, utilizando las preposiciones de lugar

describir con tres características

para qué sirve

relacionar con tres objetos o lugares

1					2					3					4					5				
recibidor					cómoda					lavabo					mesita de noche					frigorífico				
A					B					C					D									
estudio					taburete					váter					alfombra					microondas				
1					2					3					4					5				
Meta					fregadero					sillón					bañera					estante				
1					2					3					4					5				
horno					armario					espejo					sofá					cuarto de baño				
1					2					3					4					5				

¿DÓNDE ESTOY?

2

W parach: spójr na zdjęcia miejsc w pewnej dzielnicy mieszkalnej. Wybierz jedno miejsce, ale nie zdradzaj drugiej osobie, które wybrałeś. Druga osoba będzie zadawała Ci pytania z użyciem konstrukcji *estar + gerundio*, aby odgadnąć, gdzie jesteś. W zadawaniu pytań mogą Wam pomóc czasowniki z listy. Wymieńcie się rolami. Spójr na przykład.

- ¿Estás hablando con el camarero?
- Si
- ¿Estás pidiendo la comida?
- Si
- ¿Estás en un restaurante?

tomar café	correr	comer un helado	comprar un periódico/una revista	practicar deporte
ir de compras	sacar al perro	sacar dinero	jugar al paddle	preguntar el precio
enviar una carta/postal	comprar sellos	pedir información	hacer una transferencia	charlar
abrir una cuenta	divertirse con amigos	probar un pastel	enviar paquete	ir al gimnasio
aprender chino	buscar un regalo	hacer footing		

EL PANAL

3

Gramy w parach. Wybierz pole startowe według własnego uznania. Celem gry jest połączenie dwóch końców plastra miodu poprzez ustne uzupełnianie zdań twierdzących lub pytań wypisanych na polach. Odpowiedzi udzielajcie naprzemiennie. Liczą się tylko poprawne zdania. W razie wątpliwości poproście o pomoc nauczyciela lub nauczycielkę. Wygrywa pierwsza osoba, która połączy przynajmniej pięć pól plastra miodu w jednej linii. Możecie oznaczać zajęte pola małymi przedmiotami.

CORREO ELECTRÓNICO

4

A. Natalia jedzie do Walencji na letni kurs języka hiszpańskiego. Szkoła językowa przesyła jej różne propozycje zakwaterowania. Interesuje ją współdzielony pokój u pani Conchi. Spójr na maila, którego wysłała jej właścicielka mieszkania, i uzupełnij go podanymi obok spójnikami.

B. Natalia pisze odpowiedź na wiadomość pani Conchi i prosi o więcej informacji o mieszkaniu. Zredaguj wiadomość przy użyciu nowo poznanych spójników. Wykorzystaj też poniższe zwroty.

- está cerca/lejos de la playa, voy a pie/cojo el autobús
- tiene aire acondicionado, no puedo dormir cuando hace calor/frío
- hay animales en casa/soy alérgica

Nuevo mensaje

Estimada Natalia:

Te confirmo las fechas de tu estancia en agosto. Dime si finalmente vienes el día siete u ocho, para poder preparar la habitación: ¿prefieres la que da a la calle o la que da al patio? Te lo pregunto porque en la última no hay mucha luz. (1), la que da a la calle es bastante ruidosa.

En las mismas fechas viene una chica francesa y quiero preparar una cena de bienvenida. Chloé habla francés e inglés. (2), espero tu ayuda en comunicarme con ella.

Espero tu pronta respuesta.

Un abrazo,

Concha

- Spójnik **en cambio** wprowadza nową myśl, przeciwną do tej wyrażonej w poprzednim zdaniu, lecz mającą związek z tym samym tematem. Najczęściej tłumaczymy go jako „natomiast”, „a”.
Normalmente me muevo por la ciudad en bici. En cambio, mi hermana prefiere caminar.
 Zazwyczaj poruszam się po mieście rowerem. Natomiast moja siostra woli chodzić pieszo.
- Spójnik **por eso** wprowadza myśl, której uzasadnienie wyrażone było w poprzednim zdaniu. Najczęściej tłumaczymy go jako „dlatego”.
En mi habitación por ahora no hay escritorio, por eso prefiero salir a estudiar a una cafetería.
 W moim pokoju na razie nie ma biurka, dlatego wolę wychodzić uczyć się do kawiarni.

HECHO EN... ESTADOS UNIDOS

El idioma español es la segunda lengua más usada en Estados Unidos. Y en Nueva York, gracias a su carácter cosmopolita, hay muchos barrios latinos. En estas comunidades es normal escuchar el español y el inglés, pero también el **espanglish** o **español de Estados Unidos**, una forma de comunicación popular entre jóvenes o **dreamers** donde se combinan expresiones y gramáticas de ambas lenguas.

Nueva York es el estado con mayor cantidad de puertorriqueños en EE.UU. y en el Bronx vive la mayoría de ellos. "Al caminar por el barrio se escucha el acento boricua y los carros pasan con bachata a todo volumen", dice un **nuyoricano** de South Bronx. "Aquí somos parte de un grupo, nos sentimos como en Puerto Rico. La calle

también es nuestra casa: en ella jugamos, bailamos, nos encontramos".

"Cada vez que pasa algo importante, lo celebramos en nuestro barrio. Siempre estamos juntos, entre amigos y vecinos", dice la dueña de un restaurante familiar en la Calle 82 en Jackson Heights (Queens) o **La Pequeña Colombia**. "Cuidamos mucho de los nuestros, somos como una gran familia", explica.

Se calcula que en Nueva York viven cerca de 750.000 dominicanos y gran parte de ellos en Washington Heights (el norte de Manhattan). "En el gym, en la marketa, en la mall; jugando dominó en el Deportivo o conversando todo el tiempo, buscamos

conocer a quienes son nuevos en la comunidad, nos interesa formar relaciones fuertes", dice un habitante de **La Pequeña República Dominicana**. "Gracias a estas relaciones, a pesar de no tener grandes recursos económicos, nos sentimos protegidos y apoyados."

A ¿Conoces a tus vecinos? ¿Qué sabes de ellos? Responde en plenaria.

Znasz swoich sąsiadów? Co o nich wiesz? Porozmawiajcie na forum klasy.

B ¿Cómo crees que son los barrios latinos en EE. UU.? En el mural y las fotos se encuentran muchas de las situaciones comunes en los barrios latinos de EE. UU. Descríbelas en plenaria.

Jak myślisz, jakie są latynoskie dzielnice w Stanach Zjednoczonych? Na zamieszczonym muralu i na zdjęciach zostały przedstawione częste sytuacje w latynoskich dzielnicach w Stanach Zjednoczonych. Opiszcie je wspólnie w klasie.

C Antes de leer el texto sobre los barrios, ¿qué crees que puede ser importante para los latinoamericanos que viven en estos lugares? Comentad en parejas vuestras ideas.

Zanim przeczytasz tekst, zastanów się, co może być ważne dla społeczności latynoskiej mieszkającej w takich dzielnicach? Podzielcie się w parach swoimi przypuszczeniami.

1. pertenecer a un grupo
2. cuidar de la familia y amigos
3. formar relaciones cercanas
4. cultivar tradiciones y costumbres
5. llevarse bien con los vecinos
6. identificarse con una cultura.

D Leed el artículo y comprobad vuestras respuestas. ¿Habéis acertado?

Przeczytajcie artykuł i sprawdźcie odpowiedzi. Mielście rację?

E En el texto aparecen algunas expresiones en spanglish, ¿sabes qué es? Si no, busca su definición en el artículo. También relaciona las expresiones en spanglish subrayadas con estos equivalentes en español.

W tekście pojawia się kilka wyrażen w spanglish. Wiesz co to jest? Jeśli nie, poszukaj definicji tego zjawiska w tekście. Następnie połącz wyrażenia w spanglish z ich hiszpańskimi odpowiednikami.

supermercado estacionamiento compras piso
alfombra centro comercial gimnasio alquilar
coche

F ¿Qué opinas sobre esta forma particular de hablar? Puedes elegir algunas de estas frases o desarrollar tú alguna. En plenaria, comentad vuestras opiniones.

Co sądzisz o tym sposobie mówienia? Wybierz jedną z poniższych odpowiedzi lub wymyśl swoją własną. Skomentujcie wspólnie Wasze opinie na forum klasy.

1. Me parece un español incorrecto y de bajo nivel cultural.
2. Es una forma natural de comunicarse entre la gente que vive en dos culturas.
3. Muchas veces es más rápido y práctico combinar dos lenguas.
4. El spanglish representa la doble identidad de los latinos que viven en EE. UU. Es el resultado de la integración de dos culturas.

¿ES TALLA...?!

Pon en práctica tus talentos. Elige uno de los talleres teniendo en cuenta tus aficiones. Puedes trabajar solo o en grupo. Avisa a tu profesor/-a qué taller eliges y con quién lo vas a hacer.

Sprawdź w praktyce swoje talenty! Wybierz jeden z warsztatów, kierując się Twoimi zainteresowaniami. Możesz pracować samodzielnie lub w grupie. Poinformuj nauczyciela/nauczycielkę, które zadanie wybierasz i z kim je wykonasz.

M

Gdzie według Ciebie najlepiej jest mieszkać w Hiszpanii podczas kursu językowego? Stwórz chmurę z wyrazów i połączeń wyrazowych, które przedstawiają Twoje preferencje. Pomyśl o typie zakwaterowania, lokalizacji oraz udogodnieniach. Uzasadnij swój wybór na forum klasy.

Czy znasz jakąś emblematyczną hiszpańskojęzyczną dzielnicę jak La Boca czy Xochimilco? Poszukaj innego przykładu, a wynik swoich poszukiwań przedstaw na forum klasy. Wykorzystaj zdjęcia lub materiał wideo z Internetu.

L

Wyobraźcie sobie, że dysponujecie środkami na modernizację Waszej dzielnicy. Zaprojektujcie inwestycje, które chcecie wykonać, czego brakuje, co nie działa, a co wymaga wymiany? Przedstawcie Wasz projekt inwestycji na plakacie lub prezentacji multimedialnej.

Zaprojektuj dom Twoich marzeń, stwórz jego plan 2D lub 3D w wybranym programie graficznym. Przedstaw swój projekt na forum klasy.

XL

W grupie maksymalnie 4-osobowej przygotujcie grę terenową na terenie Waszej dzielnicy lub szkoły. Podzielcie poszukiwanie skarbów na etapy, do każdego z nich przygotujcie wskazówki, gdzie ukryte są następne wiadomości.

Bierzesz udział w wymianie szkolnej i ma u Ciebie zamieszkać hiszpańskojęzyczny uczeń/uczennica. Przygotuj prezentację swojego mieszkania lub domu w formie audio lub filmiku, w którym opisziesz lokalizację, poszczególne pomieszczenia, sprzęty oraz zasady panujące w Twojej rodzinie.

ME LO LLEVO

¿Qué te llevas de esta unidad? Responde a las preguntas de la primera columna en tu cuaderno y luego en parejas, realizad las tareas según las indicaciones de la segunda columna.

Co ze sobą „zabierzesz” z tego rozdziału? Najpierw w zeszytach odpowiedz na pytania z pierwszej kolumny. Następnie zrealizujcie zadania w parach zgodnie z wytycznymi z drugiej kolumny.

CZY UMIESZ...?

Opisać swoją dzielnicę, wymienić miejsca, w których codziennie bywasz, powiedzieć, gdzie się one znajdują i ocenić je.

Opisać swój własny pokój lub mieszkanie.

Napisać krótką reklamę, nazywając usterki lub inne problemy, które mogą wystąpić w mieszkaniu.

Zapytać o charakterystykę mieszkania, które chciałbyś/ chciałybyś wynająć i napisać krótką opinię na jego temat.

Podawać dokładne położenie rzeczy.

¿Cómo es tu barrio? Describe qué hay, qué se puede hacer ahí y dónde están tus lugares favoritos en el barrio.

¿Dónde está ubicada tu casa? ¿Qué tiene? ¿Qué no hay? ¿Cómo es? ¿Qué muebles hay y dónde están?

Responde: ¿Qué no funciona? ¿Qué está en mantenimiento? ¿Qué falta?

Busca en Internet alguna casa en España para alquilar durante las vacaciones e imagina que vives ahí. Escribe una opinión sobre el lugar.

En tu casa, ¿Dónde están las llaves, tu ordenador, el peine, la lavadora, la cama del perro?

Podzielcie się opiniami o różnych dzielnicach Waszego miasta. Opiszcie i porównajcie wybrane dzielnice.

Opisz koledze lub koleżance dom, w którym mieszkasz. Osoba, która słucha, musi naszkicować plan domu lub pokoju.

Wymieńcie się opisami problemów, które zredagowaliście. Będziecie musieli na nie odpowiedzieć, wskazując, jakie działania zostały podjęte, żeby uporać się z problemem.

Chcesz wynająć swój pokój koledze lub koleżance. Scharakteryzuj krótko jego wyposażenie. Osoba wynajmująca może zadawać dodatkowe pytania.

Zapytaj kolegę lub koleżankę, gdzie znajdują się w jego/jej domu wybrane przez Ciebie meble i przedmioty.

4

Con buena onda y buen ritmo

ENTRE PERCHAS

EN EL PROBADOR 1

- ✓ Hablar sobre juegos y diferentes tipos de jugadores.

EN EL PROBADOR 2

- ✓ Describir experiencias pasadas realizadas durante el curso escolar o en algún momento de nuestra vida.

EN EL PROBADOR 3

- ✓ Hablar sobre música y gustos musicales.
- ✓ Describir estados emocionales.

GRAMÁTICA

- ✓ Imperativo afirmativo: formas regulares e irregulares.
- ✓ Saber y conocer, sonar.
- ✓ Formación de palabras: palabras terminadas en -dor.
- ✓ El pretérito perfecto compuesto regular e irregular.
- ✓ Marcadores temporales y expresiones de frecuencia del pretérito perfecto compuesto.
- ✓ Ser y estar + participios.

LÉXICO

- ✓ Juegos en línea y de mesa.
- ✓ Escenarios, tipos de juegos y jugadores.
- ✓ Experiencias interesantes.
- ✓ Géneros musicales y ritmos.
- ✓ Adjetivos para calificar la música.
- ✓ Estados emocionales.

COMPETENCIA INTERCULTURAL

El sincretismo musical en el Caribe: la tolerancia intercultural.

Libros y eBooks

Regalos

Papelería

Música

Videojuegos

Juegos de mesa

Cine y Series

Telefonía

Sonido:
Altavoces y auriculares

Hogar

Infantil: Juguetes

Música:

Conciertos Festivales
Próximos lanzamientos

VER TODO

Géneros musicales:

Pop-Rock Nacional
Pop-Rock Internacional
Música Clásica y Ópera
Jazz Blues Flamenco
Música Latina Hip Hop
R&B VER TODO

Regalos:

CDs Vinilos
Carteles Camisetas
Discos firmados VER TODO

Buscar un producto

1

2

3

4

Dixit Odyssey
Juego de mesa
28,45 euros

Un canto por México
Vol. 1 Vinilo
20,99 euros

Cojín de viaje
14,65 euros

Entrada. David Bisbal
"En tus planes"
35,00 euros

Videojuego Mulaka
22,45 euros

Auriculares
deportivos
119,99 euros

Tonolec
El canto de la tierra
sin mal / 2CD
10,99 euros

Patricia

Entrada Silent Disco
Bono de regalo
25,00 euros

Elena

Marco

A Mira las compras de Elena, Marco y Patricia y escribe en el cuaderno a quién se refiere cada frase.

Spójrz na zakupy Eleny, Marco i Patricii, a następnie zapisz w zeszycie, do kogo odnosi się każde zdanie.

1. Compra dos productos.
2. Le gusta jugar con la consola.
3. Le gusta mucho la música folclórica.
4. Ha comprado un producto caro.
5. Va a un concierto.
6. Le gustan los juegos de mesa.

B Lee las opiniones de estos compradores sobre algunos productos, ¿a cuáles de ellos se refiere cada opinión? Hablad en parejas.

Przeczytaj opinie klientów o niektórych produktach. Do których produktów odnoszą się te opinie? Porozmawiajcie w parach.

★★★★★

Un juego de acción que recomiendo. Me gusta mucho la banda sonora y el diseño del juego. La acción engancha mucho. Lo juego mucho cuando estoy muy estresado.

★★★★☆

Aunque siempre prefiero la música en vivo, no recomiendo este concierto. Las entradas son muy caras, no hay ambiente ni nada. Estoy decepcionado.

★★★★★

Esta artista me encanta. La música en su nuevo disco es muy buena y contagiosa. Siempre cumple mis expectativas.

★★★★☆

El juego no está mal para jugar una tarde de un fin de semana con amigos. La caja lleva un tablero de puntuación, cartas y fichas de madera.

C ¿Qué emoticono añadirías al lado de las frases marcadas? Comentad en parejas.

Jaki emotikon można dodać do każdej opinii? Porozmawiajcie w parach.

1. 😍
2. 😞
3. 😎
4. 😐

D Busca en las opiniones anteriores todas las palabras relacionadas con juegos y música. Escríbelas en tu cuaderno.

Wyszukaj w poprzednich opiniach wyrazów związanych z grami i muzyką. Zapisz je w zeszycie.

E Relaciona estos productos con su publicidad. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Połącz produkty z ich reklamami. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1. Auriculares.
2. Consola.
3. Juego de mesa con tablero, fichas y dados.
4. Gafas VR.

F ¿Qué te gustaría comprar en las secciones de la tienda? Piensa en tres cosas y justifica tu respuesta.

Co chciałbyś/chciałabyś kupić z poszczególnych kategorii dostępnych w sklepie internetowym? Pomyśl o trzech rzeczach i uzasadnij odpowiedź.

Me gustaría comprar...

Actívate

Lubisz gry planszowe czy wolisz grać na komputerze, a może rozwiązywać łamigłówki w pokojach zagadek? Czy wiesz, że Hiszpanie mają swoją własną talię kart (*la baraja española*), a co za tym idzie, gry karciane, które nie są znane w innych krajach, np. *Mus*? Dla wielbicieli gier wideo organizowane są natomiast międzynarodowe wydarzenia, takie jak *Barcelona Games World* lub *Madrid Games Week*.

Znasz gry przedstawione na tej stronie? Wybierz jedną z nich, a następnie poszukaj w Internecie i zapisz następujące informacje:

- Sus reglas.
- El número de personas que pueden jugar.
- Objetos necesarios para jugar.

Reactiva

Którą z gier przedstawionych na fotografiach zaproponujesz w następujących sytuacjach?

- Estás solo/a en casa y te aburres.
- Queréis pasarlo bien con un grupo de amigos en una fiesta.
- Estás visitando una ciudad, quieres conocerla y divertirte.

1 ¿Jugamos a un videojuego de rol? Tengo uno nuevo. Conéctate y nos vemos.

3 ¿A cuál jugamos, al parchís o la oca? Lo digo para llevar todo: el tablero y fichas para jugar, ¿tenéis dados?

2 Chicos, ¿un juego de cartas esta tarde?

5 ¿Y qué tal si hacemos una yincana?

a. Entre juegos

1

A. Un grupo de amigos quiere elegir un juego, pero cada uno tiene preferencias distintas. Lee lo que opinan y decide qué propuestas (1-5) hacen. Algunas personas proponen más de un juego. Compartid en plenaria vuestras conclusiones.

Grupo przyjaciół chce wybrać grę, ale każda osoba ma inne preferencje. Przeczytaj opinie i przyporządkuj każdą propozycję do odpowiedniej osoby. Niektóre osoby proponują więcej niż jedną grę. Podzielcie się wnioskami na forum klasy.

B. Y tú, ¿qué tipo de juegos prefieres? ¿Con quién y con qué frecuencia juegas? Háblalo con tu colega.

A ty, jaki typ gier wolisz? Z kim i jak często grasz? Porozmawiaj o tym z kolegą lub koleżanką.

Yo prefiero los juegos de mesa como Scrabble o Monopoly. Juego muy a menudo con mi familia los fines de semana.

Esther

¿Los juegos de mesa? No, no... Prefiero jugar con la consola, en mi móvil u ordenador.

Ricardo

Soy muy competitivo, me encanta ganar premios. Y lo que más me gusta es conseguir un objetivo: resolver enigmas, abrir una caja o un candado, descubrir una contraseña, buscar pistas... ¡Es muy emocionante! Y si se puede jugar al aire libre, mejor.

Fran

Los juegos de mesa molan. Es la mejor manera de pasar tiempo con un grupo de amigos o en familia. Además, cuando juegas, puedes aprender muchas cosas.

Julieta

A mí me interesan los juegos que consisten en resolver problemas lógicos y matemáticos: rompecabezas, acertijos, crucigramas, el ajedrez... En fin, cualquier juego que requiere lógica y estrategia.

2

A. Fran, Esther, Ricardo y Julieta empiezan a jugar. Escucha su conversación y decide qué juego han elegido. ¿Cómo lo sabes?

Fran, Esther, Ricardo i Julieta zaczynają grać. Posłuchaj ich rozmowy i ustal, którą grę wybrali. Uzasadnij odpowiedź.

B. Escucha el audio otra vez y escribe las respuestas correctas en tu cuaderno.

Wysłuchaj raz jeszcze nagrania i zapisz poprawne odpowiedzi w zeszyście.

- En este juego gana el jugador que:
  - Ⓐ llega a la última casilla.
  - Ⓑ contesta una pregunta.
  - Ⓒ tiene más puntos.
- Fran:
  - Ⓐ está llegando a la meta.
  - Ⓑ está perdiendo.
  - Ⓒ vuelve a la salida.
- Para jugar no es necesario:
  - Ⓐ tirar dados.
  - Ⓑ moverse por el tablero.
  - Ⓒ usar una hoja de papel y un lápiz.

3

A. Mira la oferta de juegos de escape en línea y completa en tu cuaderno las descripciones de los juegos.

Spójrz na ofertę wirtualnych pokoi zagadek escape roomów i uzupełnij w zeszyście opisy gier.

Escapa Descubre Participa Cumple Visita

- ¡... el misterio de la colección robada en la mayor batalla de la pintura española!
- ¡... en el atraco a la *Fábrica Nacional de Moneda y Timbre*, el más emocionante de la historia!
- ... los lugares emblemáticos de Barcelona. ... misiones para salvar la ciudad.
- ¡... del asesino de la máscara!

imperativo afirmativo G 1

B. ¿A qué juego de escape se refiere cada descripción? ¿Cuáles crees que son los objetivos de cada juego? Compartid vuestras respuestas e ideas en plenaria.

Dopasuj każdy opis do gry. Jak myślisz, jaki jest cel każdej gry? Podzielcie się pomysłami na forum klasy.

C. Fran, Esther, Julieta y Ricardo participan en este juego de escape digital. En tu cuaderno relaciona lo que dicen en el juego con los usos del imperativo.

Fran, Esther, Julieta i Ricardo uczestniczą w wirtualnym pokoju zagadek. Połącz w zeszyście to, co mówią w grze z odpowiednim sposobem użycia trybu rozkazującego imperativo.

Usos del imperativo	
a. Venga, entra en la habitación...	1. Dar instrucciones y órdenes
b. Lee el código, por favor.	2. Aconsejar o animar
c. ¡Rápido, no tenemos tiempo! ¡Abre esta caja!	3. Pedir
d. ¡Mira, mira! Aquí hay algo...	4. Llamar la atención

4

Jugad en parejas a *Tres en línea* diciendo en imperativo la expresión/instrucción/regla de cada casilla. Debéis colocar objetos pequeños como gomas o sacapuntas en el tablero después de formular frases correctas por turnos. Gana la primera persona que consiga una línea recta o diagonal de tres casillas seguidas.

Zagrajcie w kółko i krzyżyk, tworząc formę imperativo zdania zapisanego w poszczególnych polach. Może to być zwrot, instrukcja lub zasada gry. Aby oznaczyć pola po poprawnym sformułowaniu zdania, połóżcie na planszy mały przedmiot, np. gumkę do mazania lub temperówkę. Wygrywa pierwsza osoba, która stworzy prostą lub ukośną linię z 3 pól.

S

Jak się gra w Twoją ulubioną grę? Opowiedzcie sobie o tym w parach. Wspomnijcie nazwę gry, na czym ona polega i dla ilu jest osób, jakie są jej zasady oraz co jest potrzebne, aby zagrać.

MULAKA un videojuego con historia latinoamericana

MARCO PÉREZ
MARZO 9, 2019 @ 6:00 AM

El último videojuego basado en un pueblo con una cultura precolombina es de origen mexicano. Su creador es el estudio chihuahuense *Lienzo*. Su nombre es *Mulaka* (PS4 / Xbox One / Nintendo Switch / PC, 2018) que significa *espiga de maíz*.

Mulaka es un juego de aventuras y exploración en 3D que te permite conocer el pueblo y la cultura tarahumara, presente en el estado de Chihuahua. El protagonista es un chamán tarahumara llamado Mulaka que debe salvar el mundo. Al jugar, luchas contra criaturas peligrosas y monstruos, buscas áreas secretas y desarrollas nuevas habilidades espirituales.

Es un juego que recomiendo. No solo por sus premios, sino también por la autenticidad de sus gráficos y su música, creada con instrumentos musicales propios de la comunidad tarahumara. ●

b. Dime a qué juegas y te diré cómo eres

5

A. Lee la descripción sobre el videojuego Mulaka. ¿Cómo crees que puede ser este juego? En plenaria comentad vuestras hipótesis.

Prerecitalo el texto de la descripción del videojuego Mulaka. ¿Cómo crees que puede ser este juego? En plenaria comentad vuestras hipótesis.

entretenido divertido de aventuras educativo lento
original violento dinámico multijugador individual
aburrido de acción

B. Ordena en tu cuaderno estos fragmentos donde se describe el escenario y al protagonista Mulaka. Para ordenarlo, debes tener en cuenta el texto anterior.

Upordakuj w zeszyte fragmenty opisu scenarii gry i głównego bohatera Mulaki. Aby połączyć poprawnie zdania, posilkuj się zamieszczonym wyżej tekstem.

la mitología del pueblo tarahumara que Es un videojuego basado en
con el mundo espiritual. vive en el norte de México.
El protagonista tiene 3 almas y capacidad de conectar el mundo físico

C. Estas son las misiones del chamán que debes descifrar en tu cuaderno. Léelas de derecha a izquierda. Después elige y comenta tres habilidades y conocimientos que debe tener este personaje para cumplir sus misiones.

Oto misje szamana, które musisz rozszyfrować w zeszyte. Przeczytaj je od prawej do lewej. Następnie wymyśl, jakie umiejętności i jaką wiedzę powinien mieć, aby wypełnić swoje misje.

MULAKA

SACIGÓLOTIM SARUTAIRC ARTNOC RAHCUL

SAICNATSID SEDNARG RERROCCER

SELAMINA SOL NOC RAUTCARETNI

Creo que Mulaka sabe hablar con los animales.

describir habilidades y conocimientos

G 2

D. Evalúa el juego según estos criterios. Escribe tu reseña en el cuaderno.

Oceń grę na podstawie podanych kryteriów. Zredaguj recenzję w zeszyte.

Escenario ★★★★★
Personaje ★★★★★
Acción ★★★★★
Valores educativos ★★★★★
Originalidad ★★★★★
Dispositivo ★★★★★

Para mí, el escenario tiene ... estrellas porque me gusta(n) ... . El personaje es ... y sabe ... Es un juego de acción porque ... . En la categoría de valores educativos doy ... estrellas porque podemos aprender ... . Creo que (no) es original porque ... . Yo, personalmente, prefiero jugar con ... .

6

A. Según la teoría de Richard Bartle hay cuatro tipos de jugadores. Mira el ejemplo y completa la información en tu cuaderno.

Zgodnie z teorią Richarda Bartle'a istnieją cztery typy graczy. Spójrz na przykład i uzupełnij opis w zeszyte.

1. Le gusta mucho luchar. → Es luchador.
2. Le gusta explorar el mundo. → Es ...
3. Le gusta socializar con otras personas. → Es ...
4. Le gusta triunfar. → Es ...

formación de palabras I G 3

B. En el gráfico se describen los tipos de jugadores del apartado anterior pero faltan sus nombres. Escríbelos en tu cuaderno.

W grafice opisane zostały typy graczy z poprzedniego punktu. Zapisz w zeszyte brakujące nazwy.

USUARIOS	
ACTUAR	A ... Viaja por los niveles del juego y busca rivales. Sus objetivos son luchar, competir y ganar. Estos jugadores son individualistas, dominadores y poseen espíritu ganador.
	C ... Le gustan mucho las actividades cooperativas, el trabajo en equipo y pasar un buen rato con otras personas.
INTERACTUAR	B ... Le gustan más las mecánicas para jugar, el tipo de juego, conocer lugares nuevos con el fin de aprender y disfrutar. Quiere resolver enigmas y descubrir tesoros.
	D ... Busca metas, logros y medallas para alcanzar los objetivos del juego. Es muy paciente y posee espíritu de superación.
SISTEMA	

C. Relaciona en tu cuaderno estas acciones con los tipos de jugadores. ¿Cuáles tienen que ver contigo? Habladlo en parejas.

Połącz w zeszyte czynności z typami graczy. Kiedy grasz, które czynności wykonujesz? Porozmawiaj o tym w parze.

1. Investigar el mapa de un juego RPG.
2. Hablar en el chat del equipo en un juego de MOBA (Videojuegos multijugador de arena de batalla en línea)
3. Abrir una caja de sorpresa con un tesoro.
4. Tener una buena posición en el ranquin.
5. Mejorar un arma en un juego de estrategia.
6. Tener una buena red de contactos o amigos.
7. Ganar un juego de estrategia complejo.

7

A. Escribe en el cuaderno un consejo a cada jugador usando las formas del imperativo. Utiliza las formas verbales del crucigrama y las expresiones del apartado anterior.

Zapisz w zeszyte radę dla gracza lub graczy każdego typu przy użyciu form imperativo. Wykorzystaj formy czasowników z krzyżówki i zwroty z poprzedniego punktu.

A. El luchador se enfrenta a un monstruo.
B. El explorador se pierde en el bosque.
C. El socializador necesita una recomendación.
D. El triunfador quiere mirar los resultados.

B. ¿Con qué tipo de jugador te identificas más y por qué? Coméntalo con tu colega.

Z którym typem gracza się utożsamiasz i dlaczego? Porozmawiaj o tym z kolegą lub koleżanką.

A P
COMPROBAR
R E
I G
U N
T
MIRAR
R
B U S
C O N S U L T A R
A R

S

Wyobraźcie sobie, że jesteście twórcami gry komputerowej do nauki języka hiszpańskiego. W parach wymyślcie, kim jest i jaki jest Wasz bohater oraz gdzie rozgrywa się akcja gry.

REGALA EXPERIENCIAS

ROMÁNTICOS GOURMETS TROTAMUNDOS CREATIVOS CULTOS AVENTUREROS

LOS MEJORES REGALOS

Salto de un puente

5.0 14 opiniones

- Individual o tándem.
- Desde 20€.
- Recomendable experiencia previa.
- Edad mínima 16 años.

Experiencia realidad virtual 3D

4.0 39 opiniones

- De 1 a 4 personas.
- 30 min-20€.
- 60 min-36€.
- No se recomienda a las personas con claustrofobia.

Buceo con tiburones

4.8 20 opiniones

- Individual.
- 300€.
- No se necesita equipo ni material de submarinismo.

Cena a oscuras

4.2 13 opiniones

- 2 personas.
- 45€.
- Necesario avisar alergias o intolerancias.

Actívate

Czy wiesz, że w centrum miasta Bilbao (Kraj Basków) co roku organizowane są zawody w ekstremalnych skokach do wody? *Cliff diverzy* skaczą z 27-metrowej platformy zainstalowanej na moście *La Salve*.

W Hiszpanii można przeżyć wiele atrakcji z adrenaliną. Poszukaj w Internecie informacji na temat:

- Caminito del Rey
- castells
- encierros

Spójrz na ofertę prezentów-doświadczeń. Który wydaje Ci się najciekawszy i dlaczego? Zapisz w zeszytach komu i dlaczego podarowałbyś/podarowałaś taki prezent.

El regalo para Karol, sin dudas, es saltar desde un puente. Él es muy aventurero y no tiene miedo a las alturas. Además, no es muy caro.

a. Regala experiencias

1

A. Paula propone comprar un regalo para Bea, su amiga. Lee su primer mensaje y selecciona la mejor oferta para Bea de la página Regala experiencias. Expresa tu elección en plenaria.

Paula propone a su amigo comprar un regalo para Bea. Lee su primer mensaje y selecciona la mejor oferta para Bea de la página Regala experiencias. Podziel się opinią z resztą klasy.

Creo que el regalo perfecto es ... porque a Bea le gusta(n) ...

B. Ahora lee toda la conversación en el chat y descarta los regalos que no son adecuados. Comparte tu opinión en pareja.

Teraz przeczytaj pełen zapis rozmowy na czacie i odrzuć prezenty, które nie są odpowiednie. Podziel się spostrzeżeniami w parze.

C. Vuelve a leer el chat y escribe en tu cuaderno si las siguientes frases son verdaderas (V) o falsas (F). Si no aparece la información, escribe no sé (NS). Corrige en tu cuaderno las frases falsas.

Przeczytaj ponownie chat i zapisz w zeszytach, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe (V), czy fałszywe (F). Jeśli brakuje informacji, również zaznacz to odpowiednio (NS). Popraw w zeszytach fałszywe informacje.

1. A Bea le gustan los regalos prácticos.
2. La chica nunca ha buceado.
3. A Bea le ha gustado mucho la experiencia 3D.
4. Tiene miedo a las alturas.
5. A Bea le gusta comer cualquier tipo de comida.

Paula

Chicos, ¡la semana que viene Bea cumple 17 años! ¿Qué le compramos? Tiene que ser algo original. A Bea no le gusta aburrirse. Le encantan las aventuras y nuevas experiencias. Echad un vistazo a los regalos, ¿vale?

13:25 ✓

Edu

¡Cómo molan! Chicos, Bea no tiene miedo a las alturas, ¿verdad?

13:35 ✓

Clara

¡Nooo, qué va! Le encantan los deportes extremos y sé que muchas veces **ha volado** en un túnel de viento.

13:36 ✓

Paula

Pero el puenting me parece un poco peligroso, no sé. ¿Y cuánto vale?

13:39 ✓

Paco

No es muy caro, vale solo 20 euros. A ver... Bea también es aficionada a las nuevas tecnologías, ¿verdad? Creo que nunca **ha vivido** una experiencia 3D.

13:46 ✓

Edu

No estoy seguro. ¿Y sabéis si alguna vez Bea y su novio **han comido** en un restaurante a oscuras?

13:52 ✓

Paco

No es buena idea. Bea es muy especial con las comidas y ahora creo que está a dieta.

13:57 ✓

Edu

Aaah, vale, es verdad. **¿Y ha buceado?**

14:03 ✓

Paula

Sí, sí. Ella y yo **hemos buceado** varias veces en Mallorca, pero no le gusta mucho. Además, con tiburones es muy caro.

14:08 ✓

D. Observa las formas verbales marcadas en los mensajes de Wasap. Forman parte de un nuevo tiempo verbal, el pretérito perfecto compuesto. En tu cuaderno completa la tabla con las formas verbales marcadas de la conversación anterior. Presta atención a las terminaciones.

Spójrz na formy czasowników zaznaczone w wiadomości na Wasapie. Należą one do nowego czasu gramatycznego, *pretérito perfecto compuesto*. Uzupełnij w zeszytach tabelę za pomocą form czasowników zaznaczonych w konwersacji z zadania 1B. Zwróć uwagę na zakończenie ich końcówki.

Grupo -AR	Grupo -ER	Grupo -IR
...	...	...

2

A. Fíjate en las experiencias de Bea y en tu cuaderno escribe las frases según los símbolos. Utiliza las expresiones: nunca, alguna vez, varias veces, muchas veces.

Zwróć uwagę na doświadczenie Bei i zapisz w zeszytach zdania zgodnie z symbolami. Wykorzystaj przysłówki częstotliwości: *nunca, alguna vez, varias veces, muchas veces*.

Alguna vez ha buceado.

- ✓✓✓ bucear.
- ✓✓✓ practicar yoga.
- ✓✓✓ saltar en paracaídas.
- ✓✓✓ montar en camello.
- ✓✓✓ entrar en una habitación de escape.
- ✓✓✓ ir a un zoológico.
- ✓✓✓ visitar un restaurante con estrella Michelin.
- ✓✓✓ viajar al extranjero.

C. Comparte tus experiencias en clase.

Podziel się własnymi doświadczeniami z klasą.

■ Yo nunca he saltado de un puente. ¡Creo que es fenomenal!

▲ Yo he vivido una experiencia 3D. Ha sido muy emocionante y me ha gustado mucho.

3

A. Escucha el mensaje de voz de Edu sobre el regalo que han comprado para Bea. ¿Coincide con el regalo elegido por ti?

Wysłuchaj wiadomości głosowej Edu o prezencie, który przyjaciele kupili Bei. Czy zdecydowali się na ten sam prezent, który wybrałeś/wybrałaś na początku lekcji?

B. Escucha de nuevo el mensaje y completa en tu cuaderno la información que falta en el vale de regalo.

Wysłuchaj jeszcze raz wiadomości i zapisz w zeszytach, jakich informacji brakuje na bonie prezentowym.

4

¿Quién de vosotros cumple años pronto? Elegid el mejor regalo para esta persona. Para hacerlo, entrevistadla en clase. Decidid un regalo en grupos de 3-4 personas.

Kto z Was niedługo będzie miał urodziny? Wybierzcie dla tej osoby najlepszy prezent. Aby podjąć dobrą decyzję, przeprowadźcie z nią wywiad w klasie. Podejmijcie decyzję co do prezentu w 3-4-osobowych grupach.

■ Ana, ¿has buceado alguna vez?

▲ No, nunca.

■ ¿Y quieres hacerlo?

▲ Sí, pero no sé nadar.

■ ¿Alguna vez has comido en un restaurante con estrella Michelin?

▲ Sí, varias veces. Soy muy gourmet.

Pretérito perfecto compuesto

yo he
tú has
él/ella/usted ha
nosotros/as hemos
vosotros/as habéis
ellos/ellas/ustedes han

buscado
tenido
vivido

haber + participio

G 4

B. ¿Has realizado alguna vez las actividades del apartado A? Escríbelas en tu cuaderno usando las expresiones de frecuencia. Si no has tenido ninguna de esas experiencias, escribe otras tres.

Czy kiedykolwiek wykonałeś czynności wymieniane w podpunkcie A? Zaznacz, jak wiele razy. Wykorzystaj symbole i zapisz zdania w zeszytach. Jeśli nie wykonałeś żadnej z podanych czynności, zapisz trzy inne.

expresiones de frecuencia II

G 5

VALE POR

Experiencia

Desde ... hasta ...

Número de personas

Individual

Información importante

Si usted desea aumentar el número de personas, contáctenos a través de nuestro sitio web.

S

Przygotujcie dla siebie w parach spersonalizowane bony prezentowe. Muszą to być rzeczy niematerialne, np. wspólny spacer czy obejrzenie serialu. Najpierw przeprowadźcie krótką rozmowę na temat Waszych doświadczeń i zainteresowań, następnie wręczcie sobie karteczki z „prezentami”.

b. Cosas que hacer, cosas que he hecho

5

A. Lee estos mensajes entre Edu y Paula y decide de qué puntos de la lista están hablando. Presta atención a las expresiones marcadas. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Przeczytaj wymianę wiadomości między Edu i Paulą, a następnie ustal, o których punktach z listy rozmawiają. Zwróć uwagę na zaznaczone wyrażenia. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

10 DE ENERO

Este fin de semana he estado en El Teide y... ¡ha sido espectacular! También he volado en parapente y he hecho paracaidismo.

¡Qué pasada! Yo **nunca** he hecho nada de eso, pero **me gustaría** hacer surf. Prefiero el mar, ya sabes. Y no he estado todavía en el mar Cantábrico, ¿tu familia es de allí, ¿no?

18 DE JUNIO

Hoy he ido a Sónar de Barcelona. Como siempre mucha música electrónica y experimental. ¡Ambientazo increíble!

¡Qué guay! Yo **todavía no** he ido, pero me gustaría. @paula, ¿vamos juntos la próxima vez? Yo he leído *El Quijote*. No te lo vas a creer, pero engancha. Me ha gustado mucho.

¿¿En serio?? ¿Ya lo has terminado de leer?

ya / todavía no **G 6**

B. Completa en tu cuaderno las acciones de la lista con los iconos de la leyenda. ¿Has hecho alguna vez algunas de ellas? Compartid vuestras experiencias en parejas.

Uzupełnij w zeszytach listę czynności za pomocą podanych ikon. Czy wykonywałeś/wykonywałaś kiedykolwiek te czynności? Porozmawiajcie o Waszych doświadczeniach w parze.

6

A. Estas son algunas fotografías de las experiencias de Edu y Paula. ¿Cuáles crees que son de Paula y cuáles de Edu? Haz hipótesis considerando las actividades descritas por ellos en el ejercicio anterior. Comentádlas en parejas.

Oto niektóre zdjęcia z doświadczeń Edu i Pauli. Jak myślisz, które z nich wykonała Paula, a które Edu? Wyraź swoje przypuszczenia, mając na uwadze czynności opisane przez nich w poprzednim podpunkcie. Porozmawiajcie o tym w parach.

B. Escucha la conversación entre Edu y Paula y selecciona la fotografía que no corresponde con sus experiencias. Comprueba la respuesta en plenaria.

Wysłuchaj rozmowy Edu i Pauli, a następnie ustal, które zdjęcie nie obrazuje opisanych przez nich czynności. Sprawdźcie całą klasę.

D. Compara a Edu y Paula usando las fotografías anteriores. Usa las expresiones: ya, todavía no, le gustaría, lo quiere hacer.

Porównaj Edu i Paulę na podstawie zdjęć. Wykorzystaj wyrażenia: ya, todavía no, le gustaría, lo quiere hacer.

Creo que Paula es más aventurera que Edu porque ya....

COSAS QUE HACER ANTES DE LOS 18

	Paula	Edu
Ir a un festival	✓	✗
Practicar un deporte extremo	...	...
Leer un libro de más de 300 páginas	✗	...
Subir una montaña	...	...
Tener un canal en Youtube	...	✓
Probar una comida rara	...	...
Aprender un idioma extranjero	...	✓
Acampar en una playa	✗	✗
Organizar una fiesta	✗	✓
Ir de voluntariado	...	✓

✓ ya lo he hecho
✗ todavía no lo he hecho
🔥 me gustaría hacerlo
🔥 no quiero hacerlo

7

A. Observa las mejores fotos de Clara y Paco y en tu cuaderno escribe una experiencia en cada categoría. ¿Qué, en tu opinión, ha sido lo más guay, peligroso o estresante, exitoso, aburrido?

Spójrz na najlepsze zdjęcia Clary i Paco, a następnie przypisz w zeszytach każde doświadczenie do jednej z kategorii. Co Twoim zdaniem było najfajniejsze, najbardziej niebezpieczne czy stresujące? Co udało się najlepiej, a co okazało się najnudniejsze?

LO MÁS

guay...

exitoso...

peligroso o estresante...

aburrido...

B. Compartid las respuestas en plenaria.

Podzielcie się odpowiedziami z całą klasą.

Lo más estresante, que ha volado en avión.

Y lo más exitoso, que en este curso escolar ha sacado buenas notas.

C. Observa los siguientes fragmentos de las entradas de Clara y Paco. ¿A qué infinitivos corresponden las formas marcadas? Anótalos en tu cuaderno.

Spójrz na fragmenty publikacji internetowych Clary i Paco. Jak brzmią bezokoliczniki zaznaczonych form czasowników? Zapisz je w zeszytach.

1. Este año hemos ido de Erasmus a Barcelona y **hemos visto** la Sagrada Familia. ¡Es impresionante!
2. ¿Lo peor? **Me he roto** la pierna.
3. **He hecho** voluntariado en un refugio de animales.
4. ¿Sabéis qué? Este año **he escrito** mi primera canción.
5. **Hemos hecho** varios experimentos interesantes de Química.

pretérito perfecto compuesto: verbos irregulares **G 7**

8

Reflexiona sobre las cosas que has hecho tú este año y háblalo con tu colega.

Pomyśl o rzeczach, które zrobiłeś/zrobiłaś w tym roku szkolnym i porozmawiaj o tym z kolegą lub koleżanką.

LA CANCIÓN QUE MÁS VECES HAS CANTADO O BAILADO

LO MÁS INTERESANTE QUE HAS APRENDIDO ESTE AÑO

LO MÁS GUAY SOBRE LA CULTURA HISPANA QUE HAS DESCUBIERTO

LA MEJOR PELÍCULA O SERIE QUE HAS VISTO

LA COMIDA QUE HAS PROBADO

LOS LUGARES QUE HAS VISITADO

Clarita 125 Entradas 20K Seguidores 22 Seguidos

#Las6MejoresFotos de este año escolar

Paco 116 Entradas 19K Seguidores 37 Seguidos

#findelcurso Ha sido un año muy intenso, pero me lo he pasado bomba

D. Ahora cuenta lo que ha hecho este año Clara o Paco. Tu colega debe adivinar a qué fotos te refieres.

Teraz opowiedz, co zrobił w tym roku Clara lub Paco. Twój kolega lub koleżanka będzie zgadywać, do których zdjęć się odnosisz.

Este año Paco ha hecho snowboard...

S

Jaki był Wasz rok szkolny? Porozmawiajcie w klasie.
■ Yo creo que estresante porque hemos tenido muchos exámenes.

Para mí, divertido. Hemos ido de excursión, hemos organizado muchos conciertos, fiestas... Pero lo más guay ha sido...

Actívate

Muzyka latynoska święci triumfy na całym świecie. Znasz jakichś hiszpańskojęzycznych wykonawców lub potrafisz zaśpiewać fragment ich piosenek? Bardzo często znane gatunki muzyczne łączą się z tradycyjnymi dla danego regionu, tworząc nowe nurty. W Hiszpanii mogą być to wpływy flamenco (flamenco jazz lub chill), a w Ameryce Łacińskiej na przykład salsy, merengue, tango czy cumbii (tropicop lub pop latino). Którego z artystów przedstawionych w czasopiśmie *Con buen ritmo* dotyczy każde z poniższych zdań? Możesz poszukać informacji w Internecie. Jedno ze zdań pasuje do wszystkich muzyków.

- Ha ganado el premio Grammy Latino como "Mejor Nuevo Artista".
- Es uno de los artistas urbanos más escuchados en Spotify.
- Sabe tocar varios instrumentos: piano, flauta, guitarra y saxofón.
- Ha vendido más de 100 millones de álbumes en todo el mundo.
- En su estilo ha fusionado distintos géneros musicales.

Poszukaj również 3 ciekawych informacji na temat twórczości innego wykonawcy lub zespołu ze świata hiszpańskojęzycznego.

REactívate

Poszukaj w artykule muzycznego czasopisma internetowego nazw 3 instrumentów, 3 tańców latynoskich oraz 3 stylów muzycznych. Zanotuj je w zeszytce.

Następnie, używając zapisanych słów, podziel się swoimi doświadczeniami i zainteresowaniami muzycznymi z resztą klasy. *Toco la guitarra y escucho trap. Yo nunca he bailado salsa, pero me gustaría.*

CON BUEN RITMO noticias discos conciertos y festivales entrevistas

Música fusión latina

En los últimos años la música latina ha roto las fronteras de los países de habla hispana. Sus ritmos bailables han conquistado las principales plataformas digitales y están llegando a millones de oyentes. El género que predomina es el reguetón, pero la música latina es mucho más.

Los ritmos latinos, como la salsa o la bachata, son una mezcla de los ritmos de las culturas: indígena, europea y africana. Pero la fusión musical continúa, y las tradiciones de distintos países se están mezclando con géneros universales (el pop, el rock, la electrónica, el jazz, el trap o el hip-hop).

Rosalía ha fusionado el flamenco con ritmos urbanos. Juanes, el rock con la cumbia colombiana. CimaFunk, los ritmos afrocubanos con funk. Carlos Vives ha utilizado en su música guitarras eléctricas, tambores y acordeones creando un vallenato roquero. La variedad está servida: ¡a disfrutarla!

Carlos Santana habla sobre su música

LEER MÁS

Conoce el último álbum de Natalia Lafourcade

LEER MÁS

Estreno de Monsieur Periné

LEER MÁS

Concierto de J Balvin en Ibiza

LEER MÁS

a. Fusión de ritmos

1

¿Conoces la música latina? Elige la respuesta que mejor describa tus experiencias. Compártela en clase.

Czy znasz muzykę latynoską? Wybierz odpowiedź, która najlepiej oddaje Twoje doświadczenia. Podziel się nią z resztą klasy.

- No, no la escucho, pero me gustaría conocerla.
- Conozco algunas canciones buenas, pero, en general, la música latina me parece demasiado comercial.
- No sé mucho de la música latina, pero la encuentro poco variada. Todas las canciones son iguales.
- Sí, la escucho todo el tiempo. Me sé todas las letras de mis canciones favoritas en español.

2

A. Lee el artículo en la revista *Con buen ritmo*. ¿Qué significa la música fusión? Habladlo en clase.

Przeczytaj artykuł w czasopiśmie *Con buen ritmo*. Co oznacza termin *la música fusión*? Porozmawiajcie o tym wspólnie w klasie.

B. Lee de nuevo el artículo y elige la respuesta correcta. Luego, en parejas, responded a las preguntas. ¿Estáis de acuerdo con las ideas presentes en el texto?

Przeczytaj ponownie artykuł i wybierz poprawną odpowiedź. Następnie odpowiedźcie na pytania w parach. Czy zgadzacie się z stwierdzeniami zawartymi w tekście?

1. La música latina actual **es/no es** ecléctica. ¿Cómo lo sabes? Explícalo con dos ideas.
2. Los jóvenes artistas latinos **han dominado/no han dominado** las listas de reproducciones en Spotify o Youtube. ¿Conoces algunos artistas latinos muy escuchados en línea?
3. La música latina **está/no está** de moda. ¿Con qué situaciones asocias la música latina?

3

A. Observa los siguientes fragmentos de las entradas de la revista *Con buen ritmo* y escribe en tu cuaderno a qué titulares presentes en las fotografías corresponden. Presta atención en las palabras resaltadas.

Spójrz na fragmenty publikacji w czasopiśmie muzycznym *Con buen ritmo* i zapisz w zeszytce, do których nagłówków zdjęć się odnoszą. Zwróć uwagę na wyróżnione wyrazy.

¿Has visto ya el nuevo video de la banda colombiana que integra el jazz, el pop y el swing con sonidos caribeños?

Durante su larga carrera ha combinado el rock con ritmos latinos para crear su propio estilo. Lee la entrevista para saber más del famoso artista mexicano.

En el disco *Un canto por México* la cantautora ha mezclado la música tradicional mexicana con ritmos contemporáneos. Disponible en plataformas digitales.

¿Eres fan del reguetonero colombiano? Compra tu entrada aquí.

4

A. Lee los comentarios sobre la lista de canciones del podcast *Con buen ritmo* y escribe en tu cuaderno a qué canción se refiere cada comentario. Presta atención a las palabras que describen las canciones.

Przeczytaj komentarze do playlisty opublikowanej w podcaście *Con buen ritmo* i zapisz w zeszytce, do jakiej piosenki odnosi się każdy komentarz. Zwróć uwagę na wyrazy, za pomocą których opisywane są piosenki.

- Esta mezcla del flamenco con música electrónica **suenan muy bien**. Es muy relajante. Su ritmo es lento y su letra es muy nostálgica. Me recuerda a Andalucía.
- No me suena. Nunca he escuchado el reguetón, creo que sus letras muy a menudo son vulgares. Pero esta canción tiene mucho éxito y es estupenda para bailar, eso sí.
- La escucho todo el tiempo. **Suena como reggae, ¿no?** ¡Me parece súper positiva! ¡Pura alegría y tranquilidad!
- Esta canción siempre me llena de energía. Es dulce y viva, pero también bastante triste, creo que habla de un amor imposible. ¿Y este solo de guitarra eléctrica? ¡Maravilloso!

hablar de música G 8

B. Utilizando las expresiones marcadas en amarillo, describe oralmente y en parejas algunas canciones conocidas por vosotros/-as.

Opiszcie ustnie w parach wybrane przez Was piosenki przy użyciu połączeń wyrazowych zaznaczonych na żółto.

5

A. Escucha el podcast y decide qué canciones del apartado 4 se escuchan en él. Fíjate en las expresiones que se usan para describirlas. Luego, comparte tus respuestas en clase.

Wysłuchaj podcastu i ustal, które piosenki z punktu 4 zostały w nim zaprezentowane. Zwróć uwagę na zwroty, za pomocą których opisane zostały piosenki. Następnie podziel się odpowiedziami z resztą klasy.

B. ¿Cuáles de las siguientes frases coinciden con el contenido del podcast? Escuchad de nuevo y comentadlo en plenaria.

Które zdania dobrze podsumowują treść podcastu? Wysłuchajcie podcastu ponownie i porozmawiajcie w klasie.

1. En el podcast se escuchan canciones premiadas en los Grammy Latinos.
2. Los *podcasters* comentan unos éxitos musicales conocidos solo en Latinoamérica.
3. Los músicos elegidos por los oyentes no tocan ningún instrumento.
4. Representan distintos países y estilos musicales.

6

A. Estas son algunas preguntas presentes en el podcast. Respóndelas en tu cuaderno.

Oto niektóre pytania, które padły w podcaście. Odpowiedz na nie w zeszytce.

1. ¿Cuál es tu género musical favorito?
2. ¿Qué música has escuchado últimamente?
3. ¿Compras discos o escuchas música en línea? Explica por qué.
4. ¿Sabes tocar un instrumento o cantar?
5. ¿Qué escuchas normalmente para relajarte o para bailar?

B. Ahora usa las preguntas anteriores para entrevistar a tu colega. ¿Has descubierto algo interesante sobre él/ella?

A teraz zadaj powyższe pytania koledze lub koleżance. Dowiedziałeś/dowiedziałaś się czegoś ciekawego?

CON BUEN RITMO

LISTA DE CANCIONES

Ahí estás tú Chambao

Malamente Rosalía

Mi gente J Balvin y Willy William

Calma Pedro Capó

Corazón espinado Carlos Santana y Maná

Bachata en Kingston Vicente García

S

Jaka jest Twoja ulubiona piosenka? Opisz ją na kartce. W małych grupach przemieszajcie opisy i spróbujcie odgadnąć, do kogo należy każdy z nich.

b. Música y emociones

7 28-31

A. ¿Sabes qué son los premios Grammy Latinos? Comparte en plenaria lo que sabes o tus hipótesis sobre estos premios. Recoged toda la información en la pizarra.

Czy wiesz, czym są nagrody Grammy Latino? Podziel się z klasą swoją wiedzą lub przypuszczeniami. Zapiszcie wszystkie informacje na tablicy.

B. Lee el pequeño artículo sobre los Grammy Latinos, ¿en qué país se entregan estos premios? ¿En qué lenguas están las canciones premiadas? Comentadlo en plenaria.

Przeczytaj krótki artykuł o nagrodach Grammy Latino. Gdzie się je przyznaje i w jakich językach śpiewane są nagrodzone piosenki? Porozmawiajcie na forum klasy.

PREMIOS GRAMMY LATINOS:

la excelencia artística de la música cantada en español y portugués.

Desde el año 2000, la Academia Latina de Artes y Ciencias de la Grabación entrega cada año en los Estados Unidos estos premios a los artistas latinos. Similares a los Grammy, los Grammy Latinos se entregan en cuatro categorías generales y varias categorías especializadas.

CATEGORÍAS GENERALES	Grabación del año	Álbum del año	Canción del año	Mejor nuevo artista
PREMIOS ESPECIALIZADOS	Mejor álbum folclórico	Mejor álbum de música alternativa	Mejor álbum de rock	Mejor canción urbana

C. ¿Conoces a algunos de los artistas nominados o ganadores de los premios Grammy Latinos? En parejas intercambiad alguna información sobre ellos.

Czy znasz jakichś artystów nominowanych do nagrody Grammy Latino lub laureatów tej nagrody? Wymieńcie się informacjami w parach.

país de origen estilo de música
 género musical otra información

D. 28-31 En un programa radial hacen un concurso relacionado con los ganadores de los Grammy Latinos. Escucha los fragmentos de algunas canciones y en tu cuaderno, relaciona su temática con la información que aparece en las tarjetas.

W audycji radiowej zorganizowano konkurs na temat zwycięzców nagród Grammy Latino. Wysłuchaj fragmentów ich piosenek i połącz w zeszyście wypisane tematy piosenek z informacjami na fiszkach o zwycięzcach nagród.

CANCIÓN 1 *Sañemos un bosque.*

TEMA: La protección de la naturaleza y la cultura precolombina.

CANCIÓN 2 *Cumbia del mole.*

TEMA: Receta e ingredientes del mole, una salsa mexicana.

CANCIÓN 3 *La bicicleta.*

TEMA: El cariño entre dos amigos y su deseo de pasear en bicicleta.

CANCIÓN 4 *Volveré a mi tierra.*

TEMA: La nostalgia y el recuerdo de los lugares de su país, de sus costumbres y de su gente.

E. ¿A qué categorías de los Grammy Latinos corresponden estas canciones? ¿Cómo lo sabes? En plenaria expresad vuestras ideas.

Jakim kategoriom nagród Grammy Latino odpowiadają te piosenki? Uzasadnij. Podzielcie się opiniami na forum klasy.

Año: 2014.

ÁLBUM GANADOR: Raíz.

ARTISTAS: Lila Downs, Niña Pastori y Soledad

PAÍS: México, España y Argentina

Este álbum presenta canciones con temáticas sobre la cultura y tradiciones de los tres países de las artistas. De los varios ritmos presentes en el disco, destacan la ranchera y la cumbia.

Año: 2016.

CANCIÓN GANADORA: La bicicleta.

ARTISTAS: Carlos Vives y Shakira

PAÍS: Colombia

Estos artistas se unen en esta producción para crear una canción del verano marcada por la mezcla entre el vallenato y el reguetón.

Año: 2018.

GANADORA: Nella Rojas

PAÍS: Venezuela

Esta cantante venezolana, nacida en Isla Margarita, nos presenta su primer disco en el año 2019 con coplas andaluzas, bulerías, pop y ritmos venezolanos tradicionales.

Año: 2018.

ÁLBUM GANADOR: Claroscuro.

ARTISTAS: Aterciopelados

PAÍS: Colombia

Es un álbum con temáticas sobre los derechos de las mujeres, la ecología, la vejez y las relaciones de pareja. Todo presentado con ritmos mezclados como el rock, la polka, la cumbia y el vallenato. Una música muy ecléctica y diferente.

8

A. Lee estos comentarios escritos en la página web del canal de radio. ¿A cuáles de las canciones premiadas se refieren? ¿Cómo lo sabes? Comentad vuestras opiniones en clase.

Przeczytaj komentarze zapisane na stronie internetowej programu radiowego. Do których nagrodzonych piosenek się odnoszą? Uzasadnij. Porozmawiajcie o tym w klasie.

B. Escribe en el cuaderno un comentario parecido sobre tu canción favorita. Usa las expresiones que acabas de conocer.

Zapisz w zeszyście podobny komentarz o Twojej ulubionej piosence. Wykorzystaj nowe wyrażenia i zwroty.

Aidi hace 8 meses

Cuando estoy muy estresado o cansado, la escucho y me siento mejor. También si me siento triste es como una medicina de energía. ¡Es mi dúo favorito! Me gusta 513 No me gusta RESPONDER

Lily hace 2 días

No vivo en mi país ahora, vivo en Chicago. Cuando estoy sin energía, desmotivada y triste porque extraño a mi gente, mi comida, mi cultura, y no me siento bien, escucho esta canción, es muy positiva. Actualmente es mi cantante favorita. Me gusta 53 No me gusta RESPONDER

Alejandro hace una semana

Dedico esta canción a mis amigos de la ONG Semilla. Ahora estamos super felices, eufóricos porque hemos logrado financiamiento para sembrar árboles en varios parques. ¡ENHORABUENA! ¡A celebrar! Me gusta 17 No me gusta RESPONDER

describir emociones

G 9

9

A. Observa las fotos. Elige los dos adjetivos que mejor corresponden con el estado de ánimo de cada persona. Escribe las respuestas en tu cuaderno.

Spójrz na zdjęcia. Wybierz dwa przymiotniki, które najlepiej oddają stan emocjonalny każdej osoby. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.

Deprimida
Alegre
Feliz

Deprimida
Feliz
Triste

Contento
Nervioso
Estresado

Tranquilo
Estresado
Relajado

Sorprendida
Asustada
Relajada

B. Lee los mensajes enviados a estas personas y descubre de quién se trata. Comentadlo en parejas.

Przeczytaj wiadomości wysłane do osób ze zdjęć i ustal, o kim mowa. Porozmawiajcie o tym w parach.

① ¿Qué te pasa?

Estoy muy estresado porque he tenido un examen y creo que no me ha ido bien.

③ ¿Y esa sonrisa?

Es que he visto a mis amigos hace un rato y estoy muy feliz.

⑤ ¿Cómo estás?

Pues, es viernes, ya he terminado mis deberes, puedo hacer lo que quiero y relajarme por fin.

② ¿Por qué estás deprimida?

Es que esta mañana he roto con mi novio.

④ ¿Qué te pasa?

Nada, nada, es que he recibido un regalo sorpresa.

10

En grupos de tres personas hablad sobre cómo estáis o qué emociones os provocan estas situaciones. Comparad si sentís las mismas emociones en cada situación.

W trzysobowych grupach porozmawiajcie o tym, jak się czujecie i jakie emocje wzbudzają w Was poniższe sytuacje. Porównajcie, czy odczuwacie to samo w poszczególnych sytuacjach.

Cuando viajo ...

Cuando tengo que ordenar mi dormitorio ...

Cuando como algo rico ...

Cuando tengo que estudiar ...

Cuando es viernes después de las clases ...

Cuando escucho mi música favorita ...

Cuando empiezan las vacaciones ...

W trzysobowych grupach przygotujcie playlisty na różne okazje. Przedstawcie je przed całą klasą i uzasadnijcie swoje wybory.

- Una excursión de fin de curso
- Relax en la playa
- Música para empezar el verano con buen ritmo latino
- Una fiesta de fin de curso

1. Imperativo afirmativo

Tryb rozkazujący *imperativo* w zdaniach twierdzących

Trybu rozkazującego *imperativo* używamy z jednej strony, aby wydać komuś polecenie czy poprosić kogoś, by coś zrobił, z drugiej zaś, kiedy udzielamy komuś rad. W tym punkcie poznasz formę 2. osoby liczby pojedynczej trybu rozkazującego, której używamy zawsze w nieoficjalnych sytuacjach.

Mete el zumo en la nevera. Włóż sok do lodówki.
(zwracamy się z prośbą)

Mejor **habla** con tu hermana. Lepiej porozmawiaj ze swoją siostrą. (udzielamy rady)

● Forma *imperativo* dla drugiej osoby liczby pojedynczej – *tú* wygląda tak samo, jak forma trzeciej osoby liczby pojedynczej czasu teraźniejszego *presente*. Z kontekstu w sposób oczywisty wiadomo, o które użycie chodzi.

¡**Mira** la transmisión de las finales! Patrz na transmisję finału!

Joan **mira** partidos de esports cada finde. Joan ogląda mecze e-sportowe co weekend.

● Jeśli dany czasownik ma oboczność samogłoskową w temacie (o-ue, e-ie, e-i) przy odmianie w czasie teraźniejszym *presente*, to ma ją również w trybie rozkazującym *imperativo*. W praktyce, formy *imperativo* takich czasowników również pokrywają się z trzecią osobą liczby pojedynczej w czasie teraźniejszym *presente*.

¡**Vuelve** a la primera casilla! Wróć na pierwsze pole!

¡**Empieza** ya! Zaczynaj już!

Elige una carta. Wybierz jedną kartę.

Pamiętaj, że kiedy stosujemy wykrzyknik, w języku hiszpańskim należy postawić go również w odwróconej formie na początku zdania.

● W poniższej tabelce znajdują się formy *imperativo* nieregularne wraz z przykładem użycia:

poner pon	Pon tu controlador en el suelo. Połóż swój kontroler na podłodze.
venir ven	Primero ven a la base y lo hablamos. Najpierw przyjdź do bazy i się naradźmy.
hacer haz	Haz la misión para ganar más monedas. Wykonaj misję, aby zdobyć więcej monet.
salir sal	Sal de la "cárcel". Wydź z "więzienia".
oír oye	Oye , ¿qué haces? Słuchaj, co ty robisz?
dar da	¡ Dame los dados! Podaj (mi) kostki!
decir di	Dime los nombres de los ganadores. Powiedz (mi), jakie są imiona zwycięzców.
ir ve	Ve a la casilla roja. Idź na czerwone pole.

● Za pomocą trybu rozkazującego możemy też zwrócić czyjąś uwagę. Zauważ, że hiszpańskim odpowiednikiem słowa „przepraszam” w kontekście zwracania uwagi są formy trybu rozkazującego – *perdona* i *disculpa*. Używamy ich raczej, kiedy zwracamy się do nieznajomych osób w naszym wieku.

Mira Spójrz	Oye Słuchaj	Escucha Posłuchaj	Perdona Przepraszam	Disculpa Przepraszam
----------------	----------------	----------------------	------------------------	-------------------------

Perdona, ¿sabes qué hora es? Przepraszam, wiesz która jest godzina?

Disculpa, ¿cuánto cuesta la entrada al partido? Przepraszam, ile kosztuje wejściówka na mecz?

1A Wybierz odpowiednią formę trybu rozkazującego i uzupełnij zdania w zeszytach.

tira lee escucha compra escribe perdona

- ... tu número en una hoja de papel.
- ... el nuevo disco de Ozuna! Solo a 9 euros.
- ... el dado, por favor. Es tu turno.
- ... ¿sabes dónde está mi consola?
- Venga, ... la pregunta.
- ...! Es una canción fenomenal, muy energética.

1B Przekształć zgodnie ze wzorem i zapisz w zeszytach poniższe zdania.

Entras en la habitación → ¡**Entra** en la habitación!

- Vuelves a la salida.
- Buscas una pista.
- Vas a la casilla azul.
- Coges una carta.
- Pones el tablero en la mesa.
- Cumples tu misión.

2. Describir habilidades y conocimientos

Opisywanie umiejętności, wiedzy i znajomości

Do opisywania umiejętności, wiedzy i znajomości wykorzystujemy przede wszystkim czasowniki **saber** i **conocer**. **Saber** oznacza głównie „umieć”, „potrafić” oraz „wiedzieć”, natomiast **conocer** – „znać”. Spójrzmy na przykłady.

saber

● Czasownik **saber**, kiedy łączy się z bezokolicznikami, oznacza „umieć”, „potrafić”.

¿**Sabes** jugar al juego de la oca? Umiesz grać w grę „Gęś”?
Mi papá **sabe** tirar los dados sin tocarlos con las manos. Mój tata umie rzucać kośćmi, nie dotykając ich dłońmi.

● Za pomocą rzy pomocy czasownika **saber** możemy też mówić o tym, co wiemy i o tym, czego nie wiemy. Chodzi tu o informacje i fakty. Najczęściej łączy się wtedy z zaimkiem względnym **que** – „że”.

Sé que este juego es muy difícil. Wiem, że ta gra jest bardzo trudna.
No lo **sé**. Nie wiem (tego).

● **Saber** może łączyć się też z innymi zaimkami względnymi: *como*, *donde*, *quien*, *quienes*, *cual*, *cuales*, *cuando*, *cuanto*. Spójrz na tabelę. W przeczeniach i pytaniach zaimki te przybierają akcent graficzny, ponieważ pełnią funkcję zaimków pytajnych. Zaimki względne (*pronombres relativos*) zaznaczone zostały ciemniejszym kolorem, a zaimki pytajne (*pronombres interrogativos*) jaśniejszym.

como jak	Sé como ganar ese trofeo. Wiem, jak wygrać tę nagrodę.
cómo jak	No sabemos cómo organizarnos, por eso perdemos. Nie wiemy, jak się zorganizować, dlatego przegrywamy.
donde gdzie	Mi hermana sabe donde venden esa carta. Moja siostra wie, gdzie sprzedają tę kartę.
dónde gdzie	¿Y ellos saben dónde está el artefacto secreto? A oni wiedzą, gdzie jest sekretny artefakt?
cuando kiedy	Por fin sabemos cuando son las semifinales. W końcu wiemy, kiedy są półfinały.
cuándo kiedy	¿ Sabes cuándo empieza la transmisión? Wiesz, kiedy zaczyna się transmisja?
cual/-es jaki/jaka/jakie, który/która/które	Sé cuales son los campeones que tenemos que elegir para ganar. Wiem, jakich bohaterów musimy wybrać, żeby wygrać.
cuál/-es jaki/jaka/jakie, który/która/które	Nunca sabes cuáles son los niveles más difíciles. Nigdy nie wiesz, które poziomy są najtrudniejsze.
quien/-es kto	Bien sabéis quienes ganan cada año. Dobrze wiesz, kto wygrywa co roku.
quién/-es kto	¿ Sabéis quiénes son los responsables por la estrategia de ese equipo? Wiecie, kto jest odpowiedzialny za strategię tej drużyny?
cuanto/-a/-os/-as ile	Finalmente sé cuantas habilidades especiales hay en el juego. W końcu wiem, ile specjalnych umiejętności jest w grze.
cuánto/-a/-os/-as ile	¿ Sabes cuántos personajes nuevos hay en el nuevo capítulo? Wiesz, ile nowych postaci jest w nowym rozdziale?

● **Saber** łączy się też z przymkami:

saber sobre wiedzieć o/na temat...	Michał sabe mucho sobre el universo de Witcher. Michał dużo wie o uniwersum Wiedźmina.
saber de znać się na	Karolina sabe de ordenadores. Karolina zna się na komputerach.
saber de wiedzieć o	¿ Sabes algo de nuestro pedido? Wiesz coś o naszym zamówieniu?

conocer

● Używając rzy pomocy czasownika **conocer**, możemy mówić o osobach, miejscach czy rzeczach, które znamy.

Conozco unos restaurantes **buenísimos** en mi barrio. Znam kilka świetnych restauracji w mojej dzielnicy.
Conozco a unos chicos muy majos **que trabajan** en esa cafetería. Znam kilku bardzo fajnych chłopaków, którzy pracują w tej kawiarni.
¿**De verdad conoces a** María **desde la infancia**? Naprawdę znasz Marię od dziecka?

Każde słowo, które oznacza osobę, poprzedza w tym wypadku przymek **a**. Poprzedzanie przymkiem **a** dopełnienia bliższego oznaczającego osobę to uniwersalny mechanizm w języku hiszpańskim.

● **Conocer**, w przeciwieństwie do **saber**, nigdy nie łączy się z bezokolicznikami.

● Zwróć uwagę na nieregularną odmianę w pierwszej osobie obu czasowników.

	SABER	CONOCER
yo	sé	conozco
tú	sabes	conoces
él/ella/usted	sabe	conoce
nosotros/nosotras	sabemos	conocemos
vosotros/vosotras	sabéis	conocéis
ellos/ellas/ustedes	saben	conocen

2A Uzupełnij zdania w zeszytach odpowiednią formą **saber** lub **conocer**.

- Miguel, ¿... algún videojuego o aplicación para aprender español?
- Mi hermana ... dibujar muy bien.
- Viajo mucho por España y ... muy bien el norte del país.
- ¿Cuál es la respuesta?
▲ Lo siento, pero no lo ...
- Chicos, ¿cuántas lenguas ... hablar?
- El personaje de este videojuego ... volar y hablar con los animales.

2B Uzupełnij zdania w zeszytach odpowiednim zaimkiem względnym lub pytajnym. Zwróć uwagę na akcent graficzny.

- ¿Sabes ... están mis auriculares? No los veo.
- No sé ... niveles tiene este juego.
- Al final del juego sabes ... son todas las habilidades del personaje.
- Mi hermano sabe bien ... puedes comprar este juego de mesa.
- Sabemos muy bien ... saca las mejores notas cada curso.
- Robert no sabe ... resolver este enigma.

3. Formación de palabras I

Słowotwórstwo I

W języku hiszpańskim wiele słów tworzy się w dość regularny sposób – poprzez dołączanie prefiksów i sufiksów do poszczególnych części mowy. Przykładem często spotykanego sufiksu jest **-dor**, który tworzy słowa na podstawie czasowników. Słowa zakończone na **-dor** mogą być przymiotnikami, rzeczownikami lub przymiotnikami i rzeczownikami. Wszystkie powstają wskutek zamiany końcowego **-r** bezokolicznika na sufiks **-dor**.

● Większość wyrazów zakończonych na **-dor** to przymiotniki.
explorar → **explorador**   madrugar → **madrugador**
triunfar → **triunfador**   encantar → **encantador**
socializar → **socializador**   acoger → **acogedor**
soñar → **soñador**   consumir → **consumidor**
luchar → **luchador**

● Tworzenie rzeczowników z przymiotników przy użyciu rodzajnika jest uniwersalnym mechanizmem w języku hiszpańskim. Dlatego zdecydowana większość przymiotników zakończonych na **-dor** również może występować jako rzeczowniki.

Es un chico muy trabajador. To bardzo pracowity chłopak.
Los trabajadores de esta fábrica empiezan el trabajo a las 8. Pracownicy tej fabryki zaczynają pracę o 8.

Aby utworzyć rodzaj żeński od tych wyrazów, należy dodać **-a**.

Las jugadoras del equipo rojo triunfan cada año. Graczki z czerwonej drużyny wygrywają co roku.

● Niektóre słowa, które kończą się na **-dor** mogą być tylko rzeczownikami. W tym przypadku również warto zauważyć ich bliski związek z odpowiednimi czasownikami. W ten sposób nie tylko można szybciej zapamiętać ich znaczenie, ale też często rozpoznać nieznane nam słowo na podstawie jego podobieństwa do znanego czasownika.

un seguidor fan, kibic, zwolennik, follower	seguir podążać za
un servidor server	servir serwować
un jugador gracz	jugar grać
un tirador strzelec	tirar strzelać, rzucić

● Szczególnymi słowami, które pochodzą od sufiksu **-dor**, są **bailaor**, **bailaora** oraz **cantaor** i **cantaora**, oznaczające kolejno osoby tańczące lub śpiewające w stylu flamenco. Wymowa **d** między samogłoskami jest subtelniejsza, mniej wyraźna we wszystkich odmianach języka hiszpańskiego, natomiast w niektórych, np. w hiszpańskim andaluzyjskim lub karaibskim, niekiedy zupełnie pomijana. Więcej informacji o wymowie **d** w języku hiszpańskim znajdziesz w minikursie fonetycznym na stronie 111.

3A Do każdej definicji wybierz odpowiedni rzeczownik. Zapisz odpowiedzi w zeszytce.

1. Le gusta conocer y descubrir cosas nuevas.	a. seguidor
2. No le gusta dormir mucho.	b. luchador
3. Siempre le gusta dominar en los ránkines.	c. soñador
4. Es el jugador con mejor arma.	d. explorador
5. No es nada realista.	e. bailaor
6. Lo más importante para esta persona es relacionarse con los demás.	f. encantador
7. Lo contrario de perezoso.	g. madrugador
8. Sigue a los famosos en las redes sociales.	h. socializador
9. Le gusta mucho el flamenco.	i. trabajador
10. Una persona muy amable y cortés.	j. triunfador

4. Pretérito perfecto compuesto – verbos regulares

Czas *pretérito perfecto compuesto* – czasowniki regularne

Czas przeszły – *pretérito perfecto compuesto* (złożony czas przeszły dokonany) – służy przede wszystkim do mówienia o zdarzeniach z bliskiej przeszłości, które pozostają w związku z teraźniejszością.

¿Has mirado la nueva oferta de consolas?
Esta semana casi no he jugado.

Patrzyłeś/patrzyłaś na nową ofertę konsoli?
W tym tygodniu prawie nie grałem/gralałem.

● W języku hiszpańskim istnieje kilka czasów przeszłych i z tego powodu warto zapamiętać, z jakimi wyrażeniami czasowymi (*marcadores temporales*) łączy się każdy z nich. Znaczenie tych wyrażen najczęściej wprowadza kontekst typowy właśnie dla użycia takiego czy innego czasu.

Spójrz na różne sposoby ujęcia związku czynności wykonanej w przeszłości z teraźniejszością. Za każdym razem musimy obrać odmienny punkt odniesienia, który uznajemy jako „obecny”, „aktualny”. Czynność się zakończyła, lecz ciągle trwa jednostka czasu (*hoy, esta semana, este año*) będąca punktem odniesienia. Zwróć uwagę na często powtarzający się zaimek wskazujący *este/esta/estos/estas*.

PUNKT ODNIENIENIA: **HOY** - Esta mañana/Esta tarde/Esta noche

PUNKT ODNIENIENIA: **ESTA SEMANA** - Este martes, miércoles... Este fin de semana

PUNKT ODNIENIENIA: **ESTE AÑO** - Este mes/Este verano/Estas vacaciones

● Formy czasu *pretérito perfecto compuesto* składają się z dwóch wyrazów graficznych, które tworzą jeden wyraz gramatyczny:

czasownika posiłkowego *haber*, który odmieniamy w zależności od osoby gramatycznej

formy *participio* wybranego przez nas czasownika. Regularne formy *participio* kończą się na **-ado** (grupa odmiany -ar) lub **-ido** (grupa odmiany -er i -ir)

yo	he	desayunado
tú	has	hablado
él/ella/usted	ha	
nosotros/nosotras	hemos	comido
vosotros/vosotras	habéis	entendido
ellos/ellas/ustedes	han	salido
		elegido

Aby utworzyć formę *participio* czasownika, należy odrzucić końcówkę bezokolicznika (*infinitivo*) – odpowiednio: -ar, -er, lub -ir. Następnie należy zamienić -ar na **-ado** oraz -er i -ir na **-ido**. Istnieją nieliczne nieregularne *participios*. Poznasz je w dalszej części kursu.

Pamiętaj, że sama forma *participio* nie stanowi formy czasu przeszłego. Powstaje ona dopiero przez połączenie czasownika posiłkowego *haber* i formy *participio*, których nigdy nie można rozdzielać.

● Czasu przeszłego *pretérito perfecto compuesto* używa się przede wszystkim w standardowej odmianie języka hiszpańskiego z Hiszpanii. W wielu krajach hiszpańskojęzycznych nie występuje tak często w mowie.

4A W zeszycie odmień podane czasowniki w czasie *pretérito perfecto compuesto*.

- Esta mañana Carlos (llegar) **...** tarde a clase.
- Esta primavera los alumnos (tener) **...** muchas clases en línea.
- Marta, ¿por qué (levantarse) **...** tan temprano hoy?
- Mis padres (salir) **...** hoy sin desayunar.
- Estoy muy contento porque (comprar) **...** un videojuego nuevo.
- Juan, ¿(estar) **...** este verano en el mar?
- (limpiar) **...** todo el piso y estoy cansado.

4B Wybierz odpowiedni czasownik i zapisz w zeszycie zdania w czasie *pretérito perfecto compuesto*.

llegar regalar tener estudiar
llover visitar preparar

- Esta semana mis alumnos **...** muchos exámenes.
- Creo que este otoño **...** muy poco.
- Marco, ¿**...** la comida?
- ¿Quién **...** primero?
- Esta tarde (nosotros) no **...** mucho.
- Este verano (yo) **...** a mis abuelos en el campo.
- Mis amigos me **...** un disco nuevo de mi cantante favorita.

5. Expresiones de frecuencia II

Wyrażenia częstotliwości II

Poniższe wyrażenia czasowe służą do wskazania, jak wiele razy wykonaliśmy już jakąś czynność. Różnią się od poprzednio przez nas poznanych wyrażen tym, że nie wskazują na żaden konkretny przedział czasowy związany z teraźniejszością. Zdają sprawę tylko z tego, czy w ogóle czynność została wykonana i jak często. To następne częste użycie czasu przeszłego *pretérito perfecto compuesto*.

Ważnymi pytaniami w tym kontekście są:

■ ¿ Alguna vez has comprado un juego de segunda mano?	Kupiłeś/kupiłaś kiedyś używaną grę?
▲ Claro, muchas veces . Es ecológico y más barato.	Pewnie, wiele razy. To ekologiczne i tak jest taniej.
■ ¿ Cuántas veces has entrado a una habitación de escape?	Ile razy poszedłeś/poszłaś do escape roomu?
▲ Solo algunas veces .	Parę razy.

Możemy na nie udzielić krótkiej odpowiedzi:

Nunca. Nigdy.	Pocas veces. Niewiele razy.	Algunas veces. Parę razy.
Varías veces. Kilka razy.	Muchas veces. Wiele razy.	Siempre. Zawsze.

Przyjrzyjmy się cechom szczególnym tych wyrażen.

nunca

● Kiedy używamy wyrażenia **nunca**, najczęściej zaczynamy od niego zdanie. Przeczenie podwójne wtedy nie występuje.

Nunca he saltado en paracaídas.	Nigdy nie skakałem/skalałem ze spadochronem.
¿ Nunca has comido en un restaurante a oscuras?	Nigdy nie jadłem/jadłaś kolacji w ciemnościach?

algunas/pocas/tres veces

● Oprócz wyżej podanych wyrażen, które w sposób ogólny określają, jak wiele razy wykonano daną czynność, możemy też wykorzystać dowolny liczebnik, np. *dos veces*, *cien veces*. W ten sposób dokładnie wskazujemy, ile razy wykonaliśmy daną czynność.

■ Pero, ¿ cuántas veces has sacado esa carta? ¡Estás haciendo trampa!	Ale ile razy wyciągnąłeś/wyciągnęłaś tę kartę? Oszukujesz!
▲ No, tranquilo. Solo tres veces .	Nie, spokojnie. Tylko trzy razy.

● Jeśli jakąś czynność wykonaliśmy tylko raz, mówimy – **solo una vez**.

■ Tú has volado en un túnel de viento varias veces , ¿no?	Latałeś/latałaś w tunelu aerodynamicznym kilka razy, nie?
▲ No, solo una vez .	Nie, tylko (jeden) raz.

5A Uporządkuj zdania i zapisz je w zeszytce.

- vez | en | has dormido | playa | verano? | ¿Alguna | la | en
- Nunca | excursión | de | extranjero. | hemos ido | al
- verano | he practicado | en | sur | de | España. | Este | sur | el
- paracaídas? | veces | habéis saltado | ¿Cuántas | en
- tarde | a | Nunca | clase | español. | he llegado | de
- Vosotros | este | juego | ranquin | muchas | habéis liderado | el | veces, | ¿no? | de
- libro | gusta | por | lo | me | he leído | eso | tres | mucho | veces. | El | y

5B Wybierz odpowiednie wyrażenia częstotliwości (*muchas veces, varias veces, alguna vez, algunas veces* lub *nunca*) i uzupełnij zdania w zeszytce.

- XXX** he surfado, pero me gustaría.
- Juana ha visitado Inglaterra **OOO**.
- ¿**XXX** habéis visto la película *Diarios de motocicleta*?
- He buceado **OOX** y ha sido lo más guay de mis vacaciones.
- OOX** hemos probado los caracoles.

6. Ya/todavía no

Przysłówki czasu związane z czasem *pretérito perfecto compuesto*

Następnymi wyrażeniami związanymi z czasem *pretérito perfecto compuesto* są te, które służą do określenia, czy czynność została wykonana „już”, czy „jeszcze nie” została wykonana.

Słów **ya** i **todavía no** możemy używać zarówno w zdaniach oznajmujących, jak i pytaniach. Możemy je stawiać na początku lub na końcu zdania.

▲ ¿ Ya has comprado el café?	Już kupiłeś/kupiłaś kawę?
■ Sí, ya lo he comprado.	Tak, już kupiłem/kupiłam.
■ ¿ Todavía no has entrado al juego?	Jeszcze nie wszedłeś/weszłaś do gry?
▲ No, todavía no .	Nie, jeszcze nie.

- 6A Spójrz na listę kontrolną i zapisz w zeszycie zdania zgodnie ze wzorem, używając wyrażen *ya* oraz *todavía no*.

Viajar a España (yo) ✗

Todavía no he viajado a España.

1. Comer tacos (mis hermanos) ✓
2. Volar en avión (vosotros) ✗
3. Hablar con alguien famoso (mi profe) ✓
4. Bailar merengue (Manuel) ✗
5. Jugar al ajedrez (nosotros) ✓

- 6B Co dziś już zrobiłeś/zrobiłaś, a czego nie? Odpowiedz w zeszycie pełnymi zdaniami na poniższe pytania:

¿Ya has desayunado? → No, todavía no he desayunado.

1. ¿Ya te has duchado o bañado?
2. ¿Has tenido un examen?
3. ¿Has hablado por teléfono o has escrito un mensaje?
4. ¿Has tomado café o té?
5. ¿Has comido fruta o verdura?
6. ¿Has leído algo?

7. Pretérito perfecto compuesto – verbos irregulares

Czas *pretérito perfecto compuesto* – czasowniki nieregularne

Czasowniki nieregularne w czasie *pretérito perfecto compuesto* mają nieregularne formy *participio*. Należy się ich nauczyć na pamięć.

¿Has visto esta serie ya? | Widziałeś/widziałaś już ten serial?

hacer	hecho	Hoy he hecho muchas fotos en el parque. Dzisiaj zrobiłem/zrobiłam dużo zdjęć w parku.
decir	dicho	Te he dicho que hoy es el cumpleaños de Rafa. Powiedziałem/powiedziałam ci, że dziś są urodziny Rafała.
poner	puesto	¿Has puesto la mesa para comer? Nakryłeś/nakryłaś stół do obiadu?
ver	visto	¿Habéis visto la convocatoria para el voluntariado? Widzieliście/widziałyście informację o naborze do wolontariatu?
volver	vuelto	Mis amigos han vuelto de la excursión. Moji przyjaciele wrócili z wycieczki.
escribir	escrito	Marysia y Rodrigo han escrito un poema juntos. Marysia i Rodrigo napisali razem wiersz.
morir	muerto	El personaje ha muerto al final de la misión. Bohater umarł na końcu misji.
abrir	abierto	¿Has abierto una cuenta en el banco? Otworzyłeś/otworzyłaś konto w banku?
romper	roto	Esta mañana hemos roto el mando de tu consola sin querer. Dzisiaj rano niechcący zepsuliśmy kontroler od twojej konsoli.

- 7A Uzupełnij zdania w zeszycie, wybierając odpowiednie formy czasowników nieregularnych.

escrito dicho
roto hecho
puesto abierto
visto vuelto

- Nunca he ... Chichén Itzá.
- ¿Habéis ... a casa ya?
- ¿Te lo he ... ya mil veces!
- Últimamente ha ... un poema amoroso muy lindo.
- Mis colegas han ... una tienda en línea.
- Niños, ¿habéis ... ya la mesa para comer?
- ¿Has ... mi consola? No funciona...
- Concha y Santi han ... el Camino de Santiago varias veces.

8. Hablar de música

Mówienie o muzyce

- Do opisywania muzyki możemy wykorzystać czasownik **sonar**. Wchodzi on w skład kilku konstrukcji i przy odmianie w czasie teraźniejszym *presente* ma oboczność (o-ue). Przede wszystkim używamy go w trzeciej osobie gramatycznej.

suenar	brzmi	bien	mal	mejor
		dobrze	źle	lepiej
		peor	estupendamente	
		gorzej	świetnie	

Esta canción suena muy bien. | Ta piosenka brzmi bardzo dobrze.

suenar a	brzmi jak	pop	reggae	rock
		flamenco	salsa	

El último disco de él suena a pop. | Ostatnia płyta brzmi jak zły pop.

- Warto zwrócić też uwagę na kolokwialne stałe połączenia wyrazowe z czasownikiem **sonar**. Wbrew pozorom ich użycie nie ogranicza się tylko do tematu muzyki.

Su cara no me suena. | Nie kojarzę jego twarzy.
¿Esta peli te suena? | Kojarzysz ten film?
Me suena esa canción, ¿sabes cuál es? | Ta piosenka brzmi mi znajomo, wiesz jaka to?

(no)	me	
(nie)	te	
	le	
	nos	suenar
	os	kojarzę
	les	brzmi znajomo

- Pamiętaj, że do opisu charakterystycznych cech kogoś lub czegoś używamy czasownika **ser**. Oto niektóre przymiotniki, które łączą się z czasownikiem **ser** i mogą być wykorzystane do opisu piosenki.

positivo	agradable	relajante	lento
pozytywny	przyjemny	odprężający	wolny
nostálgico	estupendo	dulce	vivo
nostalgiczny	świetny	słodki	żywy
triste	suave	armónico	irregular
smutny	delikatny	harmonijny	nieregularny
	irresistible	pegadizo	
	nieodparty	chwyliwy	

Las canciones de este artista son muy relajantes.
¿No crees que esta letra es un poco triste?

Piosenki tego artysty są bardzo odprężające.
Nie sądzisz, że te słowa piosenki są trochę smutne?

- Aby wskazać na to, o czym jest dany utwór – piosenka, książka, film, gra itd., używamy stałych zwrotów:

habla de ...	■ ¿De qué va esta canción?	O czym jest ta piosenka?
mówi o ...	No la entiendo.	Nie rozumiem jej.
trata de ...	▲ Pues como yo la entiendo, trata de un amor prohibido.	Tak jak ja ją rozumiem, jest o zakazanej miłości.
jest o ...		
traktuje o ...		
va de ...		
jest o ...		
(kolokwialnie)		

- 8A Co oznacza czasownik **sonar**? Połącz w zeszycie zdania z odpowiednimi wyjaśnieniami.

- Esta película no me suena.
  - ¿Qué canción suena en este videojuego?
  - Su nuevo disco suena a reggae, ¿no?
  - Es una melodía muy suave, suena muy bien.
  - Mi móvil no suena.
1. No la conozco
  2. Se parece a ...
  3. Produce un sonido ...
  4. Se escucha

- 8B Przetłumacz zdania w zeszycie.

1. Ta piosenka jest bardzo chwytliwa.
2. Myślę, że ta piosenka jest o miłości.
3. Muzyka tego artysty jest bardzo nostalgiczna.
4. Tekst tej piosenki jest bardzo pozytywny.
5. Słyszałeś już ich ostatnią płytę?
6. Ten zespół łączy różne tradycje muzyczne i rytmy.

9. Describir emociones

Opisywanie emocji

Czasowniki **estar** i **sentirse** odpowiadają polskiemu wyrażeniu „czuć się”, należy jednak pamiętać, że **estar** ma dużo szersze znaczenie („być”) i może wskazywać na nasz stan – nie tylko emocjonalny – w przeciwieństwie do **sentirse**.

Me siento triste. | Czuję się smutny.
¿Ya estás mejor? | Czujesz się już lepiej?
Estoy muy cansado. | Jestem bardzo zmęczony.

Oba czasowniki mogą łączyć się z:

- *participios* (biernymi imiesłowami przymiotnikowymi),

me siento	estoy	estresado	cansado	aburrido
czuję się	jestem	zestresowany	zmęczony	znużony
		desmotivado	enfadado	
		zdemotywowany	zdeenerwowany	
		relajado	sorprendido	
		odprężony	zdziewiony	
		asustado	decepcionado	
		wystraszony	rozczarowany	

- przymiotnikami,

me siento	estoy	triste	contento	alegre
czuję się	jestem	smutny	zadowolony	wesoły
		feliz	eufórico	nervioso
		szczęśliwy	radosny	zdeenerwowany
				tranquilo
				spokojny

- przysłówkami,

me siento	estoy	bien	mal	mejor
czuję się	jestem	dobrze	źle	lepiej
		peor	estupendamente	
		gorzej	świetnie	

- i innymi wyrażeniami.

me siento	estoy	sin energía
czuję się	jestem	bez energii

- 9A Połącz w zeszycie wyrażenia z obu kolumn, aby uzyskać logiczne zdania.

1. Estoy decepcionada
  2. Estoy muy cansado
  3. Mañana es el examen final,
  4. Cuando estoy desmotivado
  5. He terminado las clases y
  6. Estoy aburrido
  7. Estoy asustado
- a. siempre escucho la música rock.
  - b. porque he visto una cucaracha.
  - c. porque he sacado solo 3 del control de polaco.
  - d. estoy superfeliz.
  - e. porque no hay nada interesante en la tele.
  - f. por eso estoy muy nerviosa.
  - g. porque he corrido 10 km.

- 9B Dokończ zdania w zeszycie.

1. Cuando tengo que estudiar matemáticas estoy muy ...
2. Estoy sin energía después de ...
3. Siempre me siento estresado cuando ...
4. Me siento eufórico cuando ...
5. Cuando visito un lugar nuevo estoy muy ...
6. Siempre estoy triste cuando ...

CUENTA TUS EXPERIENCIAS

1

Potrafisz mówić bez przerwy przez minutę lub dwie? Wybierz 3 tematy i opowiedz o swoich doświadczeniach koledze lub koleżance. Wysłuchajcie się nawzajem i porozmawiajcie o podobieństwach lub różnicach między Wami.

Este curso...
Este año...
Ya...
Todavía no...
Muchas veces...
Últimamente...
Nunca...
He estado...
He viajado...
He aprendido ...

VERDAD O RETO

3

W grupach 3-4-osobowych zagrajcie w *Prawda czy wyzwanie*. Umieście spinacz na środku ruletki i przytrzymując go długopisem lub ołówkiem, zakręćcie nim. Wylosowane pole wskaże, czy musisz odpowiedzieć szczerze na pytanie, czy też wykonać zadanie przygotowane przez członków Twojej grupy. Uwaga: każde pytanie i polecenie mogą być wykorzystane tylko raz.

VERDAD

1. Bailar salsa.
2. Mentir.
3. Ver una telenovela.
4. Jugar al póker.
5. Ganar un premio.
6. Escribir un poema o una canción.
7. Comer algo raro.
8. Viajar a otro continente.
9. Ir a una fiesta de disfraces.

- Alguna vez has bailado salsa?
- ▲ No, nunca.

RETO

1. Bailar un minuto.
2. Cantar un fragmento de una canción en español.
3. Dibujar algo.
4. Escribir un mensaje en español.
5. Hablar de tus juegos favoritos.
6. Leer rápido: *Los jueves, jamás congeles gelatina en el congelador.*
7. Hablar de tus músicos favoritos.

¡DE FIESTA!

2

Wyobraźcie sobie, że jesteście na imprezie i chcecie ze wszystkimi porozmawiać. Nauczyciel włączy muzykę, a Wy będziecie spacerować w jej rytmie po klasie. Kiedy muzyka ucichnie, dobieżecie się w pary i zaczniecie rozmawiać na wybrany przez nauczyciela/nauczycielkę temat.

Pamiętaj:

- z każdą osobą możesz porozmawiać tylko raz,
- musicie starać się rozmawiać bez przerwy przez ok. 1 minutę.

1. ¿Cómo te sientes/estás hoy y por qué?

2. Describe tu juego favorito.

nombre	tipo de juego	objetivo	reglas	objetos necesarios	por qué te gusta
--------	---------------	----------	--------	--------------------	------------------

3. Habla de la música que escuchas.

canciones	discos	conciertos	músicos y grupos	instrumentos	estilos musicales
-----------	--------	------------	------------------	--------------	-------------------

4. ¿Qué has hecho...

hoy?	últimamente?	esta semana?	este mes?	este año?	en este curso escolar?
------	--------------	--------------	-----------	-----------	------------------------

5. Tus experiencias más interesantes.

viajes	estudios	deportes	música	juegos	otras
--------	----------	----------	--------	--------	-------

CREA TU JUEGO

4

Zaprojektowanie dobrej gry nie jest łatwym zadaniem, dlatego twórcy zawsze muszą przemyśleć wszystkie elementy i bazują na dostępnych kartach lub aplikacjach, które pomagają im odpowiedzieć na kluczowe pytania dotyczące gry. W grupach 3-4-osobowych wybierzcie grę, którą wszyscy znacie i zaprezentujcie ją, odpowiadając na pytania z kart.

1

Personajes

¿Quiénes y cómo son?
¿Qué habilidades tienen?

2

Escenario

¿Dónde se desarrolla la acción del juego?
¿Dónde está el personaje?
¿Qué hay en el escenario?

3

Dispositivo

¿Es una aplicación para móviles?
¿Es un videojuego para jugar con el ordenador/la consola?

4

Motivación

¿Es un juego educativo o de entretenimiento?
¿Por qué los jugadores quieren jugar?
¿Qué pueden aprender?

5

Objetivos

¿Cuál es el objetivo del juego?

6

Jugadores

¿Cuántas personas pueden jugar?
¿Es un juego individual o multijugador?

7

Diversión

¿El juego es divertido?

8

Emociones

¿Qué emociones despierta el juego?

HECHO EN... EL CARIBE

A El 21 de mayo se celebra el Día Mundial de la Diversidad Cultural. Observa el programa de un festival organizado para esta fecha y selecciona la actividad que más te interesa. En plenaria comparte y justifica tu elección.

21 maja obchodzi się Światowy Dzień Różnorodności Kulturowej. Spójrz na program festiwalu organizowanego na tę okazję i wybierz najciekawszy dla Ciebie punkt programu. Podziel się swoim wyborem z całą klasą i uzasadnij go.

B Relaciona en tu cuaderno estas opiniones sobre la música caribeña con las valoraciones de Roberto, Jorge e Isabel que aparecen en el cartel.

Połącz w zeszytach poniższe opinie o karaibskiej muzyce z ocenami Roberta, Jorge i Isabel, które opublikowano na plakacie.

1. La música es una parte importante del patrimonio histórico y cultural.
2. La música es un elemento de integración social.
3. La música refleja la fusión cultural de Latinoamérica.

C ¿Cómo crees que es la música caribeña? Intercambia opiniones en parejas.

Jak myślisz, jaka jest muzyka karaibska? Wymieńcie się opiniami w parach.

¿Positiva o triste?

¿Monótona o energética?

¿Bailable o romántica?

D ¿Habéis escuchado o bailado alguna música proveniente del Caribe? ¿Qué sensaciones os provoca esta música? Compartid vuestras opiniones en plenaria.

Czy słyszeliście kiedyś jakąś karaibską piosenkę lub tańczyliście do niej? Jakie wrażenia wywołuje taka muzyka? Podzielcie się opiniami w parach.

Yo, cuando ponen salsa o reguetón tengo ganas de escapar. Siempre estoy nervioso porque no sé bailar.

He probado varios estilos de bailes pero estoy enamorada de la salsa. Es un ritmo muy alegre y divertido.

E ¿Conoces el término *sincretismo musical*? ¿Cómo se expresa en los ritmos caribeños? Busca las respuestas en las opiniones presentadas en el cartel prestando atención a los fragmentos en negrita. Luego, hablad en plenaria.

Czy znasz termin „synkretyzm muzyczny”? Jak się wyraża w karaibskich rytmach? Znajdź odpowiedzi na to pytanie w wypowiedziach opublikowanych na plakacie. Zwróć uwagę na pogrubione fragmenty. Następnie porozmawiajcie o tym w klasie.

Para mí, el sincretismo musical significa... y se expresa en...

FESTIVAL DE MÚSICA CARIBEÑA

21 de mayo

Disfruta de la alegría y de los contagiosos ritmos de Puerto Rico, República Dominicana y la Costa Rica caribeña. Merengue, bachata, cumbia, calipso y mucho más.

Programa

- “Nuestras raíces: sincretismo musical y tolerancia cultural”. Ciclo de conferencias.
- Música folclórica. Taller de composición.
- Clases de merengue.
- Proyección de la película *Yo soy la cumbia*.
- El lenguaje del reguetón. Debate.
- Concierto-homenaje a Juan Luis Guerra, el rey de la bachata.
- Fiesta al ritmo de la música caribeña.

Roberto Martinez, Santo Domingo

Algunos dicen que el merengue o la bachata pertenecen a las generaciones de nuestros padres o abuelos, pero no es así. Estos ritmos **se renuevan y se mezclan con otros**. La música es algo que nos une a todos como dominicanos.

Jorge Romero, San José

Para mí, el calipso **representa nuestras raíces: indígenas, africanas y europeas**. Mi país, como toda Latinoamérica, es multicultural y la música es la mejor muestra de esta diversidad. ¡Pura vida!

Isabel Andrade, San Juan

¡Los jóvenes boricuas no solo escuchamos reguetón! Nuestros ritmos y bailes son fruto de **la mezcla de razas, lenguas y culturas** que forman el Puerto Rico de hoy. Transmiten tradiciones y enriquecen nuestra cultura.

Una puertorriqueña desfila con su **vestimenta y bailes típicos** en una parada en Nueva York (*One people, many voices*).

Los **calypsonians** cultivan sus tradiciones afrocaribeñas.

Los músicos callejeros en la República Dominicana usan **instrumentos de origen africano (la tambora), indígena (la güira) y europeo (el acordeón)**.

¿ES TALLA...?!

Pon en práctica tus talentos. Elige uno de los talleres teniendo en cuenta tus aficiones. Puedes trabajar solo o en grupo. Avisa a tu profesor/-a qué taller eliges y con quién lo vas a hacer.

Sprawdź w praktyce swoje talenty! Wybierz jeden z warsztatów, kierując się Twoimi zainteresowaniami. Możesz pracować samodzielnie lub w grupie. Poinformuj nauczyciela/nauczycielkę, które zadanie wybierasz i z kim je wykonasz.

M

Preparuj prezentację lub infografikę podsumowującą to, czego nauczyłeś/nauczyłaś się na lekcjach języka hiszpańskiego w tym roku przy użyciu dowolnego programu komputerowego.

Przygotuj dla Twoich kolegów i koleżanek powtórkę słownictwa, które poznałeś/poznałaś w tym rozdziale. Wykorzystaj aplikacje, z których sam/sama korzystaś do nauki słownictwa.

L

Lubie muzykę hiszpańskojęzyczną? W grupach 3-4-osobowych przygotujcie kilkanaście znanych piosenek i zorganizujcie na zakończenie roku szkolnego karaoke w języku hiszpańskim. Możecie wykorzystać dostępne programy i aplikacje.

Na pewno masz w swoim otoczeniu ciekawą osobę, która ma za sobą pasjonujące doświadczenia. Przeprowadź z nią krótki wywiad i zredaguj go w formie artykułu.

XL

W grupach 3- lub 4-osobowych stwórzcie grę planszową, karcianą, aplikację lub grę komputerową. Wykorzystajcie w tym celu znane narzędzia, programy lub aplikacje. Pamiętajcie o elementach, które powinniście wziąć pod uwagę przy tworzeniu Waszej gry i przetestujcie ją w klasie.

Nagrajcie w parach podcast na temat popularnej wśród Waszych rówieśników muzyki. Opowiedzcie o wykonawcach, piosenkach, ulubionych gatunkach muzycznych.

ME LO LLEVO

¿Qué te llevas de esta unidad? Responde a las preguntas de la primera columna en tu cuaderno y luego en parejas, realizad las tareas según las indicaciones de la segunda columna.

Co ze sobą „zabierzesz” z tego rozdziału? Najpierw w zeszytach odpowiedź na pytania z pierwszej kolumny. Następnie zrealizujcie zadania w parach zgodnie z wytycznymi z drugiej kolumny.

CZY UMIESZ...?

Wyjaśnić, na czym polega Twoja ulubiona gra.

Opowiedzieć o swoich doświadczeniach i planach.

Opisać doświadczenia szkolne.

Opisać to, co czujesz.

Opowiedzieć o swoich gustach muzycznych.

Describe las reglas de tu juego favorito.

Menciona dos cosas interesantes que has hecho ya en tu vida y dos que todavía no.

¿Qué has aprendido este curso escolar? ¿Qué ha sido lo más guay/estresante/exitoso?

¿Cómo te sientes? Descríbelo con tres adjetivos. ¿Qué música escuchas cuando estás triste o alegre?

Describe tu canción favorita: • ¿qué emociones provoca en ti? • ¿cómo es? ¿Quién es tu artista favorito?

W parach wymieńcie się opiniami na temat trzech różnych rodzajów gier.

Zapytajcie się nawzajem, czy macie jakieś wspólne doświadczenia i plany.

Przedstawcie sobie nawzajem pięć najlepszych momentów w tym roku.

Wymyśl trzy różne sytuacje i zapytaj kolegę lub koleżankę, jakie emocje odczuwa w każdej z nich. Zamieńcie się rolami.

Zapytaj kolegę lub koleżankę o jego ulubioną piosenkę i artystę. Zamieńcie się rolami.

JĘZYK HISPANŃSKI

Język hiszpański jest językiem urzędowym aż w 22 krajach, a posługuje się nim jako językiem ojczystym ponad 500 milionów ludzi. Tak ogromna liczba rodzimych użytkowników języka mieszkających w różnych częściach świata sprawia, że jest on zróżnicowany nie tylko na poziomie leksykalno-gramatycznym, ale też pod względem wymowy. Warto zauważyć, że już w samej Hiszpanii możemy usłyszeć różne sposoby wymawiania tych samych dźwięków. Porównując wariant kastylijski, którym posługiwaliśmy się w pierwszym tomie, do wariantów wymowy charakterystycznych dla niektórych krajów Ameryki Łacińskiej, różnic będzie jeszcze więcej.

W tym podręczniku będziemy posługiwać się przede wszystkim dialektem kastylijskim, ale pojawią się również inne warianty wymowy.

Ćwicząc wymowę języka hiszpańskiego, musimy dbać nie tylko o poprawną artykulację samogłosek i spółgłosek, ale także o akcent wyrazowy czy intonację wypowiedzianych słów i zdań. Skupimy się zatem na wymowie niektórych głosek, ale przyjrzymy się także podstawowym zagadnieniom z intonacji języka hiszpańskiego.

Dla przypomnienia, poniżej zamieszczamy zestawienie wszystkich hiszpańskich fonemów.

Posłuchaj ich wymowy i powtórz za lektorem przykładowe wyrazy.

Samogłoski 32

Litera	Fonem	Głoska podstawowa	Przykład
i, y	/i/	[i]	vino, rey
e	/e/	[e]	mesa
a	/a/	[a]	zapato
o	/o/	[o]	color
u	/u/	[u]	ciudad

Spółgłoski 33

Litera	Fonem	Głoska podstawowa	Przykład
p	/p/	[p]	perro
b, v	/b/	[b]	botas, vaca
m	/m/	[m]	manzana
f	/f/	[f]	farola
t	/t/	[t]	tranvía
d	/d/	[d]	dormitorio
ce, ci, z	/θ/	[θ]	cereza, cifra, zorro
s	/s/	[s]	sol
l	/l/	[l]	lago
-rr-, r-	/r/	[r]	barrio, reloj
-r-, -r	/r/	[r]	camarero, comedor
n	/n/	[n]	nectarina
ch	/tʃ/	[tʃ]	chocolate
y, ll	/j/	[j]	mayonesa, llave
ñ	/ɲ/	[ɲ]	pañuelo
que, qui, ca, co, cu, k	/k/	[k]	queso, quilogramo, casa, coliflor, cucaracha, kiwi
gue, gui, güe, güi, ga, go, gu	/g/	[g]	guerra, guisante, cigüeña, pingüino, gambas, mango, yogur
ge, gi, j	/x/	[x]	gente, girar, jersey
h	Tej literę się nie czyta.		

Wymowa niektórych głosek, np. [p], [l], [t], [f], nie sprawia nam żadnych trudności. Część tych bardziej wymagających została szczegółowo opisana w poprzednim tomie, w tej części skupimy się na wymowie głosek zaznaczonych w powyższej tabeli.

D

1 34

Posłuchaj dialogu i zwróć uwagę na wymowę litery *d*.

- Perdona, ¿dónde está el mercado?
- ▲ Está bastante cerca, al lado de la universidad.
- ¿Y cómo se va?
- ▲ Puede ir andando, llega en unos diez minutos. Debe coger la segunda calle a la derecha, después seguir todo recto y al final de la calle San Ildefonso, girar a la izquierda. Allí va a ver un edificio grande y moderno, es la universidad.
- ¿Y el mercado está al lado?
- ▲ Sí, justo enfrente de la entrada principal.
- Muchas gracias.
- ▲ De nada, ¡adiós!
- ¡Adiós!

W dialogu pojawia się wiele słów z literą *d*. Czy w każdym wyrazie ta głoska wymawiana jest tak samo? Posłuchaj dialogu ponownie i zwróć szczególną uwagę na podkreślone wyrazy. Czy możesz wskazać inne wyrazy, w których głoska [d] wymawiana jest podobnie jak w wyrazach podkreślonych?

Czy słyszysz różnicę?

W języku hiszpańskim z literą *d* związany jest fonem /d/. W podstawowej wersji realizuje go głoska [d] – zupełnie jak w języku polskim. Hiszpańskie /d/ posiada jednak dwie odmienne realizacje, nazywane w fonetyce alofonami: [d] zębowy, zwarty i dźwięczny oraz [ð] międzyzębowy, szczelinowy i również dźwięczny. Artykulacja pierwszego nie sprawia problemów, wymawiamy go jak polskie [d], np. w wyrazach *dom*, *drabina*. Drugi alofon nie ma odpowiednika w języku polskim. Podczas jego realizacji koniuszek języka należy wsunąć między zęby, ale w taki sposób, by powietrze mogło uchodzić z ust przez szczelinę między językiem a zębami. Jego wymowa jest mniej wyraźna, subtelniejsza.

Kiedy wymawiamy każdą z głosek?

[d] zwarto-wybuchowe:

1. Po pauzie akustycznej, czyli po oddechu.
2. Po spółgłosce *n* lub *l*.

[ð] szczelinowe: w pozostałych pozycjach.

2 35

Posłuchaj poniższych wyrazów i w zeszycie spróbuj pogrupować je w dwóch kolumnach: ze względu na to, czy litera *d* realizowana jest jako [d] czy [ð].

[d]
ducha...

[ð]
lavadora...

Aby to ustalić, można zadać sobie pytania pomocnicze:

1. Czy *d* występuje po pauzie akustycznej? Jeśli tak, będzie to wariant zwarto-wybuchowy [d].
2. Czy *d* występuje po *n* lub *l*? Jeśli tak, będzie to również wariant zwarto-wybuchowy [d].

Jeśli odpowiedź na oba pytania brzmi nie, wówczas mamy do czynienia z wariantem szczelinowym [ð].

3 36

Na poniższej mapie Hiszpanii zamieszczono miasta lub miejscowości, które w swojej nazwie posiadają literę *d*. Posłuchaj, wymawiane są te nazwy.

Głoska [d] na końcu wyrazu i przed pauzą akustyczną lub między samogłoskami jest różnie wymawiana w różnych częściach Hiszpanii. Na północy od Madrytu jej wymowa jest raczej zgodna z wyżej opisanymi zasadami. Natomiast na południu kraju, w Andaluzji czy na Wyspach Kanaryjskich, głoska [d] znajdująca się na końcu wyrazu, przed pauzą akustyczną, czyli przed oddechem jest bardzo często aspirowana, co oznacza, że narządy artykulacyjne w jamie ustnej przygotowują się do jej wypowiedzenia, ale siła wydychanego powietrza jest już mała i głoska ta jest ledwo słyszalna. Jeżeli natomiast znajduje się ona w środku wyrazu, między dwiema samogłoskami, nie jest w ogóle wymawiana.

4 37

Posłuchaj krótkiego tekstu czytanego przez Andaluzjczyka i spróbuj zapisać w zeszycie wyrazy, których brakuje w tekście.

Hola, soy Diego, soy andaluz, de Córdoba, pero mi ciudad favorita es (1) . Es la capital de España, es una (2) muy bonita, muy grande, llena de gente y con muchos monumentos importantes. Este año todavía no he (3) a la capital, pero pienso ir a finales de año, a la (4) de mi primo, después de la (5) . Conozco muchos lugares bonitos en mi país, pero (6) me gusta tanto como (7) . Es espectacular.

Spróbuj powtórzyć głośno zapisane przez siebie wyrazy tak, jak wymawia je Andaluzjczyk w nagraniu.

N, NI

5 38

Posłuchaj dialogu, zwracając szczególną uwagę na wymowę głoski [n].

- ¿Has visto? Ya hay rebajas. Mañana quiero ir de compras a las tiendas que están en la calle Nueva España.
▲ ¡Qué bien! ¿Qué quieres comprar?
■ Bueno, necesito un vestido de verano, naranja, largo y con botones.
▲ Ahh, sí, sé cuál es. Lorena tiene uno casi igual.
■ También necesito unos pantalones.
▲ Tengo unos nuevos que están muy de moda. Son negros, de piel, pero tengo que cambiarlos, es que me quedan demasiado anchos.
■ Vale. Pues, podemos ir juntas si quieres y, nos compramos algo.
▲ Muy bien, pero después vamos a tomar algunos pinchos, ¿de acuerdo?
■ Sin problema, me gusta la idea. ¡Vamos!

Litera [n] pojawiła się w wielu wyrazach, ale nie zawsze była wymawiana tak samo.

6 39

Posłuchaj teraz fragmentów, które zostały podkreślone w dialogu, a następnie spróbuj je powtórzyć.

7

Na podstawie usłyszanych fragmentów z powyższego dialogu dopasuj kolumny tak, aby powstały definicje wyjaśniające różnice w wymowie głoski [n].

1. N przed [n], np. *son negros*
2. N przed [tʃ], np. *anchos, pinchos*
3. N na początku wyrazu, między samogłoskami lub przed inną spółgłoską niż te wyżej wspomniane, np. *verano, necesitas*
4. N przed [b], [p], np. *un vestido, un par*

- a. jest czytane jak polskie [n], np. w wyrazie *analiza, wronga*.
- b. jest zmiękczone, a jego artykulacja przypomina wymowę hiszpańskiego ñ.
- c. jest wymawiane jako spółgłoska nosowa [m].
- d. jest wymawiane jako jedno [n], ale staramy się przedłużyć jego artykulację.

8 40

A teraz, kiedy już znasz zasady wymowy głoski [n] w różnych kontekstach, spróbuj jak najpoprawniej przeczytać poniższe określenia odzieży lub dodatków.

Ñ

9 41

Posłuchaj poniższych wyrazów, a następnie przeczytaj je głośno, wymawiając poprawnie spółgłoskę nosową ñ. Nagraj się i posłuchaj, czy Twoja wymowa jest zbliżona do wymowy lektora.

Dźwięk hiszpańskiej litery ñ jest bardzo podobny do polskiego ñ, np. w wyrazach *koń, słoń*. Przy jego wymowie przednia część grzbietu języka styka się płasko z przednią częścią podniebienia twardego. Jest to głoska nosowa, zatem strumień powietrza uchodzi na zewnątrz przez jamę nosową.

10 42

Posłuchaj teraz kilku zdań, w których pojawią się podobne dźwięki.

1. Doña Daniela tiene el pelo teñido y siempre lleva un moño.
2. La niña llamada Nieves ni es ñoña, ni inteligente.
3. Una mañanita de verano los niños se bañan en el Miño.
4. No es muy frecuente llevar el anillo en el meñique, pero Begoña siempre lo lleva así.

Zwróć uwagę, że w języku hiszpańskim artykulacja głoski [ɲ], odpowiadającej literze ñ i sekwencji liter -ni- nie jest identyczna. Głoskę [ɲ] wypowiadamy w sposób opisany wcześniej. Sekwencja -ni- to następujące po sobie niezmiękczone [n] oraz samogłoska [i] (w kontekstach *ni* + spółgłoska, np. *bonito*) bądź półsamogłoska [j] (w kontekstach *ni* + samogłoska, np. *Polonia*).

11 43

Na koniec, aby poćwiczyć wymowę dźwięków, które opisaliśmy w tym podrozdziale – mała zagadka. Spróbuj odgadnąć imiona, od których pochodzą poniższe zdrobnienia, a następnie sprawdź odpowiedzi z nagraniem. Zwróć szczególną uwagę na wymowę głoski [n] oraz różnice w wymowie między głoską [n] i sekwencją liter -ni-.

Dani	Moncho	Nico
Juanma	Bego	Juanita
Toño	Encarna	Fonsi
Ni	Juani	
Fani	Tincho	

QUE, QUI, CA, CO, CU, K

12 44

Posłuchaj nazw poniżej przedstawionych produktów.

Wszystkie powyższe wyrazy nazywają różne produkty spożywcze i w każdym z nich pojawia się ten sam dźwięk. Najczęściej powtarzającym się dźwiękiem jest głoska [k], czyli bezdźwięczna głoska artykułowana, gdy środek języka zbliża się do podniebienia miękkiego.

13 44

Kiedy wymawiane jest [k]? Jaka sekwencja liter pozwala nam usłyszeć tę głoskę?

Posłuchaj ponownie i powtórz za lektorem.

Artikulacja, czyli wymowa, hiszpańskiej głoski [k] jest taka sama jak wymowa tego dźwięku w języku polskim, np. w wyrazach *kalafior, kukurydza, kiwi*.

Pisownia głoski [k] w języku hiszpańskim nie jest już jednak tak oczywista jak w języku polskim, gdzie głosce [k] zawsze odpowiada litera *k*.

14

Przeglądając się jeszcze raz wyrazom z ćwiczenia 12, spróbuj odpowiedzieć na poniższe pytania.

1. Jakie samogłoski mogą wystąpić po literze *c*, aby była ona wymawiana jako głoska [k]?
2. Czy jeżeli po literze *c* występuje spółgłoska, to jest ona wymawiana jako [k] czy jako [θ]? Poszukaj przykładu wśród powyższych wyrazów.
3. Jakie samogłoski występują po sekwencji liter *qu* (gdzie litera *u* jest niema, tzn. wcale jej nie czytamy)?

Litera *k* w języku hiszpańskim występuje bardzo rzadko. Pojawia się głównie w wyrazach zapożyczonych z innych języków, np. *kimono, karaoke, koala*.

15 45

Znasz już odpowiedzi na wszystkie pytania z poprzedniego ćwiczenia? Jeśli tak, przepisz poniższe wyrazy do zeszytu, wpisując w nich właściwe litery *c* lub *qu* tak, aby móc wymówić je jako głoskę [k].

Podsumowując: w języku hiszpańskim czytamy głoskę [k] jeżeli:

- w zapisie występuje litera *c* + samogłoska *a, o, u* lub spółgłoska,
- w zapisie występuje sekwencja liter *qu* + samogłoska *e* lub *i*,
- w zapisie występuje litera *k*.

GE, GI, J

16 46

Posłuchaj dwóch poniższych tekstów, a następnie przeczytaj je głośno. Zwróć uwagę na pisownię wyrazów i wymowę głoski [x], której brzmienie różni się znacząco od brzmienia spółgłoski polskiej, ponieważ w hiszpańskim jest ona wymawiana w bardziej energiczny i wyraźny sposób.

1. Hola, soy Juan de Jaén, estoy jubilado, pero trabajo de jardinero en el jardín de la señora Julia Jiménez, una jueza muy justa y trabajadora que se ocupa principalmente de la delincuencia juvenil. Estoy casado, mi mujer se llama Josefina y también ya está jubilada. Tenemos tres hijos y siete nietos. Dos de ellos viven con nosotros, son Julia y Javier. En mi tiempo libre me encanta jugar al ajedrez con mi amigo Julián.

2. Buenos días, soy Ángela, vivo en Gerona, estudio geografía y trabajo media jornada en una agencia de viajes. En mi trabajo gestiono muchos proyectos internacionales. Tengo una hermana gemela, que se llama Eugenia y es ingeniera. La gente dice que somos iguales. Yo pienso que, de aspecto físico, a lo mejor sí; pero de carácter, no. Yo soy más extrovertida, más generosa y gentil que Eugenia. Ahora estoy a régimen y quiero adelgazar porque me parece que soy más gorda que mi hermana.

W powyższych opisach wiele razy pojawiła się głoska [x], która w zapisie odpowiada zawsze literze *j* oraz literze *g*, jeśli występują po niej konkretne samogłoski. Patrząc na powyższe teksty, możesz wskazać, które to samogłoski?

W języku hiszpańskim czytamy głoskę [x] zawsze, gdy w wyrazie pojawia się spółgłoska *j* oraz gdy po spółgłosce *g* występują samogłoski *e* lub *i*.

Niestety, nie ma reguły, która podpowiadałaby kiedy przed samogłoskami *e* lub *i* mamy zapisać literę *j*, a kiedy *g* (na takie wyrazy musimy zwracać szczególną uwagę).

Czy pamiętasz, że litera *g* z samogłoskami *a, o, u* oraz w sekwencji liter *gue, gui* (gdzie *u* jest nieme) oraz *güe, güi* (gdzie literę *u* z dierezą, czyli dwiema kropkami, wymawiamy), a także przed spółgłoską, jest czytana jako głoska [g]?

17 47

Przepisz poniższe wyrazy do zeszytu, wpisując w lukę odpowiednią literę *g* lub *j*. Następnie posłuchaj nagrania i sprawdź, czy wpisane przed Ciebie litery pozwalają na taką wymowę dźwięków, jaką usłyszałeś.

18 48

Trabalenguas to hiszpańskie łamańce językowe. Spróbuj poprawnie przeczytać kilka podanych poniżej, a następnie posłuchaj, jak czyta je lektor.

- La Bruja Maruja prepara un brebaje, con cera de abeja, dos dientes de ajo, cuarenta lentejas y un pelo de oveja.
- Los jueves, jamás congeles gelatina en el congelador.
- Qué ingenuo es Eugenio y qué genio tiene el ingenuo de Eugenio.
- Refugio se refugió en el refugio del reflujo del río. ¡Bendito subterfugio!
- Me trajo Tajo tres trajes, tres trajes me trajo Tajo.
- Tengo un tío cajonero, que hace cajas y calajas y cajitas y cajones. Y al tirar de los cordones salen cajas y calajas y cajitas y cajones.

Przeczytaj je jeszcze raz, nagraj się i sprawdź, czy wyraźnie i poprawnie wymawiasz głoskę [x], która pojawia się tutaj najczęściej.

Postaraj się przeczytać powyższe łamańce językowe jak najszybciej, dbając o poprawną artykulację wszystkich dźwięków.

La entonación

Aby zdefiniować pojęcie „intonacji”, wykonamy kilka prostych ćwiczeń. Posłuchaj nagrań i spróbuj odpowiedzieć na poniższe pytania.

19 49

Usłyszysz trzykrotnie wypowiedziane zdanie: *Maribel tiene un perro*. Określ, jaki był to rodzaj zdania: oznajmujące, pytające czy wykrzyknikowe.

- A. ☐ B. ☐ C. ☐

Co pomogło ci określić rodzaj usłyszanych zdań?

20 50

Usłyszysz dwukrotnie wypowiedziane zdanie: *Sí, quiero hablar con ella*. Jakie emocje towarzyszą tym zdaniom?

- A. ☐ B. ☐

Skąd wiesz, że w jednym przypadku osoba była smutna i zmartwiona, a w drugim radosna i podekscytowana?

21 51

Usłyszysz trzykrotnie wypowiedziane zdanie *María no puede venir mañana*. Na który wyraz w zdaniu lektor kładzie szczególny nacisk?

- A. ☐ B. ☐ C. ☐

Co pozwoliło ci zauważyć, że lektor podkreślił słowa *mañana, no puede, María*. Dlaczego to zrobił?

22 52

Posłuchaj dwóch dziewczyn, które opowiadają o sobie. Czy ich wymowa jest taka sama? Uzasadnij.

- A. ☐ B. ☐

Czy tylko różnicowana wymowa niektórych głosek wskazuje na pochodzenie lektorów z różnych krajów?

Po przeanalizowaniu powyższych ćwiczeń i odpowiedzeniu na zamieszczone przy nich pytania, możemy podsumować:

Intonacja to:

- nadawanie melodii wypowiedzianym przez nas zdaniom w celu zaznaczenia ich rodzaju (zdania oznajmujące, pytające czy rozkazujące),
- modulowanie głosem i użycie odpowiedniego tonu w celu wyrażenia emocji,
- podkreślenie istotnej części zdania poprzez jej głośniejsze i wyraźniejsze wyartykułowanie,
- nadawanie wypowiedzi melodii i rytmu charakterystycznych dla danego regionu, kraju.

Intonacja zdań oznajmujących, pytających i wykrzyknikowych

Odpowiednia intonacja wypowiedzianego czy usłyszanego zdania pozwala określić je jako zdanie oznajmujące, pytające, rozkazujące czy wykrzyknikowe. Zwracamy wtedy szczególną uwagę na linię melodyczną usłyszanych dźwięków, którą w sposób graficzny możemy zobrazować w postaci linii prowadzonej ku górze, utrzymywanej w linii prostej lub prowadzonej ku dołowi.

Często słyszymy, że język hiszpański jest bardzo „melodyjny”, a to właśnie przez fakt, że rodzimi użytkownicy języka hiszpańskiego dużo bardziej modulują głos niż Polacy, nawet kilkakrotnie zmieniając ton głosu w obrębie jednego zdania.

Najważniejsza zmiana tonu zawsze znajduje się na końcu zdania i to przede wszystkim ona pozwala określić zdanie jako oznajmujące, pytające czy wykrzyknikowe.

23 53

Posłuchaj poniższych zdań i w zeszycie narysuj linię określającą, czy ton głosu na końcu zdania był rosnący, czy opadający.

- Lorena vive en Salamanca.
- ¿Salamanca está cerca de Madrid?
- ¡Qué bonita es Salamanca!
- Salamanca es una ciudad muy antigua.
- ¿Cuándo vamos a Salamanca?
- ¡Quiero ir a Salamanca!
- La catedral de Salamanca es impresionante.
- ¿Has estado en Salamanca?
- ¿Qué te ha gustado más de Salamanca?

Powyższe zdania były zdaniami prostymi, krótkimi, mieszczącymi się w obrębie jednej grupy fonicznej, co oznacza, że mogliśmy je wypowiedzieć na jednym wydechu, bez robienia pauzy w trakcie mówienia.

Zauważ, że w zdaniach oznajmujących czy wykrzyknikowych ton głosu na końcu zdania był opadający, a w zdaniach pytających albo się wznosił ku górze, albo opadał. Jeśli były to pytania zamknięte, czyli wymagające krótkiej odpowiedzi „tak” lub „nie”, intonacja była rosnąca. Jeśli były to pytania otwarte, intonacja była opadająca.

24 54

Posłuchaj teraz kilku zdań i na podstawie intonacji spróbuj wskazać ich funkcje. Czy celem tych zdań było:

- zapytanie o drogę, miejsce
- wskazanie drogi
- wyrażenie wątpliwości, niepewności
- zachęcenie kogoś do czegoś

25

A teraz spróbuj ułożyć dialog, w którym pojawią się pytania o drogę lub miejsce, ktoś powie nam jak iść, wyrazimy wątpliwość i zachęcimy kogoś do wspólnego działania. W dialogu możesz użyć zdań usłyszanych w poprzednim ćwiczeniu. Przeczytaj dialog głośno i nagraj go.

26 55

Posłuchaj poniższych przykładów i zastanów się, czym różnią się od siebie.

- No está tranquila.
  - No, está tranquila.
  - No está, tranquila.
- ¿Por qué no vamos al teatro?
  - ¿Por qué no? Vamos al teatro.
  - ¿Por qué no? ¿Vamos al teatro?

W poprawnej intonacji dużą rolę odgrywają także pauzy, które mogą całkowicie zmieniać znaczenie zdania.

27 56

Posłuchaj poniższych przykładów i spróbuj wyjaśnić różnice między zdaniami. Na który wyraz lektor zwraca szczególną uwagę?

- Jorge trabaja en esta fábrica.
  - Jorge trabaja en esta fábrica desde hace veinte años.
  - Jorge trabaja mucho en esta fábrica.
- Manolo nunca come carne.
  - Manolo nunca come carne.
  - Manolo nunca come carne.
- Isabel vuelve mañana a casa.
  - Isabel vuelve mañana de sus vacaciones.
  - Isabel vuelve mañana a casa después de dos meses.

Poza zmianą tonu głosu czy zaznaczeniem wyraźnej pauzy, warto także zwrócić uwagę na wyraźne zaakcentowanie konkretnego wyrazu w naszej wypowiedzi, co ma na celu podkreślenie jego istotności, zwrócenie na niego uwagi słuchacza.

JĘZYK HISPANŃSKI

Język hiszpański jest językiem urzędowym aż w 22 krajach, a posługuje się nim jako językiem ojczystym ponad 500 milionów ludzi. Tak ogromna liczba rodzimych użytkowników języka mieszkających w różnych częściach świata sprawia, że jest on zróżnicowany nie tylko na poziomie leksykalno-gramatycznym, ale też pod względem wymowy. Warto zauważyć, że już w samej Hiszpanii możemy usłyszeć różne sposoby wymawiania tych samych dźwięków. Porównując wariant kastylijski, którym posługiwaliśmy się w pierwszym tomie, do wariantów wymowy charakterystycznych dla niektórych krajów Ameryki Łacińskiej, różnic będzie jeszcze więcej.

W tym podręczniku będziemy posługiwać się przede wszystkim dialektem kastylijskim, ale pojawią się również inne warianty wymowy.

Ćwicząc wymowę języka hiszpańskiego, musimy dbać nie tylko o poprawną artykulację samogłosek i spółgłosek, ale także o akcent wyrazowy czy intonację wypowiedzianych słów i zdań. Skupimy się zatem na wymowie niektórych głosek, ale przyjrzymy się także podstawowym zagadnieniom z intonacji języka hiszpańskiego.

Dla przypomnienia, poniżej zamieszczamy zestawienie wszystkich hiszpańskich fonemów.

Posłuchaj ich wymowy i powtórz za lektorem przykładowe wyrazy.

Litera	Fonem	Głoska podstawowa	Przykład
p	/p/	[p]	perro
b, v	/b/	[b]	botas, vaca
m	/m/	[m]	manzana
f	/f/	[f]	farola
t	/t/	[t]	tranvía
d	/d/	[d]	dormitorio
ce, ci, z	/θ/	[θ]	cereza, cifra, zorro
s	/s/	[s]	sol
l	/l/	[l]	lago
-rr-, r-	/r/	[r]	barrio, reloj
-r-, -r	/ɾ/	[ɾ]	camarero, comedor
n	/n/	[n]	nectarina
ch	/tʃ/	[tʃ]	chocolate
y, ll	/j/	[j]	mayonesa, llave
ñ	/ɲ/	[ɲ]	pañuelo
que, qui, ca, co, cu, k	/k/	[k]	queso, quilogramo, casa, coliflor, cucaracha, kiwi
gue, gui, güe, güi, ga, go, gu	/g/	[g]	guerra, guisante, cigüeña, pingüino, gambas, mango, yogur
ge, gi, j	/x/	[x]	gente, girar, jersey
h	Tej litery się nie czyta.		

GLOSARIO TEMÁTICO

Niniejszy słowniczek powstał w oparciu o różnorodną tematykę obecną w poszczególnych rozdziałach podręcznika. Wyrazy pogrupowane zostały według rozdziałów, w których występują, a w obrębie rozdziału podzielone są na bloki tematyczne.

Aby wskazać rodzaj gramatyczny rzeczowników, posłużyliśmy się rodzajnikiem określonym (*el, la, los, las*). Należy jednak pamiętać, że rodzajnik nie stanowi części wyrazu jako takiego i może zostać zastąpiony również, między innymi, przez rodzajnik nieokreślony (*un, una, unos, unas*). Ponadto za pomocą kolorów zaznaczyliśmy, czy dany rzeczownik może utworzyć formę żeńską, a jeśli tak, to w jaki sposób.

- el** rzeczownik występuje tylko w rodzaju męskim
- la** rzeczownik występuje tylko w rodzaju żeńskim
- el/la** forma rodzaju żeńskiego i męskiego rzeczownika jest taka sama
- el** aby utworzyć rodzaj żeński, należy wymienić końcówkę *-o* na *-a*
- el** aby utworzyć rodzaj żeński, należy dodać *-a*
- el** aby utworzyć formę żeńską, należy dodać *-a* oraz usunąć akcent graficzny
- Ø** nie używamy rodzajnika, a rzeczownik jest męski
- Ø** nie używamy rodzajnika, a rzeczownik jest żeński

Wszystkie przymiotniki oznaczyliśmy symbolem (X). Zamieściliśmy je w słowniku w formie męskiej. Sposób tworzenia rodzaju żeńskiego każdego przymiotnika również oznaczyliśmy kolorami.

- X** przymiotnik posiada taką samą formę męską i żeńską
- X** aby utworzyć formę żeńską, należy wymienić końcówkę *-o* na *-a*
- X** aby utworzyć formę żeńską, należy dodać *-a*
- X** aby utworzyć formę żeńską, należy dodać *-a* oraz usunąć akcent graficzny

Przy czasownikach nieregularnych w nawiasie podany został typ nieregularności. W przypadku czasowników całkowicie nieregularnych, w nawiasie mieści się odsyłacz do odpowiedniej strony tabeli odmiany czasowników.

unidad 1

LUGARES EN LA CIUDAD	MIEJSCA W MIEŚCIE
<i>el</i> arte urbano	sztuka miejska
<i>el</i> barrio	dzielnica
<i>la</i> cafetería	kawiarnia
<i>la</i> calle	ulica
<i>el</i> callejón	uliczka
<i>la</i> carretera	droga, szosa
<i>el</i> carril bici	ścieżka rowerowa
<i>el</i> casco antiguo	stare miasto
<i>la</i> catedral	katedra
<i>el</i> cerro	wzgórze
<i>el</i> distrito	dzielnica, dystrykt, obwód
<i>el</i> establecimiento de salud	placówka ochrony zdrowia
<i>el</i> estadio	stadion
<i>la</i> estatua	statua, posąg
<i>la</i> farmacia	apteka
<i>el</i> hotel	hotel
<i>la</i> iglesia	kościół
<i>el</i> mercadillo con antigüedades	targ staroci
<i>el</i> mercado	targ, rynek
<i>la</i> mezquita	meczet
<i>el</i> monumento	zabytek
<i>el</i> mural	mural
<i>el</i> museo de Bellas Artes	muzeum sztuk pięknych
<i>el</i> observatorio astronómico	obserwatorium astronomiczne
<i>el</i> parque	park
<i>el</i> puente	most
<i>el</i> rascacielos	drapacz chmur
<i>el</i> río	rzeka
<i>la</i> ruta	trasa
<i>el</i> sitio	miejsce
<i>el</i> tablao flamenco	scena flamenco, miejsce organizacji przedstawień w stylu flamenco
<i>la</i> tienda	sklep
<i>la</i> torre	wieża, wieżowiec
<i>la</i> zona	obszar, strefa
DESCRIPCIÓN DE LA CIUDAD	PRZYMOTNIKI DO OPISU MIASTA
X antiguo	stary
<i>la</i> arquitectura colonial	architektura kolonialna
X artístico	artystyczny
X cálido	ciepły
<i>la</i> capital	stolica
X caro	drogi
cerca	blisko
con edificios altos	z wysokimi budynkami
X cultural	kulturalny
X deportivo	sportowy
X dinámico	dynamiczny
X ecológico	ekologiczny
X económico	tani
X grande	duży
X histórico	historyczny
X innovador	innovacyjny
X interesante	interesujący
lejos	daleko
X moderno	nowoczesny
X montañoso	górzysty
X pequeño	mały
X poblado	zamieszkały
X rodeado de montañas	otoczony górami
X ruidoso	głośny, hałaśliwy
X tranquilo	spokojny
X verde	zielony

MEDIOS DE TRANSPORTE	ŚRODKI TRANSPORTU
bajar de	wysiąść z
bajar en la estación	wysiąść na stacji
la bicicleta de montaña	rower górski
el billete	bilet
la estación de trenes	stacja kolejowa, dworzec kolejowy
ir a pie (str. 132)	iść pieszo
la parada de autobús	przystanek autobusowy
subir a	wsiąść do
la taquilla	kasa
el tráfico	ruch uliczny
el transporte público	transport publiczny, komunikacja zbiorowa
ir en ... (medios de transporte)	
autobús	jechać autobusem
avión	lecieć samolotem
chiva	jechać chivą
coche	jechać samochodem
metro	jechać metrem
monopatín	jechać na deskorolce
patinete	jechać na hulajnodze
taxi	jechać taksówką
teleférico	jechać kolejką liniową
tranvía	jechać tramwajem
tren	jechać pociągiem
DEPORTES Y ACTIVIDAD FÍSICA	DYSCYPLINY SPORTU I AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA
el alpinismo	wspinaczka górską
el barranquismo	canyoning
el bobsleigh	bobslej
el bote	łódka
la carrera	wyścig
el circuito	tor, okrążenie
el corredor	biegacz
la costa	wybrzeże
cruzar los dedos	trzymać kciuki
la cueva	jaskinia
el deporte	sport
la escalada	wspinaczka
el esnórquel	snorkel
el espacio de relajación	miejsce relaksu
la espeleología	speleologia, grotolaztwo
el esquí acuático	narty wodne
esquiar	jeździć na nartach
estar en forma	być w formie
la hípica	jeździectwo
el hockey	hokej
jugar a los bolos	grać w kręgle, bowling
el maratón	maraton
la meta	meta, cel
la moto de agua	motor wodny
la motonáutica	żeglarstwo motorowe
la oferta deportiva	oferta sportowa
el paracaidismo	spadochroniarstwo
el parapente	paralotnia, paralotniarstwo
el patinaje sobre hielo	łyżwiarstwo
el pentatlón	pięciobój
la pesca (deportiva)	wędkarstwo (sportowe)
el piragüismo	kajakarstwo
el rápel	rappelling, zjazd po linie
el recorrido	trasa
el remo	wiosło, wiosłarstwo
la salida y meta del maratón	punkt startu i meta maratonu
el salvamento	ratowanie
el senderismo	trekking
el socorrismo	ratownictwo
el submarinismo	nurkowanie
el surf	surfowanie

la vela	żagiel, żeglarstwo
el vuelo en globo	lot balonem
la vuelta	okrążenie
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
el deporte	
acuático	sport wodny
de aire	sport powietrzny
de riesgo	sport ekstremalny
de tierra	sport naziemny

MOVERSE POR LA CIUDAD	PRZEMIESZCZANIE SIĘ PO MIEŚCIE
bien comunicado	dobrze skomunikowany
continuar (hasta)	iść dalej (aż do)
cruzar	przechodzić na drugą stronę
dirigirse hacia	kierować się w stronę/ku
el este	wschód
evitar atascos	unikać korków ulicznych
la gastronomía local	miejskowa gastronomia
llegar a	dotrzeć do
llegar rápido	szybko dotrzeć
la localización	lokalizacja
mal comunicado	źle skomunikowany
moverse (o > ue)	(po)ruszać się
el norte	północ
el oeste	zachód
pasar cerca de	przechodzić obok
pasar por	przechodzić przez
el paseo	spacer
pedir un taxi (e > i)	wołać taksówkę, dzwonić po taksówkę
perderse (e > ie)	zgubić się
seguir hasta (e > i)	iść dalej aż do
el sur	południe
el turismo urbano	turystyka miejska
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
girar	
a la izquierda	skręcać w lewo
a la derecha	skręcać w prawo

EL TIEMPO ATMOSFÉRICO	POGODA
el clima	klimat
la estación del año	pora roku
estamos a 5 grados	jest pięć stopni
el grado	stopień (jednostka miary)
el invierno	zima
llueve (llover)	pada (deszcz).
la lluvia	deszcz
nieva (nevar)	pada śnieg
el otoño	jesień
la primavera	wiosna
el sol	słońce
la temperatura media	średnia temperatura
la tormenta eléctrica	burza z piorunami
el verano	lato
el viento	wiatr
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
está	
despejado	jest bezchmurnie
nublado	jest pochmurnie
hace	
buen/mal tiempo	jest ładna/brzydka pogoda
calor	jest ciepło
frío	jest zimno
mal tiempo	jest brzydka pogoda
mucho calor	jest gorąco
sol	świeci słońce
viento	wieje wiatr

unidad 2

PRODUCTOS ALIMENTICIOS	PRODUKTY ŻYWNOŚCIOWE
<i>el</i> aceite	olej, oliwa
<i>la</i> aceituna	oliwka
<i>el</i> ajo	czosnek
<i>el</i> agua	woda
<i>el</i> agua mineral	woda mineralna
<i>el</i> aguacate	awokado
<i>el</i> alfajor	kruche ciastko z kajmakiem
<i>la</i> almendra	migdał
<i>el</i> arroz	ryż
<i>el</i> arroz integral	ryż brązowy
<i>el</i> atún	tuńczyk
<i>el</i> azúcar	cukier
<i>el</i> bacalao	dorsz
<i>bajo en calorías</i>	niskokaloryczny
<i>la</i> bebida	napój
<i>la</i> bebida gaseosa	napój gazowany
<i>el</i> bistec	stek, befszytk
<i>el</i> bizcocho	biszkopt
<i>el</i> brócoli	brokuł
<i>el</i> café	kawa
<i>el</i> calamar	kalmar
<i>la</i> carne de res	wołowina
<i>la</i> cebolla	cebula
<i>el</i> cerdo	świnia, wieprzowina
<i>la</i> cerveza sin alcohol	piwo bezalkoholowe
<i>el</i> chile	papryczka chili
<i>el</i> chocolate	czekolada
<i>el</i> chorizo	chorizo, tradycyjna kielbasa hiszpańska
<i>el</i> coco	kokos
<i>las</i> croquetas	krokiety
<i>el</i> embutido	wędlina, kielbasa
<i>la</i> ensalada	sałatka
<i>la</i> espinaca	szpinak
<i>los</i> frijoles	fasola (strączkowa)
<i>la</i> fruta	owoc
<i>los</i> frutos secos	bakalie
<i>la</i> galleta	ciastko
<i>los</i> garbanzos	ciecierzyca
<i>la</i> hamburguesa	hamburger, burger
<i>el</i> hielo	lód (zamrożona woda)
<i>el</i> huevo	jajko
<i>el</i> hueso	pestka
<i>el</i> ingrediente	składnik
<i>el</i> jamón	szynka
<i>las</i> judías	fasola (strączkowa)
<i>los</i> lácteos	nabiał, produkty mleczne
<i>la</i> leche	mleko
<i>la</i> lechuga	sałata
<i>la</i> lonja	plasterek
<i>el</i> kiwi	kiwi
<i>las</i> legumbres	warzywa strączkowe
<i>las</i> lentejas	soczewica
<i>la</i> magdalena	magdalenka (rodzaj babeczki)
<i>el</i> maíz	kukurydza
<i>la</i> manzana	jabłko
<i>la</i> mandarina	mandarynka
<i>el</i> marisco	owoce morza
<i>la</i> mayonesa	majonez
<i>la</i> mostaza	musztarda
<i>el</i> pan blanco	chleb pszenny
<i>el</i> pan integral	chleb pełnoziarnisty
<i>la</i> pasta	pasta, makaron
<i>la</i> patata	ziemniak
<i>las</i> patatas fritas	chipsy, frytki
<i>el</i> pepino	ogórek

<i>la</i> pera	gruszka
<i>el</i> pimienta	papryka
<i>la</i> piña	ananas
<i>el</i> pollo	kurczak
<i>el</i> pulpo	ośmiornica
<i>el</i> salmón	łosoś
<i>la</i> salsa	sos
<i>la</i> sopa	zupa
<i>el</i> queso	ser
<i>el</i> refresco	napój
<i>los</i> tallarines	tagliatelle
<i>el</i> té	herbata
<i>la</i> ternera	cielę, cielęcina
<i>el</i> tomate	pomidor
<i>el</i> tomate seco	pomidor suszony
<i>el</i> vegetal	warzywo
<i>la</i> tortilla	tortilla
<i>el</i> yogur	jogurt
<i>la</i> zanahoria	marchewka
<i>el</i> zumo	sok
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
<i>la</i> comida	
<i>rápida</i>	<i>fast food</i>
<i>saludable</i>	zdrowe jedzenie
<i>vegana</i>	jedzenie wegańskie
<i>vegetariana</i>	jedzenie wegetariańskie
<i>el</i> agua	
<i>del tiempo</i>	woda w temperaturze pokojowej
<i>fría</i>	zimna woda
<i>el</i> queso	
<i>ahumado</i>	ser wędzony
<i>amarillo</i>	ser żółty
<i>en lonjas</i>	ser w plasterkach
<i>gratinado</i>	ser roztopiony
<i>el</i> jamón	
<i>cocido</i>	szynka gotowana
<i>en conserva</i>	szynka konserwowa
<i>serrano</i>	suszona szynka dojrzewająca
<i>el</i> zumo	
<i>con pulpa</i>	sok z miąższem
<i>de mandarina</i>	sok mandarynkowy
<i>de naranja</i>	sok pomarańczowy
<i>exprimido</i>	sok wyciskany
<i>natural</i>	sok naturalny, wyciskany
<i>sin pulpa</i>	sok bez miąższu

SUPERMERCADO	W SUPERMARKECIE
<i>a granel</i>	(towar) luzem, na wagę
<i>la</i> bandeja	tacka, taca
<i>la</i> bolsa	torba zakupowa
<i>el</i> bote	słoik, puszka
<i>la</i> botella	butelka
<i>el/la</i> dependiente	sprzedawca
<i>el</i> descuento	zniżka
<i>la</i> elección	wybór
<i>✗</i> embotellado	w butelce
<i>✗</i> empaquetado	pakowany, zapakowany
<i>en conserva</i>	konserwowy, w konserwie
<i>el</i> envase	opakowanie
<i>la</i> oferta	oferta, oferta specjalna
<i>el</i> paquete	paczka
<i>por unidades</i>	na sztuki
<i>el</i> precio	cena
<i>✗</i> precocinado	produkt do podgrzania
<i>los</i> productos alimenticios	produkty spożywcze
<i>la</i> rodaja	plaster, kromka
<i>el</i> tarro	słój, słoik

LOS ENVASES	OPAKOWANIA, NACZYNIA I POJEMNIKI
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
<i>la</i> bandeja de	
aguacates	tacka awokado
<i>la</i> barra de	
chocolate	tabliczka czekolady, batonik czekoladowy
mantequilla	kostka masła
pan	bochenek chleba
<i>la</i> bolsa de	
patatas	paczka chipsów
arroz	woreczek ryżu
garbanzos	paczka ciecierzycy
frutos secos	paczka owoców suszonych, orzechów
<i>la</i> botella de	
agua	butelka wody
leche	butelka mleka
<i>el</i> bote de	
aceitunas	słoik oliwek
mayonesa	słoik majonezu
mermelada	słoik dżemu
<i>la</i> caja de	
bombones	pudełko czekoladek
<i>la</i> copa de	
champán	kieliszek szampana
vino	kieliszek wina
<i>la</i> lata de	
atún	tuńczyk w puszcze
leche condensada	mleko skondensowane w puszcze
refresco	napój w puszcze
<i>el</i> paquete de	
espaguetis	paczka spaghetti
galletas	paczka ciastek
<i>el</i> vaso de	
agua	szklanka wody
zumo	szklanka soku
<i>la</i> tabla de	
embutidos	wędlin
quesos	deska serów
<i>la</i> taza de	
café	filiżanka/kubek kawy
té	filiżanka/kubek herbaty

HÁBITOS ALIMENTICIOS	ZWYCZAJE ŻYWIENIOWE
adelgazar	chudnąć, odchudzać
<i>la</i> alergia	alergia
<i>¿</i> alérgico	alergiczny
almorzar (o > ue)	jeść lunch
apetecer	mieć ochotę
bajar de peso	stracić na wadze
bajo en calorías	niskokaloryczny
<i>las</i> calorías	kalorie
<i>los</i> carbohidratos	węglowodany
<i>el</i> celíaco	osoba chora na celiakię (nietolerancję glutenu)
<i>la</i> comida rápida	fast food
<i>la</i> comida saludable	zdrowe jedzenie
<i>la</i> dieta	dieta
<i>¿</i> equilibrado	zrównoważony
engordar	tyć
<i>el</i> gluten	gluten
<i>la</i> grasa	tłuszcz
<i>el</i> gusto	smak, gust
<i>el</i> hábito	zwyczaj, nawyk
<i>la</i> intolerancia	nietolerancja
<i>la</i> lactosa	laktoza

merendar (e > i)	jeść podwieczorek, przekąskę
BAR, RESTAURANTE	BAR, RESTAURACJA
<i>el</i> aperitivo	przekąska
¡Buen provecho!	Smacznego!
<i>la</i> barra	lada barowa
beber	pić
<i>la</i> bollería	wypieki
cenar	jeść kolację
de postre	na deser
<i>el</i> descanso	przerwa
<i>el</i> entrante	przystawka
para picar	do przekąszenia, w formie przekąski
<i>el</i> pedido	zamówienie
<i>el</i> plato	talerz, danie
<i>el</i> primer plato	pierwsze danie
<i>el</i> plato típico	typowe danie
<i>el</i> postre	deser
<i>el</i> segundo plato	drugie danie
servir (e > i)	serwować, podawać
<i>la</i> tapa	tapas

EN LA COCINA	W KUCHNI
<i>¿</i> caliente	ciepły
<i>el</i> chorrito de aceite	odrobina oliwy
<i>el</i> complemento	dodatek
<i>¿</i> crudo	surowy
<i>¿</i> dulce	słodki
<i>¿</i> frío	zimny
<i>¿</i> frito	smażony
<i>el</i> ingrediente	składnik
llevar	zawierać
<i>la</i> mostaza	musztarda
<i>¿</i> picante	pikantny
<i>la</i> pimienta	pieprz
preparar	przygotowywać
<i>la</i> receta	przepis
<i>el</i> sabor	smak
<i>la</i> sal	sól
<i>¿</i> ácido	kwaśny
<i>¿</i> amargo	gorzki
<i>¿</i> salado	słony
<i>¿</i> seco	suchy, suszony, wytrawny
<i>¿</i> templado	letni (ani zimny, ani ciepły)
<i>el</i> vinagre	ocet

VERBOS PARA RECETAS Y COMIDAS	CZASOWNIKI ZWIĄZANE Z PRZEPISAMI I JEDZENIEM
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
añadir	
nueces	dodać orzechy
a la ensalada	dodać do sałatki
a la sopa	dodać do zupy
combinar	
un plato	łączyć danie
con queso	z serem
con pan	z chlebem
cortar	
patatas	pokroić ziemniaki
echar	
azúcar	dosypać cukru
especies	dosypać przypraw
echar	
agua	nalać wody
servir (e > i)	
caliente	podawać na ciepło
en un plato separado	podawać na oddzielnym talerzu
junto con	podawać (razem) z
frío	podawać na zimno

untar	
el pan	posmarować chleb
la tostada	posmarować tost
con tomate	posmarować pomidorem
con queso	posmarować serkiem
con mantequilla	posmarować masłem

unidad 3

LUGARES Y ELEMENTOS DEL BARRIO	MIJESCA W DZIELNICY
el albergue juvenil	schronisko młodzieżowe
el alojamiento	zakwaterowanie
el apartamento de lujo	luksusowy apartament
el árbol	drzewo
el artista callejero	artysta uliczny
el banco	bank, ławka
el bar	bar
el buzón	skrzynka pocztowa
la cafetería	kawiarnia
el cajero automático	bankomat
la calle	ulica
el centro comercial	centrum handlowe
el Correos	poczta, urząd pocztowy
la discoteca	dyskoteka
el edificio	budynek
la escuela	szkoła
el estacionamiento	parking
el estudio	studio, kawalerka
la farmacia	apteka
la fuente	fontanna
el gimnasio	siłownia
la heladería	lodziarnia
el jardín	ogród
la maceta	doniczka
la media pensión	niepełne wyżywienie w hotelu; śniadanie i obiadokolacja
el mercado	rynek
el monumento	zabytek
la muralla	mury miejskie
el museo	muzeum
el oceanográfico	oceanarium
la oficina bancaria	oddział banku
la panadería	piekarnia
el parque	park
el parque infantil	plac zabaw
el paseo marítimo	promenada nadmorska
la pensión completa	pełne wyżywienie w hotelu; śniadanie, obiad i kolacja
el periódico	czasopismo
la pizzería	pizzeria
la playa	plaża
la plaza	plac
el puerto	port
el quiosco	kiosk
la residencia de estudiantes	internat, dom studencki, akademik
el restaurante	restauracja
la revista	magazyn
el supermercado	supermarket
la terraza	taras, ogródek przy lokalu
la tienda	sklep

ACCIONES EN LA VIVIENDA Y EL BARRIO	CZYNNOŚCI W MIESZKANIU I DZIELNICY
abrir una cuenta	otworzyć konto
alquilar	wynajmować
cocinar	gotować
colgar el televisor (o > ue)	przymocować telewizor
colocar	umieścić
comer un helado	jeść lody

compartir habitación	współdzielić pokój
comprar	kupować
comprar pan	kupić chleb
comprar sellos	kupować znaczki
comprar un periódico	kupić czasopismo
correr	biegać
descansar	odpoczywać
disfrutar de las vistas	cieszyć się widokami
empaquetar	pakować
enviar una carta	wysłać list
hacer una transferencia	wykonywać przelew bankowy
jugar al pádel (u > ue)	grać w padla
lavar la ropa	prać ubrania
limpiar	sprzątać
poner (1.os l.p. - pongo)	położyć
recargar la tarjeta	doładować kartę
romper	zepsuć
sacar al perro	wyprowadzić psa na spacer
sacar dinero	wypłacić pieniądze
sentarse en el parque (e > ie)	usiąść w parku
tener cuidado (str. 133)	uważać
tirar	rzucić
tomar café	pić kawę

DESCRIBIR LUGARES DEL BARRIO	OPISYWANIE MIEJSC W DZIELNICY
abierto	otwarty
antiguo	stary
la arquitectura	architektura
bien/mal comunicado	dobrze/źle skomunikowany
céntrico	położony w centrum
cerrado	zamknięty
la limpieza	czystość
local	lokalny, miejscowy
moderno	nowoczesny
el ocio	czas wolny, wypoczynek; rozrywka
el ruido	hałas
ruidoso	hałaśliwy, głośny
la seguridad	bezpieczeństwo
tranquilo	spokojny
turístico	turystyczny

LUGARES DE LA VIVIENDA	MIJESCA W MIESZKANIU
el ascensor	winda
el ático	poddasze
el balcón	balkon
el baño compartido	współdzielona łazienka
la cocina	kuchnia
el cuarto de baño	łazienka
el dormitorio	sypialnia
el dormitorio compartido	współdzielona sypialnia
la habitación	pokój
la lavandería	pralnia
la pared	ściana
la piscina	basen
la planta	piętro, roślina
el recibidor	przedpokój
el rellano	półpiętro
el salón	salon
la terraza	taras

MUEBLES Y OBJETOS DE LA VIVIENDA	MEBLE I PRZEDMIOTY W MIESZKANIU
el adorno	ozdoba
el aire acondicionado	klimatyzacja
la alfombra	dywan
el armario	szafa
el armario empotrado	szafa zabudowana, wnękowa
la bañera	wanna

la	cabecera de cama	wieżgłowie
el	cable	kabel
la	cafetera	kawiarka
el	cajón	szuflada
la	calefacción	ogrzewanie
la	cama	łóżko
la	campana	dzwonek
el	cargador	ładowarka
el	cepillo	szczoteczka
el	cojín	poduszka
la	cómoda	komoda
la	contraseña	hasło
la	cortina	zasłona
el	cuadro	obraz
la	ducha	prysznic
el	enchufe	gniazdo elektryczne, kontakt, wtyczka
las	escaleras	schody
el	escritorio	biurko
el	espejo	lustro
la	estantería	regał
la	flor	kwiat
el	fregadero	zlew
el	horno	piekarnik
el	jarrón	wazon
la	lámpara	lampa
la	lámpara de pie	lampa stojąca
el	lavabo	umywalka
la	lavadora	pralka
el	lavavajillas	zmywarka
la	litera	łóżko piętrowe
la	maceta	doniczka
la	manta	koc
la	mesa de centro	ława, stolik kawowy
la	mesita de noche	stolik nocny
el	microondas	mikrofalówka
el	mueble	mebel
la	nevera	lodówka
la	papelera	kosz
la	planta	roślina, piętro
el	plato	talerz
el	puf	pufa
el	recuerdo	pamiątka
el	reloj	zegar
la	repisa (de ventana)	parapet okienny, półka
la	sábana	prześcieradło
el	secador de pelo	suszarka do włosów
la	silla giratoria	krzesło obrotowe
el	sillón	fotel
la	tabla corcho	tablica korkowa
el	taburete	taboret
la	taza	filiżanka, kubek
el	televisor	telewizor
la	toalla	ręcznik
la	tostadora	toster
el	vaso	szklanka
el	váter	sedes
la	ventana	okno
el	ventilador	wentylator

DESCRIBIR LA VIVIENDA, MUEBLES Y OBJETOS

OPISYWANIE MIESZKANIA, MEBLI I PRZEDMIOTÓW

abstracto	abstrakcyjny
acogedor	przytulny
el agua caliente	ciepła woda
abstracto	szeroki, przestrzenny
atascado	zatkany
barato	tani
bonito	ładny

el	botón	guzik
abstracto	cilíndrico	okrągły, obły
abstracto	cálido (color)	ciepły kolor
abstracto	frío (color)	zimny kolor
abstracto	comunitario	wspólny
	con mucha luz	nasłoneczniony, widny
abstracto	cómodo	wygodny
	de calidad	dobrej jakości
	de colores naturales	w naturalnych kolorach
	de concreto	betonowy
	de cristal	szklany
	de dos puertas	dwudrzwiowy
	de lata	blaszany
	de madera	drewniany
	de metal	metalowy
	de mimbre	wiklinowy
	de plástico	plastikowy
	de terciopelo	welwetowy
	de todos los tamaños	w każdym rozmiarze
abstracto	delicado	delikatny
abstracto	ecológico	ekologiczny
	en mantenimiento	w konserwacji
abstracto	estrecho	wąski
abstracto	estropeado	zepsuty
abstracto	feo	brzydki
abstracto	funcional	funkcjonalny
abstracto	grande	duży
abstracto	gratuito	darmowy
abstracto	hecho a mano	wykonany ręcznie
abstracto	inseguro	niebezpieczny, niepewny
abstracto	largo	długi
abstracto	lento	wolny
abstracto	limpio	czysty
el	mal olor	brzydki zapach
	mal ubicado	źle umieszczony
abstracto	metálico	metaliczny
abstracto	minimalista	minimalistyczny
abstracto	mojado	mokry
abstracto	natural	naturalny
	no funciona	nie działa
	para cuatro personas	dla czterech osób
abstracto	pequeño	mały
abstracto	pesado	ciężki
abstracto	plano	płaski
abstracto	rápido	szybki
abstracto	roto	zepsuty
abstracto	ruidoso	głośny, hałaśliwy
abstracto	rústico	rustykalny
abstracto	sencillo	prosty
abstracto	silencioso	cichy
abstracto	sucio	brudny
abstracto	ventilado	wentylowany

EXPRESIONES DE DISGUSTO; SATISFACCIÓN Y ALIVIO

WYRAŻENIA NIEZADOWOLENIA, SATYSFAKCJI I ULGI

¡Es el colmo!	To jest szczyt wszystkiego!
estar preocupado	martwić się
¡Estupendo!	Świetnie!
¡Por fin!	Nareszcie!
¡Qué alivio!	Co za ulga!

unidad 4

JUEGOS

GRY I ZABAWY

el	acertijo	zagadka
el	ajedrez	szachy
el	área secreta	ukryte miejsce
el	asesino	morderca
el	atracó	napad

la	autenticidad	autentyczność
el	botón	przycisk
la	caja	skrzynka, pudełko
el	candado	klódka
la	capacidad	możliwości
la	casilla	pole (na planszy gry)
el	chamán	szaman
el	código	kod
la	comunidad	wspólnota
la	contraseña	hasło
la	criatura	istota, kreatura
el	crucigrama	krzyżówka
el	dado	kostka do gry
el	dispositivo	urządzenie
X	entretenido	zabawny, rozrywkowy
el	escenario	sceneria, scena
el	espíritu	duch, zapał, nastawienie
el	estudio de juegos	studio gier
las	fichas	pionki
la	habitación de escape	escape room, pokój zagadek
el	juego de escape	escape room, pokój zagadek
el	juego de mesa	gra planszowa
la	llave	klucz
la	llegada	meta
el	logro	zdobycz, osiągnięcie
la	máscara	maska
las	mecánicas de juego	mechanika gry
la	meta	meta
el	monstruo	potwór
la	oca (juego)	„Gęś” (gra planszowa)
el	parchís	„Chińczyk” (gra planszowa)
los	peones	pionki (np. w szachach)
el/la	protagonista	główny bohater, bohater, protagonista
el	ranquin	ranking
el	rompecabezas	łamigłówka, puzzle
la	salida	start
el	tablero	plansza
el	videojuego de rol	gra video rpg
X	violento	brutalny
la	yincana	rodzaj gry miejskiej polegającej na realizowaniu zadań indywidualnie lub w zespole

ACCIONES EN EL JUEGO

alcanzar los objetivos	osiągnąć cele
avanzar	posuwać się naprzód, robić postępy
coger	wziąć
competir (e > i)	rywalizować
conseguir un objetivo (e > i)	zdobycь cel
descubrir	odkryć
dominar	dominować, przeważać, wygrywać
enfrentarse a	stawić czoła, zmierzyć się z
Es mi turno.	Moja kolej.
escapar	uciekać
explorar	eksplorować
ganar	wygrywać
investigar el mapa	badać mapę
luchar contra	walczyć przeciwko, walczyć z
mola(n)	jest fajny, (są fajne)
perder (e > ie)	przegrywać
poseer	posiadać
pulsar	przycisnąć, nacisnąć
recorrer	przejsь wzdłuż/wszerz
socializar	udzielać się towarzysko
tirar el dado	rzucić kostkę
triunfar	tryumfować, odnieść sukces
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
avanzar	

tres casillas	przejsь o trzy pola naprzód
en la historia del juego	zrobić postępy w fabule
buscar	
rivales	szukać przeciwników
pistas	szukać wskazówek, poszlak
coger	
una carta	wziąć kartę (do gry)
una tarjeta	wziąć kartę, fiszkę
un artefacto	wziąć artefakt
desarrollar	
habilidades	rozwijać umiejętności
el personaje	rozwijać postać
resolver (o > ue)	
enigmas	rozwiązywać zagadki
problemas	rozwiązywać problemy
un rompecabezas	rozwiązać łamigłówkę
salvar	
el mundo	uratować świat
el planeta	uratować planetę
la vida de alguien	czyjeś życie

EXPERIENCIAS INSÓLITAS   NIEZWYKŁE DOŚWIADCZENIA

¡Ambientazo increíble!	Ekstra atmosfera!
acampar en la playa	rozbić namiot na plaży
aumentar el número de personas	zwiększyć liczbę osób
el buceo con tiburones	nurkowanie z rekinami
la cena a oscuras	kolacja w ciemności
la claustrofobia	claustrofobia
X culto	oczytany, kulturalny
los deportes extremos	sporty ekstremalne
echar un vistazo	rzucić okiem
la estrella Michelin	gwiazdka Michelin
la experiencia previa	wcześniejsze doświadczenie
el gourmet	smakosz
ir de voluntariado	iść na wolontariat
irse de Erasmus	jechać na Erasmusa
me gustaría...	chciał(a)bym...
montar en camello	jeździć na wielbłądzie
¡Qué pasada!	Ale czad! (kolokw.), Ale super!
¡Qué peligro!	To niebezpieczne!
la realidad virtual	rzeczywistość wirtualna, VR
el refugio de animales	schronisko dla zwierząt
saltar en paracaídas	skakać ze spadochronem
subir una montaña	wejść na górę
el trotamundos	obieżyświat, globtroter
el vale de regalo	bon prezentowy
vivir una experiencia 3D	przeżyć doświadczenie 3D
combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
hacer	
paracaidismo	uprawiać spadochroniarstwo
puenting	skakać na bungee
voluntariado	uczestniczyć w wolontariacie
tener miedo a... (str. 133)	
las alturas	bać się wysokości
las arañas	bać się pajaków
volar	bać się latać
volar (o > ue)	
en parapente	latać na paralotni
en un túnel de viento	latanie w tunelu aerodynamicznym

MÚSICA   MUZYKA

el acordeón	akordeon
el álbum	album
el/la artista	artysta
la banda	zespół
la bulería	rodzaj rytmu w stylu flamenco
el cantautor	piosenkarz i autor piosenek

<i>la</i>	carrera	kariera
<i>el</i>	concierto (en) homenaje a alguien	koncert w czyimś hołdzie
<i>la</i>	copla andaluza	rodzaj tradycyjnej hiszpańskiej poezji śpiewanej
<i>el</i>	disco	plyta
<i>el</i>	dúo	duet
<i>el</i>	estreno	premiera
<i>el/la</i>	fan	fan
<i>la</i>	grabación	nagranie
<i>la</i>	letra (de la canción)	tekst (piosenki)
<i>la</i>	música fusión	muzyka <i>fusion</i>
<i>los</i>	músicos callejeros	muzycy uliczni
<i>las</i>	plataformas digitales	platformy cyfrowe
⌘	principal	główny
<i>el</i>	taller de composición	warsztaty komponowania
<i>el</i>	tambor	bęben
	tocar un instrumento	grać na instrumencie

DESCRIBIR MÚSICA		OPISYWANIE MUZYKI
	asociar con	kojarzyć z, łączyć z
⌘	bailable	do tańczenia
⌘	comercial	komercyjny
	conquistar	podbijać
⌘	contagioso	zaraźliwy
	dedicar	dedykować
	destacar	wyróżniać, wyróżniać się
<i>la</i>	diversidad cultural	różnorodność kulturowa
<i>la</i>	lista de reproducción	playlista
⌘	ecléctico	eklektyczny
⌘	energético	energetyzujący
	entregar un premio a alguien	wręczyć komuś nagrodę
<i>la</i>	entrevista	wywiad
<i>la</i>	excelencia artística	kunszt artystyczny
⌘	exitoso	udany, odnoszący sukcesy
⌘	experimental	eksperymentalny
	fusionar	łączyć
<i>el</i>	ganador	zwycięzca
<i>el</i>	género	gatunek, rodzaj
⌘	indígena	rdzenny
	integrar	włączać, uwzględniać, integrować
⌘	maravilloso	cudowny, wspaniały
	me suena...	Kojarzę (skądś)...
	no me suena...	nie kojarzę (znikąd)...
	nominar	nominować
⌘	nostálgico	nostalgiczny
<i>los</i>	oyentes	słuchacze
	otorgar un premio a alguien	wręczyć komuś nagrodę
⌘	pegadizo	chwytliwy
	predominar	dominować, przeważać
⌘	premiado	nagrodzony
	premiar	nagradzać
	¡Pura alegría!	Samo szczęście!
<i>el</i>	ritmo urbano	miejski rytm
	romper las fronteras	przekraczać granice
<i>el</i>	sincretismo musical	synkretizm muzyczny
	sonar bien/mal (o > ue)	brzmieć dobrze/źle
<i>el</i>	sonido caribeño	karaimski dźwięk
⌘	suave	miękki, delikatny, łagodny
	suena como reggae	brzmi jak reggae
	surgir de la mezcla	powstawać z mieszanki
	tener mucho éxito (str. 133)	osiągnąć duży sukces
⌘	tranquilo	spokojny
⌘	vulgar	wulgarny, pospolity

SENTIMIENTOS Y EMOCIONES		UCZUCIA I EMOCJE
⌘	alegre	wesoły
⌘	asustado	przerażony

⌘	cansado	zmęczony
⌘	deprimido	przygnębiony, przybity
⌘	desmotivado	zdemotywowany
⌘	estresado	zestresowany
⌘	eufórico	radosny, euforyczny
⌘	feliz	szczęśliwy
⌘	nervioso	poddenerwowany, zdenerwowany
⌘	pensativo	zamyślony
⌘	relajado	zrelaksowany
	combinaciones frecuentes	częste połączenia wyrazowe
	sentirse... (e > ie)	
	bien	czuć się dobrze
	mal	czuć się źle
	mejor	czuć się lepiej
	peor	czuć się gorzej
	sin energía	bez energii
⌘	sorprendido	zaskoczony, zdziwiony
⌘	superfeliz	przeszczęśliwy
⌘	tranquilo	spokojny
⌘	triste	smutny

GLOSARIO ALFABÉTICO

W słowniczku alfabetycznym znajdziesz wszystkie wyrazy zamieszczone w słowniczku tematycznym oraz wiele innych terminów, które pomogą Ci w zrozumieniu tekstów z podręcznika, nagrań audio, ćwiczeń i innych. Oznaczenia rodzaju rzeczownika oraz sposobu tworzenia form żeńskich rzeczowników i przymiotników są takie same, jak w słowniczku tematycznym.

el	rzeczownik występuje tylko w rodzaju męskim
la	rzeczownik występuje tylko w rodzaju żeńskim
el/la	forma rodzaju żeńskiego i męskiego rzeczownika jest taka sama
el	aby utworzyć rodzaj żeński, należy wymienić końcówkę -o na -a
el	aby utworzyć rodzaj żeński, należy dodać -a
el	aby utworzyć formę żeńską, należy dodać -a oraz usunąć akcent graficzny
Ø	nie używamy rodzajnika, a rzeczownik jest męski
Ø	nie używamy rodzajnika, a rzeczownik jest żeński
Ø	przymiotnik posiada taką samą formę męską i żeńską
el	aby utworzyć formę żeńską, należy wymienić końcówkę -o na -a
el	aby utworzyć formę żeńską, należy dodać -a
el	aby utworzyć formę żeńską, należy dodać -a oraz usunąć akcent graficzny

Przy czasownikach nieregularnych w nawiasie podany został typ nieregularności. W przypadku czasowników całkowicie nieregularnych, w nawiasie mieści się odsyłacz do odpowiedniej strony tabeli odmiany czasowników.

a granel	(towar) luzem, na wagę
a lo cubano	po kubańsku
el abanico	wachlarz
el abierto	otwarty
el abogado	adwokat
abrir una cuenta	otworzyć konto
el abstracto	abstrakcyjny
el abuelo	dziadek
acampar en la playa	rozbić namiot na plaży
el aceite	olej, oliwa
la aceituna	oliwka
el acento	akcent
el acertijo	zagadka
el acné	trądzik
el acogedor	przytulny
el acordeón	akordeon
acostarse (o > ue)	kłaść się
la actividad extraescolar	zajęcia pozaszkolne
adelgazar	chudnąć
el adorno	ozdoba
la afición	zainteresowanie, pasja, hobby
el agradable	miły
el agua	woda
el agua caliente	ciepła woda
el agua mineral	woda mineralna
el aguacate	awokado
ahorrar	oszczędzać
el ahumado	wędzony
el aire	powietrze
el aire acondicionado	klimatyzacja
el ajedrez	szachy
el ajo	czosnek
al estilo cubano	w kubańskim stylu
el albergue juvenil	schronisko młodzieżowe
el álbum	album
alcanzar los objetivos	osiągnąć cele
el alegre	wesoły
la alergia	alergia
el alérgico	alergiczny
el alfajor	kruche ciastko z kajmakiem
la alfombra	dywan
el alma	dusza
el almacén	magazyn
la almendra	migdał
almorzar (o-ue)	jeść lunch
el alojamiento	zakwaterowanie
el alpinismo	wspinaczka górską
alquilar	wynajmować, wypożyczać
la altura	wysokości
¡Ambientazo increíble!	Ekstra atmosfera!
la amistad	przyjaźń
el amplio	szeroki, przestrzenny
añadir	dodawać
el antiguo	stary
el apartamento de lujo	luksusowy apartament
el aperitivo	przekąska
apetece/n	mieć ochotę (na)
el apoyado	wspierany
apoyar	wspierać
aproximadamente	około
apuntarse a algo	zapisać się na coś, (potocznie: mieć chęć na coś)
la araña	pająk, żyrandol
el árbol	drzewo
el área secreta	ukryte miejsce

armar un menú	skompletować menu zgodnie z ofertą lokalu gastronomicznego
el armario	szafa
el armario empotrado	szafa zabudowana, wnękowa
la arquitectura	architektura
la arquitectura colonial	architektura kolonialna
el arroz	ryż
el arroz integral	ryż brązowy
el arte urbano	sztuka miejska
el artefacto	artefakt
el/la artista	artysta
el/la artista callejero/-a	artysta uliczny
✗ artístico	artystyczny
el ascensor	winda
el asesino	morderca
asociar con	kojarzyć z, łączyć z
✗ asustado	przerażony
✗ atascado	zatkany
la atención al cliente	obsługa klienta
el ático	poddasze
la atracción	atrakcja
el atraco	napad
el atún	tuńczyk
aumentar el número de personas	zwiększyć liczbę osób
la autenticidad	autentyczność
el autobús	autobus
avanzar	posuwać się naprzód, robić postępy
la avería	awaria
el avión	samolot
avisar	ostrzegać
el/la azúcar	cukier
el bacalao	dorsz
✗ bailable	do tańczenia
bajar de	wysiąść z
bajar de peso	stracić na wadze
bajar en la estación	wysiąść na stacji
✗ bajo en calorías	niskokaloryczny
el balcón	balkon
el banco	bank, ławka
la banda	zespół
la bandeja	tacka, taca
la bañera	wanna
el baño compartido	współdzielona łazienka
el bar	bar
✗ barato	tani
la barba	broda
la barra	lada barowa
el barranquismo	canyoning
el barrio	dzielnica
beber	pić
la bebida	napój
la bebida gaseosa	napój gazowany
la bicicleta	rower
la bicicleta de montaña	rower górski
bien/mal comunicado	dobrze/źle skomunikowany
el billete	bilet
el bistec	stek, befsztyk
el bizcocho	biszkopt
la bollería	wypieki
la bolsa	torba zakupowa
✗ bonito	ładny
✗ boricua	portorykański, Portorykańczyk
el bote	słoik, puszka, łódka
la botella	butelka
el botón	guzik, przycisk

el brócoli	brokuł
la brújula	kompas
el buceo con tiburones	nurkowanie z rekinami
¡Buen provecho!	Smacznego!
buen/mal tiempo	ładna/brzydka pogoda
la bufanda	szalik
la bulería	rodzaj rytmu w stylu flamenco
buscar	szukać
buscar una pareja lingüística	szukać partnera językowego
el buzón	skrzynka pocztowa
la cabecera de cama	wieżgłowie
el cable	kabel
el café	kawa
la cafetera	kawiarka
la cafetería	kawiarnia
la caja	skrzynka, pudełko
el cajero automático	bankomat
el cajón	szuflada
el calamar	kalmar
la calefacción	ogrzewanie
✗ cálido	ciepły
✗ caliente	ciepły
la calle	ulica
el callejón	uliczka
las calorías	kalorie
la cama	łóżko
la cámara fotográfica	aparat fotograficzny
el cambio de moneda	wymiana waluty
la camiseta	koszulka
el campamento	obóz
la campana	dzwonek
el campeón	zwycięzca
el candado	kłódka
✗ cansado	zmęczony
el cantautor	piosenkarz i autor piosenek
la capacidad	pojemność, możliwości
la capital	stolica
los carbohidratos	węglowodany
el cargador	ładowarka
cargar con	nosić ze sobą
✗ caribeño	karaibski
el cariño	sympatia
la carne de cerdo	wieprzowina
la carne de pollo	mięso drobiowe
la carne de res	wołowina
✗ caro	drogi
la carrera	kariera, wyścig
la carretera	droga, szosa
el carril bici	ścieżka rowerowa
el carro	samochód (Am.)
el casco antiguo	stare miasto
la casilla	pole (na planszy gry)
la catedral	katedra
la cebolla	cebula
✗ celiaco	osoba chora na celiakię (nietolerancję glutenu)
la cena a oscuras	kolacja w ciemności
cenar	jeść kolację
✗ céntrico	położony w centrum
el centro comercial	centrum handlowe
el cepillo	szczoteczka
cerca	blisko
el cerdo	świnia, wieprzowina
✗ cerrado	zamknięty
el cerro	wzgórze
la cerveza sin alcohol	piwo bezalkoholowe

<i>el</i> chamán	szaman
<i>la</i> chaqueta	rozpinana kurtka, najczęściej sięgająca do biodra
<i>el</i> chile	papryczka chili
<i>la</i> chiva	chiva, tradycyjny kolorowy autobus w Kolumbii, Ekwadorze i Panamie
<i>el</i> chocolate	czekolada
<i>el</i> chorizo	chorizo, tradycyjna kiełbasa hiszpańska
<i>el</i> chorrito de aceite	odrobina oliwy
<i>el</i> ciclo de conferencias	cykl wykładów/konferencji
<i>el</i> cilíndrico	w formie walca
<i>el</i> circuito	tor, okrążenie
<i>la</i> ciudad	miasto
<i>la</i> ciudad califal	na Półwyspie Iberyjskim miasto historycznie zależne od średniowiecznego Kalifatu Kordoby
<i>la</i> ciudad de los mil lugares	miasto „tysiąc miejsc”; bardzo różnorodne miasto
<i>la</i> ciudad romana	miasto historycznie zależne od starożytnego Cesarstwa Rzymskiego
<i>la</i> claustrofobia	klaustrofobia
<i>el</i> clima	klimat
<i>el</i> coche	samochód (Hiszp.)
<i>la</i> cocina	kuchnia
cocinar	gotować
<i>el</i> coco	kokos
<i>el</i> código	kod
coger (1.os l.p. - cojo)	wziąć
<i>el</i> cojín	poduszka
<i>la</i> cola	kolejka (osób)
colgar el televisor (o > ue)	przymocować telewizor
colocar	umieścić
<i>el</i> color cálido	ciepły kolor
<i>el</i> color frío	zimny kolor
combinar	łączyć
comer un helado	jeść lody
<i>el</i> comercial	komercyjny
<i>la</i> comida	jedzenie
<i>la</i> comida rápida	fast food
<i>la</i> comida saludable	zdrowe jedzenie
<i>la</i> cómoda	komoda
<i>la</i> comodidad	wygoda
<i>el</i> cómodo	wygodny
compartir habitación	współdzielić pokój
competir (e > i)	rywalizować
<i>el</i> complemento	dodatek
comprar	kupować
<i>la</i> comunidad	wspólnota
<i>el</i> comunitario	wspólny
con edificios altos	z wysokimi budynkami
con problemas mentales	z problemami psychicznymi
<i>el</i> concierto	koncert
<i>la</i> conexión personal	osobisty związek
<i>el</i> conocido	znany
conquistar	podbijać
conseguir (e > i)	zдобыć
<i>el</i> conserje	dozorca
<i>el</i> contagioso	zaraźliwy
contestar	odpowiadać
continuar (hasta)	iść dalej (aż do)
<i>la</i> contraseña	hasło
<i>la</i> copla andaluza	rodzaj tradycyjnej hiszpańskiej poezji śpiewanej
<i>el</i> corredor	biegacz

corregir (e > i)	poprawiać, korygować
<i>el</i> Correos	poczta, urząd pocztowy
correr	biegać
cortar	kroić, ciąć
<i>la</i> cortina	zasłona
<i>el</i> cosmopolita	kosmopolityczny
<i>la</i> costa	wybrzeże
<i>el</i> costo	koszt
<i>las</i> costumbres	zwyczaje
<i>la</i> criatura	istota, noworodek
<i>el</i> crítico	krytyczny
<i>las</i> croquetas	krokiety
<i>el</i> crucigrama	krzyżówka
<i>el</i> crudo	surowy
cruzar	przechodzić na drugą stronę
cruzar los dedos	trzymać kciuki
<i>el</i> cuadro	obraz
<i>el</i> cuarto	czwarty
<i>el</i> cuarto de baño	łazienka
<i>el</i> cuento	opowiadanie
<i>la</i> cueva	jaskinia
cuidar de la familia	opiekować się rodziną
cultivar las tradiciones	kultywować tradycje
<i>el</i> culto	oczytany, kulturalny
<i>la</i> cultura precolombina	kultura prekolumbijska
<i>el</i> cultural	kulturalny
<i>el</i> dado	kostka do gry
dar a algún lugar	wychodzić na (o oknie)
de calidad	dobrej jakości
de colores naturales	w naturalnych kolorach
de concreto	betonowy
de cristal	szklany
de dos puertas	dwudrzwiowy
de lata	blaszany
de madera	drewniany
de mejor calidad	lepszej jakości
de metal	metalowy
de mimbre	wiklinowy
de momento	na tę chwilę, na razie
de plástico	plastikowy
de postre	na deser
de terciopelo	welwetowy
de todos los tamaños	w każdym rozmiarze
deber	musieć, mieć powinność
dedicar	dedykować, przeznaczyć
<i>el</i> definido	określony
dejar basura	zostawiać śmieci
del tiempo	w temperaturze pokojowej
<i>el</i> delicado	delikatny
<i>el/la</i> dependiente	sprzedawca
<i>el</i> deporte	sport
<i>los</i> deportes extremos	sporty ekstremalne
<i>el</i> deportivo	sportowy
<i>el</i> deprimido	przygnębiony, przybity
<i>la</i> derecha	prawa strona
<i>los</i> derechos de las mujeres	prawa kobiet
desarrollar	rozwijać
desayunar	jeść śniadanie
descansar	odpoczywać
<i>el</i> descanso	przerwa
describir	opisać
descubrir	odkryć
<i>el</i> descuento	zniżka
<i>el</i> deseo	chęć, ochota
<i>el</i> desmotivado	zdemotywowany
despedirse de alguien (e > i)	pożegnać się z kimś

destacar	wyróżniać, wyróżniać się
dibujar	rysować
la dictadura	dyktatura
la dieta	dieta
¿ dinámico	dynamiczny
¿ directo	bezpośredni, bezpośrednio
dirigirse hacia (1.os l.p. – dirijo)	kierować się w stronę/ku
el disco	płyta
la discoteca	dyskoteka
disfrutar de las vistas	cieszyć się widokami
disponer de (1.os l.p. – dispongo)	dysponować
el dispositivo	urządzenie
el distrito	dzielnica, dystrykt, obwód
la diversidad cultural	różnorodność kulturowa
¿ diverso	różnorodny
¿ divertido	zabawny
el doctor	doktor
dominar	dominować, przeważać, wygrywać
el dormitorio	sypialnia
el dormitorio compartido	współdzielona sypialnia
la ducha	prysznic
el dueño	właściciel
¿ dulce	słodki
el dúo	duet
echar un vistazo	rzucić okiem
echar	dosypać, wsypać, nalać, dolać
¿ ecléctico	eklektyczny
la ecología	ekologia
¿ ecológico	ekologiczny
¿ económico	tani, ekonomiczny
los edificios	budynki
elaborar	tworzyć, przygotowywać, opracowywać
la elección	wybór
el/la electricista	elektryk
¿ embotellado	w butelce
el embutido	wędlina, kiełbasa
¿ empaquetado	pakowany, zapakowany
empaquetar	pakować
empezar (e > ie)	zaczynać
¿ empollón	kujon
en conserva	konserwowany, w konserwie
en mantenimiento	w konserwacji, w naprawie
el enchufe	gniazdo elektryczne, kontakt, wtyczka
encontrar	znaleźć
¿ energético	energetyzujący
enfrentarse a	stawić czoła, zmierzyć się z
enganchar	łapać na haczyk, „uzależniać”, „wciągać” (o interesującej czynności)
engordar	tyć
el enigma	zagadka
enriquecer (1.os l.p. – enriquezco)	wzbogacać
la ensalada	sałatka
el entrante	przystawka
entrar	wchodzić
entregar un premio a alguien	wręczyć komuś nagrodę
¿ entretenido	zabawny, rozrywkowy
la entrevista	wywiad
el envase	opakowanie
enviar una carta	wysłać list
¿ equilibrado	zrównoważony
los equipos electrodomésticos	urządzenia AGD
¡Es el colmo!	To jest szczyt wszystkiego!
Es mi turno.	Moja kolej.

la escalada	wspinaczka
las escaleras	schody
escapar	uciekać
el escenario	sceneria, scena
esconder	chować
el escritorio	biurko
la escuela	szkoła
el eslogan publicitario	slogan, hasło reklamowe
el esnórquel	snorkel
el espacio de relajación	miejsce relaksu
el espejo	lustro
la espeleología	speleologia, grotolaztwo
la espiga	kłos
la espinaca	szpinak
el espíritu	duch, zapal, nastawienie
el esquí acuático	narty wodne
esquiar	jeździć na nartach
el establecimiento de salud	placówka ochrony zdrowia
la estación de trenes	stacja kolejowa, dworzec kolejowy
la estación del año	pora roku
el estacionamiento	parking
el estadio	stadion
Estamos a 5 grados.	Jest pięć stopni.
la estantería	regał
estar en forma (1.os l.p. – estoy)	być w formie
estar enganchado	być „wciągniętym” (bardzo zainteresowanym)
estar juntos	być razem
estar preocupado	martwić się
la estatua	statua, posąg
el este	wschód
el estilo de vida	styl życia
¿ estrecho	wąski
la estrella Michelin	gwiazdka Michelin
el estreno	premiera
¿ estresado	zestresowany
¿ estropeado	zepsuty
estudiar	uczyć się
el estudio	studio, kawalerka
el estudio de juegos	studio gier
¡Estupendo!	Świetnie!
¿ eufórico	radosny, w euforii
evitar atascos	unikać korków ulicznych
el examen	egzamin
la excelencia artística	kunst artystyczny
¿ exitoso	udany, odnoszący sukcesy
la experiencia previa	wcześniejsze doświadczenie
¿ experimental	eksperymentalny
explorar	eksplorować
extrañar	tęsknić
la Fábrica Nacional de Moneda y Timbre	Królewska Mennica Hiszpańska
la fábula	bajka, opowieść
faltar	brakować
el/la fan	fan
la farmacia	apteka
¿ feliz	szczęśliwy
¿ feo	brzydki
las fichas	pionki, fiszki
la fiesta local	miejscowe święto
la flor	kwiat
el fontanero	hydraulik
formar parte de	należać do, być częścią
formar	tworzyć, kształtować
el fregadero	zlew
los frijoles	fasola (strączkowa)

X frío	zimny
X frito	smażony
la frontera	granica
la fruta	owoc
los frutos secos	bakalie
la fuente	fontanna
X funcional	funkcjonalny
fusionar	łączyć
la galleta	ciastko
el ganador	zwycięzca
ganar	wygrywać
los garbanzos	ciecierzyca
la gastronomía local	miejscowa gastronomia
el género	gatunek, rodzaj
la gesticulación	gestykulacja
gesticular	gestykulować
el gimnasio	siłownia
girar a	skręcać w
el gluten	gluten
el gourmet	smakosz
la grabación	nagranie
el grado	stopień (jednostka miary)
X grande	duży
la grasa	tłuszcz
X gratuito	darmowy
gritar	krzyczeć
el gusto	smak, gust
la habilidad	umiejętność
la habitación	pokój
la habitación de escape	escape room, pokój zagadek
el/la habitante	mieszkaniec
el hábito	zwyczaj, nawyk
hacer un gesto (1.os l.p. - <i>hago</i>)	(z)robić gest
hacer una transferencia	wykonywać przelew bankowy
la hamburguesa	hamburger, burger
X hecho a mano	wykonany ręcznie
la heladería	lodziarnia
el hielo	lód (zamrożona woda)
la hípica	jeździectwo
la historia de ficción	fikcyjna historia
la historia real	prawdziwa historia
X histórico	historyczny
el hockey	hokej
el homenaje	hołd
el horno	piekarnik
el hotel	hotel
el hueso	pestka
el huevo	jajko
identificarse con	utożsamiać się z
la iglesia	kościół
indicar	wskazywać, pokazywać
X indígena	rdzenny
la información anecdótica	informacja anegdotyczna
el informático	informatyk
el ingrediente	składnik
X innovador	innowacyjny
X inseguro	niebezpieczny, niepewny
la instrucción	instrukcja
integrar	włączać, uwzględniać, integrować
intentar	próbować
X interesante	interesujący
la intolerancia	nietolerancja
investigar el mapa	badać mapę
el invierno	zima
ir a pie (str. 132)	iść pieszo

ir de voluntariado (str. 132)	iść na wolontariat
ir en compañía (str. 132)	iść w towarzystwie
irse de Erasmus (str. 132)	jechać na Erasmusa
la isla	wyspa
la izquierda	lewa strona
el jamón	szynka
el jardín	ogród
el jersey	sweter
las judías	fasola (strączkowa)
el juego de escape	escape room, pokój zagadek
el juego de mesa	gra planszowa
jugar a los bolos (u > ue)	grać w kręgle, bowling
jugar al pádel	grać w padla
el kiwi	kiwi
los lácteos	nabiał, produkty mleczne
la lactosa	lactoza
la lámpara	lampa
la lámpara de pie	lampa stojąca
X largo	długi
el lavabo	umywalka
la lavadora	pralka
la lavandería	pralnia
lavar la ropa	prać ubrania
el lavavajillas	zmywarka
la leche	mleko
la lechuga	sałata
las legumbres	warzywa strączkowe
lejos	daleko
las lentejas	soczewica
X lento	wolny
la letra (de una canción)	tekst (piosenki)
levantarse	wstawać
limpiar	sprzątać, czyścić
la limpieza	czystość
X limpio	czysty
la lista de reproducción	playlista
la litera	łóżko piętrowe
la llave	klucz
la llegada	meta, przyjazd
llegar a	dotrzeć do
llegar rápido	szybko dotrzeć
llevar	zawierać (o potrawie)
llevarse bien con	mieć dobre relacje z
llueve (llover)	pada (deszcz).
la lluvia	deszcz
X local	miejscowy, lokalny
la localización	lokalizacja
la locura	szaleństwo
lograr financiamiento	zdobyć finansowanie
el logro	zdobycz, osiągnięcie
la lonja	plasterek
luchar contra	walczyć przeciwko, walczyć z
la luz	światło
la maceta	doniczka
la magdalena	magdalenka (rodzaj babeczki)
el maíz	kukurydza
mal comunicado	źle skomunikowany
el mal olor	brzydki zapach
mal ubicado	źle umieszczony
la mandarina	mandarynka
la manta	koc
la manzana	jabłko
el/la mar	morze
el Mar Mediterráneo	Morze Śródziemne
el maratón	maraton
X maravilloso	cudowny, wspaniały